ARTHUR C. CLARKE

2001 o odisee spațială

Director de colecţie:
Adrian S. Dobrin

Volume de A. C. Clarke
în colecţia DIMENSIUNI:
- Rendezvous cu Rama
- Oraşul şi stelele

ARTHUR C. CLARKE

2001 o odisee spaţială

după un scenariu de
Stanley Kubrick şi Arthur C. Clarke

Traducerea
Adrian Şerban Dobrin

Redactor: Victor Covic
Tehnoredactare: Nora Gabriela Covic
Fotografia autorului: Charles Adams
Coperta: Tiberiu Gavrilaș

Titlul original: "2001 A Space Odyssey"

Un volum publicat de Multistar S.A. Conține textul integral al ediției hardcover originale.

Published by agreement with Scott Meredith Literary Agency, Inc., 845 Third Avenue, New York, N.Y. 10022.

Pentru informații, adresați-vă societății Multistar S.A., Oficiul Poștal 3, C.P. 81, 5600 Piatra Neamț.

ISBN 937-9136-07-9

Ediția I, aprilie 1993

Prefată

Arthur Charles Clarke s-a născut în 1917 în Minehead, ținutul Somerset din Anglia. Termină școala în 1936, iar în timpul războiului servește ca instructor radar al Forțelor Regale Aeriene, ridicîndu-se în ierarhia militară pînă la gradul de locotenent. După război intră la Colegiul Regal din Londra, absolvind cu excelență cursurile de fizică si matematică în 1948.

Interesul său pentru științele de frontieră s-a manifestat de timpuriu și astfel ajunge președinte al Societății Interplanetare Britanice (1946-1947 și din nou în 1950-1953). Tot în această perioadă începe să publice, iar primele povestiri îi apar în 1946 în *Astounding Science Fiction*: **Loophole** și **Rescue Party**. Alte cîteva povestiri le semnează cu pseudonimele Charles Willis și E.G. O'Brien.

Primele romane le scrie în 1951; este vorba de **Prelude to Space** și **The Sands of Mars**, ambele încărcate de o propagandă optimistă pentru știință. O notă nouă și profundă își face apariția cu volumul de povestiri **Expedition to Earth** (1953), unde este inclusă și **The Sentinel** (apărută în românește în *Colecția povestirilor științifico-fantastice*). Această lucrare constituie baza pentru unul din cele mai celebre filme de science fiction turnate vreodată, capodopera lui Stanley Kubrick **2001 O odisee spațială**.

Odată cu publicarea **Santinelei**, unul din paradoxurile ce-l caracterizează pe A.C. Clarke devine evident: autorul care dintre toți scriitorii de anticipație este identificat cel mai

mult cu știința și tehnologia, are în același timp puternice înclinații către metafizică; cel care a exprimat în science fiction ideea supremației Omului în fața Universului, trezește cel mai adesea în cititor imaginea unei umanități-copil pe lîngă înțelepciunea străveche și indescifrabilă a unor civilizații extraterestre.

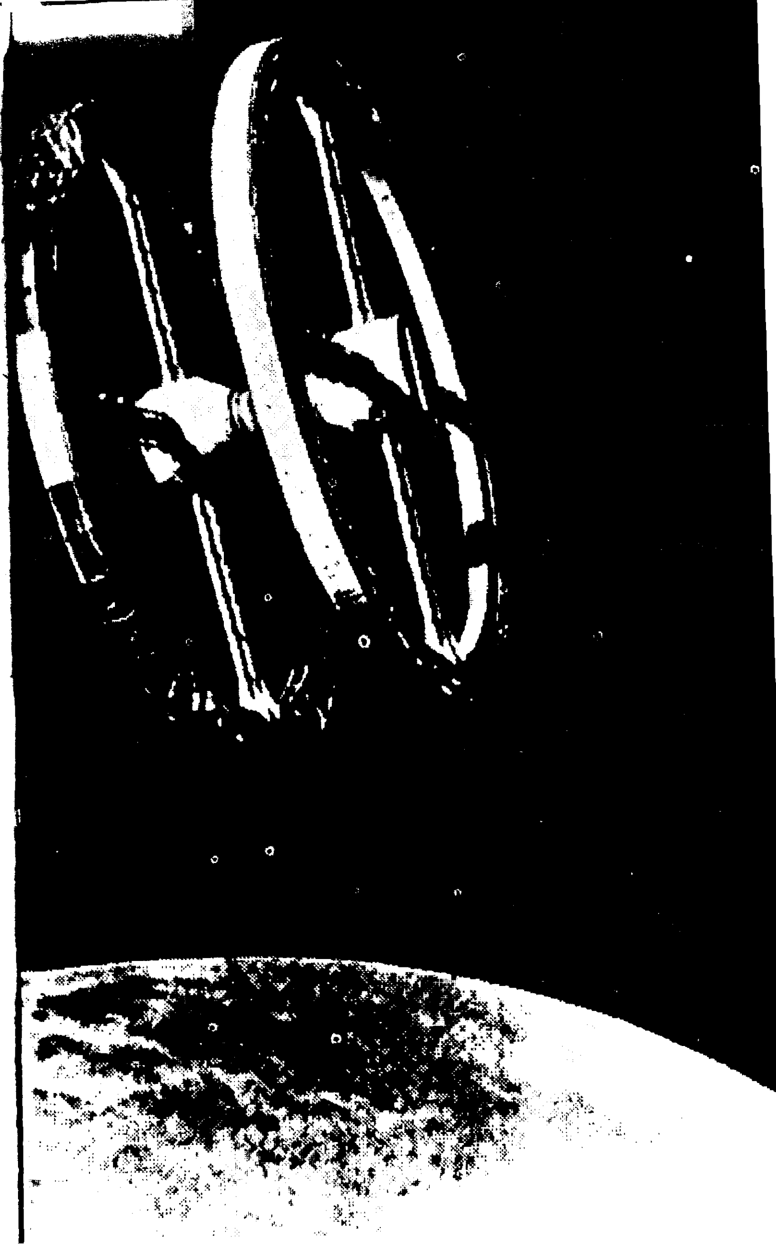
Viziunea mișcătoare asupra unui Pămînt ce strigă în căutarea unui părinte dispărut capătă dimensiuni panoramice în două dintre capodoperele scriitorului britanic, **The City and the Stars** (1956) – Orașul și stelele și **Childhood's End** (1953) – Sfîrșitul copilăriei.

După succesul încununat cu Oscar al lui **2001**, Arthur C. Clarke devine probabil cel mai cunoscut autor de science fiction din întreaga lume. Cîțiva ani mai tîrziu semnează un contract privitor la trei romane, pentru o sumă care depășea orice alt avans achitat vreodată unui scriitor. Cele trei titluri (din care unul a apărut deja în colecția *Dimensiuni*, celelalte două urmînd să apară în cursul acestui an) sînt **Rendezvous cu Rama** (1973), **Imperial Earth** (1975) și **The Fountains of Paradise** (1979). Ele, precum și alte cîteva romane și nuvele, îi aduc lui Clarke premiile Hugo, Nebula, Jupiter, John W. Campbell Memorial, British Science Fiction.

Arthur C. Clarke a scris cu aceeași pasiune și lucrări științifice. Premiile Kalinga (UNESCO 1961), Bradford Washburn, AAAS-Westinghouse, medalia de aur a Institutului Franklin nu fac decît să confirme dăruirea scriitorului pentru știință și popularizarea ei.

În egală măsură atras de cercetarea submarină, Arthur Clarke devine în 1956 rezident al insulelor Sri Lanka, unde continuă să locuiască și în prezent.

Adrian Șerban Dobrin

Lui Stanley

Cuvînt înainte

În spatele fiecărei ființe umane aflate astăzi în viață stau treizeci de fantome, acesta fiind raportul cu care numărul celor morți îl depășește pe cel al contemporanilor noștri. Din zorii civilizației, aproximativ o sută de miliarde de oameni au pășit pe Terra.

Este un număr interesant deoarece, printr-o curioasă coincidență, în Universul Local, Calea Lactee, se găsesc cam tot atîția aștri. Cu alte cuvinte, pentru fiecare suflet născut aici, în galaxie strălucește o stea.

Și oricare dintre ele e un glob de foc, deseori mult mai mare și mai strălucitor decît micul astru din apropiere pe care îl numim Soare. Și multe, poate chiar majoritatea acestor stele străine, au planete orbitînd în jur. Prin urmare este aproape sigur că există destul pămînt în cer pentru a oferi fiecărui membru al speciei omenești, începînd de la primul om-maimuță, propriul rai... ori iad.

Cîte din aceste potențiale "raiuri" sînt locuite și de către ce fel de creaturi, nu avem nici cea mai vagă idee; cea mai apropiată lume este de un milion de ori mai depărtată decît Venus și Marte, ele însele ținte ale unei generații viitoare. Dar barierele spațiului se ridică; într-o bună zi ne vom întîlni egalii – ori stăpînii – printre aștri.

Omul a evitat să se gîndească la asemenea perspective; unii încă speră ca ele să nu se împlinească niciodată. Totuși, un număr din ce în ce mai mare întreabă: "De ce astfel de întîlniri nu au avut loc deja, mai cu seamă acum, cînd noi

înşine facem primii paşi în spaţiu?”

Într-adevăr, de ce?! Iată în paginile următoare un răspuns posibil. Însă vă rog, nu uitaţi, este numai ficţiune.

Adevărul, ca întotdeauna, va fi cu *mult* mai straniu!

A.C.C.

I
Noapte preistorică

1. Drumul către neființă

Seceta dura de zece milioane de ani, iar epoca șopîrlelor gigantice se sfîrșise de mult timp. Aici la Ecuator, pe continentul care într-o bună zi avea să fie cunoscut sub numele de Africa, lupta pentru existență atinsese o nouă culme a ferocității, fără ca învingătorii să se profileze cumva la orizont. În această lume stearpă și uscată numai cei mici, sau iuți, sau puternici puteau prolifera, ori măcar spera să supraviețuiască.

Oamenii-maimuță ai savanei nu posedau nici una din aceste calități, și nu proliferau. De fapt, străbătuseră chiar o mare parte din calea ducînd către extincție. Vreo cincizeci dintre ei ocupau un grup de peșteri deschise deasupra unei văi arse de soare, înjumătățită de un fir leneș de apă, alimentat de zăpezile munților aflați la trei sute de kilometri spre nord. În vremurile aspre curentul seca, iar tribul trăia cu spectrul setei.

Niciodată nu o duseseră bine cu hrana, însă în prezent se stingeau de foame. Cînd prima rază a zorilor se strecură în grotă, Privește-Lună constată că taică-său murise în decursul nopții. Nu știa că Cel Bătrîn îi era părinte, o atare relație depășind complet limitele înțelegerii sale. Privind însă trupul scheletic simți o vagă neliniște, premergătoare sentimentului de tristețe.

Cei doi copii scînceau după mîncare, dar tăcură imediat după ce Privește-Lună se zburli spre ei. Una din mame îi întoarse un mîrîit furios, apărîndu-și odrasla pe care nu o

putea hrăni corespunzător; lui îi lipsea energia fie și numai s-o pleznească pentru îndrăzneală.

Se luminase îndeajuns ca să pornească. Privește-Lună apucă trupul stafidit și îl tîrî după sine pe sub bolta joasă a peșterii. Odată ajuns afară, puse cadavrul pe umăr și se ridică în picioare – unicul animal din această lume capabil de așa ceva.

Printre ai săi, Privește-Lună trecea un uriaș. Măsura aproape un metru și jumătate înălțime și, în pofida slăbiciunii, cîntărea peste cincizeci de kilograme. Trupul său musculos, acoperit cu păr, se găsea la jumătatea drumului dintre maimuță și om, dar capul era mai aproape de uman decît de animal. Fruntea era îngustă, arcadele proeminente și totuși poseda în cromozomii săi, fără umbră de îndoială, promisiunea umanității. În ochii ce se roteau asupra naturii ostile a Pleistocenului[1] sclipea deja o luminiță situată dincolo de capacitatea antropoidului. În acești ochi întunecați, înfundați în orbite, se născuse conștiința de sine – primul pas spre o inteligență care nu putea încă să se afirme epoci întregi și care avea toate șansele să dispară curînd pentru vecie.

Nu se zăreau semne de primejdie, așa că Privește-Lună începu să coboare panta aproape verticală, prea puțin stînjenit de povară. Ca și cînd apariția sa o așteptau, restul tribului ieși din adăposturile săpate mai jos în faleza stîncoasă, grăbindu-se spre apele mîloase ale pîrîului pentru adăpatul de dimineață.

Privește-Lună cercetă partea opusă a văii în căutarea Celorlalți, dar nu se zărea nici urmă de ei. Poate că nu-și părăsiseră încă grotele, ori poate că scormoneau deja după mîncare, mai departe pe coasta dealului. Întrucît nu-i avea în raza vizuală, Privește-Lună îi uită; era incapabil să-și facă

(1) Prima epocă a cuaternarului, în care a apărut omul și au avut loc glaciațiunile (n.tr.)

griji pentru două lucruri în același timp.

Întîi trebuia să se descotorosească de Bătrîn, însă această acțiune necesita puțin efort mental. Muriseră mulți în anotimpul acela, unul în propria lui peșteră. Nu avea altceva de făcut decît să pună trupul acolo unde îl pusese și pe cel al copilului, la ultimul pătrar al lunii, iar hienele urmau să se ocupe de rest.

Tribul îl aștepta acolo unde valea începea să se piardă în savană, ca și cum ar fi știut că trebuie să apară. Privește-Lună lăsă cadavrul sub o tufă – osemintele vechi dispăruseră – și se grăbi să-i ajungă din urmă. Nu se mai gîndi la tatăl lui.

Cele două femele ale sale, adulții din trib și majoritatea tinerilor scotoceau printre copacii uscați din vale, căutînd boabe, frunze și rădăcini zemoase, eventual mana cerească reprezentată de o rozătoare sau șopîrlă mică. Numai copiii și cei mai neputincioși dintre bătrîni erau lăsați la vatră. Dacă ziua se încheia cu un surplus, poate că și ei aveau să fie hrăniți. Dacă nu, hienele vor fi încă o dată norocoase.

Însă ziua se dovedi bună deși, neposedînd amintiri concrete despre trecut, Privește-Lună nu putea face comparația. Descoperise un stup de albine în ciotul mort al unui arbore și astfel savurase cea mai grozavă delicatesă cunoscută de semenii săi. Încă-și mai lingea degetele conducîndu-și tovarășii spre casă, în tîrzia după-amiază. Desigur, colecționase în schimb un număr respectabil de înțepături, dar nu le acorda atenție. Era mai aproape de mulțumire ca niciodată căci, cu toate că nu se săturase, nu mai era totuși amețit de foame. Aceasta reprezenta culmea la care un om-maimuță putea vreodată să nădăjduiască.

Satisfacția i se spulberă cînd ajunseră la pîrîu. Ceilalți se aflau acolo. De fapt erau prezenți în fiecare zi, însă asta nu le făcea prezența mai puțin supărătoare.

Cele vreo treizeci de ființe nu se deosebeau cu nimic de membrii tribului lui Privește-Lună. Văzîndu-l sosind, înce-

pură să danseze, să-și scuture brațele și să țipe de pe malul lor, iar grupul lui Privește-Lună le răspunse în același mod.

Incidentul nu luă amploare. Chiar dacă se certau și se înfruntau adeseori, disputele oamenilor-maimuță se transformau rar în lupte serioase. Lipsiți de gheare și de colți, bine protejați de păr, nu-și puteau provoca mult rău unul altuia și în orice caz, dispuneau de prea puțină energie pentru astfel de extravaganțe. Mîrîitul constituia un mod infinit mai eficace de a-și susține punctul de vedere.

Confruntarea dură circa cinci minute, după care se stinse la fel de brusc cum începuse. Băură cu toții pe săturate din apa tulbure. Onoarea le fusese salvată; comunitățile își reconfirmaseră dreptul asupra propriilor teritorii. Odată încheiată această importantă chestiune, tribul își reluă deplasarea de-a lungul rîului. Pajiștea cea mai acătării se afla cam la un kilometru de caverne și erau constrînși să o împartă cu o turmă de animale mari, asemănătoare antilopelor, ce abia le tolerau prezența. Nu le puteau însă alunga, întrucît ele erau înzestrate cu coarne înfricoșătoare, arme naturale ce lipseau omului-maimuță.

Așa că Privește-Lună și însoțitorii săi mestecau boabe, frunze și rădăcini, luptînd cu foamea, în vreme ce în jur, concurînd pentru aceleași alimente, se găsea o potențială sursă de hrană cu mult mai bogată decît ar fi avut ei nevoie. Sutele de tone de carne suculentă străbătînd savana nu le depășeau însă posibilitățile, ci imaginația. În mijlocul belșugului, se stingeau încet de foame.

Tribul se întoarse la adăposturi la lăsarea serii, fără aventuri. Femela rănită rămasă acasă gînguri de plăcere cînd Privește-Lună îi întinse ramura plină de fructe pe care o cărase cu el și o atacă cu lăcomie. Nu era cine știe ce, dar era suficient s-o ajute să reziste pînă ce rana pricinuită de leopard se va vindeca, permițîndu-i să-și caute singură de mîncare.

Deasupra văii răsărea o lună plină. Dinspre munți sufla

un vînt înghețat. La noapte avea să fie foarte frig însă, ca și foamea, frigul nu constituia un motiv de reală îngrijorare. Făcea parte din modul lor de viață.

Privește-Lună abia de se trezi în clipa în care într-una din grotele de la poalele falezei izbucniră țipete și gemete. Nu-i fu necesar să audă răgetul sporadic al leopardului ca să înțeleagă ce anume se petrece. Acolo jos, bătrînul Păr Alb și familia sa luptau și mureau în întuneric, iar gîndul că i-ar fi putut sprijini într-un mod sau altul nu-i trecu deloc prin minte. Logica implacabilă a luptei pentru existență excludea astfel de porniri și nici o altă voce nu se ridică în noapte. Fiecare grotă rămase tăcută, ca să nu atragă dezastrul și asupră-și.

Tumultul se stinse, iar Privește-Lună prinse cu urechea fîșîitul unui trup tîrît pe piatră. Doar cîteva secunde, apoi leopardul înșfăcă bine prada, continuîndu-și silențios drumul pe pernițele labelor, cărînd fără efort victima strînsă în fălci.

Dinspre partea lui, pericolul dispăruse vreme de o zi sau două; poate însă alți dușmani se aflau în preajmă dînd tîrcoale, profitînd de razele Micului Soare care strălucea doar noaptea. Cînd se trădau prin zgomot, unii dintre prădătorii mai mici puteau fi uneori alungați cu strigăte și urlete. Privește-Lună se strecură afară, se cățără pe un bolovan masiv de lîngă intrarea peșterii, ghemuindu-se pe el ca să scruteze valea.

Dintre toate viețuitoarele trecute și prezente ale Pămîntului, oamenii-maimuță erau cei dintîi capabili să privească Luna neclintiți. Deși nu-și aducea aminte, atunci cînd fusese foarte tînăr Privește-Lună încercase chiar să atingă fantomatica apariție răsărită peste dealuri.

Nu izbutise niciodată, iar în prezent era destul de bătrîn să înțeleagă și de ce. Deoarece, firește, nu găsise încă un copac îndeajuns de înalt unde să se cațere.

Cîteodată se uita în lungul văii, alteori la Lună și întot-

deauna asculta. Dacă totuși ațipea, somnul îi era alert și agitat, ca cel mai ușor foșnet să-l deștepte. La înaintata vîrstă de douăzeci și cinci de ani se găsea în posesia tuturor facultăților sale fizice; în caz că norocul continua să îi surîdă și reușea să evite accidentele, bolile, animalele de pradă, foametea, poate că avea să mai supraviețuiască încă zece ani.

Noaptea se scurse, rece și limpede, fără alte alarme. Luna urcă între constelații ecuatoriale pe care nici un om nu le va vedea vreodată. În peșteri, între somn și așteptare înfiorată, se nășteau primele coșmaruri ale generațiilor viitoare.

Și de două ori pe cerul negru trecu încet, ridicîndu-se la zenit și coborînd spre est, un punct tulburător de lumină, mai strălucitor decît oricare stea.

2. Stînca cea nouă

Tîrziu în acea noapte, Privește-Lună se trezi brusc. Extenuat de eforturile și dezamăgirile zilei dormise mai adînc ca de obicei, dar fu imediat în picioare la auzul îndepărtatului zgomot din vale.

Se ridică în capul oaselor în întunericul fetid al peșterii, ascuțindu-și simțurile în noapte, iar teama i se cuibări treptat în suflet. Niciodată în decursul vieții – deja de două ori mai lungă decît media speciei sale – nu auzise un astfel de sunet. Felinele se apropiau în tăcere, trădate doar de un foșnet slab, ori de troznetul vreunei ramuri. În vreme ce acesta era un scrîșnet continuu, prelung, tot mai puternic, ca și cînd o fiară enormă s-ar fi mișcat în noapte fără a ține seama de obstacole. Privește-Lună auzise odată zgomotul scos de un arbore dezrădăcinat; elefanții și dinoterienii[1] făceau așa ceva destul de des, altminteri însă se mișcau la fel de silențios ca și pisicile.

Apoi se făcu auzit un sunet pe care Privește-Lună n-avea cum să-l identifice, căci se rostogolea întîia oară pe întinderile Terrei: impactul dintre piatră și metal.

Înaintea Noii Stînci se pomeni în zori, pe cînd își conducea ca de obicei tribul către rîu. Temerile nopții aproape le

(1) Gen fosil de proboscidieni neogeni, cu talia mai mare decît a elefantului și cu defensele de pe maxilarul inferior curbate în jos (n.tr.)

uitase,.deoarece nimic rău nu se succedase zgomotului ciudat. Prin urmare, nu avea cum să asocieze acest lucru straniu cu pericolul sau spaima. Mai mult, în înfățișarea lui nu se găsea nimic alarmant.

Se întrupa într-o lespede paralelipipedică, de trei ori mai înaltă decît el dar suficient de îngustă ca să fie cuprinsă cu brațele, constituită dintr-un material perfect transparent. Într-adevăr, se și vedea cu dificultate, exceptînd momentele cînd soarele se reflecta pe marginile ei. Cum Privește-Lună nu întîlnise niciodată gheață sau chiar apă limpede, în natură nu exista nici un obiect cu care să compare apariția. Atractivă era însă cu siguranță întrucît, deși înțelept de precaut în privința lucrurilor noi, Privește-Lună nu pregetă să se apropie de ea. Și cum nimic rău nu păru să i se întîmple, îndrăzni să întindă mîna spre suprafața dură și rece.

După cîteva minute de judecată intensă, găsi o strălucită explicație. Era o rocă, fără îndoială, și probabil crescuse în toiul nopții. La urma urmei, cu multe plante se întîmpla la fel; albe și cărnoase, păreau să țîșnească pur și simplu noaptea din pămînt. Adevărat că ele erau mici și sferice, în vreme ce aceasta era mare și cu muchii ascuțite, însă filozofi mai tîrzii și mai vestiți decît Privește-Lună vor fi pregătiți să accepte excepții de la teoriile proprii.

Superba mostră de meditație abstractă îl conduse, după trei-patru minute, la o ipoteză pe care dori să o verifice neîntîrziat. Plantele albe și rotunde erau deosebit de gustoase (chiar dacă unele dintre ele produceau dureri violente); poate și aceasta mare...?

Linsul și încercările de a mușca îl deziluzionară repede. Lespedea nu conținea nimic hrănitor astfel încît, ca un om-maimuță rezonabil, își reluă drumul către apă, iar zilnicele provocări lansate Celorlalți îl făcură să dea repede uitării monolitul cristalin.

Căutarea hranei merse foarte prost, iar tribul se văzu nevoit să se îndepărteze la mai mulți kilometri de grote ca

să găsească cît de cît de mîncare. Sub razele nemiloase ale soarelui de amiază una din femelele mai firave se prăbuși, departe de orice adăpost. Însoțitorii ei se adunară roată, murmurînd și agitîndu-se cu simpatie, dar nu era nimic de făcut. Dacă ar fi fost mai puțin epuizați, poate c-ar fi transportat-o cu ei, dar așa le lipsea forța necesară pentru un asemenea act de caritate. Trebuia să fie lăsată în urmă, să-și revină sau nu cu propriile-i puteri.

Pe lîngă locul cu pricina trecură în drumul de întoarcere; nu se zărea nici fărîmă de os.

În lumina amurgului, privind neliniștiți la dreapta și la stînga, băură din apa pîrîului și începură să urce grăbiți spre peșteri. Sunetul îi izbi în plin la vreo sută de metri de Stînca cea Nouă.

Deși la limita pragului de jos al audibilității, îi determină să se oprească ca paralizați, cu fălcile atîrnînd moi. O vibrație simplă, repetitivă și înnebunitoare izvora din cristal, hipnotizîndu-i pe toți cei intrați în raza ei de acțiune. Pentru prima – și ultima oară în trei milioane de ani – răpăitul tobelor răsună în Africa.

Răpăitul crescu în intensitate, tot mai insistent. Oamenii maimuță începură să se miște înainte, aidoma unor somnambuli, spre sursa teribilului sunet. Uneori executau pași mici de dans, atunci cînd sîngele le răspundea ritmului pe care descendenții lor îl vor crea peste ere întregi. Complet fermecați, se strînseră laolaltă în jurul monolitului, uitînd greutățile zilei, pericolele înserării și foamea din stomacuri.

Bubuitul se amplifică simultan cu lăsarea întunericului și, în vreme ce umbrele se lungeau iar cerul se înnegrea, cristalul începu să strălucească.

Pentru început își pierdu transparența, dobîndind în schimb o luminescență palidă, lăptoasă. Fantome nedefinite, ademenitoare, pluteau pe fața și în adîncurile lui, topindu-se în bare de lumină și de umbră, formînd apoi modele întrețesute, ușor rotitoare.

Tot mai repede şi mai repede se învîrtiră cercurile de culoare, iar răpăitul tobelor spori în aceeaşi proporţie. Pe deplin hipnotizaţi, oamenii-maimuţă reuşeau doar să privească cu gurile căscate uluitorul spectacol pirotehnic. Instinctele din străbuni pieriseră, experienţa vieţii dată uitării; în mod normal nici unul din ei n-ar fi trebuit să se afle atît de departe de adăpost, la un astfel de ceas înaintat al nopţii. Pe măsură ce creăturile nocturne îşi încetau activităţile obişnuite ca să urmărească ce se întîmplă, împrejurimile se umplură de forme şi de ochi străini.

Roţile începură să se contopească, spiţele fuzionară, micşorîndu-se încet în depărtare. Se alăturară două cîte două, iar seturile de linii rezultante oscilară unul către celălalt, modificîndu-şi treptat unghiul de intersecţie. Uimitoare figuri geometrice se năşteau şi dispăreau în împletitură, iar oamenii-maimuţă priveau, vrăjiţi de strălucitorul cristal.

N-aveau cum să bănuie că minţile le erau testate, trupurile cîntărite, reacţiile studiate în amănunţime, potenţialul evaluat. La început, întregul trib rămase pe jumătate ghemuit, apoi masculul cel mai apropiat de lespede se însufleţi brusc.

Nu se mişcă de pe loc, însă trupul îşi pierdu din rigiditate, animîndu-se ca o păpuşă mînuită de fire invizibile. Capul i se roti într-o parte şi în cealaltă, gura i se deschise şi închise, mîinile i se încleştară spasmodic. Se aplecă şi smulse un mănunchi de iarbă, străduindu-se să-l înnoade cu degete neîndemînatice.

Se purta ca un posedat, împotrivindu-se unui spirit sau demon care-i preluase corpul sub control. Gîfîia, ochii exprimau o teroare fără nume, iar degetele i se forţau să execute mişcări mai complexe decît oricare altele făcute pînă atunci.

În ciuda eforturilor, nu izbuti decît să rupă tulpinile plăpînde. În timp ce bucăţile cădeau la pămînt, influenţa străină îl părăsi, iar el îngheţă iarăşi la loc.

Un altul se însufleţi, parcurgînd acelaşi ritual. De astă dată specimenul era mai tînăr, aşadar mai maleabil; reuşi acolo unde celălalt eşuase. Pe planeta Terra fusese legat primul nod rudimentar...

Alţii înfăptuiră lucruri şi mai ciudate şi lipsite de sens. Cîţiva întinseră braţele şi încercară să-şi apropie vîrfurile degetelor unele de altele, întîi cu ambii ochi deschişi, apoi cu numai unul. Unii fură forţaţi să privească figuri fixe în interiorul cristalului, cu liniile din ce în ce mai fine, pînă cînd se transformau într-o ceaţă cenuşie. Şi toţi auzeau sunete singulare pure, de înălţime variabilă, ce coborau pe nesimţite sub pragul de audibilitate.

Priveşte-Lună manifestă foarte puţină teamă cînd îi veni rîndul. Principala senzaţie fu un resentiment vag, datorat muşchilor care i se contractau la primirea unei comenzi străine. Fără a cunoaşte scopul mişcării, se îndoi din mijloc şi culese de pe jos o piatră. Îndreptîndu-se, observă că imaginea din monolit se modificase.

Reţelele şi figurile rotitoare dispăruseră. În locul lor îşi făcuseră apariţia o serie de cercuri concentrice, înconjurînd cu toatele un mic disc negru.

Dînd ascultare ordinelor şoptite creierului său, aruncă piatra cu un braţ ţeapăn. Rată ţinta cu cîţiva paşi buni.

Încearcă din nou, spuse comanda. Căută împrejur pînă găsi un al doilea proiectil. De data aceasta lovi lespedea, cu un clinchet subţire şi melodios. Se afla încă departe de succes, dar precizia i se îmbunătăţise.

La cea de a patra încercare rată discul cu numai cîţiva centimetri. Un simţămînt de indescriptibilă plăcere, aproape sexual în intensitate, îi inundă mintea. Apoi controlul străin slăbi şi nu mai recepţionă alt impuls decît să stea şi să privească.

Unul cîte unul, membrii tribului fură luaţi pentru scurt timp în stăpînire. O parte dintre ei izbutiră să îndeplinească sarcinile încredinţate, dar cei mai mulţi nu. Toţi fură răsplătiţi corespunzător, cu spasme de plăcere sau de durere.

Luminozitatea lespezii se uniformizase, preschimbînd-o într-un bloc fosforescent suprapus fundalului întunecat. Ca treziți din somn, oamenii-maimuță își scuturară capetele și porniră spre cavernele din coasta văii. Nu se uitară înapoi și nu fură uimiți de razele stranii ce le călăuzeau pașii către adăposturi — și spre un viitor imprevizibil încă chiar și pentru stele.

3. Academie

Privește-Lună și ai săi nu păstrară nici o amintire despre cele văzute, după ce cristalul își încetă experimentele și emisia hipnotică asupra minților lor. A doua zi, în drumul după de-ale gurii, trecură pe lîngă el fără să-l remarce; acum făcea parte din peisajul cotidian. Nu-l puteau mînca, iar el nu-i putea mînca pe ei; prin urmare nu prezenta vreo importanță anume.

Jos la rîu, Ceilalți îi întîmpinară cu obișnuitele amenințări ineficace. Liderul, un individ cu o singură ureche, de vîrsta și de talia lui Privește-Lună dar mai prost hrănit, efectuă chiar o scurtă incursiune spre teritoriul inamicului, agitîndu-și brațele în încercarea de a da gata opoziția și de a-și face singur curaj. Apa curentului nu era nicăieri mai adîncă de un sfert de metru și totuși, cu cît O-Ureche păși mai departe, cu atît deveni mai șovăielnic și nefericit. Curînd se opri, după care, afișînd o demnitate exagerată, reveni în mijlocul cetei sale.

Altminteri nici o modificare nu surveni în program. Adunară hrană ca să mai supraviețuiască încă o zi și nimeni nu muri.

Noaptea, lespedea de cristal îi aștepta din nou, învăluită în haloul palpitînd de sunet și culoare. Spectacolul produs fu de astă dată subtil mai diferit.

Pe unii dintre oamenii-maimuță îi ignoră total, ca și cînd s-ar fi concentrat asupra subiecților mai promițători. Privește-Lună se număra printre aceștia din urmă. Iarăși simți

tentaculele inchizitive strecurîndu-i-se pe căile nedesțelenite ale creierului, și prin fața ochilor începură să i se perinde viziuni.

Poate că izvorau din interiorul monolitului, poate direct din mintea sa. Oricum, pentru Privește-Lună păreau perfect reale. În plus, firescul instinct de a pune pe fugă invadatorii îi fu adormit.

Privea tabloul unei familii pașnice, deosebindu-se printr-un singur amănunt de scenele cunoscute de el. Masculul, femela și cei doi pui apăruți misterios înaintea lui erau sătui și ghiftuiți, cu blănile netezi și lucioase – un mod de viață pe care Privește-Lună nu și-l imaginase vreodată. Inconștient își pipăi oasele împungînd prin piele; coastele *acestor* creaturi erau ascunse de straturi de grăsime. Din cînd în cînd tresăreau greoi, omorîndu-și timpul lîngă portalul unei grote, aparent împăcați cu lumea. Ocazional, masculul scotea un monumental rîgîit de satisfacție.

Nu desfășurau altă activitate și după vreo cinci minute scena se topi brusc. Cristalul rămase un simplu contur sclipitor în întuneric. Privește-Lună se scutură ca trezit din vis, realiză unde anume se găsea și își conduse tribul înapoi la peșteri.

Scena nu i se gravase în memoria conștientă, însă noaptea, zăbovind pe gînduri cocoțat pe bolovanul său, încercă primii fiori ai unei noi și puternice emoții. O senzație vagă și difuză de invidie, de insatisfacție față de propria condiție. Nu-i știa cauza și cu atît mai puțin tratamentul. Dar nemulțumirea se instalase în sufletul său: un pas mic, dar hotărît, către umanitate.

Noapte de noapte, filmul celor patru oameni-maimuță durdulii se repetă, pînă la a se transforma într-o sursă de fascinantă exasperare pentru Privește-Lună, amplificîndu-i încontinuu veșnica și chinuitoarea-i foame. Singură, mărturia ochilor nu ar fi produs acest efect; era necesară o stimulare psihică suplimentară. În viața lui Privește-Lună

apăruseră acum spații de care el nu avea să-și mai aducă aminte, unde atomii creierului său erau aranjați în structuri noi. Dacă el supraviețuia procesului, noile structuri urmau să fie eterne, genele transmițîndu-le generațiilor viitoare.

Era un proces profund și de durată, însă monolitul dispunea de timp. Nici el, nici replicile identice răspîndite pe o jumătate de glob nu se așteptau să izbîndească cu toate grupurile implicate în experiment. O sută de eșecuri nu contau atunci cînd un singur succes ar fi schimbat destinul unei lumi.

În perioada dintre două luni pline, tribul asistă la o naștere și două morți: una datorată foamei, iar cealaltă survenită în decursul ritualului nocturn, cînd un mascul se prăbușise fulgerat în vreme ce se străduia să izbească între ele două pietre. La fel de brusc cristalul se întunecase, eliberîndu-i de sub vrajă. Numai cel căzut la pămînt nu se clintise, iar în zori, bineînțeles, trupul dispăruse.

Noaptea următoare lespedea nu îi chemă; încă își analiza greșeala. În amurg tribul trecuse pe lîngă ea, neluînd-o în seamă. Abia apoi fu iarăși pregătită pentru experiență.

Cei patru oameni-maimuță se aflau din nou acolo, îndeletnicindu-se de astă dată cu niște lucruri extraordinare. Privește-Lună începu să tremure, își simți capul plezniind și vru să-și ferească ochii. Controlul mental îl ținea însă strîns sub stăpînire; fu obligat să asiste pînă la sfîrșitul lecției, în pofida instinctelor ce se revoltau în el.

Numai că aceste instincte slujiseră maimuța antropoidă, pe vremea ploilor blînde și a fertilității, cînd hrana se găsea pretutindeni, așteptînd să fie doar culeasă. Timpurile se schimbaseră, iar înțelepciunea moștenită din trecut devenea prostie. Oamenii-maimuță trebuiau să se adapteze ori să piară, asemeni fiarelor gigantice care îi precedaseră și ale căror oseminte zăceau astăzi sigilate în calcarul dealurilor.

Așa că Privește-Lună fixă monolitul de cristal fără să clipească, cu mintea deschisă manipulărilor străine. Adesea

simțea greață, întotdeauna foame, iar uneori mîinile i se încleștau în acel mod ciudat care-i va determina noul drum în viață.

La vederea șirului de mistreți, grohăind și pufăind, Privește-Lună împietri. Pînă în clipa aceea se ignoraseră reciproc, căci între ei nu exista conflict de interese. Ca marea majoritate a viețuitoarelor care nu se înfruntau pentru aceeași sursă de hrană, cele două specii se țineau deoparte una de cealaltă.

Și totuși de această dată Privește-Lună se opri să îi privească, mișcîndu-se spasmodic înainte și înapoi, tulburat de intenții incomprehensibile. Ca prin vis începu să cerceteze solul, căutînd ceva ce nu ar fi putut numi nici dacă ar fi fost înzestrat cu darul vorbirii. Avea să recunoască acel "ceva" atunci cînd îl va vedea.

Obiectul era o piatră grea, ascuțită, de vreo cincisprezece centimetri lungime care, deși prea mare pentru palma lui, îl satisfăcu. Ridicînd mîna se miră de greutatea ei sporită și un formidabil fior de autoritate și putere îi străbătu întreaga ființă. Păși în direcția celui mai apropiat mistreț.

Animalul era tînăr și prost prin însăși prisma nepretențiosului standard de inteligență al speciei porcești. Deși îl urmărea cu coada ochiului, nu îl luă în serios decît mult prea tîrziu. De ce să fi suspectat însă pașnicele creaturi de intenții dușmănoase? Continuase să rîme pînă ce ciocanul de cremene al lui Privește-Lună îl pocnise în țeastă. Restul turmei nu se alarmă, deoarece uciderea fusese înfăptuită rapid și în tăcere.

Toți membrii tribului se opriră să privească, îngrămădindu-se în jurul conducătorului și al victimei, plini de uimire admirativă. Unul dintre ei ridică arma mînjită de sînge și începu să străpungă porcul mort. I se alăturară alții, cu tot soiul de bețe și de pietre, transformînd cadavrul într-o masă sîngerîndă și informă.

Apoi se plictisiră. Unii se îndepărtară, alții rămaseră dezorientați lîngă trupul de nerecunoscut... viitorul unei lumi depinzînd de decizia lor. Trecu surprinzător de mult timp înainte ca o femelă mai înfometată să înceapă să lingă piatra însîngerată ținută în labă.

Și se scurse și mai mult timp pînă ce Privește-Lună, în pofida a tot ceea ce-i fusese înfățișat, să înțeleagă cu adevărat că nu avea să mai sufere de foame niciodată.

4. Leopardul

Uneltele pe care învăţaseră să le utilizeze erau rudimentare, fiind totuşi în măsură să schimbe faţa planetei şi să facă din oamenii-maimuţă stăpînii ei. Dacă cea mai primitivă o reprezenta cremenea ascuţită, ce multiplica doar puterea loviturii, bîta din os ocupa locul următor, căci ea alungea braţul, constituind în plus o pavăză împotriva colţilor şi muşcăturilor animalelor înfuriate. Astfel înarmaţi, hrana inepuizabilă ce cutreiera savana ajunse la îndemîna lor.

Mai aveau nevoie şi de alte ajutoare, deoarece dinţii şi unghiile lor nu reuşeau să sfîşie animale mai mari decît un iepure. Din fericire, Natura le dăruise unelte perfecte, care cereau doar să fie culese de pe jos.

Întîi fu grosolanul, dar foarte eficacele cuţit sau ferăstrău, folosit pe întreaga durată a următoarelor trei milioane de ani. Consta pur şi simplu dintr-o jumătate de mandibulă de antilopă, cu dinţii încă fixaţi în alveole; nu avea să sufere vreo îmbunătăţire substanţială pînă la descoperirea metalelor. Apoi apăru o săpăligă sau pumnal, din coarnele unei gazele şi în sfîrşit răzuitoarea identică în concepţie cu ferăstrăul, făurită din maxilarul complet al aproape oricărei mici vieţuitoare.

Piatra, ferăstrăul de os, coarnele-pumnal, răzuitoarea – acestea erau minunatele invenţii de care omul-maimuţă avea neapărată nevoie ca să rămînă în viaţă. Curînd avea să le identifice cu simboluri ale forţei, dar multe luni se vor scurge pînă ca degetele lor stîngace să capete obişnuinţa, ori

dorinţa utilizării lor.

Poate că, dîndu-li-se timp, ar fi ajuns prin propriile eforturi la strălucitul meşteşug de a confecţiona unelte din arme naturale. Însă sorţii le erau potrivnici şi chiar ajutaţi, existau încă nenumărate ocazii pentru eşec în drumul întrezărit în faţa lor.

Oamenilor-maimuţă li se oferise prima şansă; a doua nu avea să mai existe. Viitorul le stătea, la propriu şi la figurat, în mîini.

Luna crescuse şi se subţiase de multe ori. Se născuseră copii şi uneori supravieţuiseră; bătrîni neputincioşi de treizeci de ani închiseseră ochii pentru totdeauna. Leopardul îşi lua obolul nocturn. Ceilalţi îi sfidau zilnic de peste rîu – dar tribul prospera. În decursul unui singur an, Priveşte-Lună şi tovarăşii lui se transformaseră dincolo de recunoaştere.

Asimilaseră corect lecţiile. În prezent erau capabili să mînuiască toate armele care le fuseseră înfăţişate. Amintirea zilelor de foamete se estompa treptat în mintea lor. Şi chiar dacă porcii mistreţi deveniseră precauţi, în cîmpie vieţuiau antilope, gazele, zebre. Ele, alături de multe alte animale, căzură pradă vînătorului începător.

Acum că nu mai amorţeau de nemîncare, dispuneau de un timp preţios pentru odihnă şi pentru cele dintîi timide încercări de meditaţie. Noul mod de viaţă fusese acceptat cu indiferenţă. Nimeni nu-l asocia monolitului ce continua să zăbovească lîngă poteca conducînd spre rîu. Dacă s-ar fi aplecat asupra chestiunii, probabil ar fi ajuns la concluzia că singuri atinseseră prezentul statut. În fapt, uitaseră orice alt mod de viaţă.

Nici o Utopie însă nu-i perfectă, iar a lor avea şi ea două pete întunecate. Prima o constituia neobositul leopard, a cărui pasiune pentru oamenii-maimuţă părea chiar să fi crescut de cînd aceştia se hrăneau mai bine. A doua, tribul de peste apă, întrucît Ceilalţi reuşiseră ca prin miracol să supra-

viețuiască, refuzînd cu înverșunare să se stingă.

Problema leopardului fu rezolvată parte datorită șansei, parte datorită unei grave și cît pe ce fatale erori a lui Privește-Lună. Totuși, în momentul respectiv ideea îi păruse atît de grozavă, încît dansase de bucurie și nu ar trebui blamat pentru neglijarea consecințelor acțiunii sale.

Tribul încă mai avea parte de zile proaste, doar că acestea nu-i mai amenințau existența. Amurgul se dovedise a fi finalul unei asemenea zile; cavernele se iviră la orizont înaintea unor făpturi obosite și dezamăgite. Iar acolo, imediat lîngă peretele văii, descoperiră una din rarele bonanze ale naturii.

O antilopă matură era întinsă pe cărare. Avea unul din picioarele dinainte rupt, fără ca aceasta să o împiedice ca, plină de energie, să țină șacalii la distanță cu ajutorul coarnelor. Fiarele își puteau însă permite să aștepte.

Numai că neglijaseră concurența; curînd se retrăgeau cu mîrîituri furioase din fața bipezilor. Oamenii-maimuță începură să se rotească la rîndu-le precauți, în afara razei de acțiune a teribilelor coarne. Apoi atacară cu bolovani și bîte.

Nu a fost un atac coordonat și eficace, astfel că, în clipa în care animalul își dădea ultima suflare soarele apunea, iar șacalii își recîștigau curajul. Oscilînd între teamă și foame, Privește-Lună realiză treptat că strădania părea să fi fost făcută în van. Întîrzierea în acele locuri era prea primejdioasă.

După care, nu pentru prima și nici pentru ultima oară, se dovedi a fi în felul său un geniu. Cu un imens efort de imaginație, își închipui animalul mort – *în siguranța propriei grote*. Începu să-l tîrască spre baza versantului. Înțelegîndu-i intențiile, ceilalți se apucară să-l ajute.

Dacă ar fi știut cît de greu avea să fie nu ar fi făcut niciodată încercarea. Numai forța și agilitatea moștenite de la strămoșii aborigeni îi permiseră lui Privește-Lună să urce antilopa pe panta înclinată. De cîteva ori, plîngînd de frustrare, aproape că abandonă; numai o încăpățînare la fel de adînc înrădăcinată ca și foamea îl mînă înainte. Uneori restul tribului îl sprijinea cu adevărat, alteori îi stînjenea mișcările. Dar în cele din urmă treaba fu sfîrșită, animalul masacrat tras peste buza peșterii, iar festinul începu sălbatic.

Ore mai tîrziu, îndopat pînă la refuz, Privește-Lună se deșteptă. Fără să știe de ce, se așeză în întuneric între trupurile tovarășilor săi la fel de ghiftuiți și își ascuți auzul la șoaptele nopții.

Nu se auzeau nimic altceva decît respirații greoaie; întreaga lume părea să doarmă. Stîncile de la gura grotei erau palide ca oasele în lumina strălucitoare a Lunii, ridicată sus pe boltă. Orice gînd de primejdie părea extrem de deplasat.

Apoi deodată, de departe veni zgomotul unei pietricele în cădere. Temător însă curios, Privește-Lună ieși afară, scrutînd baza falezei.

Ceea ce văzu îl lăsă încremenit secunde lungi. La numai șase metri dedesubt, doi ochi galbeni, sclipitori, îl fixau umplîndu-l de atîta spaimă, încît de-abia reuși să observe și trupul mlădios din spatele lor. Niciodată leopardul nu urcase atît de sus. De astă dată ignorase adăposturile mai joase, deși fusese conștient de prezența locuitorilor; urmărea în schimb dîra de sînge pe stînca scăldată de lumina Lunii.

Cîteva momente mai tîrziu, noaptea era sfîșiată de țipetele de alarmă ale oamenilor-maimuță. Felina slobozi un răget furios, înțelegînd că pierduse elementul surpriză. Dar nu se opri din înaintare, deoarece știa că nu are de ce să se teamă.

Atinse culmea, odihnindu-se un moment pe ieșindul îngust. Mirosul sîngelui plutea pretutindeni în jur, stîrnindu-i nările și mintea cu o dorință copleșitoare. Fără să ezite, leopardul intră cu suplețe în cavernă.

Comise astfel cea dintîi greșeală. Venind de afară, de sub strălucirea Lunii, chiar și ochii lui magnific adaptați la întuneric fură orbiți pentru o clipă. Bipezii îi zăriră silueta pe fundalul intrării mult mai clar decît îi putea el vedea pe ei. Deși îngroziți, nu mai erau aceleași ființe total lipsite de

ajutor.

Mîrîind și legănîndu-și coada cu încredere arogantă, leopardul păși în căutarea cărnii care îl scotea din minți. Dacă ar fi dat lupta în aer deschis, nu ar fi întîmpinat dificultăți; însă acum că se găseau prinși în capcană, disperarea le conferi oamenilor-maimuță curajul să întreprindă imposibilul. Și pentru întîia oară, se aflau în posesia mijloacelor ca să-l înfăptuiască.

Animalul bănui că ceva nu e în regulă cînd asupra craniului i se abătu o lovitură năucitoare. Lovi cu una din labe, auzi un strigăt de agonie în vreme ce ghearele sfîșiau carne. După care simți iarăși o durere sfredelitoare cînd ceva îi pătrunse între coaste, o dată, de două ori, de trei ori. Se răsuci turbat să zdrobească umbrele ce săltau și țipau în jurul său.

Fu lovit puternic peste bot. Colții i se încleștară pe o formă fantomatică – dar nu era decît os mort. Și, în final, afront incredibil, coada-i era trasă mai să-i fie smulsă.

Se răsuci, izbindu-și călăul mult prea îndrăzneț de peretele de piatră. Orice-ar fi făcut, nu reușea să scape însă de ploaia de lovituri date cu ciomege rotunde, noduroase, mînuite de brațe neformate dar puternice. Furia i se transformă în alarmă, alarma în teroare. Implacabilul vînător luase locul victimei, străduindu-se din răsputeri să se retragă.

Atunci făcu cea de a doua mare greșeală, uitînd în surpriza și spaima ce puseseră stăpînire pe el unde se află, sau poate că era mult prea buimac și năucit de lovituri. În orice caz, sări brusc afară din peșteră. Un urlet sinistru tăie întunericul în vreme ce se rostogolea prin aer. După un timp nesfîrșit răsună o bufnitură surdă, apoi numai vacarmul pietricelelor pornite la vale, pentru ca în final și acesta să se stingă în noapte.

Multă vreme, intoxicat de victorie, Privește-Lună dansă și strigă lîngă intrarea grotei. Simțea cu îndreptățire că lumea se schimbase, că el nu mai era aceeași ființă bicisnică în fața

forțelor înconjurătoare.

Extenuat reveni în peșteră unde, pentru prima oară în viața sa, dormi neîntors.

Dimineața găsiră hoitul leopardului la poalele colinei. Chiar neînsuflețit inspira o asemenea groază, încît trecu ceva timp pînă ce primul dintre ei îndrăzni să se apropie de monstrul doborît. În urma lui se înghesuiră toți, înarmați cu răzuitoare și cuțite.

Munca se dovedi dificilă și în ziua aceea nu vînară.

5. Întîlnire în zori

Conducînd tribul către rîu în lumina difuză a răsăritului, Privește-Lună se opri într-un punct familiar. Avea sentimentul că din peisaj lipsește un element, dar ce anume nu reuși să-și amintească. Nu pierdu timp frămîntîndu-se, deoarece în minte i se conturaseră planuri cu mult mai importante de înfăptuit.

Aidoma fulgerelor și tunetelor, norilor și eclipselor, marele bloc de cristal dispăruse la fel de misterios precum își făcuse apariția. Dispărut într-un trecut inexistent, nu va mai tulbura gîndurile lui Privește-Lună.

El nu va ști niciodată cum anume îl transformase; și nimeni dintre tovarășii lui nu se întrebă de ce zăbovise un moment acolo, în drumul matinal spre rîu.

De pe malul opus, în securitatea oferită de inviolabilitatea propriului teritoriu, Ceilalți îl văzură pe Privește-Lună însoțit de o duzină de masculi ca pe o frescă mișcătoare proiectată pe cerul dimineții. Începură pe dată să-și lanseze obișnuita provocare, dar de această dată nu primiră răspunsul așteptat.

Cu pas ferm, premeditat — dar mai ales, tăcut — Privește-Lună coborî cu ai săi colina. Și în timp ce ei se apropiau, Ceilalți se liniștiră brusc. Furia rituală se topi, înlocuită fiind cu o teamă tot mai evidentă. Erau vag conștienți că ceva se întîmplase, că această întîlnire era altfel decît toate cele dinainte. Cuțitele și bîtele din os cărate de grupul lui Pri-

vește-Lună nu îi alarmară, pentru simplul motiv că nu le înțelegeau utilitatea. Știau doar că din mișcările rivalilor transpira acum amenințarea.

Ceata se opri la marginea apei. Pentru o clipă, Ceilalți le reveni curajul. În frunte cu O-Ureche, își reluară fără tragere de inimă cîntecul de bătălie. Doar cîteva secunde, pînă cînd o viziune de coșmar îi încremeni.

Privește-Lună ridicase brațele sus deasupra capului, dezvăluind povara mascată pînă atunci de trupurile însoțitorilor. Ținea în mîini o prăjină zdravănă, în vîrful căreia stătea înfipt capul însîngerat al leopardului. Gura fiarei era deschisă într-un rictus strîmb, menținut cu ajutorul unui băț, iar colții sclipeau înfricoșător în reflexia primelor raze ale soarelui.

Marea majoritate a Celorlalți era prea terorizată să se miște, dar unii încercară totuși o tentativă șovăielnică de retragere. Singura încurajare așteptată de Privește-Lună. Înălțînd trofeul ciopîrțit deasupra capului, începu să traverseze curentul. După o scurtă ezitare, tovarășii săi i se buluciră în urmă.

Cînd atinse malul opus, O-Ureche ședea încă pe loc. Poate că era prea curajos să fugă, sau poate prea prost. Cel mai probabil însă e că nu-și putea crede ochilor că i se aduce un asemenea ultragiu. Laș ori erou, sfîrșitul fu același. Semnul morții se abătu năprasnic asupra craniului incapabil să priceapă ce se întîmplă.

Urlînd înnebuniți, Ceilalți se năpustiră în tufișuri; mai devreme sau mai tîrziu aveau însă să se întoarcă, uitîndu-și fostul șef.

Cîteva secunde, Privește-Lună zăbovi nehotărît deasupra noii sale victime, încercînd să realizeze straniul și uimitorul fapt că, deși răpus, leopardul putea încă să ucidă. Devenise stăpînul lumii și nu era foarte sigur ce trebuia să facă în continuare.

Dar avea el să se gîndească la ceva.

6. Evoluție

O nouă viețuitoare apăruse pe fața planetei, răspîndin-du-se lent din inima Africii. Era într-atît de puțin numeroasă, că un recensămînt grăbit ar fi omis-o, în aglomerația milioanelor de creaturi terestre și acvatice. Nu existau semne care să indice dacă va prospera sau va pieri; în această lume unde animale mai puternice dispăruseră, soarta ei se afla încă într-un echilibru precar.

În suta de mii de ani care a urmat coborîrii cristalelor în Africa, oamenii-maimuță nu au inventat nimic. Dar au început să se transforme, și-au descoperit abilități pe care nici un alt animal nu le poseda. Bîtele le-au mărit raza de acțiune și puterea; nu mai erau neputincioși înaintea carnivorelor, intrînd de fapt în competiție cu ele. Pe cele mici reușeau chiar să le alunge de lîngă prăzi, cît despre cele mari, le puteau cel puțin descuraja și cîteodată, pune și pe ele pe fugă.

Dinții masivi li s-au micșorat, deoarece nu mai erau esențiali. Pietre ascuțite le-au luat locul, pietre ce răscoleau pămîntul în căutarea rădăcinilor, tăiau carnea și pielea, fapt cu urmări incomensurabile. Nu vor mai trăi cu spectrul foamei atunci cînd își vor pierde sau toci dinții, iar cele mai rudimentare unelte le vor prelungi enorm speranța de viață. Colții reducîndu-li-se, forma chipului a început să se modifice, nasul a devenit mai delicat, maxilarul mai mic, gura reușind astfel să scoată sunete mai subtile. Vorbirea se găsea încă la un milion de ani distanță, însă se făcuseră primii pași

hotărîți în direcția ei.

Apoi întreaga lume a început să se schimbe. În patru mari valuri despărțite de sute de milenii, Erele Glaciare s-au abătut peste glob, gravîndu-și adînc semnăturile. Deasupra tropicelor, ghețarii i-au doborît pe cei ce-și părăsiseră prea timpuriu casa ancestrală, precum și pe toate acele făpturi incapabile de adaptare.

Gheața a dispărut laolaltă cu o bună parte din viața primitivă a planetei – între care și oamenii-maimuță. Numai că ei, spre deosebire de alte viețăți, au lăsat în urmă descendenți. Nu au dispărut pur și simplu, ci s-au transformat; făuritorii de unelte fuseseră remodelați de propriile creații.

Folosindu-se de ghioage și cuțite, mîinile lor au căpătat dexterități nemaiîntîlnite, permițîndu-le în continuare să execute lucruri și mai bune, care la rîndu-le le-au dezvoltat creierul și corpul. Era un proces cumulativ, aflat într-o accelerație crescîndă, la capătul căruia se găsea Omul.

Primii oameni adevărați nu au avut unelte cu mult diferite de cele ale înaintașilor, însă le puteau folosi cu sporită dibăcie. Și undeva în umbra secolelor au născocit cea mai de preț unealtă, invizibilă și intangibilă: au învățat să vorbească, obținînd cea dintîi mare victorie asupra timpului. De acum înainte, experiența și cunoștințele unei generații se vor transmite următoarelor, fiecare din ele profitînd tot mai mult de descoperirile precedentelor.

Spre deosebire de animale, care percepeau doar prezentul, Omul a dobîndit conștiința trecutului și a început să tindă către viitor.

A învățat să stăpînească forțele naturii; odată cu îmblînzirea focului a pus bazele tehnologiilor, lăsîndu-și foștii adversari cu mult în spate. Piatra a cedat locul bronzului, iar acesta fierului. Agricultura a luat locul vînătorii. Triburile s-au unit în comunități rurale, satele au dat naștere orașelor. Vorbele au devenit eterne mulțumită unor semne săpate în stîncă, în lut sau trasate pe papirus. A descoperit filozofia și

religia. Întreg cerul l-a populat cu zei, fără să greşească întru totul.

În vreme ce corpul i-a devenit tot mai lipsit de apărare, mijloacele ofensive au ajuns de-a dreptul înfricoşătoare. Cu bronzul, fierul şi oţelul a epuizat gama modalităţilor de a izbi, a tăia şi a străpunge. Foarte repede a aflat cum îşi poate doborî victimele de la distanţă. Lancea, arcul, puşca şi în final racheta i-au furnizat arme de o putere aproape infinită.

Deşi adesea le-a utilizat împotriva propriei persoane, fără ele Omul nu ar fi cucerit planeta niciodată. În aceste arme şi-a pus inima şi sufletul, şi vreme de veacuri ele l-au slujit cu credinţă.

Numai că în prezent, atît timp cît ele aveau să mai dăinuie, orele sale păreau să fie numărate.

7. Zbor special

Indiferent de cîte ori părăsești Pămîntul, încerci mereu aceleași emoții, constată doctorul Heywood Floyd. Fusese pe Marte o singură dată, pe Lună călcase de trei ori, iar pe diferitele stații spațiale în atîtea rînduri încît le pierduse șirul. Și totuși, pe măsură ce se apropia clipa lansării, simțea o tensiune crescîndă, un sentiment de încîntare și teamă – și de nervozitate, da – care-l plasa pe aceeași treaptă cu orice pămîntean pe cale să primească botezul spațiului.

Reactorul care-l adusese aici de la Washington, în urma întrevederii nocturne cu Președintele, plana deasupra uneia din întinderile cele mai familiare și mai tulburătoare de pe glob. Căci sub el se întindeau primele două generații de dispozitive ale Erei Spațiale, împrăștiate pe treizeci de kilometri din coasta Floridei. Spre sud, conturate de lumini roșii de avertisment, se ridicau giganticele rampe de lansare ale istoricelor Saturn și Neptun[1], care altă dată îi purtaseră pe oameni în pionierat spre alte corpuri cerești. La orizont, coloană de argint în bătaia reflectoarelor, se găsea ultimul Saturn V, de douăzeci de ani monument național și loc de pelerinaj. Nu departe, înălțîndu-se pe fundal aidoma unui munte artificial, se zărea Hangarul de Asamblare, încă cea

(1) Serie de rachete americane cu propergol lichid, concepute pentru zborurile spațiale de lungă durată; au fost utilizate în cadrul misiunilor Apollo. Au existat seriile I, IB și V (n.tr.)

mai masivă structură singulară de pe Terra.

Dar aceste lucruri aparţineau trecutului, iar el zbura acum spre viitor. Dedesubt, doctoul Floyd observă complexul de clădiri, apoi pista de aterizare şi o cicatrice pe trupul peninsulei – şinele multiple ale unui lansator uriaş. La capătul lui strălucea un spaţioplan Orion III, înconjurat de maşini şi automacarale, pregătit pentru saltul către stele. Într-un scurt moment de distorsiune a perspectivei, provocat de desele schimbări în altitudine şi viteză, Floyd avu impresia că priveşte o molie de platină prinsă într-un fascicul de lanternă.

Abia pe urmă siluetele lucrătorilor îi oferiră repere pentru a aprecia mărimea reală a aparatului; anvergura aripilor în V trebuia să măsoare peste şaizeci de metri. Şi acest enorm vehicul, medită Floyd cu o umbră de incredulitate, dar şi de mîndrie, mă aşteaptă pe *mine*. Din cîte ştia, pentru prima oară o întreagă operaţiune se derula pentru a transporta pe Lună o singură persoană.

Deşi era ora două noaptea, un grup de reporteri şi de fotografi îl acostară în drumul către spaţioplan. Pe unii dintre ei îi cunoştea din vedere deoarece, în calitate de preşedinte al Consiliului Naţional de Astronautică, conferinţele de presă făceau parte integrantă din modul său de viaţă. Dar aici nu era nici locul şi nici timpul pentru discuţii. Nu avea nimic de zis, însă ţinea să nu-i ofenseze pe domnii de la mediile de informare.

— Dr. Floyd? Sînt Jim Foster de la Associated News. Vă rog, ce ne puteţi spune despre acest zbor?

— Regret, dar nu vă pot zice nimic.

— Dar v-aţi *întîlnit* cu Preşedintele în noaptea asta?! întrebă o voce binecunoscută.

— Ah!... Bună, Mike. Tare mi-e teamă că te-ai sculat din pat degeaba. În mod categoric, nici o declaraţie.

— Cel puţin ne puteţi confirma sau infirma ştirea că pe Lună ar fi izbucnit o epidemie? îl interpelă un reporter TV, reuşind să ţină pasul alături şi să-l încadreze corespunzător pe camera miniaturală.

— Îmi pare rău, clătină Floyd din cap.

— Dar carantina? sări un altul. Cît va fi menţinută?

— V-am spus că nu dau declaraţii.

— Dr. Floyd, întrerupse o femeie scundă, cu un aer foarte hotărît. Ce justificare se dă pentru totala lipsă de informaţii de pe Lună? Are vreo legătură cu situaţia politică?

— *Ce* situaţie politică? replică Floyd cu gîtul uscat, stîrnind răzleţe hohote de rîs. Cineva îi ură călătorie plăcută, iar el îşi croi drum în sanctuarul staţiei de abordare.

Dacă-şi amintea corect, nu era vorba de o "situaţie" cît de o criză permanentă. Încă din anii '70 lumea se confruntase cu două probleme, manifestînd tendinţa paradoxală de a se anula reciproc.

Controlul natalităţii era ieftin şi sigur, permis de către toate religiile importante, dar sosise prea tîrziu: populaţia planetei depăşea şase miliarde, din care o treime numai în Imperiul Chinez. În anumite state totalitare se adoptaseră chiar legi ce limitau numărul copiilor unei familii la doi, însă aplicarea lor se dovedise a fi cu totul altă poveste. Drept urmare hrana se împuţinase; şi în Statele Unite existau zile cînd lipsea carnea, iar în cincisprezece ani se prevedea o foamete planetară, în pofida eforturilor eroice ale acvaculturii şi ale sintetizării proteinelor artificiale.

Cu toată necesitatea colaborării internaţionale mai urgentă ca niciodată, numărul frontierelor se păstrase neschimbat. Într-un milion de ani specia umană pierduse prea puţin din instinctul agresivităţii. De-a lungul unor linii vizibile numai pentru politicieni, cele treizeci şi opt de puteri nucleare se spionau una pe alta cu nelinişte belicoasă. Împreună posedau suficiente megatone să pulverizeze întreaga scoarţă terestră. Deşi, ca prin miracol nu izbucnise nici un conflict atomic, actuala stare de lucruri nu se putea prelungi la infinit.

Iar în prezent, din motive necunoscute, chinezii ofereau

celor mai neînsemnate ţări nenucleare echipamente complete cu cîte cincizeci de focoase, alături de sistemul de transport. Preţul cobora sub 200.000.000 dolari şi condiţii convenabile se negociau cu uşurinţă.

Poate că nu aveau alte intenţii decît să-şi reechilibreze economia împietrită, preschimbînd arme depăşite în valută, sugeraseră unii observatori. Dar poate că descoperiseră mijloace de luptă într-atît de avansate încît astfel de jucării nu mai erau necesare; se vorbea de radio-hipnoză prin intermediul sateliţilor, despre şantaj cu arme biologice al căror antidot l-ar fi deţinut doar ei. Încîntătoarele idei constituiau aproape sigur propagandă sau pure fantezii, însă nu era indicat să se desconsidere nici una dintre ele. Ori de cîte ori părăsea Pămîntul, Floyd se întreba dacă avea sau nu să-l mai găsească la întoarcere.

La bord îl întîmpină o stewardesă elegantă.

— Bună dimineaţa, domnule doctor Floyd. Mă numesc Simmons şi îmi face o deosebită plăcere să vă urez bine aţi venit la bord din partea Căpitanului Tynes şi a copilotului, prim ofiţer Ballard.

— Mulţumesc, îi zise Floyd, căutînd în minte răspunsul la întrebarea de ce întotdeauna stewardesele trebuiau să se exprime asemenea roboţilor-ghizi.

— Decolăm în cinci minute, reluă ea, gesticulînd înaintea celor douăzeci de locuri neocupate. Vă puteţi aşeza oriunde doriţi, dar Căpitanul Tynes vă recomandă fotoliul din faţă, pe partea stîngă, dacă vreţi să urmăriţi operaţiunile de andocare.

— Aşa am să fac, rosti el îndreptîndu-se spre locul indicat. Stewardesa se mai foi puţin în jurul lui, după care se întoarse în cabina ei de la capătul culoarului.

Bărbatul se afundă în perne, îşi trecu centura pe după talie şi umeri, iar servieta o fixă pe scaunul alăturat. O clipă mai tîrziu, difuzorul prinse viaţă cu o uşoară pocnitură.

— Bună dimineaţa, repetă vocea domnişoarei Simmons. Aici Zborul Special numărul 3, Kennedy—Staţia Spaţială Unu.

Părea ferm hotărîtă să-şi parcurgă întregul repertoriu, iar Floyd nu-şi putu reţine un zîmbet în vreme ce ea continua inexorabil:

— Timpul de tranzit este de cincizeci şi cinci de minute. Acceleraţia maximă va fi de 2 g[1], iar timp de treizeci de minute ne vom găsi în stare de imponderabilitate. Vă rugăm să nu părăsiţi fotoliul înaintea aprinderii semnalului de siguranţă.

Floyd privi peste umăr şi strigă un mulţumesc, primind în schimb un zîmbet încurcat, dar în rest fermecător.

Se întinse pe scaun şi se relaxă. Socoti că expediţia lui îi costa probabil pe contribuabili sensibil peste un milion de dolari. Dacă nu-şi găsea justificare, el şi-ar fi pierdut slujba; din fericire putea oricînd să revină la postul universitar şi la studiile sale de geneză planetară.

— Procedurile de iniţializare declanşate, se auzi în difuzor glasul căpitanului, cu acel timbru liniştitor utilizat în comunicaţiile RT[2].

— Desprindere într-un minut.

Ca întotdeauna, minutul se dilată enorm. Floyd deveni extrem de conştient de uriaşa concentrare de forţe din jurul său, aşteptîndu-le dezlănţuirea. În cele două tancuri de combustibil şi în acumulatorii lansatorului se afla stocată energia echivalentă unei bombe nucleare. Şi avea să fie complet utilizată pentru a-l ridica la doar trei sute de kilometri de Pămînt.

Demodatul trei-doi-unu-zero, într-atît de obositor pentru nervi, nu se făcu auzit.

---

(1) Cu g se notează acceleraţia gravitaţională terestră, egală cu 9,8 m/s^2 (n.tr.)

(2) Radio-telefonie (n.tr.)

— Desprindere în cincisprezece secunde. Vă veţi simţi mai bine inspirînd adînc.

Sfatul conţinea un amestec bine gîndit de psihologie şi fiziologie. Pasagerul se simţi oxigenat şi pregătit să înfrunte orice atunci cînd reactoarele începură să împingă sarcina de o mie de tone peste Atlantic.

Momentul desprinderii de pe pistă fu greu de precizat, dar în clipa în care urletul rachetelor se dublă brusc, iar el se văzu scufundîndu-se tot mai adînc în fotoliu, Floyd înţelese că primul etaj al motoarelor intrase în funcţiune. Ar fi vrut să privească pe hublou, însă şi întorsul capului necesita un efort epuizant. Totuşi, forţele inerţiale suprapuse zgomotului motoarelor nu-i produceau disconfort, ci dimpotrivă, o senzaţie de extraordinară euforie. Cu urechile ţiuindu-i, cu sîngele bătîndu-i puternic în artere, Floyd se simţi mai viu ca niciodată. Era iarăşi tînăr şi dorea să cînte cu voce tare – ceea ce cu siguranţă nu i-ar fi dăunat, mai ales că nimeni nu-l putea auzi.

Euforia se evaporă rapid, odată cu realizarea faptului că lăsa în urmă Pămîntul şi tot ceea ce iubea. Acolo jos se aflau cei trei copii ai săi, orfani de mamă de zece ani, din ziua în care soţia lui se îmbarcase în acel zbor fatal spre Europa. (*Zece* ani? Imposibil, parcă fusese ieri...) Poate că pentru ei ar fi făcut bine să se recăsătorească.

Aproape pierduse noţiunea timpului în momentul cînd presiunea şi vuietul slăbiră brusc, iar din difuzor se anunţă:

— Ne pregătim să abandonăm etajul inferior. Decuplat!

Se simţi o uşoară zdruncinătură, iar Floyd îşi aduse aminte de un citat al lui Leonardo da Vinci, văzut odată afişat într-unul din birourile de la NASA.

•

Şi Marea Pasăre îşi va lua zborul de pe spatele păsării celei mari, aducînd glorie cuibului unde s-a născut.

Iată, în prezent Pasărea cea Mare zbura deasupra viselor lui da Vinci, în vreme ce însoţitorul ei istovit plana către Pămînt. Într-un arc de cincisprezece mii de kilometri, etajul inferior avea să reintre în atmosferă, negociind viteza pe distanţă în drum spre Kennedy. În alte cîteva ore, verificat şi realimentat, va fi iarăşi pregătit să ridice un alt coechipier pe tărîmul tăcut şi strălucitor unde el însuşi nu putea ajunge însă niciodată.

Acum, gîndi Heywood Floyd, ne bazăm doar pe propriile mijloace. Cînd se aprinseră jeturile reactive ale etajului superior, acceleraţia era mult mai blîndă; într-adevăr, nu simţea decît efectul unei greutăţi aproximativ normale. Dar să se deplaseze i-ar fi fost imposibil, întrucît "susul" era desemnat chiar de capătul coridorului. Dacă ar fi comis imprudenţa să-şi părăsească locul, s-ar fi zdrobit de pereţii din spate.

Tabloului nu-i lipsea un efect oarecum deconcertant, lăsînd impresia că nava stă în coadă. Pentru Floyd, aşezat în primul rînd, celelalte scaune apăreau ca fixate pe un perete coborînd vertical sub el. Făcea tot posibilul să ignore neplăcuta senzaţie în clipa în care răsăritul explodă în exteriorul vasului.

În cîteva secunde, luminaţia stacojie trecu în roz, auriu, albastru şi se metamorfoză în albul orbitor al zilei. Deşi atenuate mult de hublourile polarizante, razele solare care cercetau încet cabina îl lăsară minute lungi fără vedere.

Ferindu-şi pe cît posibil ochii cu mîna, Floyd încercă să privească afară. Aripa în V a spaţioplanului sclipea ca topită, înconjurată de un întuneric de nepătruns – iar acel întuneric trebuia să fie plin de stele, pe care nu era chip să le vadă.

Greutatea se evaporă treptat, simultan cu stingerea reactoarelor, pe măsură ce vasul intra pe orbită. Tunetul motoarelor se reduse la un urlet înăbuşit, apoi la o şoaptă, după care încetă cu totul. Dacă n-ar fi fost centura, Floyd şi-ar fi luat zborul. Şi dacă el unul n-o făcea, stomacul părea

să aibă grijă să-l înlocuiască. Spera din tot sufletul ca pilulele administrate cu o jumătate de oră și cincisprezece mii de kilometri în urmă să acționeze conform specificațiilor. O singură dată suferise de rău de spațiu în cariera sa și considera că fusese deja prea mult.

Calmă și sigură pe sine, vocea pilotului se auzi din nou:

— Vă rugăm să respectați regulamentul pentru 0 g. Vom andoca pe Stația Spațială Unu în patruzeci și cinci de minute.

Stewardesa apăru din spate, înaintînd pe culoarul îngust din dreapta fotoliilor. Pășea oarecum sacadat, ca și cum ar fi călcat în smoală. Se menținea atentă pe banda galbenă a mochetei Velcro, ce acoperea atît podeaua cît și tavanul. Covorul și tălpile sandalelor ei erau bătute în mii de cîrlige fine, care se prindeau unii de alții ca scaieții. Trucul contribuia mult la liniștirea pasagerilor dezorientați.

— Ceai sau cafea, domnule doctor? întrebă ea vioaie.

— Nu, mulțumesc. Se simțea pus în postura unui sugar nevoit fiind să soarbă băutura prin tubul de plastic.

Se pregăti să deschidă servieta și să-și scoată hîrtiile, dar încurcătura în care părea să se găsească stewardesa îl opri.

— Doctore Floyd... îmi permiteți o întrebare?

— Cum să nu, aprobă el privind pe deasupra ochelarilor.

— Logodnicul meu e geolog la Clavius, rosti domnișoara Simmons alegîndu-și cuvintele cu grijă. Nu am primit vești din partea lui de mai bine de o săptămînă.

— Îmi pare rău să aud asta, dar poate că se află în exteriorul bazei?

Fata clătină din cap.

— Mă anunță întotdeauna cînd pleacă într-o expediție. Vă imaginați cît sînt de îngrijorată, cu toate aceste zvonuri. Epidemia de pe Lună e reală?

— Chiar dacă ar fi, nu e un motiv de panică. Aduceți-vă aminte, în '98 a mai fost înregistrată o carantină, cu acel virus de gripă modificat. O mulțime de oameni s-au îmbolnăvit, însă nimeni nu a murit. Din păcate sînt singurele

lucruri pe care vi le pot spune, conchise el hotărît.

Fata se îndreptă din spate, ceva mai ușurată.

— Oricum, vă mulțumesc mult. Îmi pare rău că v-am răpit din timp...

— Absolut deloc, exclamă Floyd galant, dar nu prea clar. După care se îngropă în rapoartele tehnice, insipide și interminabile, într-un ultim și disperat efort de a le digera.

În mod cert, odată ajuns pe satelitul natural al Terrei, nu va avea timp pentru ele.

8. Rendezvous orbital

După o jumătate de ceas pilotul comunică:

— Contact în zece minute. Rugăm verificați centurile de siguranță.

Floyd se supuse automat, lăsînd dosarul deoparte. Însemna să cauți necazul cu lumînarea continuînd să citești pe parcursul spectacolului de jonglerie celestă desfășurat pe parcursul ultimilor 500 de kilometri. Cel mai potrivit era să închizi ochii și să te relaxezi, în vreme ce nava era smucită înainte și înapoi de jeturile reactive.

Cîteva momente mai tîrziu arunca prima privire asupra Stației Spațiale Unu, aflată la numai cîțiva kilometri distanță. Soarele se reflecta pe suprafețele metalice ale discului de peste 300 de metri în diametru, ce se învîrtea încetișor. Nu departe, în derivă pe aceeași orbită, se zărea ampenajul unui spațioplan Titov-V și imediat alături, bondocul Aries IB, veritabilă cămilă a cosmosului, bine înfipt pe cele patru picioare menite să absoarbă șocul multiplelor aselenizări.

Orionul său cobora de pe o orbită mai înaltă, oferind vederii panorama extraordinară a Pămîntului ca fundal al Stației. De la altitudinea celor 300 de kilometri, Floyd distingea mare parte din Africa și Oceanul Atlantic. Porțiuni la fel de întinse erau ascunse de compactele formațiuni noroase, de sub care doar Coasta de Aur reușea să se întrevadă.

Axul central al Stației le ieși în întîmpinare cu brațele docului extinse. Spre deosebire de structura-mamă, el nu se afla în rotație, sau mai corect spus, se învîrtea în sens opus

cu aceeași viteză unghiulară. Andocarea transportoarelor de pasageri și mărfuri se efectua în acest mod fără dificultăți.

Cu o zdruncinătură aproape imperceptibilă, vasul luă contact cu solul artificial. Din exterior se auziră o serie de scrîșnete metalice și, suprapus peste ele, un șuierat ascuțit în vreme ce presiunile se echilibrau. Apoi ușa camerei-ecluză se deschise, iar în cadrul ei își făcu apariția un bărbat. Purta o pereche de pantaloni strîmți, ușori, o cămașă cu mîneci scurte, reprezentînd oarecum o uniformă pentru personalul de la bordul stației.

— Încîntat să vă cunosc, domnule doctor Floyd. Nick Miller din Securitatea Platformei. Am fost însărcinat să am grijă de dumneavoastră pînă la plecarea navetei.

Își strînseră mîinile, după care Floyd se adresă zîmbitor stewardesei:

— Transmiteți-i, vă rog, complimentele și mulțumirile mele căpitanului Tynes pentru zborul deosebit de agreabil. Poate ne vom reîntîlni la întoarcere.

Foarte precaut – trecuse mai bine de un an de la ultima lui experiență cu imponderabilitatea, iar reacomodarea necesita ceva timp – se propulsă cu ajutorul mîinilor, din ecluză în marea încăpere circulară din ax. Camera era căptușită de jur împrejur, iar pereții prevăzuți cu nenumărate mînere. Floyd se prinse zdravăn de unul dintre ele, în vreme ce încăperea începea încet să se rotească, sincronizîndu-se cu restul structurii.

Inerția îl preluă cu degete fantomatice, împingîndu-l lin spre zidul circular. Acum stătea în picioare, legănîndu-se stîngaci ca o algă în bătaia curentului marin pe ceea ce devenise ca prin farmec o podea curbată. Forța centrifugă îi luase sub stăpînire; foarte mică lîngă ax, urma să crească în intensitate odată cu îndepărtarea lor de centru.

Din camera de tranzit îl însoți pe Miller în lungul unei scări descendente, în spirală. La început propria greutate îi era atît de mică, încît se vedea nevoit să se împingă singur

ca să reușească să coboare. Abia în holul sălii de așteptare situată în inelul exterior al giganticului carusel, forța inerțială se dovedi suficientă ca să-i permită o deplasare oarecum normală.

Sala fusese reamenajată de la ultima sa vizită, fiind înzestrată cu o serie de noi facilități. Obișnuitelor fotolii și măsuțe, restaurantului și oficiului poștal li se adăugaseră o frizerie, un mini-magazin universal, un cinematograf și chiar un boutique, oferind spre vînzare doritorilor vederi, diapozitive ale peisajelor lunare sau terestre dar și la prețuri exorbitante, piese garantat autentice din componența diverșilor Lunici, Rangeri, Surveyori[1], toate învelite frumos în folii plasticate.

— Vreți să serviți ceva? Mai dipunem de circa treizeci de minute, îl invită Miller.

— Aș bea o cafea neagră, ba chiar două. Iar dacă stau și mă gîndesc bine, ar trebui să telefonez și pe Pămînt.

— Cum să nu, domnule doctor. Aduc imediat cafeaua; cît despre telefon, iată acolo cabinele.

Pitoreștile cabine telefonice se găseau la mică distanță de o barieră cu deschideri separate, etichetate în partea de sus cu: *Bine ați venit în secțiunea SUA* și respectiv *Bine ați venit în secțiunea URSS*. Sub inscripții se zăreau altele mai mici unde, în engleză, rusă, chineză, franceză, germană și spaniolă erau afișate următoarele:

VĂ RUGĂM PREGĂTIȚI
Pașaportul

(1) Programe spațiale americane și sovietice, constînd în lansarea unor nave destinate studiului suprafeței selenare Programul Ranger a cuprins nouă lansări în perioada 1963-1965, din care doar ultimele trei și-au atins ținta. Programul Surveyor, desfășurat între 1966-1968, a cuprins șapte stații ce au aselenizat în diferite regiuni ale Lunii (n.tr.)

Viza
Certificatul medical
Permisul de tranzit
Declarația de bagaje

Un simbolism plăcut făcea ca imediat după barieră, pasagerii să fie liberi să se amestece din nou. Diviziunea se datora unor rațiuni pur administrative.

Verificînd în prealabil dacă prefixul Statelor Unite rămăsese 81, Floyd formă cele douăsprezece cifre ale numărului său de telefon. Introduse cartea de credit în fanta specială și în treizeci de secunde obținu legătura.

Washington-ul încă dormea, căci pînă în zori mai erau cîteva ceasuri bune. Nu avea însă să deranjeze pe nimeni; menajera va primi mesajul său de pe robot.

— Domnișoară Fleming, la telefon e Floyd. Regret că a trebuit să plec inopinat. Vă rog așadar să luați legătura cu biroul meu și să le spuneți să-mi ridice mașina; se află la aeroportul Dulles, iar cheile la domnul Barley, ofițer din Controlul de Zbor. În altă ordine de idei, sunați la clubul sportiv Clery Country, comunicîndu-le că în mod sigur, repet, în mod sigur nu voi participa la turneul de tenis săptămîna viitoare. Transmiteți-le scuzele mele – mi-e teamă că respectivii contau pe mine. Sunați apoi vă rog la Downtown Electronics și spuneți-le că dacă nu reglează video-ul din camera de lucru pînă... să vedem... pînă miercuri, atunci n-au decît să-și ia drăcia înapoi.

Făcu o pauză să respire și se gîndi ce alte probleme s-ar fi putut ivi în lipsa lui.

— Dacă duceți lipsă de bani, adresați-vă biroului meu. Tot ei îmi pot remite eventualele mesaje urgente, deși foarte probabil că voi fi prea ocupat ca să răspund. Toată dragostea copiilor. Spuneți-le că mă voi întoarce cît mai repede – La naiba, iată pe cineva pe care realmente nu voiam să-l văd. Voi încerca să vă mai sun de pe Lună.

Strădania lui Floyd de a se strecura nevăzut din cabină nu avu succes; fusese reperat deja. Dinspre poarta Uniunii Sovietice înainta spre el Dimitri Moisevitch, membru al Academiei de Științe a URSS și unul dintre cei mai buni prieteni ai săi. Tocmai de aceea reprezenta ultima persoană pe care Floyd ar fi dorit să o întîlnească atunci și acolo.

9. Navetă lunară

Blond, înalt și zvelt, cu chipul lipsit de riduri, astronomul rus nu-și trăda cei cincizeci de ani, dintre care zece petrecuți pe șantierele istovitoare ale radiotelescopului de pe fața invizibilă[1] a lunii – un radiotelescop separat de emisiunile terestre printr-un zid de piatră de 3000 de kilometri grosime.

— A, Heywood! exclamă bărbatul luîndu-i mîna. Lumea e mai mică decît credeam. Cum o mai duceți, tu și încîntătorii tăi copii?

— Bine sănătoși, răspunse Floyd călduros, dar cu o figură ușor crispată. Discutăm adesea despre zilele nemaipomenite de astă-vară. Regreta că nu reușea să imprime mai multă sinceritate glasului său, căci gustaseră într-adevăr vacanța petrecută în compania lui Dimitri la Odessa, pe parcursul uneia din revenirile acestuia pe Pămînt.

— Și tu... presupun că ești în trecere? se interesă Dimitri.

— Cam așa ceva, cursa pleacă peste o jumătate de ceas, spuse Floyd. Îl cunoști pe domnul Miller?

Ofițerul se apropiase, dar se menținea la o distanță respectoasă, cu recipientul de cafea în mînă.

— Desigur. Dar vă rog, puneți chestia aia jos, domnule Miller. În definitiv e ultima ocazie pentru Heywood să guste

(1) Se știe că Luna îndreaptă spre Pămînt mereu aceeași față, întrucît perioada sa de revoluție este egală cu cea de rotație (n.tr.)

o băutură civilizată. Să nu-l lăsăm s-o piardă! Nu, insist.

Îl urmară pe Dimitri de-a lungul coridorului principal spre camera de observaţie. Curînd şedeau la o măsuţă, sub o iluminaţie difuză, privind spectacolul în continuă schimbare al stelelor. Staţia Spaţială Unu avea o perioadă de rotaţie de un minut, ceea ce producea o gravitaţie artificială egală cu cea a Lunii. Se constatase că alegerea reprezenta un compromis satisfăcător între gravitaţia Terrei şi imponderabilitate. Mai mult, oferea pasagerilor aflaţi în tranzit spre Lună un prilej de aclimatizare.

În exteriorul geamurilor aproape invizibile, planeta mamă şi constelaţiile mărşăluiau într-o procesiune tăcută. Pentru moment, camera se găsea în opoziţie cu Soarele, altminteri ar fi fost imposibil să priveşti afară. Chiar şi aşa, strălucirea Pămîntului acoperind jumătate din cer eclipsa toate stelele cu excepţia celor mai strălucitoare.

Luminozitatea lui pălea însă pe măsură ce platforma se îndrepta deasupra părţii întunecate a planetei; în cîteva minute, Pămîntul urma să se preschimbe într-un uriaş disc negru, ciuruit de albul lampioanelor oraşelor. Abia atunci cerul avea să aparţină aştrilor.

— Iar acum, reluă Dimitri după ce dăduse rapid pe gît primul pahar şi se juca cu un al doilea, ia spune-mi ce-i povestea asta cu epidemia din Sectorul Statelor Unite? Voiam să mă duc într-acolo, dar ai voştri m-au temperat rapid. Nu, profesore, mi-au zis, ne pare rău, pentru moment zona se găseşte într-o carantină deosebit de severă. Am tras toate sforile, degeaba. Aşa că, zi-mi ce se-ntîmplă?

Floyd oftă. Povestea începea din nou; da, cu cît va ajunge mai repede pe Lună, cu atît mai bine, socoti în sinea lui. Iar cu voce tare glăsui:

— Carantina, ah... O simplă măsură de precauţie. Nici măcar nu sîntem siguri dacă-i necesară, însă fireşte, nu putem risca.

— Despre ce boală este vorba, care-i sînt simptomele? E posibil să fie de origine extraterestră? Nu aveţi nevoie de ajutor din partea serviciilor noastre medicale?

— Regret, Dimitri, ni s-a cerut să nu dezvăluim *absolut* nimic. Mulţumim pentru ofertă, dar cred că o vom scoate singuri la liman.

— Mă rog, mormăi Moisevitch, vizibil neconvins. Mi se pare totuşi curios ca tocmai tu, un astronom, să fii expediat pe Lună pentru o epidemie.

— Un *ex*-astronom. Au trecut ani de zile de cînd nu mă mai ocup de cercetări. Acum mă numesc consultant ştiinţific, adică ştiu cîte puţin din toate.

— Atunci ce ştii despre TMA-1?

Miller mai că se înecă, însă Floyd era construit dintr-un material mai dur. Se uită ţintă în ochii prietenului său, rostind calm:

— TMA-1? Ce denumire stranie! Unde ai auzit-o?

— N-are importanţă, o întoarse rusul. Nu mă păcăleşti, Heywood. Dacă aţi dat de necazuri, vreau totuşi să cred că nu veţi aştepta momentul în care orice ajutor va sosi prea tîrziu.

Miller îşi privi semnificativ ceasul.

— Naveta pleacă în cinci minute, Dr. Floyd. Ar fi cazul să o luăm din loc.

Deşi perfect conştient că dispunea de douăzeci de minute bune, Floyd se ridică grăbit. Prea grăbit se pare, deoarece uită de gravitaţia redusă. Reuşi să se prindă însă la timp de măsuţă, prevenind o "decolare" nedorită.

— Mi-a părut bine că te-am întîlnit, Dimitri, spuse niţel cam înfundat. Călătorie plăcută spre Pămînt; te voi căuta negreşit la întoarcere.

Părăsind holul şi strecurîndu-se pe portiţa rezervată Statelor Unite ale Americii, Floyd remarcă:

— Pfui... a fost pe-aproape! Mulţumesc pentru improvizaţie.

— Ştiţi, doctore... Sper să nu aibă dreptate.

— Dreptate în ce privință?

— Atunci cînd afirma că avem în brațe o problemă care ne depășește.

—*Asta*, accentuă Floyd încruntat, este tocmai ce intenționez să aflu.

Trei sferturi de oră mai tîrziu, transportorul lunar Aries 1B se desprindea de Stație. Forțele și furia decolării terestre nu se mai făcură simțite. Se auzi doar un șuierat ușor și îndepărtat atunci cînd jeturile reactive își scuipară gazele în spațiu. Accelerația dură ceva mai mult de cincisprezece minute; era atît de blîndă, încît nu ar fi împiedicat pe nimeni să se miște pe culoarele vehiculului. Dar, în clipa în care ea încetă, nava nu se mai găsea sub influența Pămîntului. Rupsese barierele gravitației și se preschimbase într-un planetoid liber și independent, gonind pe o traiectorie proprie în jurul Soarelui.

Cabina pe care Floyd o avea la dispoziție fusese proiectată pentru treizeci de persoane. Se simțea ciudat și singur să vadă toate acele locuri libere, bucurîndu-se de atenția exclusivă a stewardului și a stewardesei, fără a-i mai pune la socoteală pe pilot, copilot și pe cei doi ingineri de bord. Se îndoia că de-a lungul timpului cineva mai beneficiase de un asemenea serviciu, iar chestiunea părea cu atît mai puțin probabilă pentru viitor. Își aminti cinica remarcă a unuia din pontifii de reputație îndoielnică: "Acum că avem papalitatea, să ne bucurăm de ea." Ei bine, se va bucura și el de călătorie și de euforia zborului. Odată cu pierderea greutății înlăturase și grijile, cel puțin pentru o vreme. Cineva afirmase odinioară că în spațiu poți fi îngrozit, dar nu îngrijorat. Avusese perfectă dreptate.

Stewardul se hotărîse, se vede, să-l facă să se-ndoape pentru toate cele douăzeci și patru de ore ale drumului, încît era pus în situația de a refuza în permanență porții nedorite. Dejunarea în condițiile imponderabilității nu constituia o problemă, în pofida sinistrelor previziuni ale primilor astro-

nauți. Ședea la o masă obișnuită, de corpul căreia farfuriile erau fixate ca pe navele maritime, navigînd pe vreme rea. Felurile de mîncare erau prevăzute la rîndul lor cu un oarecare element adeziv pentru a le împiedica să pornească la hoinărit prin încăpere. Astfel că un sos gros lipea friptura de vas, iar salata se menținea sub control cu o pastă vîscoasă. Cu un dram de atenție și inventivitate, puține mîncăruri rămîneau neancorate; singurele lucruri prohibite le reprezentau supele și prăjiturile excesiv de sfărîmicioase. Băuturile, se-nțelege, alcătuiau un domeniu aparte; lichidele se păstrau, pur și simplu, în tuburi maleabile de mase plastice.

O întreagă generație de voluntari eroici și anonimi își adusese contribuția la proiectarea sălii de baie. Floyd o cercetă nu mult după instalarea stării de imponderabilitate. Se trezi într-o cămăruță strîmtă, prevăzută cu facilitățile unei toalete normale de aeronavă, învăluită însă într-o lumină roșie, deosebit de aspră și de neplăcută. Literele mari ale unui anunț atrăgeau privirile: FOARTE IMPORTANT! PENTRU PROPRIUL DUMNEAVOASTRĂ CONFORT, VĂ RUGĂM CITIȚI CU ATENȚIE URMĂTOARELE INSTRUCȚIUNI.

Floyd încercă să se așeze (încă nu se obișnuise cu absența forței gravitaționale) și parcurse anunțul de mai multe ori. Convins că nu interveniseră modificări, apăsă pe START.

De foarte aproape, un motor electric porni să toarcă, iar el se simți antrenat în mișcare. Dînd ascultare celor citite, închise ochii și așteptă. După un minut, un clopoțel scoase un clinchet vioi, iar el se uită în jur.

Stacojiul se transformase într-un alb-rozaliu liniștitor dar, mult mai important, se găsea din nou sub acțiunea gravitației. Doar o vibrație neînsemnată îi trăda caracterul artificial, cauzat de rotația întregului compartiment. Floyd luă o bucată de săpun și o lăsă să cadă, urmărindu-i coborîrea lentă. Evaluă forța centrifugă la un sfert din forța gravitațională normală. Prea îndeajuns, căci asigura ca totul să meargă în

direcția potrivită, în acel loc unde chestiunea conta cu adevărat.

Apăsă butonul de oprire și închise iarăși ochii. Greutatea i se micșoră treptat, clopoțelul sună de două ori, iar lumina stacojie se instală la loc. Ușa se întredeschise pentru a-i permite trecerea spre cabină, unde căută să pășească fără de zăbavă pe covor. Noutatea imponderabilității dispăruse de mult pentru el și era recunoscător sandalelor Velcro că-i permiteau un mers aproximativ normal.

Timpul avea cu ce să și-l ocupe, chiar dacă ar fi însemnat să stea și să citească numai. Dacă rapoartele, dosarele, notele de lucru reușeau să-l obosească, putea să-și conecteze Newspad-ul[1] în circuitul informațional al navei și să parcurgă astfel cele mai recente rapoarte de pe Terra. Unul cîte unul, ziarele mai importante i-ar fi trecut prin fața ochilor; cunoștea pe de rost codurile celor mai importante dintre ele, nefiind nevoit să consulte lista de pe spatele aparatului. În memorie ar fi reținut pagina de titlu, cercetînd cu rapiditate articolele care l-ar fi interesat. Fiecare din ele avea o referință din două cifre, la tastarea cărora dreptunghiul de mărimea unei mărci poștale s-ar fi extins la dimensiunile ecranului, înlesnind o lectură comodă. La sfîrșit, aparatul ar fi reluat automat prima pagină, oferind posibilitatea selecției unui alt comunicat.

Uneori Floyd se întreba dacă Newspad-ul, laolaltă cu fantastica tehnologie din spatele lui, constituia ultimul cuvînt al omului în materie de comunicații. Se afla aici, în adîncul spațiului, îndepărtîndu-se de Pămînt cu mii de kilometri pe oră și totuși era capabil să recepționeze orice știre într-un interval de ordinul milisecundelor. Evident, însuși cuvîntul "ziar" constituia un anacronism pripășit în mijlocul unei ere a electronicii. Textul se înnoia ceas de ceas, încît numai citind

(1) Newspad – în traducere suport informațional (n.tr.)

versiunea în engleză și-ar fi putut petrece o viață întreagă nefăcînd altceva decît să absoarbă fluxul continuu al informațiilor.

Era greu să-ți închipui o îmbunătățire adusă sistemului. Mai curînd sau mai tîrziu însă, Floyd nu se îndoia, Newspad-ul avea să fie depășit, cedînd locul altuia pe atît de inimaginabil, pe cît ar fi fost el pentru Caxton sau Gutenberg[1].

Parcurgerea micilor rînduri invoca adesea un alt gînd. Cu cît suportul tehnologic devenea mai minunat, cu atît conținutul informațiilor era mai trivial, mai țipător și mai cu seamă, deprimant. Accidente, crime, catastrofe naturale, tragedii, conflicte sau amenințări, editoriale sinistre – acestea păreau a constitui principalul subiect tratat de milioanele de cuvinte răspîndite în eter. Pe de altă parte, Floyd se întreba dacă fenomenul era cu totul negativ, căci încă cu multă vreme înainte hotărîse că jurnalele Utopiei ar fi fost teribil de plictisitoare.

Periodic, în cabină își făceau apariția căpitanul și alți membri ai echipajului, schimbînd cîteva vorbe cu el. Își tratau distinsul pasager cu venerație încît, deși ardeau de curiozitate, se arătau prea politicoși ca să-l întrebe scopul misiunii, sau măcar să facă simple aluzii.

Măruntica și fermecătoarea stewardesă părea a fi singura în largul ei. După cum Floyd află curînd, provenea din Bali și adusese, pe lîngă atmosferă, și cîte ceva din grația acelei insule încă virgine. Una din cele mai stranii și mai încîntătoare amintiri ale călătoriei a reprezentat-o demonstrația ei de dans balinez în condițiile imponderabilității, pe fundalul verde-albăstrui al Pămîntului.

(1) William Caxton, (c.1422-1491), primul tipograf englez. Johann Gutenberg (1400-1468), tipograf german, inventatorul în Europa al tiparului cu litere mobile (n.tr.)

Pe durata zborului fu o singură perioadă de somn. Luminile se stinseră, iar Floyd își prinse trupul în centuri, împiedicînd o plutire inevitabilă altminteri. Desigur, cușeta lăsa impresia lipsei de rafinament, însă la 0 g colțișorul acela necăptușit se dovedea mai confortabil decît cea mai luxoasă saltea de pe Pămînt.

Ațipi destul de repede, pentru a se scula după aceea în capul oaselor somnoros, buimac, complet nedumerit de locul unde se afla. Pentru o secundă se crezu sub lampadarele discrete ale unui restaurant chinezesc; strălucirea ușoară a celorlalte cabine întărea impresia. Apoi se îmboldi singur, cu glas înveselit: "Capul la cutie, băiețaș! Ești într-o obișnuită navetă selenară și atîta tot."

La deșteptare, Luna înghițise jumătate din cer, iar manevrele de frînare erau gata de a fi începute. Hublourile plasate în peretele curb, pe un arc larg, se deschideau peste o boltă neagră și pustie și nu asupra corpului ceresc de care se apropiau, ceea ce îl determină să se grăbească spre cabina de control. Aici, ecranele camerelor TV din spate îi înfățișară ultimele faze ale aselenizării.

Munții lunari se deosebeau total de cei de pe Pămînt; le lipseau sclipitoarele cușme de zăpadă, veșmintele verzi ale pădurilor, norii învăluitori. Totuși, puternicul contrast dintre lumină și umbră le conferea o frumusețe aparte. Legile esteticii terestre nu-și găseau aplicabilitatea pe Lună; lumea de aici fusese croită și modelată de alte forțe, operînd de-a lungul unor epoci rămase necunoscute tînărului și înfloritorului Pămînt, cu trecătoarele sale Ere Glaciare, cu fluxurile și refluxurile sale, cu lanțurile muntoase dizolvîndu-se ca ceața înaintea zorilor. Aici bătrînețea era omniprezentă — dar nu și moartea, căci Luna nu trăise niciodată, pînă acum.

Naveta fu poziționată deasupra hotarului dintre zi și noapte. Dedesubt se încolăcea un haos de umbre furișe și vîrfuri strălucitoare, izolate, agățînd primele raze ale lentului răsărit. Era un loc înfricoșător pentru a încerca o aselenizare, chiar sprijinit de cea mai modernă aparatură. Însă se îndepărtau încet de acest loc, înaintînd spre fața întunecată a satelitului.

Apoi, pe măsură ce ochii i se obișnuiră cu noaptea, Floyd observă că suprafața solului nu era în totalitate întunecată. Pretutindeni izvora o irizație fantomatică, în care munții, văile și cîmpiile puteau fi lesne văzute. Pămîntul, uriașa Lună a Selenei, scălda peisajul de dedesubt cu radiația sa.

Pe panoul pilotului, deasupra ecranelor radar, sclipeau puncte de lumină, cifrele se-nlănțuiau într-un joc continuu pe displayurile computerelor, înregistrînd date și distanțe. Mai aveau de parcurs peste o mie de kilometri cînd greutatea reveni, odată cu pornirea jeturilor reactive. Un răstimp nesfîrșit Luna acoperi întregul cer, soarele se scufundă după orizont, ca în final un crater imens să umple întregul cîmp vizual. Naveta cobora în direcția vîrfurilor sale centrale — și brusc Floyd observă în apropierea unuia dintre masivi o lumină intensă, fulgerînd regulat. Pe Pămînt ar fi considerat-o farul unui aeroport și o privi cu emoție. Era dovada că Omul stabilise un alt cap de pod pe Lună.

Craterul se căscase atît de mult, încît versanții începeau să dispară dincolo de linia orizontului, iar gropile care-i punctau interiorul să-și dezvăluie realele dimensiuni. Unele din ele, așa mărunte cum păreau din spațiu, măsurau totuși kilometri în diametru, fiind capabile să înghită cu ușurință orașe întregi.

Sub comandă automată, naveta luneca din înălțimea cerului înstelat spre tărîmul sterp, scînteietor în bătaia razelor reflectate de Pămînt. Acoperind fluieratul motoarelor și zgomotul bip-bip-urilor electronice rostogolite în cabină, o voce se auzi chemînd de undeva:

— Control Clavius către Special 14. Vă apropiați binișor. Vă rugăm efectuați verificarea manuală a mecanismelor de asolizare, a presiunii hidraulice și a amortizoarelor.

Pilotul acționă o serie de întrerupătoare, becuri verzi se

aprinseră și se stinseră și transmise la rîndu-i:

— Verificările manuale încheiate. Sistemele de asolizare, presiunea, amortizoarele în ordine.

— Recepționat, confirmă Luna, iar coborîrea continuă fără alte mesaje, exceptîndu-le pe cele schimbate de mașini, transmițîndu-și impulsuri binare în secvențe de mii de ori mai rapide decît ritmul în care comunicau făuritorii lor.

Unele dintre vîrfurile munților se aflau deja deasupra navetei; solul se găsea la numai cîteva sute de metri, iar farul de direcționare scăpăra neobosit peste un grup de clădiri joase și vehicule ciudate.

Pe durata ultimelor etape ale aselenizării, motoarele generară o melodie stranie; o succesiune de pulsații impuse de execuția corecțiilor finale. Deodată, un nor dens de praf ascunse totul, jeturile scoaseră un ultim bas profund, iar naveta se legănă o clipă, asemeni unei bărci săltate de valuri. Și se scurseră multe minute pînă ce Floyd acceptă cu adevărat liniștea care-i învăluise brusc și gravitația ușoară ce-l lega de podea.

Încheiase, fără incidente și în ceva mai mult de o singură zi, incredibila călătorie la care oamenii visaseră vreme de două mii de ani. La capătul unui zbor normal, de rutină, pășise în sfîrșit pe solul selenar.

10. Baza Clavius

Cl vius, cu cei 200 de kilometri în diametru, este al doilea crater ca mărime de pe fața vizibilă a Lunii, situîndu-se în centrul platoului Sudic. Este foarte bătrîn; mileniile de vulcanism și bombardament meteoric l-au ciuruit și i-au brăzdat pereții. De la ultima perioadă de geneză a craterelor însă, cînd sfărîmături din centura de asteroizi încă loveau planetele interioare, a cunoscut o pace de o jumătate de milion de ani.

Acum lucrurile începuseră din nou să se miște, pe și dedesubtul întinderii sale, deoarece Omul își stabilise aici prima sa tabără permanentă de pe Lună. Baza Clavius putea, la nevoie, să reziste numai prin mijloace proprii. Toate cele necesare vieții erau extrase din rocile zdrobite, arse și tratate chimic. Solul Selenei, dacă știai unde să cauți, dăruia hidrogen, oxigen, carbon, azot, fosfor și multe alte elemente.

Baza constituia un sistem închis, asemeni unui model la scară redusă al Pămîntului, reciclîndu-și toate substanțele vitale. Atmosfera se purifica într-o vastă "seră" – o încăpere subterană, largă, circulară, în climatul umed și cald al căreia, sub lămpi orbitoare noaptea și filtre solare ziua, erau cultivate hectare întregi de plante verzi. Erau mutanți vegetali special proiectați atît pentru oxigen, cît și pentru a constitui o sursă de hrană, ca un produs secundar.

Cantități mult mai mari de alimente se sintetizau chimic. Deși pasta verzuie circulînd prin tuburile de plastic n-avea darul să tenteze un gurmand, biochimiștii reușeau să o tran-

sforme în fripturi și biftecuri pe care numai un expert le-ar fi putut deosebi de original.

O mie o sută de bărbați și șase sute de femei, cu toții specialiști și tehnicieni de înaltă clasă selecționați cu grijă pe Pămînt, formau personalul enclavei. Deși traiul pe Lună era scutit de greutățile, dezavantajele și pericolele primelor zile de pionierat, cerea totuși o serioasă pregătire psihologică, nefiind nici pe departe recomandat suferinzilor de claustrofobie[1]. Întrucît tăierea în stîncă sau lavă era costisitoare și dura mult, modulul standard de locuit nu depășea 1,80 metri lățime, 3 lungime și 2,40 înălțime.

Fiecare încăpere era mobilată atractiv, aducînd cu o cameră de motel, cu sofa extensibilă, televizor, combină hi-fi și videofon. Mai mult, cu ajutorul unui artificiu de decorație interioară, singurul perete fără deschizături putea fi preschimbat printr-o simplă apăsare de buton într-un panoramic peisaj terestru. Alegerea se putea face între opt imagini diferite.

Vizibila înclinație spre lux caracteriza baza, cu toate că ar fi fost dificil de explicat celor rămași jos pe Pămînt. Fiecare bărbat și femeie de la Clavius costase o sută de mii de dolari în pregătire, transport și cazare, încît puțin în plus nu mai conta în scopul menținerii unei stări de spirit adecvate. Nu se voise artă pentru artă, ci artă pentru sănătatea minții.

Una din atracțiile bazei – și ale Lunii în general – era gravitația scăzută, generatoare a unei stări generale de bună dispoziție. Ea avea și pericolele ei și trebuiau să treacă cîteva săptămîni pînă ce un imigrant de pe Pămînt se adapta la mediu. Pe Lună, corpul omenesc era nevoit să se obișnuiască cu un set nou de reflexe. Pentru prima dată era obligat să facă distincție între masă și greutate.

(1) Afecțiune psihică care face ca suferindul să nu suporte spațiile închise (n.tr.)

Un individ cîntărind pe Pămînt nouăzeci de kilograme ar fi descoperit încîntat că aici greutatea i se reducea la cincisprezece. Și atît timp cît s-ar fi mișcat rectiliniu uniform ar fi resimțit din plin senzația de plutire. Dar imediat ce-ar fi încercat să-și modifice direcția sau să se oprească brusc – *atunci* ar fi aflat că cele nouăzeci de kilograme de masă, de inerție, încă îl întovărășesc. Căci ele erau inalterabile, aceleași pe Pămînt, pe Lună, pe Soare sau în spațiul gol. Înainte ca cineva să se adapteze corespunzător habitatului lunar, era esențial să memoreze că obiectele erau acum de șase ori mai greoaie decît indica singură *greutatea* lor. Lecție învățată adesea în urma a numeroase ciocniri și lovituri, care dealtfel îi obligau pe cei experimentați să păstreze distanța față de noii veniți.

Cu sistemul ei de ateliere și birouri, magazii, generatoare de energie, laboratoare, bucătării și hangare, centre cibernetice și uzine alimentare, Baza Clavius devenise o lume în miniatură. Ironie a soartei, multe din tehnicile întrebuințate în construcția imperiului subteran fuseseră dezvoltate în anii Războiului Rece.

Cine lucrase cîndva în domeniul rachetelor se simțea ca acasă la Clavius. Pe Lună domneau aceleași reguli de conviețuire ca în adăposturile militare, aceeași protecție împotriva mediului ostil, cu singura diferență că totul era clădit în slujba păcii. După zece mii de ani, omul descoperise în sfîrșit ceva la fel de captivant ca și războiul.

Din nefericire, nu toate națiunile înțeleseseră aceasta.

Munții atît de semeți înainte de aselenizare se volatilizaseră ca prin minune, înghițiți sub accentuata curbă a orizontului lunar. În jurul navei spațiale se întindea o cîmpie plată, cenușie, mirific luminată de Pămînt. În ciuda cerului negru ca smoala, dacă ochii nu erau protejați de reflexiile solului se zăreau doar stelele cele mai strălucitoare .

O serie de vehicule cu forme bizare rulau către Aries –

macarale, buldozere, transportoare de serviciu – unele automate, altele deservite de şoferi ocupînd cabine presurizate. Majoritatea se deplasau pe cauciucuri sferice, deoarece terenul nu prezenta neregularităţi. O singură tanchetă rula pe acele roţi deosebite şi flexibile care se dovediseră a constitui soluţia cea mai potrivită pentru solul lunar. Compuse din plăci cu montură şi suspensie independentă, dispuse pe circumferinţa unui cerc, păstrau multe din avantajele şenilei, din care evoluaseră dealtminteri. Puteau să-şi modifice forma şi diametrul după denivelările pistei şi, spre deosebire de şenilă, să funcţioneze în continuare în lipsa unora din elemente.

Un bus micuţ cu tub extensibil de abordare ca trompa unui elefant se freca cu afecţiune de navetă. Cîteva secunde mai tîrziu, de afară se auziră lovituri înfundate, urmate de şuierul aerului în vreme ce se realiza echilibrarea presiunilor. Uşa interioară a ecluzei se deschise larg, iar comitetul de întîmpinare păşi înăuntru.

În frunte se găsea Ralph Halvorsen, Administratorul Provinciei de Sud – ceea ce desemna nu numai baza, ci şi toate echipele de cercetare care operau din ea. Alături de el şedea doctorul Roy Michaels, şeful de laborator, un geofizician scund şi încărunţit cunoscut de Floyd din întîlniri anterioare şi alţi şase bărbaţi. Îl salutară cu un respect încărcat de uşurare; de la Administrator în jos, era evident că aşteptaseră şansa de a ceda o parte din griji.

— Sîntem bucuroşi să vă avem printre noi, domnule doctor Floyd, spuse Halvorsen. Cum aţi călătorit?

— Excelent. Sînt convins că mai bine nu se poate. Echipajul s-a îngrijit în mod deosebit de mine.

Continuară schimbul de fraze cerut de protocol în vreme ce autobuzul se îndepărta de navetă. Printr-un acord tacit, nimeni nu abordă subiectul vizitei sale. La vreo trei sute de metri de astrodrom îi întîmpină o inscripţie proeminentă:

BINE AŢI VENIT LA BAZA CLAVIUS
Corpul astronautic S.U.A.
1994

Plonjară apoi într-o despicătură care-i conduse repede sub nivelul solului. O poartă masivă se trase în lături, apoi se închise în urma lor. Procedeul se repetă de încă două ori. Abia cînd ultimul panou blindat culisă la loc, aerul se auzi năvălind în încăperea tubulară de la intrarea Bazei.

După un scurt drum printr-un tunel străbătut de cabluri şi conducte, vibrînd de reverberaţiile unui duduit îndepărtat, ajunseră în sectorul executiv, iar Floyd se regăsi printre familiarele maşini de scris, hărţi şi calculatoare, telefoane ţîrîind încontinuu. Oprindu-se înaintea uşii cu placheta ADMINISTRATOR, Halvorsen îşi preveni diplomatic însoţitorii:

— Dr. Floyd şi cu mine vom întîrzia cîteva momente.

Ceilalţi încuviinţară, dispărînd în josul coridorului. O siluetă mică şi agitată îl întrerupse însă pe Halvorsen înainte să-l poftească pe Floyd în birou, înghesuindu-se în el.

— Tăticule! Ai fost Afară! Şi mi-ai *promis* c-o să mă iei cu tine!

— Diana, exclamă tatăl cu tandreţe exasperată, ţi-am spus c-am să te iau dacă e posibil. A trebuit să mă grăbesc să-l întîmpin pe domnul doctor Floyd. Dumnealui tocmai a sosit de pe Pămînt. Acum dă frumos mîna cu dumnealui.

Fetiţa – Floyd îi aprecie vîrsta la circa opt ani – întinse o mînuţă subţiratică. Chipul ei îi era vag familiar şi brusc Floyd remarcă zîmbetul enigmatic al administratorului. Tulburat, înţelese.

— Nu-mi vine să cred! Cînd am fost ultima dată aici avea numai cîteva luni.

— Păi da, săptămîna trecută şi-a sărbătorit cea de-a patra aniversare, îi răspunse plin de mîndrie interlocutorul. Copiii

se dezvoltă altfel în gravitaţie redusă. Nu îmbătrînesc la fel de repede – şi trăiesc mai mult decît noi.

Floyd o privi fascinat pe "domnişoara" sigură de sine dinaintea sa, observîndu-i ţinuta graţioasă şi neobişnuit de delicata structură osoasă.

— Îmi pare bine să te văd, Diana. După care ceva, poate curiozitatea, poate politeţea, îl determină să întrebe: Ţie ţi-ar place să mergi pe Pămînt?

Ochii fetiţei se rotunjiră a uimire, apoi ea scutură din cap şi spuse:

— E un loc tare urît; te loveşti cînd cazi jos. Şi-s prea mulţi oameni.

Aşadar aici, reflectă Floyd, se află prima generaţie de Născuţi în Spaţiu; vor fi tot mai mulţi în anii ce vin. Deşi era tristeţe în gîndul lui, prezentă era şi o mare speranţă. Cînd Pămîntul avea să fie îmblînzit şi liniştit pe deplin, şi poate puţin obosit, încă se va găsi loc pentru cei ce iubesc libertatea, pentru pionieri, pentru aventurierii fără de odihnă. Însă de această dată uneltele lor nu vor mai fi puşca şi toporul, canoea şi căruţa, ci energia nucleară, jeturile plasmatice şi fermele hidroponice[1]. Clipa în care Terra, ca orice mamă, avea să-şi ia rămas bun de la copii se apropia cu repeziciune.

Cu un amestec de promisiuni şi ameninţări, Halvorsen reuşi să-şi îndepărteze odrasla. Îl conduse pe Floyd într-un birou nu mai mare de doi metri pătraţi, dar care conţinea totuşi facilităţile şi însemnele tipice unui şef de departament cu un salariu anual de 50.000 dolari[2]. Portrete autografiate

(1) Culturi în soluţii nutritive sau pe substrat de pietriş şi de nisip, prin care circulă permanent apă cu îngrăşăminte chimice (n.tr.)

(2) Nu trebuie pierdut din vedere anul în care Arthur C. Clarke şi-a scris cartea, 1968, într-un deceniu cînd dolarul avea o cu totul altă valoare (n.tr.)

ale unor politicieni, printre care Preşedintele Statelor Unite şi Secretarul General al ONU, ornau unul din pereţi, în vreme ce fotografiile cu semnătură ale cîtorva astronauţi celebri acopereau în mare parte un altul.

Floyd se scufundă într-un fotoliu de piele, unde fu servit cu un pahar de "sherry", curtoazie a laboratoarelor biochimice.

— Cum stau lucrurile, Ralph? întrebă Floyd, sorbind cu precauţie din băutură, apoi cu mulţumire.

— Nu foarte rău, replică Halvorsen. Totuşi, ceva trebuie să cunoşti înainte de a merge dincolo.

— Ce anume?

— Mă rog, cred că nu greşesc dacă clasific problema ca fiind de natură psihologică, oftă Halvorsen.

— Ah?

— Încă nu e serioasă, dar se agravează pe zi ce trece.

— Cortina trasă în jur.

— Exact. Oamenii mei au devenit foarte îngrijoraţi. La urma urmei, majoritatea dintre ei au rude pe Pămînt şi aceste rude consideră probabil că ei sînt morţi datorită epidemiei.

— Sincer îmi pare rău, însă nu am găsit o poveste mai plauzibilă. Asta, pînă acum a ţinut. Apropo, l-am întîlnit pe Moisevitch pe Platformă – pînă şi el luase plasă.

— Presupun că serviciile de securitate sînt mai mult decît fericite.

— Nu foarte. De TMA-1 auzise. Zvonurile încep să se împrăştie. Dar categoric, nu ne putem asuma responsabilitatea unui comunicat pînă ce nu ştim ce naiba este şi dacă nu cumva prietenii noştri chinezi se ascund în spatele lui.

— Dr. Michaels crede că a găsit răspunsul. Arde de nerăbdare să ţi-l spună.

Floyd îşi goli paharul.

— Iar eu ard de nerăbdare să-l ascult! Să mergem.

11. Anomalie

Consfătuirea avu loc într-o cameră spațioasă, dreptunghiulară, unde o sută de persoane ar fi încăput fără probleme. Echipată cu cele mai moderne ecrane de afișaj optico-electronic, ar fi arătat identic cu o sală de conferințe terestră dacă nu ar fi existat numeroasele picturi, afișe, note, ce o desemnau și ca centru al vieții culturale locale. Floyd fu în mod particular izbit de o colecție de indicatoare, adunate cu vizibilă afecțiune, de genul VĂ RUGĂM NU CĂLCAȚI IARBA... ATENȚIE, TRECERE ANIMALE... FUMATUL INTERZIS... PARCAREA INTERZISĂ... SPRE PLAJĂ... DRUM ÎNGUST și INTERZIS A SE DA DE MÎNCARE ANIMALELOR. Dacă erau autentice, așa cum păreau dealtminteri să fie, transportul lor de pe Pămînt costase o mică avere. Exista în ele ceva mișcător, un soi de sfidare; într-o lume ostilă, oamenii găseau putere să glumească pe seama unor lucruri lăsate în urmă cu strîngere de inimă, lucruri cărora copiii aduși pe lume aici nu aveau să le ducă niciodată dorul.

O mulțime de 40-50 de persoane îl aștepta pe Floyd. Toți se ridicară la intrarea lui, în urma Administratorului. În timp ce zîmbea cîtorva chipuri cunoscute, Floyd îi strecură șoptit lui Halvorsen:

— Aș vrea să spun cîteva cuvinte înainte să începem.

Floyd se așeză în primul rînd, iar Administratorul urcă pe podium, privind roată audiența.

— Doamnelor și domnilor, începu el. Nu mai este cazul să menționez că trăim un moment crucial. Ne face o deosebită plăcere să-l avem alături de noi pe domnul doctor Heywood Floyd. Îi cunoaștem cu toții reputația și mulți dintre dumneavoastră îl cunoașteți personal. Dumnealui tocmai a sosit de pe Pămînt cu un zbor special, iar înainte de începerea ședinței, dorește să spună cîteva cuvinte. Vă rog, doctore Floyd.

Floyd se îndreptă spre tribună în aplauzele politicoase ale auditoriului, zîmbi celor prezenți și zise:

— Vă mulțumesc. Vreau doar să vă comunic următoarele. Președintele m-a însărcinat să vă transmit aprecierea pe care o nutrește pentru munca dumneavoastră, ale cărei rezultate deosebite sperăm că vor putea fi aduse în curînd la cunoștința întregii lumi. În același timp, sînt conștient că unii dintre dumneavoastră – poate chiar majoritatea – sînteți nerăbdători ca măsurile de securitate să fie ridicate; nu ați fi oameni de știință dacă ați gîndi altfel.

Aruncă o căutătură fugară doctorului Michaels, a cărui crispare dezvelise pe obrazul drept o cicatrice roșiatică – probabil urma unui accident spațial. Era convins că geologul protestase viguros împotriva a ceea ce el numea "jocuri de-a hoții și vardiștii".

— Însă trebuie să vă reamintesc, reluă Floyd, că ne aflăm în fața unei situații extraordinare. Se cere să fim absolut siguri de dovezile noastre; dacă greșim, s-ar putea să nu ni se mai acorde o a doua șansă. Așa că, vă rog, aveți încă puțină răbdare. Este și rugămintea Președintelui. Cu asta am încheiat, sînt gata să ascult raportul dumneavoastră.

Se întoarse la locul lui. Administratorul îi mulțumi, apoi îi făcu semn Șefului de Laborator. Drept răspuns, doctorul Michaels urcă pe podium iar luminile se stinseră.

Pe ecran fu proiectată o imagine a Lunii. Exact în centrul discului se afla inelul alb strălucitor al unui crater, din care porneau de jur împrejur o multitudine de raze. Arăta ca și cum cineva ar fi azvîrlit un sac cu făină pe fața Lunii, spărgîndu-l și împrăștiindu-i conținutul.

— Tycho, rosti Michaels, indicînd craterul central. În această fotografie verticală Tycho apare și mai remarcabil decît observat de pe Pămînt, de unde este văzut în apropierea marginii discului selenar. Însă fotografiat din *acest* unghi – vertical, la o altitudine de o mie de kilometri – se observă cum domină întreaga emisferă.

Îi lăsă răgaz lui Floyd să asimileze neobișnuita imagine a unui obiect totuși familiar, după care reluă:

— În decursul ultimului an am inițiat un program de cercetare a cîmpului magnetic din regiune, folosind un satelit de joasă altitudine. Diagrama a fost completată acum o lună și iată rezultatul: harta de la care a pornit necazul.

Pe ecran apăru o altă imagine; semăna cu o hartă geografică, dar marca intensități ale cîmpului magnetic și nu uzualele cote deasupra nivelului mării. În cea mai mare parte liniile erau paralele și uniform distribuite; dar într-unul din colțuri, liniile interferau într-o serie de cercuri concentrice, cu aspectul tăieturii unui trunchi de arbore.

Chiar și unui ochi neantrenat i-ar fi fost evident că acolo se petrecuse ceva deosebit. Litere mari înscrise pe marginea inferioară a hărții precizau: TYCHO MAGNETIC ANOMALY – ONE (TMA-1). Pe colțul din dreapta era ștampilat cuvîntul SECRET.

— La început am crezut că e vorba de un zăcămînt de magnetită, însă informațiile ulterioare au infirmat ipoteza. Mai mult, un meteorit din fier-nichel, oricît de masiv ar fi fost, n-ar produce un cîmp atît de intens. Așa că am hotărît să aruncăm o privire de aproape.

Prima echipă nu a descoperit nimic – obișnuitul sol selenar, îngropat sub o pătură foarte subțire de praf. Apoi s-a introdus o freză drept în centru, pentru a se preleva o mostră de laborator. Șase metri mai jos, foreza s-a oprit. Echipa a început să sape – și vă asigur că nu-i tocmai o muncă ușoară de făcut în costum presurizat.

Ceea ce au găsit i-a adus înapoi la Bază în mare grabă.

Am trimis un detașament mai numeros, cu echipamentul corespunzător. S-au făcut excavații timp de două săptămîni. Rezultatul îl cunoașteți cu toții.

Lumea din sală se foi tulburată în așteptarea noii fotografii. Cu toate că ea nu era străină nimănui, nu exista persoană care să nu se aplece înainte, fixînd-o cu încordare, în speranța descifrării unor noi detalii. Pe Lună și pe Pămînt la un loc, mai puțin de o sută de oameni avuseseră dreptul să arunce ochii pe clișeu.

Înfățișa un bărbat într-un costum spațial strălucitor, roșu cu galben, stînd în interiorul excavației și sprijinind cu o mînă o miră gradată în zecimi de metru. Era noapte, iar instantaneul putea proveni de oriunde de pe Lună sau Marte. Dar pînă în prezent, nici o planetă nu găzduise o astfel de scenă.

Obiectul în fața căruia încremenise astronautul era o lespede verticală dintr-un material negru, de vreo trei metri înălțime și lată de unu și jumătate. Pe Floyd gîndul îl duse, oarecum justificat, la un mormînt uriaș. Cu margini perfecte și simetrice, era atît de neagră încît părea să absoarbă orice rază de lumină; nu se observau detalii de suprafață, făcînd imposibil de apreciat dacă materialul constituent era stînca, metalul sau plasticul, ori altceva cu totul necunoscut omului.

— TMA-1, declară doctorul Michaels, căzut în reverie. Arată ca nouă, nu-i așa? Nu-i blamez pe cei care văzînd-o i-au dat numai cîțiva ani, încercînd s-o asocieze cu cea de a treia Expediție Chineză, înapoi în '98. Eu unul însă nu am crezut niciodată asta, iar astăzi, prin metode geologice, sîntem în stare să o datăm cu exactitate.

Colegii mei și cu mine, domnule Floyd, afirmăm cu toată certitudinea. TMA-1 nu are nimic de-a face cu chinezii. În fapt, nu are nimic de-a face cu întreaga specie umană – deoarece atunci cînd a fost îngropat *nu existau* încă oameni.

Vedeți dumneavoastră, are aproximativ trei milioane de ani. Ceea ce aveți înainte devine așadar prima mărturie despre existenței unei inteligențe extraterestre.

12. Călătorie sub lumina Terrei

REGIUNEA MARILOR CRATERE: Se întinde spre sud pornind din centrul feţei vizibile a Lunii şi la est de Regiunea Craterelor Centrale. Masiv punctată de cratere de contact, printre care se numără cele mai mari de pe Lună; la nord Mare Imbrium[1]. Teren accidentat aproape pretutindeni, excepţie făcînd interiorul cîtorva cratere. Multe zone înclinate, predominînd pantele între 10° şi 12°.

ASOLIZARE ŞI TRANSPORT: Aselenizarea în general dificilă; mai uşoară de executat pe fundul unor cratere. Deplasare posibilă aproape peste tot, dar se recomandă totuşi selecţia prealabilă a rutelor de parcurs.

CONSTRUCŢIE: În general moderat de dificilă datorată pantelor şi numeroaselor blocuri de material friabil; excavarea lavei anevoioasă în anumite zone.

TYCHO: Crater. Diametrul de 86 de kilometri, înălţime 2.400 metri, adîncime 3.600 metri. Posedă cel mai întins sistem de raze, unele depăşind 800 de kilometri lungime.

(Extras din "Engineer Special Study of the Surface of the Moon"[2], *Serviciu Inginer-şef, Departamentul Apărării, Supravegherea geologică a SUA, Washington, 1961)*

Laboratorul mobil rulînd pe cîmpie cu optzeci de kilometri pe oră semăna mai degrabă cu un trailer supradimensionat, cocoţat pe opt roţi flexibile. Reprezenta însă cu mult mai mult; era o bază independentă de lucru, în interiorul căreia

(1) Marea Norilor, în text în limba latină (n.tr.)
(2) Studiu ingineresc special al suprafeţei Lunii (n.tr.)

douăzeci de oameni puteau trăi şi munci vreme de mai multe săptămîni. Virtualmente era o navă spaţială de teren – iar în caz de necesitate nici zborul nu îi era străin. Dacă în faţa ei apărea un canion prea adînc de abordat, sau prea lung de ocolit, patru jeturi reactive intrau în acţiune, săltînd-o peste obstacol.

Privind prin hublou, Floyd zărea drumul întinzîndu-se înainte, limpede trasat în solul friabil de zecile de vehicule. La intervale regulate depăşeau tije subţiri, înalte, fiecare purtînd în vîrf cîte un far luminos. Nimeni nu se putea practic rătăci pe drumul de 300 de kilometri dintre Baza Clavius şi TMA-1, chiar pe timp de noapte. Oricum, Soarele nu avea încă să răsară vreme de mai multe ore.

Stelele de deasupra erau cu puţin mai strălucitoare şi mai numeroase decît cele de pe cerul nopţii unui platou înalt din New Mexico sau Colorado. Însă pe acest cer de cărbune se găseau două lucruri care distrugeau orice iluzie a identităţii cu Pămîntul.

Primul îl constituia Pămîntul însuşi – un far orbitor suspendat peste orizontul nordic. Lumina reflectată de semiluna lui depăşea de zeci de ori pe cea a Lunii pline de acasă, acoperind solul cu o fosforescenţă rece, verde-albăstruie.

A doua apariţie celestă o reprezenta un con străveziu de lumină, ridicîndu-se pe cerul estic. Înspre orizont devenea tot mai strălucitor, trădînd infernul abia ascuns de marginea Lunii. Era o privelişte pe care nici un om nu o văzuse pe Terra, cu excepţia celor cîtorva clipe ale eclipselor totale. Era coroana solară, vestitorul răsăritului lunar, anunţînd apropierea zilei cu mult înainte ca Soarele să trezească satelitul adormit.

În vreme ce şedea alături de Halvorsen şi de Michaels în camera frontală de observaţie, imediat sub cabina pilotului, Floyd se pomeni gîndindu-se tot mai des la prăpastia de treizeci de mii de secole care i se căscase ameninţătoare înainte. Ca orice om de ştiinţă, era obişnuit să lucreze cu

perioade de timp chiar și mai mari, însă ele se refereau la mișcările aștrilor sau la ciclurile universale ale materiei. Inteligența nu fusese niciodată implicată; aceste intervale erau astfel libere de orice influență emoțională.

Trei milioane de ani! Nesfîrșitul spectacol al istoriei scrise, cu imperiile, cu regii, cu triumfurile și tragediile ei, acoperea abia a mia parte din covîrșitoarea durată. Nu numai Omul, ci majoritatea viețuitoarelor în viață astăzi pe Pămînt nu existau pe vremea cînd enigma întunecată era îngropată grijuliu aici, în străfundurile celui mai spectaculos crater selenar.

Că fusese îngropată și încă cu un scop precis, doctorul Michaels nu se îndoia.

— La început am nutrit speranța că reprezintă vîrful unei construcții subterane, explică el. Ultimele săpături mi-au spulberat-o. Se sprijină într-adevăr pe o platformă din același material, dar dedesubt se găsește categoric rocă normală. Creaturile care au construit-o au vrut să se asigure că va rezista cutremurelor și intemperiilor. Clădeau pentru eternitate.

În vocea lui Michaels triumful se împletea cu tristețea. Floyd îi împărtășea simțămintele. Una din întrebările majore ale omenirii își primise în sfîrșit răspunsul: aici se găsea dovada, dincolo de orice îndoială, că Omul nu constituia singura ființă rațională pe care Universul o crease. Însă răspunsul aducea din nou în conștiință, cu durere, imensitatea Timpului. Oricine sau orice ar fi trecut pe aici, ratase întîlnirea cu umanitatea cu mai bine de o sută de mii de generații. Poate că era mai bine așa, gîndi Floyd. Și totuși, cine știe cîte ar fi putut învăța omul de la creaturi în stare să traverseze spațiul, pe vremea cînd străbunii lui se legănau încă în copaci!

La o sută de metri mai departe, un jalon apăruse din spatele orizontului nefiresc de apropiat al Lunii. La baza lui se ridica o structură ca un cort, acoperită cu folie strălucitoare de argint, evident pentru protecție împotriva căldurii intense a zilei. În timp ce vehiculul rula în continuare, Floyd reuși să citească la lumina Pămîntului:

DEPOZITUL DE URGENȚĂ NR. 3

20 kg lox[1]
10 kg apă
20 rații alimentare Mk4
1 set scule tip B
1 set reparații costum
! TELEFON !

— V-ați gîndit cumva la așa ceva? întrebă Floyd, indicînd cu mîna afară pe hublou. Dacă-i vorba de un depozit de rezervă, lăsat în urmă de o expediție care nu s-a mai întors?

— Este o posibilitate, admise Michaels. Cîmpul magnetic îi marca fără greș poziția, așa că nu ar fi fost probleme să o localizeze. Dar e destul de mică – nu ar putea conține prea mult în materie de provizii.

— De ce nu? interveni Halvorsen. Cine știe cît de mari erau? Poate că măsurau doar cincisprezece centimetri înălțime, ceea ce ar conferi obiectului proporțiile unui bloc de douăzeci sau treizeci de etaje.

Michaels înclină din cap.

— Nu merge, protestă el. Nu poți avea creaturi mici și foarte inteligente; ai nevoie de o dimensiune minimă pentru creier.

Floyd observase că de obicei Halvorsen și Michaels adoptau puncte de vedere opuse, fără ca acest fapt să ducă și la existența unor fricțiuni personale între cei doi. Păreau să se respecte; pur și simplu erau de acord să se contrazică reciproc.

(1) Abreviere pentru oxigen lichid (n.tr.)

Şi oricum, la puţine concluzii comune se putea ajunge în privinţa naturii lui TMA-1, sau a Monolitului Tycho după cum preferau alţii să îi spună, păstrînd o parte din abreviere. În cele şase ceasuri scurse de la aselenizare, Floyd ascultase zeci de ipoteze, însă nu se raliase nici uneia din ele. Mausoleu, punct de supraveghere, mormînt, instrument geofizic erau probabil sugestiile favorite, iar unii din protagonişti se încălzeau deosebit de tare în susţinerea lor. Se încheiaseră deja o mulţime de pariuri şi o groază de bani aveau să treacă dintr-o mînă în alta atunci cînd adevărul avea să fie în cele din urmă cunoscut – *dacă* avea să fie.

Pînă în acel moment, materialul dur şi negru al lespezii rezistase încercărilor oarecum timide ale lui Michaels şi ale colegilor săi de a preleva mostre. N-aveau nici o îndoială că un laser ar fi tăiat substanţa – deoarece, desigur, nimic n-ar fi rezistat acelei înfricoşătoare concentrări de energie – însă decizia utilizării unor astfel de măsuri violente fusese lăsată pe seama lui Floyd. Iar acesta hotărîse deja că înainte de a apela la artileria grea a laserilor, trebuiau întrebuinţate razele X, impulsurile sonice, fasciculele de neutroni şi toate celelalte metode nedistructive de investigaţie. Să distrugi ceva ce nu înţelegi constituie semnul barbarului; dar poate că oamenii erau barbari în comparaţie cu constructorii acestui lucru.

De unde putuseră să vină? Luna însăşi? Nu, cu totul imposibil. Dacă existase vreodată viaţă pe această lume pustie, fusese negreşit distrusă în timpul ultimei perioade de formare a craterelor, cînd aproape întreaga suprafaţă lunară atinsese temperatura de topire.

Pămîntul? Puţin probabil, deşi nu cu totul imposibil. Orice civilizaţie terestră avansată, probabil neumană, din pleistocen ar fi lăsat multe alte urme ale existenţei sale. Am fi ştiut de ea cu mult înainte de a păşi pe Lună, medită Floyd.

Rămîneau două alternative, planetele şi stelele. Dar toate dovezile infirmau prezenţa inteligenţei altundeva în Sistemul

Solar şi chiar a vieţii în general, exceptînd Pămîntul şi planeta Marte. Planetele interioare erau prea încinse, cele exterioare prea reci, dacă nu coborai la adîncimi unde presiunile să atingă sute de tone pe centimetru pătrat.

Aşadar, poate că vizitatorii veniseră din stele, deşi într-un anume fel era şi mai incredibil. În vreme ce privea în sus, spre constelaţiile împrăştiate pe cerul selenar de abanos, Floyd îşi reaminti de cîte ori colegii săi de universitate "dovediseră" călătoria interstelară ca fiind irealizabilă. Drumul de la Pămînt la Lună impresiona încă, iar cel mai apropiat astru era de o sută de milioane de ori mai îndepărtat... Să speculeze însemna să piardă timpul; trebuia să aştepte pînă la adunarea unor date suplimentare.

— Vă rugăm puneţi-vă centurile de siguranţă şi asiguraţi obiectele mobile, se auzi brusc din difuzorul cabinei. Pantă de patruzeci de grade înainte.

Două indicatoare cu lumini pîlpîitoare apăruseră la orizont, iar vehiculul manevra ca să se înscrie între ele. Floyd abia îşi potrivise curelele cînd laboratorul se înclină la marginea unei văi cu adevărat îngrozitoare, începînd să coboare o pantă acoperită cu pietriş, mai abruptă decît acoperişul unei case. Lumina Pămîntului, bătînd din spate, oferea acum prea puţin ajutor, aşa că farurile vehiculului fuseseră aprinse. Cu mulţi ani înainte Floyd zăbovise pe buza Vezuviului, privind interiorul craterului; îşi putea imagina cu uşurinţă că astăzi cobora în el, iar senzaţia nu se număra printre cele mai plăcute.

Coborau una din terasele interioare ale lui Tycho; cîteva sute de metri mai încolo terenul devenea din nou orizontal. Cu vehiculul tîrîndu-se în josul pantei, Michaels arătă cu mîna dincolo de cîmpia întinsă în faţă.

— Iată-i, exclamă el. Floyd încuviinţă; observase deja ciorchinele de lumini roşii şi verzi la cîţiva kilometri depărtare şi îşi menţinu ochii asupra lor, în vreme ce laboratorul mobil îşi croia cu delicateţe drum pe pantă. Nu exista nici o

îndoială că vehiculul se afla sub control, totuşi nu respiră liniştit pînă nu se găsiră iarăşi pe teren plat.

Era capabil să vadă – sclipind asemeni unor baloane de argint în reflexiile Terrei – un grup de domuri presurizate: adăposturile temporare ale lucrătorilor de la obiectiv. Lîngă ele se găsea un turn radio, un utilaj de forare, cîteva vehicule parcate şi o movilă înaltă de rocă sfărîmată, probabil materialul excavat pentru a scoate la lumină monolitul. Mica tabără din pustietate părea foarte singuratică şi vulnerabilă în faţa forţelor naturii înconjurătoare. Nu se zărea nici un semn de viaţă şi nici un indiciu privitor la scopul prezenţei omului aici, atît de departe de casă.

— Acum puteţi vedea craterul, zise Michaels. Acolo în dreapta, la vreo sută de metri de antena radio.

Asta-i deci, îşi spuse Floyd, în vreme ce vehiculul se îndrepta spre domuri, oprindu-se apoi la marginea craterului. Pulsul i se acceleră atunci cînd se aplecă înainte pentru o privelişte mai bună. Vehiculul începu să coboare precaut pe o rampă de rocă compactată. Şi acolo, exact ca în fotografii, se ridica TMA-1.

Floyd privi, clipi din ochi, clătină din cap şi privi din nou. Chiar în lumina strălucitoare a planetei-mamă era dificil să distingi obiectul; prima lui impresie fu aceea a unui dreptunghi plat ce ar fi putut fi decupat din indigo negru. Nu părea să aibă deloc grosime. Fireşte, la mijloc era o iluzie optică; deşi avea înainte un corp solid, acesta reflecta atît de puţin lumina încît permitea să i se observe doar conturul.

Pasagerii păstrară tăcerea pe durata coborîrii în crater. Prezent era un amestec de veneraţie şi incredulitate – neîncrederea că, dintre toate lumile, Luna cea moartă dezvăluise această fantastică surpriză.

Autolaboratorul se opri la circa şase metri de lespede, manevrînd astfel ca toţi pasagerii să o poată examina. Dar, dincolo de forma perfect geometrică a obiectului, nu mai erau multe de văzut. Nu avea semne sau abateri de la negrul

lui total. Reprezenta însăşi cristalizarea nopţii şi vreme de o clipă, Floyd se întrebă dacă nu era într-adevăr o formaţiune naturală, născută din focurile şi presiunile prezente la crearea Lunii. Însă această vagă posibilitate, ştia, fusese deja examinată şi abandonată.

La un semnal, reflectoarele din jurul buzei craterului fură aprinse, iar lumina naturală fu înlocuită de o strălucire mult mai puternică. În vidul selenar, razele lor erau desigur invizibile; formau însă elipse de un alb orbitor, centrate pe monolit. Iar acolo unde îi atingeau materialul, suprafaţa întunecată părea să le înghită.

Cutia Pandorei, socoti Floyd cu un brusc sentiment de nelinişte, aşteptînd să fie deschisă de Omul curios. Ce va găsi el înăuntru?

13. Zorile lente

Principalul dom presurizat al sitului TMA-1 măsura doar șase metri în diametru. Interiorul era neplăcut de aglomerat. Laboratorul, conectat printr-una din cele două ecluze, oferea un spațiu suplimentar mult apreciat.

În interiorul globului emisferic cu pereți dubli trăiau, munceau și dormeau cei șase specialiști și tehnicieni ai proiectului. Conținea de asemenea cea mai mare parte a echipamentului și instrumentelor, toate lucrurile ce nu putuseră fi lăsate afară, facilitățile pentru gătit, spălat, toaleta, mostrele geologice și un mic circuit de televiziune prin intermediul căruia obiectivul era menținut încontinuu sub observație.

Floyd nu fu surprins de alegerea lui Halvorsen de a rămîne în dom; bărbatul își exprima vederile cu o franchețe admirabilă:

— Consider costumele spațiale ca pe un rău necesar, explicase Administratorul. Îmbrac unul de patru ori pe an, pentru testele de verificare. Dacă nu te superi, am să rămîn aici să vă urmăresc pe ecranul televizorului.

Parte din prejudecată devenise în prezent nejustificată, întrucît ultimele modele se dovedeau infinit mai confortabile decît greoaiele armuri purtate de primii exploratori lunari. Puteau fi îmbrăcate în mai puțin de un minut, chiar și fără ajutor și erau automate. Mk V-ul purtat de Floyd îl putea proteja de orice ar fi născocit Luna, pe timp de zi sau noapte.

Însoțit de Michaels intră în ecluză. În vreme ce duduitul

pompelor se stingea, iar costumul se rigidiza imperceptibil în jurul lui, se simți înconjurat de liniștea vidului.

Tăcerea fu spartă de sunetul binevenit al radioului personal.

— Presiunea este în regulă, doctore Floyd? Respirați normal?

— Da, mă simt bine.

Însoțitorul îi verifică atent indicatoarele de pe costum, apoi rosti:

— O.K., să mergem.

Ușa exterioară se deschise, iar peisajul prăfos al Lunii li se întinse înainte, sclipind sub lumina Pămîntului.

Cu pași precauți, legănați, Floyd îl urmă pe Michaels prin deschiderea ecluzei. Nu era dificil să mergi; paradoxal, costumul îi oferea o senzație de adaptare mai intensă decît simțise în orice alt moment de la aselenizare. Greutatea lui suplimentară și rezistența care i-o impunea mișcărilor îi confereau iluzia gravitației terestre.

Scena se modificase de la sosirea lor acolo în urmă cu o oră. Cu toate că stelele și semiluna Pămîntului erau la fel de luminoase, noaptea selenară lungă de paisprezece zile terestre se apropia de sfîrșit. Strălucirea coroanei solare era ca un fals răsărit de lună pe cerul estic – și apoi, fără vreun semn în prealabil, vîrful catargului radio situat la treizeci de metri deasupra creștetului lui Floyd izbucni parcă în flăcări, lovit de primele raze ale Soarelui încă invizibil.

Așteptară pînă ce supraveghetorul proiectului și doi dintre asistenți ieșiră din ecluză, apoi porniră cu toții spre crater. Cînd îi atinseră marginea, un arc subțire de o incandescență de nesuportat apăruse deasupra liniei orizontului. Deși soarele mai avea nevoie de cel puțin un ceas ca să apară în întregime, stelele dispăruseră deja.

Craterul se afla în umbră, dar reflectoarele montate de jur împrejur îi luminau interiorul din belșug. Coborînd încet rampa spre dreptunghiul întunecat, Floyd se simți cuprins

nu doar de o stare de venerație, ci și de neajutorare. Aici, exact la porțile Pămîntului, Omul întîlnise deja un mister pe care era posibil să nu-l rezolve niciodată. Cu trei milioane de ani în urmă, *ceva* trecuse pe aici, lăsînd în spate acest necunoscut și poate *de* necunoscut simbol al scopurilor sale, întorcîndu-se apoi către planete – sau spre stele.

Radioul costumului îi întrerupse reveria.

— Vorbește supraveghetorul de proiect. Dacă binevoiți să vă aliniați pe această latură, vom face niște fotografii. Domnule doctor Floyd, dumneavoastră așezați-vă în centru. Doctore Michaels – vă mulțumesc...

Nimeni cu excepția lui Floyd nu părea să găsească situația amuzantă. Iar cinstea îl obliga să recunoască că era bucuros că cineva adusese un aparat de fotografiat; va fi neîndoielnic o fotografie istorică și dorea copii pentru sine însuși. Spera ca fața să-i fie vizibilă prin fereastra căștii.

— Vă mulțumesc, domnilor, spuse fotograful după ce se pozară cu toții, oarecum plini de ei, înaintea monolitului iar el făcuse o duzină de clișee. Vom cere secției foto de la Bază să vă trimită tuturor copii.

Apoi Floyd își îndreptă întreaga atenție asupra lespezii de abanos, învîrtindu-se încet în jurul ei, examinînd-o din toate unghiurile, străduindu-se să-și imprime în minte stranietatea ei. Nu se aștepta să găsească nimic, deoarece știa că fiecare centimetru pătrat fusese cercetat deja cu grijă microscopică.

Soarele adormit se ridicase deasupra marginii craterului, iar razele lui aproape că loveau lateral fața estică a blocului. Paralelipipedul continua să absoarbă fiecare particulă de lumină, ca și cînd aceasta nici n-ar fi existat.

Floyd decise să încerce un experiment simplu: se așeză între monolit și Soare și-și căută umbra pe suprafața neagră. Nu observă nimic. Cel puțin zece kilowați de căldură loveau lespedea; dacă înăuntru se găsea ceva, atunci se prăjea cu repeziciune.

Cît de ciudat, gîndi Floyd, să stai aici în vreme ce... acest

lucru... privea răsăritul pentru prima dată de la începutul Erelor Glaciare pe Pămînt. Se întrebă din nou de rostul culorii sale negre; ideală, desigur, pentru absorbția energiei solare. Renunță însă la gînd aproape imediat; cine ar fi suficient de nebun să îngroape un dispozitiv solar la șase metri *sub* pămînt?

Se uită în sus la Pămîntul care începuse să dispară de pe cerul dimineții. Numai o mînă de oameni din cele șase miliarde de locuitori știau despre descoperire; cum avea oare lumea să reacționeze cînd știrea va fi în sfîrșit făcută publică?

Implicațiile politice și sociale erau uriașe; orice persoană inteligentă, oricine în stare să privească dincolo de lungimea nasului, urma să-și vadă viața, valorile, filozofia, subtil modificate. Chiar dacă nimic nu se descoperea despre TMA-1, chiar dacă rămînea pentru eternitate un mister, Omul va ști că nu e singur în Univers. Deși el întîrziase la întîlnire cu milioane de ani, cei ce stătuseră cîndva aici se puteau întoarce; și dacă nu ei, alții în locul lor. Orice previziune despre viitor trebuia de acum înainte să ia în considerație această posibilitate.

Floyd încă medita la aceste fapte cînd difuzorul din cască emise un pătrunzător țipăt electronic, asemeni unui semnal de ceas hidos distorsionat. Involuntar, încercă să-și acopere urechile cu mîinile înmănușate, apoi își reveni, căutînd cu disperare controlul de volum al receptorului. Cît timp îl reglă, alte patru țipete fură emise în eter, după care peste el se așternu o tăcere milostivă.

De jur împrejurul craterului, figurile cercetătorilor rămăseseră în atitudini încremenite de uimire. Deci nu-i nimic defect cu receptorul meu, constată Floyd; cu toții auziseră pătrunzătoarele sunete electronice.

După trei milioane de ani de întuneric, TMA-1 salutase răsăritul de pe Lună.

14. Ascultătorii

O sută cincizeci de milioane de kilometri dincolo de Marte, în înghețata singurătate în care nici un om nu pășise încă, Monitorul Spațial 79 deriva încet printre orbitele suprapuse ale asteroizilor. Timp de trei ani își îndeplinise fără greș misiunea – tribut adus savanților americani care-l concepuseră, inginerilor englezi constructori și tehnicienilor ruși ce îl lansaseră. O delicată rețea de antene ca pînza de păianjen culegea trecătoarele unde radio, pocnetele și fîșîitul continuu pe care Pascal, într-o epocă cu mult mai simplă, le denumise "tăcerea spațiului infinit". Detectorii de radiații notau și analizau razele cosmice sosite din galaxie și din puncte de dincolo de ea; telescoape neutronice și cu raze X păzeau aștri ciudați pe care ochii omenești nu aveau să-i vadă niciodată; magnetometre măsurau uraganele și furtunile vînturilor solare, în vreme ce Soarele răsufla jeturi de plasmă cu un milion de kilometri pe oră în fețele copiilor săi rotitori. Toate aceste lucruri și multe altele erau notate cu răbdare de Monitorul Spațial 79 și înregistrate în memoria sa cristalină.

Una din antene, prin miracolele astăzi desconsiderate ale electronicii, era îndreptată în permanență către un punct nu departe de Soare. La fiecare cîteva luni ținta îndepărtată putea fi observată – dacă aici s-ar fi aflat un ochi care să privească – ca o stea strălucitoare cu un însoțitor apropiat, mai palid. Dar cel mai adesea se pierdea în strălucirea Soarelui.

Către acea planetă îndepărtată, Terra, la fiecare douăzeci și patru de ore, monitorul expedia informația culeasă, împachetată strîns într-un puls radio de cinci minute. După circa un sfert de oră călătorind cu viteza luminii, pulsul își atingea destinația. Mașini fără alte îndatoriri îl recepționau, îl amplificau și înregistrau, adăugîndu-l miilor de kilometri de bandă magnetică adăpostită în sălile speciale ale Centrelor Spațiale Mondiale din Washington, Moscova și Canberra.

De la primii sateliți, cu aproape cincizeci de ani înainte, trilioane și cvadrilioane de biți de informație sosiseră din spațiu pentru a fi stocați în așteptarea zilei cînd studiul lor avea să contribuie la dezvoltarea științei. Doar o mică parte din imensa cantitate de date urma să fie procesată vreodată, dar nu exista nici o modalitate de a ști ce observații va dori un cercetător să consulte peste zece, cincizeci sau o sută de ani. Așa că totul trebuia păstrat în fișiere depozitate în nesfîrșite galerii climatizate, triplate de cele trei centre în eventualitatea unor pierderi accidentale. Făceau parte din adevăratul tezaur al umanității, mai valoros decît tot aurul ascuns fără de folos în cuferele băncilor.

De astă dată Monitorul Spațial 79 înregistrase ceva ciudat, o slabă dar categorică interferență străbătînd Sistemul Solar, și total diferită de orice fenomen natural la care fusese martor în trecut. Automat îi înregistră direcția, timpul, intensitatea; peste cîteva ceasuri va transmite datele către Pămînt.

La fel avea să procedeze Orbiterul M 15, ce-l înconjura pe Marte de două ori în fiecare zi, și Sonda Antiecliptică 21, urcînd lent deasupra planului eclipticii[1] și chiar Cometa Artificială 5, îndreptîndu-se dincolo de deșerturile de gheață

(1) Cerc de pe sfera cerească obținut prin intersecția acesteia cu planul orbitei Pămîntului. Orbitele plantelor Sistemului Solar, cu excepția celei a lui Pluton, sînt conținute de ecliptică (n.tr.)

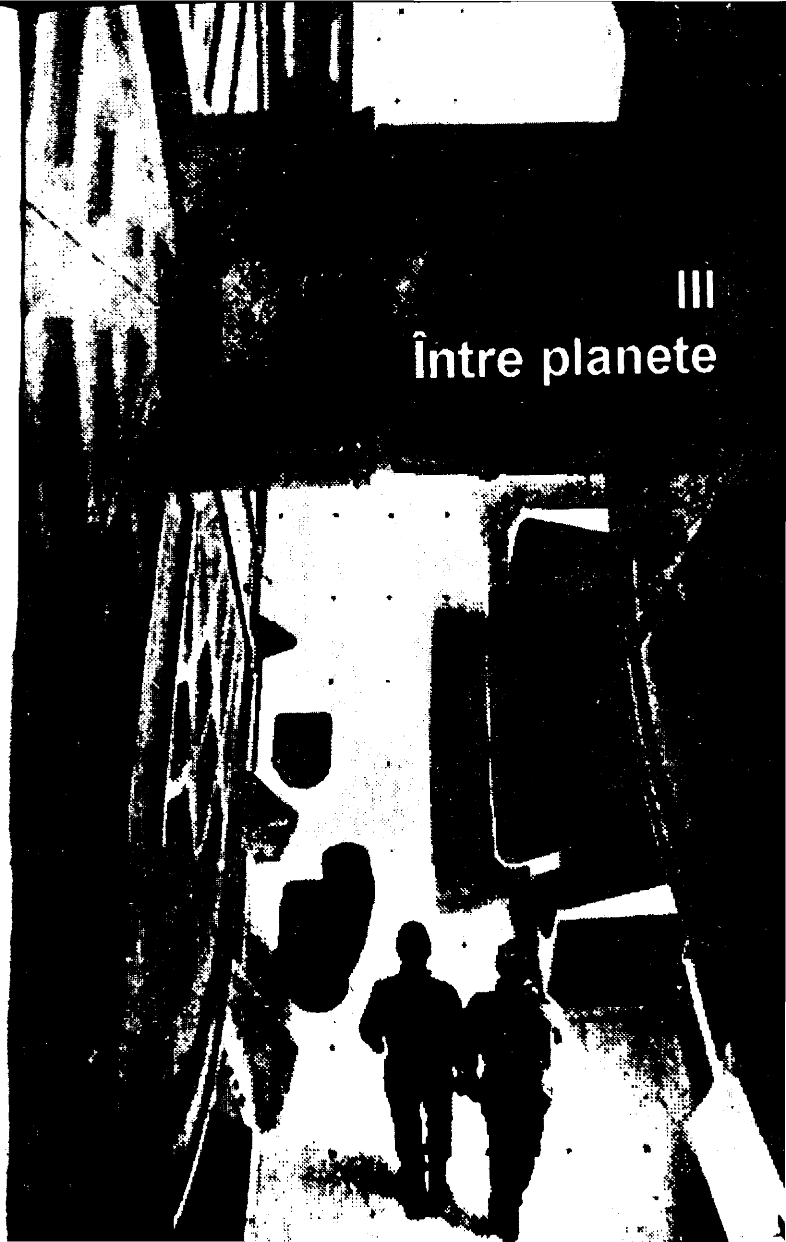
ale lui Pluton, pe o orbită al cărei afeliu[1] nu-l va atinge încă o mie de ani. Toate înregistraseră neobișnuitul puls energetic care le perturbase instrumentele; toate, la timpul potrivit, raportară evenimentul înapoi pe Pămînt, în băncile de date.

Computerele poate că nu ar fi efectuat legătura între cele patru seturi de semnale, raportate de sonde spațiale aflate pe orbite independente la milioane de kilometri depărtare unele de altele. Însă imediat după ce aruncă ochii pe raportul de dimineață, Supraveghetorul de la Goddard[2] înțelese că ceva straniu străbătuse Sistemul Solar în ultimele douăzeci și patru de ore.

Dispunea numai de o porțiune a traiectoriei, însă cînd calculatoarele o interpolară pe Panoul Pozițiilor Planetare, totul deveni limpede și inconfundabil ca urma unui jet de aburi pe un cer senin, sau ca urmele unui șir de pași pe zăpada proaspătă. Un impuls imaterial de energie, împrăștiind un nor de radiații ca siajul unei bărci cu motor, făcuse un salt de pe suprafața Lunii îndreptîndu-se spre stele.

(1) Punctul cel mai depărtat de Soare de pe orbita unei planete, comete etc. (n.tr.)

(2) Important centru spațial american (n.tr.)

15. Discovery

Nava se afla la numai treizeci de zile de Pămînt şi totuşi lui David Bowman nu-i venea adeseori să creadă că trăise vreodată altundeva în afara micii lumi închise din interiorul lui *Discovery*. Toţi anii de antrenament, misiunile anterioare de pe Lună şi Marte, păreau să aparţină unui alt bărbat, într-o altă existenţă.

Frank Poole admitea că simte aceleaşi lucruri, afirmînd uneori în glumă că regretă faptul că cel mai apropiat psihiatru se găsea la o sută de milioane de kilometri distanţă. Însă acest sentiment de izolare şi singurătate era uşor de înţeles şi nu semnala o anormalitate. În cei cincizeci de ani de cînd oamenii se aventuraseră în spaţiu, nu mai existase nici o expediţie asemeni acesteia.

Proiectul demarase cu cinci ani în urmă sub numele de Jupiter – prima expediţie umană dus-întors către cea mai mare din planete. Nava era aproape pregătită pentru călătoria de doi ani cînd, oarecum neaşteptat, profilul misiunii se modificase.

Discovery avea să meargă în continuare către Jupiter, însă nu se va mai opri acolo. Nici măcar nu avea să încetinească în sistemul jupiterian, ci din contra, urma să folosească cîmpul gravitaţional al gigantului pentru a-şi face vînt şi mai departe de Soare. Asemeni unei comete, va atinge marginile Sistemului Solar către ţinta ei finală, gloria inelată a lui Saturn. Şi fără a se mai întoarce vreodată.

Pentru *Discovery* drumul se va sfîrşi acolo; totuşi, echipa-

jul nu nutrea cîtuși de puțin intenția de a se sinucide. Dacă totul mergea bine, aveau să se întoarcă pe Pămînt în șapte ani, din care cinci scurgîndu-se asemeni unei clipe în somnul lipsit de vise al hibernacolelor, în așteptarea neconstruitului încă *Discovery II*.

Termenul "salvare" era evitat cu grijă în toate documentele și declarațiile de presă ale Agenției de Astronautică; implica posibilitatea unui anumit eșec al planurilor și de aceea cuvîntul agreat era "re-achiziție". Dacă ceva nu mergea conform previziunilor, nu se punea problema unei operațiuni de salvare la o distanță de un miliard și jumătate de kilometri de Pămînt.

Era un risc calculat, ca cel al tuturor expedițiilor în necunoscut. Însă jumătate de secol de cercetări dovediseră hibernarea artificială ca fiind perfect sigură, deschizînd astfel noi perspective călătoriei spațiale. Pînă la această misiune totuși, ele nu fuseseră exploatate pe deplin.

Cei trei membri ai echipei de cercetare, de care nu va fi nevoie pînă la ultima fază a apropierii de Saturn, urmau să doarmă pe întreg parcursul drumului. Se economiseau în acest mod tone de alimente și de alte consumabile; la fel de important, echipa avea să fie proaspătă și atentă, și nu obosită de o călătorie de zece luni, în momentul intrării în acțiune.

Discovery urma să intre pe o orbită în jurul lui Saturn, devenind un nou satelit al giganticei planete. Se va deplasa înainte și înapoi pe o elipsă de trei milioane de kilometri care o va aduce lîngă Saturn, apoi printre orbitele sateliților săi majori. Astronauții urmau să dispună de o sută de zile în care să cartografieze și să studieze o lume cu o suprafață de opt ori mai mare decît cea a Terrei și înconjurată de o pleiadă de cel puțin cincisprezece sateliți – unul dintre ei la fel de mare ca Mercur.

Probabil acolo se găseau suficiente minuni pentru secole de studiu; prima expediție nu putea fi decît o recunoaștere preliminară. Tot ce vor găsi va fi transmis prin radio pe Pămînt astfel încît, chiar dacă exploratorii nu se vor mai întoarce, descoperirile lor nu vor fi pierdute.

La finalul celor o sută de zile, *Discovery* va trage cortina. Echipajul va intra în hibernare și doar sistemele esențiale vor continua să funcționeze, vegheate de neobositul creier electronic al vasului. Nava se va roti în jurul lui Saturn pe o orbită determinată cu o astfel de precizie încît și într-o mie de ani oamenii aveau să știe unde să o caute. Dar numai după cinci ani, potrivit planurilor actuale, *Discovery II* va sosi acolo. Chiar dacă va întîrzia un an sau doi, pasagerii adormiți nu vor simți vreo diferență. Pentru ei, ceasul va fi oprit, așa cum se oprise deja pentru Whitehead, Kaminski și Hunter.

Uneori Bowman, Comandantul lui *Discovery*, își invidia colegii inconștienți din pacea înghețată a hibernacolelor. Erau liberi de orice răspundere și feriți de plictiseală; pînă la destinație, lumea exterioară încetase să existe pentru ei.

Dar pe ei această lume îi veghea prin intermediul displayurilor biologice. Îngrămădite printre instrumentele punții de control se găseau cinci panouri mici, marcate Hunter, Whitehead, Kaminski, Poole și Bowman. Ultimele două erau albe, lipsite de viață; timpul lor nu avea să vină decît după un an. Celelalte prezentau constelații de lumini verzui vestind că totul merge bine, pe fiecare din ele aflîndu se ecrane unde o serie de spoturi liniare trasau ritmurile lente ale pulsului, respirației și activității cerebrale.

Erau momente cînd Bowman, deși perfect conștient de inutilitatea măsurii întrucît alarma ar fi sunat numaidecît dacă ceva ieșea din limitele normalului, conecta circuitul audio. Asculta pe jumătate hipnotizat bătăile infinit de încete ale inimilor colegilor săi, cu ochii fixați pe curbele sincrone de pe ecran.

Cele mai fascinante erau displayurile de monitorizare a semnăturile electronice aparținînd unor personalități ce existaseră cîndva și care într-o bună zi aveau să existe iarăși.

Liniile luminoase erau lipsite de vîrfuri și de văi, de exploziile electrice marcînd activitatea unui creier treaz, sau chiar a unuia în stare de somn. Dacă mai exista o urmă de conștiință, atunci ea se găsea dincolo de capacitatea de detecție a instrumentelor și dincolo de memoria umană.

Acest ultim adevăr Bowman îl știa din proprie experiență. Înainte de a fi selectat pentru misiune, reacțiile sale la hibernare fuseseră testate îndelung. Nu știa încă cu siguranță dacă pierduse o săptămînă din viață sau dacă-și amînase eventuala moarte cu același interval de timp.

Atunci cînd electrozii îi fuseseră atașați pe frunte iar generatorul inductor de somn începuse să pulseze, înaintea ochilor văzuse un efemer aranjament de modele caleidoscopice în mișcare. Apoi ele se topiseră, iar întunericul îl înghițise. Nu simțise injecțiile, cu atît mai puțin cea dintîi atingere a frigului în momentul în care temperatura corpului îi fusese redusă la numai cîteva grade deasupra lui zero.

Se trezi și i se păru că de-abia închisese ochii. Știa însă că e o iluzie; cumva, era convins că se scurseseră mai mulți ani.

Misiunea fusese oare dusă la bun sfîrșit? Ajunseseră lîngă Saturn, își finalizaseră cercetările, intraseră în hibernare? Se afla *Discovery II* aici, pregătită să îi transporte înapoi pe Pămînt?

Rămase într-o stare de confuzie, complet incapabil să distingă memoriile reale de cele imaginare. Deschise ochii dar puține erau de văzut, exceptînd o aglomerare de lumini ce îl nedumeriră vreme de cîteva minute. Apoi realiză că privea lămpile indicatoare de pe panoul de control, chiar dacă îi era imposibil să-și concentreze privirea asupra lor. Curînd renunță să mai încerce.

Deasupra sufla un curent de aer cald, îndepărtîndu-i gerul din oase. Dintr-un difuzor plasat în spatele capului curgea o muzică liniștită dar stimulatoare, crescînd în intensitate încetul cu încetul.

Apoi o voce prietenoasă, pe care o știa însă ca generată de computer, i se adresă:

— Devii operațional, Dave. Nu te ridica și nu face mișcări violente. Nu încerca să vorbești.

Nu te ridica! gîndi Bowman. Asta era amuzant! Se îndoia c-ar fi fost în stare să miște și un deget. Spre surprinderea lui, constată totuși că nu avea dreptate.

Se simțea foarte mulțumit, într-un mod confuz și cam stupid. Știa vag că nava de salvare trebuia să fi sosit, că secvența automată de reanimare fusese activată și că în scurt timp va întîlni alte ființe umane. Era bine, dar nu fu entuziasmat.

Simți că-i este foame. Computerul, desigur, îi anticipase dorința.

— Lîngă mîna ta dreaptă se află un buton de semnalizare, Dave. Dacă îți este foame, te rog apasă pe el.

Bowman își forță degetele să caute în jur și descoperi butonul cu formă de pară. Uitase totul despre el, deși probabil știuse că se găsea acolo. Ce altceva mai uitase? Oare hibernarea afecta memoria?

Apăsă butonul și așteptă. Cîteva minute mai tîrziu, un braț metalic se mișcă dinspre peretele cușetei, iar un sfîrc de plastic îi coborî spre buze. Supse cu poftă și un lichid cald, dulce, i se scurse pe gîtlej, dîndu-i energie cu fiecare picătură.

Brațul se retrase și el se odihni din nou. Apoi constată că își putea mișca mîinile și picioarele; gîndul de a merge nu mai reprezenta un vis imposibil.

Cu toate că își simțea puterile revenindu-i cu repeziciune, ar fi fost fericit să rămînă întins acolo pentru veșnicie dacă nu ar fi fost stimulii externi. Un alt glas îi vorbi, iar de astă dată era uman, nu o construcție de impulsuri electrice asamblată de un procesor electronic. Era o voce familiară, deși trecu ceva timp pînă ce o recunoscu.

— Bună, Dave. Îți revii de minune. Acum ești în stare să vorbești. Știi unde te afli?

Își pusese deja întrebarea. Dacă se găsea într-adevăr pe orbită în jurul lui Saturn, atunci ce se întîmplase pe parcursul lunilor de cînd părăsise Pămîntul? Începu din nou să se întrebe dacă nu cumva suferea de amnezie. Paradoxal, gîndul îl liniști. Dacă își amintea cuvîntul "amnezie", atunci creierul i se găsea într-o stare destul de bună...

Nu știa însă unde se află, iar vorbitorul de la celălalt capăt al circuitului îi înțelese pe deplin situația.

— Nu-ți face griji, Dave. Sînt Frank Poole. Îți supraveghez inima și respirația – totul este perfect normal. Relaxează-te, ia-o ușurel. Acum vom deschide ușa și te vom scoate afară.

O lumină blîndă inundă camera; observă forme mișcătoare profilîndu-se pe deschidere. Și în acel moment, întreaga memorie îi reveni și știu exact unde se găsește.

Deși se întorsese teafăr din cele mai adînci hotare ale somnului, vecine cu cele ale morții, lipsise doar o săptămînă. Cînd ieși din hibernacol nu văzu cerul rece al lui Saturn; acesta se afla la un an în viitor și un miliard de kilometri distanță. Se găsea încă în simulatorul Centrului Spațial de Zbor Houston, sub arzătorul soare texan.

16. Hal

Dar în prezent Texasul nu era vizibil și chiar Statele Unite erau dificil de observat. Deși jetul reactiv al motoarelor fusese oprit de mult, *Discovery* încă naviga cu trupul în formă de săgeată îndreptat în direcție opusă Terrei, cu întregul echipament de studiu optic ațintit spre planetele exterioare unde se afla destinația ei.

Un telescop era însă mereu îndreptat către Pămînt. Fusese montat ca o cătare de armă pe marginea antenei de comunicații, asigurînd menținerea continuă a parabolei pe direcția prescrisă. Atît timp cît Pămîntul rămînea centrat în crucea telescopului, vitala legătură de comunicații se păstra intactă, iar mesajele circulau într-un sens sau altul de-a lungul unui invizibil fascicul ce se lungea zilnic cu un milion de kilometri.

Cel puțin o dată în fiecare cart Bowman privea spre casă prin telescopul de aliniere. Deoarece Pămîntul se situa acum mult înapoi spre Soare, prezenta lui *Discovery* emisfera sa întunecată, iar pe ecranul central de observație planeta apărea asemeni unei semilune argintii, strălucitoare, ca o altă Venus.

Era greu să identifici trăsături geologice pe acel arc alb în continuă micșorare, căci norii și reflexiile luminii le ascundeau. Însă chiar și porțiunea întunecată fascina, punctată fiind de luminile orașelor. Uneori acestea ardeau cu o flacără constantă, alteori clipeau, cînd deplasările atmosferice treceau pe deasupra lor.

Existau de asemenea și perioade în care Luna, de pe orbita ei, dezvăluia ca un lampion mările și continentele Pămîntului. Atunci, cu o tresărire de recunoaștere, Bowman putea distinge coaste familiare sclipind în spectrala lumină selenară. Iar alteori, cînd Pacificul era calm, reușea să observe chipul Lunii reflectat în apele sale, aducîndu-și aminte de nopți petrecute sub palmieri din lagune tropicale.

Și totuși nu nutrea regrete pentru acele frumuseți pierdute. Le trăise pe toate în cei treizeci și cinci de ani ai vieții și era hotărît să le guste iarăși, cînd se va întoarce bogat și celebru. Adevărat, între timp distanța le făcea să pară și mai prețioase încă.

Al șaselea membru al echipajului nu avea astfel de probleme, întrucît nu era uman. Avansatul computer HAL 9000 constituia creierul și sistemul nervos al vasului.

Hal (de la Heuristically programmed ALgorithmic computer, atît și nimic mai puțin) reprezenta capodopera celei de a treia generații de computere. Aceste generații păreau să fie despărțite de intervale de circa douăzeci de ani, iar gîndul că apariția alteia era deja iminentă îngrijora o bună parte a populației[1].

Prima animase anii '40, cînd demult depășitul tub electronic făcuse posibilă existența unor moroni[2] neîndemînatici și rapizi precum ENIAC și succesorii săi. Apoi, prin 1960 a apărut microelectronica. Odată cu ea a devenit limpede că inteligențe artificiale cel puțin la fel de puternice ca omul nu trebuiau să fie mai voluminoase decît o masă de birou – dacă știai cum anume să le construiești.

Probabil nimeni nu avea să știe vreodată; nu conta. În anii

(1) Nu trebuie uitat că avalanșa de descoperiri în domeniul tehnicii de calcul a început la un deceniu și jumătate după anul apariției volumului lui Clarke (n.tr.)

(2) Persoană cu un coeficient de inteligență scăzut (n.tr.)

'80, Minsky și Good demonstraseră că rețelele neuronice se puteau genera automat, reproducîndu-se potrivit oricărui program arbitrar de învățare. Creierele artificiale puteau fi crescute într-un proces izbitor de apropiat de cel al dezvoltării unuia uman. În orice caz, detaliile precise n-aveau cum să fie cunoscute, și chiar dacă ar fi fost, ar fi depășit de mii de ori puterea de înțelegere a minții omenești.

Indiferent de modul de funcționare, rezultatul final îl reprezenta o inteligență artificială care reproducea – unii filozofi preferau termenul de a mima – cea mai mare parte a activităților creierului uman, dar mult mai rapid și mai precis. Costa extrem de mult; se construiseră doar cîteva unități din seria Hal 9000. Fusese însă suficient ca vechea glumă, "întotdeauna e mai ușor să faci creiere organice fără a fi calificat", să înceapă să sune puțin a gol.

Hal fusese pregătit pentru această misiune la fel de minuțios ca și colegii săi umani, dar de multe ori mai rapid; pe lîngă viteza sa de achiziție a datelor, el nu dormea niciodată. Principala lui sarcină era aceea de a supraveghea sistemele de suport vital, verificînd încontinuu presiunea oxigenului, temperatură, etanșeitatea carcasei, nivelul de radiații și toți ceilalți factori de care depindea viața fragilei încărcături umane. Era capabil să întreprindă complicate manevre de navigație și să execute cuvenitele corecții la momentul potrivit. Și mai controla hibernacolele, executînd modificările necesare, injectînd infime cantități de lichid intravenos ce mențineau în viață organismul.

Prima generație de computere primeau inputul[1] prin intermediul tastaturilor, răspunzînd cu imprimante de viteză sau ecrane vizuale. Hal putea să răspundă în același mod, dar majoritatea comunicațiilor cu colegii săi de bord o efectua prin cuvînt vorbit. Poole și Bowman i se adresau lui Hal

(1) Date de intrare într-un calculator (n.tr.)

ca unei ființe omenești, iar el replica într-o engleză perfectă, asimilată în timpul săptămînilor scurtei sale copilării electronice.

Dacă Hal era sau nu capabil de gîndire constituia o întrebare al cărei răspuns fusese dat de matematicianul englez Alan Turing[1] în 1940. Turing arătase că, în caz că cineva ar fi reușit să poarte o conversație prelungită cu o mașină – prin mijlocirea tastaturii sau a microfonului, nu importa – fără să distingă replicile computerului de cele pe care le-ar fi dat o persoană, atunci însemna că mașina *gîndește*, după orice definiție a termenului. Iar Hal trecea cu ușurință testul Turing.

Exista chiar posibilitatea ca la un moment dat Hal să preia comanda navei. În caz de necesitate, dacă nimeni nu răspundea semnalelor sale, urma să încerce să trezească membrii adormiți ai echipajului prin stimuli electrici și chimici. Dacă nici ei nu ar fi reacționat, ar fi semnalizat Pămîntului așteptînd noi instrucțiuni.

Iar dacă Pămîntul ar fi rămas la rîndul lui tăcut, el ar fi fost nevoit să ia acele măsuri pe care le-ar fi considerat adecvate siguranței și continuării misiunii – al cărui scop real numai el îl cunoștea, scop pe care colegii săi umani nu puteau nici să-l ghicească.

Poole și Bowman se referiseră adesea la propriile lor persoane ca la îngrijitori sau oameni de serviciu pe o navă perfect capabilă să-și poarte singură de grijă. Ar fi fost uimiți și probabil puțin indignați să descopere cît adevăr conținea gluma lor.

(1) Matematician american cu contribuții importante în domeniul tehnicii de calcul (n.tr.)

17. Mod de croazieră

Programul zilnic fusese planificat cu multă grijă și, cel puțin din punct de vedere teoretic, Bowman și Poole știau cu exactitate ce trebuiau să facă în fiecare moment al zilei. Operau pe baza unor carturi de douăsprezece ore, cu alte douăsprezece ceasuri pauză, supraveghind alternativ vasul și nedormind niciodată în același timp. Ofițerul de serviciu rămînea pe puntea de control, în vreme ce ajutorul său se ocupa de menajul general, inspecta nava, rezolva problemele neașteptate ce se iveau continuu, ori se relaxa în cușeta sa.

Deși Bowman fusese numit oficial Căpitan pentru această fază a misiunii, un observator din afară n-ar fi fost în stare să deducă faptul. El și Poole schimbau rolurile, rangurile și responsabilitățile la fiecare jumătate de zi. Acest lucru îi menținea pe amîndoi în starea de spirit optimă, minimiza posibilitățile de apariție a fricțiunilor și servea scopului de sută la sută redundanță.

Ziua lui Bowman începea la 0600, timpul vasului – Timpul Universal de Efemeridă al astronomilor[1]. Dacă întîrzia,

(1) Timpul Universal (Greenwich), bazat pe observația culminației corpurilor cerești, nu este uniform datorită mișcării polilor geografici și a neuniformității rotației terestre. În vederea folosirii unui timp cu scurgere cît mai uniformă a fost introdus timpul efemeridelor, obținut din cel universal prin aplicarea unor corecții matematice. Mai nou se utilizează

Hal dispunea de o colecţie întreagă de bipuri şi clinchete care să-i aducă aminte de îndatoriri, dar pe care nu le folosise încă niciodată. Ca un test, Poole deconectase o dată alarma: Bowman se trezise automat la ora potrivită.

Primul său act oficial al zilei era să avanseze timerul[1] de control al Hibernării cu douăsprezece ore. Dacă operaţiunea nu era executată de două ori la rînd, Hal trebuia să presupună că atît el cît şi Poole erau incapacitaţi, luînd măsurile de rigoare.

Îşi făcea toaleta şi exerciţiile fizice înainte de a servi micul dejun în faţa ediţiei de dimineaţă a lui *World Times*, transmisă prin fax. Pe Pămînt nu citise niciodată atît de atent ziarul ca acum; chiar şi cele mai neînsemnate ştiri mondene, cele mai vagi zvonuri politice îi absorbeau interesul atunci cînd apăreau pe ecran.

La 0700 îl elibera pe Poole de pe puntea de control, aducîndu-i un recipient de cafea de la bucătărie. Dacă, cum se întîmpla cel mai adesea, nu era nimic de raportat şi nimic de întreprins, se aşeza să controleze cadranele instrumentelor, conducînd o serie de teste pentru a depista eventuale deranjamente. Pe la 1000 această operaţiune se sfîrşea şi începea perioada de studiu.

Bowman jucase rolul elevului mai bine de jumătate din viaţă şi avea să continue studiul pînă la pensie. Mulţumită revoluţiei din tehnica de asimilare şi de mînuire a informaţiei poseda deja echivalentul a două sau trei diplome de absolvire – şi, lucru mai important, reţinuse nouăzeci la sută din ceea ce învăţase.

Cu cincizeci de ani în urmă ar fi fost considerat specialist

• timpul atomic, a cărui secundă etalon este determinată cu ajutorul frecvenţei de rezonanţă a uneia din traziţiile energetice ale atomului de cesiu (n.tr.)

(1) Ceas de control şi comandă (n.tr.)

în astronomie, cibernetică şi propulsie spaţială – deşi probabil ar fi respins eticheta cu neprefăcută indignare. Bowman nu reuşise niciodată să-şi focalizeze interesul exclusiv asupra unui subiect. În ciuda avertismentelor sumbre ale instructorilor, insistase să absolve cursul de astronautică generală, un curs cu o programă vagă şi încîlcită destinat celor cu un IQ[1] sub 130 şi care n-aveau niciodată să atingă vîrfurile profesiunii lor.

Decizia lui se dovedise însă justă; acel refuz de a se specializa îi conferise calificarea unică pentru sarcina actuală. Cam în acelaşi mod, Frank Poole, peiorativ autodesemnîndu-se ca practician în biologie spaţială, constituise o alegere ideală ca secund. Amîndoi, la nevoie cu ajutorul vastelor depozite de informaţii ale lui Hal, puteau face faţă oricărei probleme ce-ar fi fost posibil să se ivească pe durata călătoriei, atît timp cît îşi menţineau minţile treze şi alerte, rememorînd continuu instrucţiunile primite.

Vreme de două ore, de la 1000 la 1200, Bowman se angaja într-un dialog cu profesorul său electronic, verificîndu-şi cunoştinţele generale sau asimilînd materiale specifice misiunii. Studia planurile navei, diagrame de circuit, alternative de drum, citind tot ce se ştia despre Jupiter, Saturn şi îndepărtatele lor sisteme de sateliţi.

La miezul zilei se retrăgea în cambuză, lăsînd vasul în grija lui Hal în vreme ce-şi pregătea prînzul. Dar şi aici se afla în contact nemijlocit cu evenimentele, întrucît mica încăpere adăpostea un duplicat al displayului de control, iar Hal îl putea contacta în orice clipă. Poole i se alătura la masă înainte de a se culca şase ore şi împreună urmăreau de obicei unul din programele de televiziune transmise de pe Terra.

Meniul le fusese pregătit cu aceeaşi grijă minuţioasă ca şi restul detaliilor misiunii. Hrana, în mare parte congelată şi

(1) Abreviere pentru coeficient de inteligenţă (n.tr.)

deshidratată, era excelentă și aleasă pentru a crea cît mai puține probleme. Rațiile trebuiau doar desfăcute și plasate în micul cuptor, care scotea un bip sonor cînd sfîrșea treaba. Se bucurau de feluri de mîncare cu gustul și, la fel de important, cu înfățișarea sucului de portocale, ouălor (în orice stil), fripturilor la grătar, a legumelor proaspete, fructelor asortate, înghețatei și chiar pîinii calde.

După prînz, de la 1300 la 1600 Bowman executa un tur încet și atent al navei, mai precis spus a acelor părți accesibile. *Discovery* măsura aproape o sută treizeci de metri de la un capăt la celălalt, însă micul univers ocupat de echipajul ei se găsea în întregime în sfera presurizată de treizeci și trei de metri diametru situată în vîrf.

Aceasta adăpostea sistemele de suport vital și puntea de control reprezentînd inima operațională a vasului. Sub ea se afla un mic "garaj" prevăzut cu trei ecluze, pe unde capsulele autopropulsate, mari cît să cuprindă un singur om, ar fi ieșit în vid în cazul apariției necesității unei activități extravehiculare.

Regiunea ecuatorială a sferei – felia de la Capricorn la Cancer – conținea un compartiment rotitor de zece metri în diametru. Executînd o rotație completă la fiecare zece secunde, acest carusel sau centrifugă producea o gravitație artificială egală cu a Lunii; suficientă pentru a preveni atrofierea musculară provocată de imponderabilitate, permițînd totodată ca viața să se desfășoare în condiții aproximativ normale.

Tocmai de aceea caruselul conținea bucătăria, sala de masă și toaleta. Numai aici preparau fără probleme băuturile fierbinți, altminteri foarte primejdioase în condiții de absență totală a greutății, unde bulele plutitoare de apă clocotită ar fi putut provoca arsuri. În acest mod problema bărbieritului fusese și ea rezolvată, evitînd împrăștierea unor fire de păr în jur, cu posibilitatea neplăcută de a pune în pericol echipamentul electric.

Pe marginea caruselului se găseau cinci cușete minuscule, aranjate de fiecare astronaut potrivit gustului propriu și conținîndu-i lucrurile personale. Numai cele ale lui Bowman și Poole erau în prezent folosite, în vreme ce viitorii ocupanți ai celorlalte trei se odihneau în sarcofagele electronice de alături.

Rotația centrifugei putea fi oprită la nevoie; momentul ei unghiular se înmagazina într-un volant și era cedat la loc la repornirea caruselului. În mod normal nu se intervenea însă asupra mișcării sale, deoarece înăuntru se intra fără dificultate; coborînd cu ajutorul mîinilor pe un stîlp de la regiunea de 0 g din centru. Transferul în compartimentul în mișcare devenea ușor și automat cu puțină experiență, asemeni pasului făcut într-un lift în mișcare.

Sfera presurizată constituia capul unei structuri subțiri sub formă de săgeată, lungă de mai bine de o sută de metri. *Discovery*, ca toate vehiculele destinate penetrării spațiului îndepărtat, era prea fragilă și lipsită de aerodinamism pentru a intra în atmosferă, sau măcar ca să suporte întregul cîmp gravitațional al unei planete. Fusese asamblată pe orbită în jurul Terrei, testată într-un zbor inaugural translunar și în final verificată pe orbita selenară. Era o creatură a spațiului și numai a lui – și arăta corespunzător.

Imediat sub carcasa presurizată se găsea grupat un ciorchine de patru tancuri mari de hidrogen lichid, iar după ele, formînd un V lung și zvelt, se întindeau aripile radiatoarelor destinate disipării căldurii degajate de reactorul nuclear. Străbătute de o rețea delicată de tuburi conținînd lichid de răcire, aduceau cu aripile unui dragon gigantic, conferindu-i lui *Discovery*, din anumite unghiuri, o asemănare pasageră cu un antic velier.

La capătul V-ului, la o sută de metri de compartimentul echipajului se găsea infernul acoperit de scuturi al reactorului și complexul focalizator al electrozilor pe unde țîșnea jetul plasmatic al motorului. Dar acesta își îndeplinise misiu-

nea cu săptămîni în urmă, scoțînd-o pe *Discovery* de pe orbita circumlunară. Acum, cu un murmur slab, reactorul genera doar energia electrică necesară funcționării aparaturii navei, iar aripile radiatoarelor, înroșite atunci cînd *Discovery* accelera la maximum, erau negre și reci.

Fiindcă o inspecție a acestei porțiuni a vasului ar fi implicat ieșirea în exterior, existau instrumente și camere TV ce ofereau un raport complet asupra condițiilor de aici. Bowman simțea că știe pe de rost fiecare metru pătrat al radiatoarelor, panourilor și a celorlalte instalații asociate lor.

Pe la 1600 își termina inspecția și făcea un raport verbal detaliat către Centrul de Control al Misiunii, vorbind pînă la sosirea confirmării de recepție. Apoi oprea transmițătorul propriu, asculta ce avea Pămîntul de spus, răspunzînd apoi la orice întrebări. La 1800, Poole se deștepta și prelua comanda.

Dispunea astfel de șase ceasuri libere ca să le petreacă după voia inimii. Uneori își relua studiile, asculta muzică sau proiecta filme. Deseori răsfoia inepuizabila bibliotecă electronică a navei. Devenise fascinat de marile explorări ale trecutului – lucru de înțeles în actualele circumstanțe. Uneori îl însoțea pe Pytheas[1] dincolo de Coloanele lui Hercule, în lungul coastelor unei Europe abia ieșite din epoca pietrei, aventurîndu-se pînă în apropierea cețurilor geroase ale Arcticii. Ori, două mii de ani mai tîrziu, urmărea galioanele din Manila alături de Anson[2], naviga cu James Cook[3] prin recifurile Marii Bariere de Corali, reușea împreună cu Magellan[1] prima călătorie în jurul Pămîntului. Începuse să citească *Odiseea* lui Homer, care dintre toate cărțile îi vorbea cel mai limpede peste prăpastia veacurilor.

(1) Pytheas, (sec IV î.e.n.), navigator și geograf grec; a explorat coastele Spaniei și arhipelagul britanic (n.tr.)
(2) George Anson, (1696-1762), comodor și corsar britanic, cu un impresionant palmares de nave spaniole capturate (n.tr.)
(3) James Cook, (1728-1779), navigator și explorator britanic; a întreprins trei expediții succesive în jurul Pămîntului (n.tr.)

În scopul recreerii îl putea angaja întotdeauna pe Hal în... o serie de jocuri semimatematice, incluzînd șah, dame și polimino. Dacă Hal și-ar fi utilizat capacitatea ar fi cîștigat oricare dintre partide, însă faptul ar fi avut o influență proastă asupra moralului coechipierilor săi. Așa că fusese programat să cîștige doar în cincizeci la sută din cazuri, iar partenerii săi umani se prefăceau că nu cunosc acest detaliu.

Ultimele ore ale programului lui Bowman erau dedicate treburilor mărunte de gospodărie, urmate de cina servită la 2000, din nou alături de Poole. După care urma ora cînd putea să transmită sau să recepționeze mesaje personale de pe Pămînt.

Ca și colegii săi, Bowman nu era căsătorit; nu ar fi fost corect să se trimită un familist într-o călătorie de o asemenea durată. Deși multe femei promiseseră să le aștepte reîntoarcerea, nimeni nu luase în serios promisiunile. La început, atît Poole cît și Bowman purtaseră convorbiri cu un caracter intim o dată pe săptămînă, chiar dacă gîndul că numeroase urechi ascultau la capătul terestru al circuitului tindea să-i inhibe. Iar acum, cu toate că misiunea se afla abia la început, căldura și frecvența convorbirilor cu prietenele de pe Pămînt se diminuase. Se așteptaseră la așa ceva; reprezenta una din pedepsele modului de viață al unui astronaut, așa cum altădată acest fapt caracterizase viața marinarilor.

Adevărat – lucrul era chiar notoriu – că aceștia din urmă compensau în alte porturi; din păcate, dincolo de orbita Terrei nu existau insule tropicale pline de fete îmbietoare.

(1) Fernando de Magellan, (1480-1521), navigator portughez. În căutarea unui drum prin vest spre insulele Moluce, a întreprins prima călătorie în jurul Pămîntului (n.tr.)

Medicii, firește, atacaseră problema cu entuziasmul lor obișnuit; farmacopedia navei oferea substituenți adecvați, deși cîtuși de puțin fermecători.

Înainte de a-și termina îndatoririle, Bowman completa ultimul raport, asigurîndu-se dacă Hal transmisese bazei datele zilei. Apoi, dacă simțea nevoia, petrecea cîteva ore citind sau privind un film; la miezul nopții se culca, de obicei fără ajutorul hipnoelectrozilor.

Programul lui Poole era identic, și cele două orare se acopereau unul pe celălalt fără desincronizări. Amîndoi bărbații erau prea ocupați, prea inteligenți și bine acomodați cu mediul pentru a se certa. Călătoria se transformase într-o rutină confortabilă, lipsită de evenimente neobișnuite, trecerea timpului fiind marcată doar de schimbarea cifrelor pe ceasurile digitale.

Marea speranță a echipajului lui *Discovery* era ca nimic să nu spargă această monotonie a săptămînilor și lunilor ce le stăteau înainte.

18. Printre asteroizi

Săptămînă după săptămînă, alunecînd ca un tramvai pe șinele unei orbite determinate cu precizie, *Discovery* trecu de Marte și se îndreptă spre Jupiter. Altfel decît toate vasele ce străbătuseră cerurile și mările Pămîntului, nu avea nevoie de comandă și ghidaj. Cursul ei era fixat de legile gravitației și nu existau bancuri primejdioase de nisip, nici recifuri unde să eșueze. Nu exista pericol de coliziune cu un vas străin, deoarece între ea și stele nu se găsea nici o altă navă – cel puțin o navă construită de om.

Totuși, spațiul unde pătrundea acum era departe de a fi gol. Înainte se întindea un no-man's-land[1] străbătut de traiectoriile a peste un milion de asteroizi, din care mai puțin de zece mii își aveau orbitele determinate cu exactitate de către astronomi. Numai patru depășeau o sută cincizeci de kilometri în diametru; majoritatea erau bolovani uriași, gonind fără țintă în vid.

În privința lor nu se putea întreprinde nimic. Chiar dacă cel mai mic dintre ei era capabil să distrugă complet nava, într-un impact cu viteze de mii de kilometri pe oră, posibilitatea unei astfel de întîlniri putea fi neglijată. În medie, într-un volum de două milioane de kilometri cubi exista un singur asteroid; ca *Discovery* să ocupe același punct *în același timp*, constituia ultima dintre grijile echipajului.

(1) Tărîmul nimănui, în text în limba engleză (n.tr.)

Ziua 86 marcă cea mai apropiată poziție față de un asteroid cunoscut. Nu avea nume, doar un număr – 7794 – și era o rocă de cincizeci de metri în diametru, detectată de Observatorul Lunar în 1997 și uitată imediat după aceea de către toți, mai puțin de computerele răbdătoare ale Biroului Planetoizilor.

Cînd Bowman își începu cartul, Hal îi aminti cu promptitudine de iminenta întîlnire, cu toate că el n-avea cum să uite unicul eveniment de zbor programat pe întreaga durată a călătoriei. Traiectoria bolidului pe cer și coordonatele la momentul apropierii maxime fuseseră deja afișate pe displayuri. Erau listate și observațiile care ar fi trebuit efectuate sau încercate; vor avea mult de muncit atunci cînd 7794 va fulgera pe alături la numai o mie patru sute de kilometri distanță, cu o viteză relativă de circa o sută douăzeci de mii de kilometri pe oră.

Bowman îi ceru lui Hal conectarea displayului telescopic, iar pe ecran apăru un cîmp stelar rarefiat. Nu se vedea nimic care să arate a asteroid; toate imaginile, chiar la mărire maximă, erau puncte de lumină lipsite de dimensiuni.

— Centrează pe țintă, ceru Bowman. Imediat, patru linii subțiri, palide, încadrară un astru mic și fără trăsături deosebite. Îl privi vreme de cîteva minute, întrebîndu-se dacă Hal ar fi putut greși; apoi observă că punctul luminos se deplasa imperceptibil pe fundalul înstelat. Probabil se găsea încă la un milion de kilometri distanță, însă mișcarea sa dovedea că, în perspectiva distanțelor cosmice, era suficient de aproape ca ei să îl atingă.

Cînd Poole i se alătură pe punte șase ore mai tîrziu, 7794 era de sute de ori mai strălucitor și se mișca atît de iute, încît problema identității sale nu se mai punea. Nu mai era doar un punct luminos, începuse să prezinte un disc perfect vizibil.

Urmăriră această piatră zburătoare cu emoțiile marinarilor porniți într-un voiaj îndelungat, depășind o coastă unde nu puteau păși. Deși conștienți că 7794 constituia doar o bucată de rocă lipsită de viață, faptul îi afecta prea puțin. Reprezenta singurul obiect solid pe care îl vor întîlni de această parte a lui Jupiter – aflat încă la trei sute de milioane de kilometri depărtare.

Prin intermediul telescopului de mare putere văzură că asteroidul e foarte neregulat și că se rotește lent. Uneori arăta ca o minge turtită, alteori ca o cărămidă grosolan făcută; perioada de rotație depășea cu puțin două minute. Pe suprafața lui erau distribuite la întîmplare pete de lumină și de umbră, iar uneori suprafețe netede ori depozite cristaline sclipeau asemeni unor ferestre lovite de razele Soarelui.

Gonea pe lîngă ei cu aproape cincizeci de kilometri pe secundă, așa încît nu avură decît cîteva minute la dispoziție pentru a-l cerceta din apropiere. Camerele automate făcură zeci de fotografii, ecourile radarului fură înregistrate cu atenție pentru o viitoare analiză – și avură timp pentru o singură probă de impact.

Sonda nu conținea instrumente; nici unul nu ar fi rezistat unei coliziuni la asemenea viteză. Era doar un mic glonte de metal, tras de *Discovery* pe o traiectorie ce trebuia să o intersecteze pe cea a asteroidului.

În vreme ce secundele dinaintea impactului se scurgeau una după alta, Poole și Bowman așteptară cu o tensiune crescîndă. Experimentul, așa simplu cum era în teorie, testa acuratețea echipamentului la limită. Ținteau un obiect de treizeci de metri în diametru, situat la mii de kilometri distanță...

Pe fața întunecată a asteroidului se produse o bruscă explozie de lumină. Sonda impactase cu viteză meteorică iar într-o fracțiune de secundă, întreaga energie i se transformase în căldură. Un nor incandescent de gaz erupse o clipă în spațiu; pe *Discovery*, instrumentele înregistrară efemerele linii spectrale. Experții de pe Terra urmau să le analizeze.

cercetînd semnăturile atomilor componenți. Iar astfel, pentru prima dată, compoziția scoarței unui asteroid avea să fie cunoscută.

O oră mai tîrziu, 7794 devenise o stea pe cale de a se stinge, iar discul i se transformase într-un punct. Cînd cartul lui Bowman sosi din nou, dispăruse complet.

Se aflau din nou singuri și aveau să rămînă așa pînă în momentul în care cea mai depărtată dintre lunile lui Jupiter le va ieși în întîmpinare, după un interval de trei luni.

19. Tranzitul lui Jupiter

Chiar de la treizeci de milioane de kilometri depărtare, Jupiter era deja obiectul cel mai proeminent de pe cer. Planeta prezenta un disc palid, roz-portocaliu, cam de jumătatea mărimii Lunii văzută de pe Pămînt, cu benzile paralele și întunecate ale formațiunilor noroase clar vizibile. Mișcîndu-se înainte și înapoi în planul ecuatorial se găseau punctele strălucitoare ale lui Io, Europa, Ganymede și Callisto — lumi care oriunde în altă parte ar fi fost considerate planete, dar care aici se numărau doar printre sateliții giganticului lor stăpîn.

Prin telescop, Jupiter oferea o priveliște glorioasă: un glob pătat și multicolor ce umplea întreaga boltă. Era aproape imposibil să-i apreciezi adevărata mărime; Bowman continua să-și repete că avea un diametru de unsprezece ori mai mare decît al Pămîntului, însă vreme îndelungată cifra nu avu o semnificație reală.

Apoi, în timp ce audia benzile din unitățile de memorie ale lui Hal, descoperi ceva care-i revelă adevărata perspectivă a proporțiilor planetei. Era vorba de o ilustrație ce înfățișa întreaga suprafață a Pămîntului descojită și întinsă ca pielea unui animal pe discul lui Jupiter. Pe *acest* fundal, toate continentele și mările Pămîntului apăreau nu mai mari decît India pe globul terestru.

Atunci cînd Bowman folosi întreaga putere a telescoapelor lui *Discovery*, impresia fu că e suspendat deasupra unui glob puțin turtit, privind panorama unor nori în galop, întinși

în benzi de rapida rotație a planetei. Uneori benzile respective formau vîrtejuri și noduri de vapori colorați de mărimea unor continente, alteori poduri vremelnice de mii de kilometri lungime brăzdau distanțele dintre ele. Ascuns sub acești nori se găsea suficient material ca să depășească pe cel al tuturor celorlalte planete luate la un loc. Și ce altceva, se întreba Bowman, se mai afla oare ascuns acolo jos?

Deasupra turbulentului acoperiș de nori, acoperind veșnic adevărata suprafață a planetei, alunecau uneori modele circulare întunecate. Una din lunile interioare tranzita Soarele îndepărtat, iar umbra ei mărșăluia jos, peste neobositul peisaj noros jupiterian.

Se mai găseau și alți sateliți, mult mai mici, la treizeci de milioane de kilometri de uriaș. Însă erau doar munți zburători, de cîteva zeci de kilometri diametru, iar nava nu trecea prin apropierea lor. La fiecare cîteva minute, transmițătorul radar își aduna puterile și trimitea în eter un puls tăcut de energie, fără a primi ecoul unor noi sateliți din vidul înconjurător.

Ceea ce sosea, cu o intensitate mereu crescîndă, era tunetul vocii lui Jupiter însuși. În 1955, doar cu puțin înainte de zorii erei spațiale, astronomii fuseseră uimiți să descopere că gigantul emitea milioane de wați în banda de zece metri. Era un semnal de bandă largă, asociat haloului de particule încărcate electric ce ocoleau planeta asemeni centurilor Van Allen[1] pe Pămînt, însă la o scară mult mai mare.

Alteori, pe durata singuraticelor ore petrecute pe puntea de control, Bowman asculta emisia. Mărea volumul amplificării pînă ce întreaga încăpere se umplea de un zgomot șuierător, încărcat de pocnete; pe acest fundal, la intervale neregulate, se auzeau șoapte scurte și țipete asemănătoare celor scoase de niște păsări înnebunite. Un sunet straniu, căci nu avea nimic de-a face cu omul; era tot atît de singuratic și de lipsit de sens ca murmurul valurilor de pe o plajă, sau ca bubuitul îndepărtat al tunetului, sosit de dincolo de orizont.

(1) Zone ale spațiului care înconjoară Pămîntul, cuprinzînd particule electrizate, reținute de cîmpul geomagnetic. Datorită valorilor mari ale intensității fluxurilor de protoni și electroni, ele constituie o sursă nocivă de radiații pentru echipajele misiunilor spațiale (n.tr.)

Chiar și la actuala ei viteză depășind o sută cincizeci de mii de kilometri pe oră, lui *Discovery* îi va lua aproape două săptămîni traversarea orbitelor sateliților. Jupiter era înconjurat de mai multe luni decît avea Soarele planete; Observatorul Selenar descoperea în fiecare an altele noi, iar totalul atinsese în prezent cifra de treizeci și șase. Cea mai depărtată, Jupiter XXVII, se mișca retrograd pe o orbită instabilă, la treizeci de milioane de kilometri de vremelnicul ei stăpîn. Reprezenta premiul într-o perpetuă luptă cu odgonul între Jupiter și Soare, întrucît planeta captura mereu sateliți din centura de asteroizi, pierzîndu-i apoi după alte cîteva milioane de ani. Numai sateliții interiori constituiau proprietatea sa permanentă, iar Soarele n-avea cum să-i smulgă niciodată din strînsoarea ei.

Dar aici pășise acum o pradă nouă pentru cîmpurile gravitaționale aflate în război. *Discovery* accelera spre Jupiter pe o traiectorie complexă, calculată cu luni înainte de astronomi pe Terra și verificată încontinuu de către Hal. Din cînd în cînd, motoarele de control scuipau jeturi scurte de ajustare a poziției, abia perceptibile în interior.

Prin intermediul legăturii radio, informația se scurgea într-un sens și-n celălalt într-un ritm continuu. Se aflau atît de departe de casă încît, circulînd cu viteza luminii semnalelor le trebuiau cincizeci de minute să încheie călătoria. Deși întreaga lume le privea peste umeri, înregistrînd totul prin ochii și instrumentele lor, descoperirile ajungeau pe Pămînt după aproape un ceas.

Camerele teleobiectiv operară neîntrerupt cînd nava traversă orbitele uriașilor sateliți interiori – oricare dintre ei mai mare decît Luna, oricare dintre ei un teritoriu necunoscut. Trei ore înainte de tranzit, *Discovery* ajunse la numai treizeci de kilometri de Europa; ochii ei electronici erau îndreptați spre corpul ceresc ce se apropia, în vreme ce acesta se transformă din glob în semilună, rămînînd apoi în spate.

Acolo se găseau douăzeci de milioane de kilometri pătrați de pămînt care, pînă în acest moment, nu constituiseră nimic mai mult decît o gămălie de bold în cîmpul celui mai puternic telescop. Timpul de survolare era de numai cîteva minute și de aceea trebuiau să folosească la maximum aceste clipe, înregistrînd orice informație posibilă. Ar fi dispus apoi de luni de zile în care să le studieze.

De la distanță, Europa păruse un uriaș bulgăre de zăpadă, reflectînd lumina solară cu o eficiență remarcabilă. Observațiile din apropiere confirmaseră impresia; spre deosebire de prăfoasa Lună, Europa era alb strălucitoare, și mare parte din suprafața ei era acoperită de blocuri sclipitoare, asemeni unor icebergiuri izolate. Aproape sigur erau formate de amoniacul și apa pe care, într-un fel sau altul, cîmpul gravific al lui Jupiter nu izbutise să le acapareze.

Roca dezvelită era vizibilă doar la ecuator; aici se întindea un peisaj incredibil de accidentat, cu canioane și stînci răsturnate, formînd o bandă întunecată în jurul întregului corp ceresc. Se observau puține cratere de impact și nici un semn de vulcanism; era evident că Europa nu posedase niciodată surse interne de căldură.

În schimb exista, după cum se cunoscuse dinainte, o ușoară urmă de atmosferă. Atunci cînd marginea satelitului trecea prin dreptul unei stele, strălucirea acesteia scădea înainte de eclipsă. În alte zone păreau să plutească cîțiva nori, poate o ceață alcătuită din picături de amoniac, generate de vînturile neobosite de metan.

Pe cît de repede se distinsese Europa pe fundalul cerului dinainte, pe atît de rapid dispăru în spate; iar în prezent Jupiter se găsea la două ore distanță. Hal verifică și reverifică orbita navei cu grijă infinită, făcînd inutile orice alte corecții pînă la momentul de periheliu. Dar, chiar cunoscînd acest lucru, nu era ușor să privești globul gigantic crescînd clipă de clipă. Era dificil să crezi că *Discovery* nu plonja direct în el, că imensul cîmp gravitațional nu-i atrăgea ireversibil spre moarte.

Sosi vremea să se lanseze probele atmosferice – sperîndu-se că vor supraviețui suficient pentru a trimite înapoi cîteva date despre plafonul noros al lui Jupiter. Două capsule, sub formă de bombă, încorsetate de scuturi termice, fură împinse încet pe orbite deviind puțin de cea a lui *Discovery* pe parcursul primelor mii de kilometri.

Încetul cu încetul însă se distanțară; iar în sfîrșit, chiar și un ochi neantrenat ar fi putut ghici ceea ce Hal calculase. Vasul se găsea pe o orbită aproape tangențială și nu coliziоnală; nu avea să atingă atmosfera. Adevărat, diferența era de numai cîteva sute de kilometri: un nimic atunci cînd ai de-a face cu o planetă cu un diametru de o sută patruzeci de mii de kilometri, dar era suficient.

Jupiter acoperea întreg cerul. Era atît de uriaș încît nici mintea și nici ochiul nu-l mai puteau cuprinde, renunțînd dealtminteri la încercare. Dacă nu ar fi fost extraordinara varietate de culori, nuanțele de roșu și de roz și de galben și de violet ale atmosferei de sub ei, Bowman și-ar fi închipuit că zburau deasupra unor nori tereștri.

Și tot acum, pentru prima dată de la începutul expediției, aveau să piardă din vedere Soarele. Deși palid și pitic, fusese însoțitorul constant al lui *Discovery* de la plecarea acesteia de pe Pămînt, în urmă cu cinci luni. Dar nava plonja în prezent în umbra jupiteriană; curînd vor trece pe deasupra feței întunecate a planetei.

La o mie de kilometri înainte, o bandă de crepuscul gonea

în întîmpinarea lor; în spate, Soarele se scufunda rapid în nori. Razele sale curgeau pe linia orizontului asemeni unor coarne cu vîrfurile întoarse în jos, apoi se contractară și se stinseră într-un foc efemer de glorie cromatică. Noaptea se instalase.

Totuși, lumea imensă de dedesubt nu era în întregime neagră. Era scăldată de o fosforescență ce creștea în intensitate pe măsură ce ochii lor se obișnuiau cu peisajul. Rîuri difuze de lumină curgeau la orizont precum siajele luminescente ale unor vase navigînd pe mări tropicale. Ici-colo se adunau în lacuri de foc lichid, tremurînd din pricina cutremurelor vaste, submarine, născute în inima ascunsă a lui Jupiter. Constituia o priveliște copleșitoare, iar Bowman și Poole ar fi admirat-o ore în șir; să fi fost oare rezultatul forțelor electrice și chimice din interiorul acelui furnal cumplit, sau produsul secundar ar unor fantastice forme de viață? Erau însă întrebări pe care savanții vor continua probabil să le dezbată și atunci cînd noul secol își va fi aflat sfîrșitul.

Pe măsură ce pătrundeau tot mai mult în noaptea jupiteriană, strălucirea de sub ei crescu constant. Odată, Bowman zburase deasupra Canadei de nord la apogeul unei aurore boreale; peisajul acoperit de nea arătase la fel de strălucitor și de aspru ca acesta. Iar pustietatea arctică, își reaminti el, avea o temperatură cu o sută de grade mai mare decît cea a regiunilor peste care zburau acum.

— Semnalul Terrei slăbește rapid, anunță Hal. Intrăm în prima zonă de difracție.

Așteptaseră acest moment – reprezenta unul din obiectivele misiunii întrucît absorbția undelor radio ar fi putut oferi informații valoroase despre atmosfera planetei. Însă în clipa cînd trecură în spatele gigantului iar legătura radio cu Pămîntul se întrerupse, simțiră brusc un copleșitor sentiment de singurătate. Tăcerea radio avea să dureze un ceas, apoi urmau să iasă din spatele ecranului protectiv al lui

Jupiter, reluînd legătura cu specia umană. Ora aceasta, însă, avea să fie una din cele mai lungi din viața lor.

În ciuda relativei lor tinereți, Poole și Bowman erau veterani avînd la activ zece călătorii spațiale. Totuși, se simțeau ca niște novici. Încercau un lucru pentru prima dată în istorie; niciodată înainte o navă nu călătorise cu asemenea viteze, nu sfidase un cîmp gravitațional atît de intens. Cea mai mică eroare de calcul în acest moment critic și *Discovery* ar fi gonit mai departe spre limitele Sistemului Solar, în afara oricărei posibilități de salvare.

Minutele se scurseră încet. Jupiter se transformase într-un perete vertical de fosforescență întinzîndu-se la infinit înaintea lor, iar *Discovery* urca abrupt pe fața lui. Deși conștienți că se mișcau cu o viteză prea mare pentru a fi prinși în capcana gravitațională a lui Jupiter, era greu să creadă că nu deveniseră deja un satelit al monstruoasei lumi.

În cele din urmă, departe în față, la orizont, apăru o geană de lumină. Ieșeau din umbră, îndreptîndu-se spre Soare. Aproape simultan, Hal vesti:

— Mă aflu în contact radio cu Pămîntul. Sînt bucuros să vă comunic că manevra perturbatoare a fost încheiată cu succes. Timpul nostru pînă la Saturn este de șaizeci și șapte de zile, cinci ore, unsprezece minute.

Rezultatul se găsea într-o toleranță de un minut față de estimare; survolarea planetei se făcuse cu o precizie impecabilă. Asemeni unei bile pe o masă cosmică de biliard, *Discovery* scăpase din cîmpul de atracție al lui Jupiter, preluînd moment unghiular din întîlnire. Fără a utiliza combustibil, își mărise viteza cu mai multe mii de kilometri pe oră.

Desigur, nu se produsese nici o violare a legilor mecanicii; Natura își ținea cu grijă socotelile contabile, iar Jupiter pierduse exact același moment pe care-l cîștigase *Discovery*. Planeta fusese încetinită, însă masa ei de miliarde de ori mai mare decît a navei spațiale făcea ca schimbarea să fie imper-

ceptibilă. Nu venise încă timpul ca Omul să-și lase amprenta asupra Sistemului Solar.

În vreme ce în jurul lor se lumina iar Soarele se ridica încă o dată pe cerul jupiterian, Poole și Bowman își întinseră unul altuia mîinile, strîngîndu-și-le reciproc.

Cu toate că abia de reușeau să dea crezare realității, prima etapă a misiunii se încheiase cu succes.

20. Lumea Zeilor

Nu terminaseră însă cu Jupiter. Mult în spate, cele două sonde lansate de *Discovery* luau contact cu atmosfera.

De la una din ele nu recepționară nimic; probabil executase o pătrundere prea bruscă și arsese înainte de a apuca să transmită vreo informație.

A doua avu ceva mai mult succes; tăie straturile superioare ale atmosferei lui Jupiter, apoi ieși încă o dată afară în spațiul cosmic. Așa cum se plănuise, pierduse atît de mult din viteză de pe urma zborului atmosferic, încît se așezase pe o orbită eliptică prelungă. Două ore mai tîrziu reintră în atmosferă pe fața luminată a planetei, deplasîndu-se cu o sută de mii de kilometri pe oră.

Fu învăluită imediat într-un nor de gaz incandescent, iar contactul radio se întrerupse. Urmară minute agonizante de așteptare pentru cei doi observatori de pe puntea de control. Nu erau siguri dacă sonda va rezista, dacă scutul ceramic nu va arde în întregime înainte ca frînarea finală să se fi produs. Dacă se petrecea așa ceva, instrumentele s-ar fi vaporizat într-o fracțiune de secundă.

Scutul rezistă însă, suficient ca meteorul încins să ajungă într-o relativă poziție de stabilitate. Fragmentele carbonizate fură abandonate, robotul își scoase antenele și începu să cerceteze mediul din jur cu senzorii săi electronici. La bordul lui *Discovery*, la peste un sfert de milion de kilometri depărtare, radioul începu să recepționeze primele vești autentice de pe Jupiter.

Miile de impulsuri sosind în fiece secundă raportau compoziția atmosferei, presiunea, temperatura, cîmpurile magnetice, radioactivitatea și zeci de alți factori pe care numai experții de pe Pămînt îi puteau descifra. Totuși, unul din mesaje fu înțeles numaidecît; o imagine TV color, transmisă de sonda în cădere.

Primele fotografii sosiră după ce robotul intrase deja în atmosferă și renunțase la învelișul protector. Nu era vizibilă decît o ceață gălbuie, punctată de pete purpurii ce se deplasau cu viteze amețitoare în sus, în vreme ce proba se prăbușea cu cîteva sute de kilometri pe oră.

Ceața crescu în densitate. Era imposibil să apreciezi dacă imaginile proveneau de la zece centimetri sau zece kilometri, întrucît nu existau detalii asupra cărora ochiul să se concentreze. Se părea că, cel puțin în privința sistemului de televiziune misiunea constituia un eșec. Echipamentul funcționase, dar nu era nimic de văzut în această atmosferă cețoasă și turbulentă.

Și apoi, foarte brusc, ceața dispăru. Sonda străbătuse baza unui strat noros de mare altitudine și intrase într-o zonă limpede, poate o regiune cu hidrogen aproape pur și doar cu urme vagi de cristale de amoniac. Deși era în continuare imposibil să apreciezi scara imaginii, camera fotografia cu certitudine kilometri întregi.

Peisajul era atît de străin, încît o clipă fu aproape lipsit de sens pentru ochii obișnuiți cu formele și culorile Pămîntului. Mult, mult mai jos se întindea o mare de aur topit, brăzdată de riduri ce ar fi putut reprezenta crestele unor valuri gigantice. Dar nu se zărea mișcare; scara imaginii era prea mare pentru a permite observarea ei. Iar acea panoramă aurie nu putea să fie un ocean, deoarece se găsea încă sus în atmosfera jupiteriană. Nu era decît un alt strat noros.

După care camera prinse în cîmpul ei, încețoșat de distanță, o frîntură din ceva foarte straniu. La mulți kilometri depărtare, peisajul auriu se ridica într-un con curios de simetric, asemănător cu un munte vulcanic. În jurul vîrfului acelui con plutea un halou de nori mici, pufoși – toți cam de aceeași mărime, toți foarte distincți și izolați. Era ceva uimitor și lipsit de naturalețe legat de ei – dacă, într-adevăr, termenul de natural putea fi aplicat copleșitoarei panorame.

Apoi, prinsă într-una din turbulențele atmosferice, sonda se răsuci spre un alt sfert de orizont și cîteva secunde ecranul nu prezentă decît o ceață aurie. Imaginea se stabiliză; “marea” se găsea mult mai aproape, dar rămînea la fel de enigmatică. Acum se observa că pe alocuri o întrerupeau dungi întunecate, care ar fi putut fi găuri sau spații conducînd spre alte straturi mai adînci din atmosferă.

Sonda nu avea cum să le atingă. Cu fiecare kilometru, densitatea gazului din jur se dubla, iar presiunea creștea în vreme ce ea se scufunda tot mai mult către suprafața ascunsă a planetei.

Se găsea încă mult deasupra acelei misterioase mări cînd imaginea avu o întrerupere premonitorie, după care se stinse, în timp ce primul explorator de pe Pămînt era zdrobit de greutatea kilometrilor de atmosferă de deasupra lui.

În scurta sa existență oferise o priveliște fugară, poate numai a unei fracțiuni dintr-a milioana parte din Jupiter. Abia se apropiase de suprafață, la sute de kilometri în adîncul cețurilor tot mai dense. După ce imaginea dispăru de pe ecran, Bowman și Poole nu fură în stare să facă altceva decît să șadă în tăcere, întorcînd pe toate fețele același gînd în minte.

Anticii procedaseră într-adevăr mai bine decît s-ar fi crezut denumind această lume după zeul zeilor. Dacă acolo jos se găsea viață, cît va dura oare pînă ce va fi localizată numai? Și după aceea, cîte alte secole se vor scurge înainte ca oamenii să urmeze acest prim pionier, și în ce fel de navă?

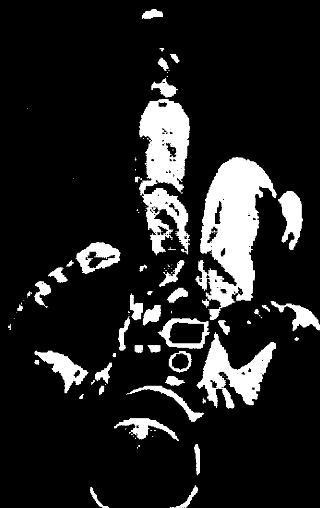
Aceste considerațiuni constituiau însă probleme fără de importanță pentru *Discovery* și echipajul ei. Țelul lor îl re-

prezenta o lume încă şi mai stranic, aproape de două ori mai departe faţă de Soare – de care îi despărţea încă mai bine de jumătate de miliard de kilometri de pustietate.

IV

Abis

21. Aniversare

Acordurile familiare ale lui "Mulți ani trăiască!", traversînd un miliard de kilometri cu viteza luminii, se stinseră printre ecranele și instrumentele punții de control. Peste familia Poole, grupată pe Pămînt oarecum sfios în jurul unui tort, coborî tăcerea.

Apoi domnul Poole Senior zise cu voce răgușită:

— Ei bine, Frank, nu știm ce să mai spunem acum, decît că sîntem alături de tine și că-ți dorim cea mai fericită aniversare.

— Ai grijă, scumpule, interveni soția lui cu lacrimi în ochi. Dumnezeu să te aibă-n pază.

Urmă un cor de "La revedere", iar displayul se întunecă. Cît de ciudat, gîndi Poole, că toate se petrecuseră cu peste o oră înainte; în această clipă membrii familiei sale se împrăștiaseră deja, fiecare la kilometri de casa părintească. Însă într-un anume fel, intervalul de timp, deși frustrant, constituia totodată o binecuvîntare deghizată. Asemeni celorlalți oameni de vîrsta lui, Poole considera absolut normală posibilitatea de a vorbi instantaneu cu oricine pe Pămînt, oricînd ar fi dorit. Acum că acest fapt nu se mai aplica, impactul psihologic era profund. Intrase într-o nouă dimensiune a singurătății, iar majoritatea legăturile emoționale fuseseră întinse dincolo de limita de rezistență.

— Îmi pare rău să vă întrerup petrecerea, se auzi vocea lui Hal, însă avem o problemă.

— Ce anume? întrebară Bowman și Poole în același timp.

— Am dificultăţi în menţinerea legăturii radio cu Pămîntul. Problema este creată de unitatea AE-35. Centrul meu de predicţie raportează că ea va ceda în următoarele şaptezeci şi două de ore.

— Atunci să vedem ce-i cu ea, replică Bowman. Arată-ne alinierea optică.

— Iat-o, Dave. În prezent se menţine încă în ordine.

Pe ecranul de observaţie apăru o semilună perfectă, foarte strălucitoare, pe un fundal aproape lipsit de aştri. Formaţiuni noroase îi acopereau suprafaţa şi nu se zărea nici o trăsătură geografică identificabilă. Într-adevăr, la o primă privire putea fi uşor confundată cu Venus.

Nu însă şi la o a doua, întrucît alături se găsea *adevărata* Lună, căreia lui Venus îi lipsea – la un sfert din mărimea Terrei şi exact în aceeaşi fază. Nu era dificil să-ţi închipui că cele două corpuri erau mamă şi copil, aşa cum consideraseră mulţi astronomi înainte ca mostrele de sol selenar să dovedească dincolo de orice îndoială că Luna nu făcuse niciodată parte din Pămînt.

Poole şi Bowman studiară ecranul în tăcere jumătate de minut. Imaginea le parvenea prin intermediul camerei TV de bătaie lungă montată pe marginea farfuriei antenei radio; liniile în cruce de la centru indicau orientarea exactă a antenei. Dacă raza subţire nu era perfect aţintită spre Pămînt, ei nu ar fi putut nici transmite, nici recepţiona. Mesajele din ambele direcţii şi-ar fi ratat ţinta şi ar fi trecut, nevăzute şi neauzite, prin întreg Sistemul Solar în vidul de dincolo de el. Dacă ar fi fost vreodată recepţionate, aceasta s-ar fi întîmplat numai după secole – şi nu de către oameni.

— Ştii unde-i necazul? întrebă Bowman.

— Survine intermitent şi nu-l pot localiza. Pare însă a proveni din unitatea AE-35.

— Ce procedură sugerezi?

— Lucrul cel mai indicat ar fi să înlocuim unitatea cu una de rezervă, aşa încît să o verificăm la bord.

— În regulă. Fă-ne o copie.

Informaţia fulgeră pe ecran şi simultan, o foaie de hîrtie ieşi dintr-un orificiu de sub el. În pofida lectorilor electronici, existau momente cînd demodatul material tipărit reprezenta cea mai convenabilă modalitate de înregistrare.

Bowman cercetă diagrama cîteva clipe, apoi fluieră.

— Ai fi putut să ne spui, exclamă el. Înseamnă să ieşim din navă.

— Îmi pare rău, replică Hal. Am presupus că ştiţi că unitatea AE-35 se găseşte pe dispozitivul de orientare al antenei.

— Probabil că ştiam, dar acum un an. Aici se găsesc însă opt mii de subsisteme. Oricum, nu pare o treabă complicată. Nu trebuie decît să deschidem un panou şi să montăm înăuntru rezerva.

— Pică la fix, zise şi Poole, care era membrul din echipaj desemnat pentru operaţiunile extravehiculare. O schimbare de decor îmi va prinde foarte bine. Nici o aluzie personală, David!

— Să vedem dacă Centrul de Control e de acord. Bowman rămase nemişcat cîteva momente, ordonîndu-şi gîndurile, apoi începu să dicteze mesajul.

— Control, aici X-ray-Delta-Unu. La doi-zero-patru-cinci, centrul de predicţie al computerului nostru triplu zero indică unitatea Alpha Echo trei cinci ca pe o defecţiune probabilă în următoarele şaptezeci şi două de ore. Cerem verificarea telemetrică monitorizată şi sugerăm să studiaţi unitatea în simulatorul de la sol. De asemenea, cerem aprobare pentru a ieşi în EVA[1] şi a înlocui unitatea Alpha Echo trei cinci înainte de defecţiune. Control, aici X-ray-Delta-Unu, doi-unu-zero-trei, terminat.

---

(1) Extra Vehicular Activity – Activitate extravehiculară, abreviere (n.tr.)

După ani de exercițiu, Bowman era capabil să treacă instantaneu la acest limbaj, botezat odată de către cineva ca "tehniș", și înapoi la vorbirea normală fără efort mental. În prezent nu mai aveau altceva de făcut decît să aștepte confirmarea, care avea să întîrzie cel puțin două ore: timpul necesar ca semnalele să străbată dus-întors orbitele lui Jupiter și Marte.

Confirmarea sosi pe cînd Bowman încerca, fără prea mare succes, să-l bată pe Hal la unul din jocurile geometrice stocate în memoria acestuia.

— X-ray-Delta-Unu, aici Centrul de Control al Misiunii, confirmăm transmisia voastră de la doi-unu-zero-trei. Recepționăm telemetric informații pe simulatorul nostru și vom aviza.

De acord cu ieșirea în EVA pentru a înlocui unitatea Alpha Echo trei cinci înainte de defecțiune. Studiem procedurile de test aplicabile unității defecte.

Odată chestiunea serioasă încheiată, operatorul reveni la un limbaj normal:

— Băieți, îmi pare rău că aveți necazuri. Oricum, noi nu vrem să vă creăm altele noi, dar dacă nu vă deranjează să-i dați curs înainte de EVA, avem pentru voi o cerere din partea Biroului de Relații cu Publicul. Ați vrea să faceți o prezentare scurtă a situației pentru mass media, explicînd exact ce rol are unitatea AE-35? Cît mai convingător posibil. Am putea-o face noi, desigur, însă ar suna mult mai bine cu propriile voastre cuvinte. Sper ca asta să nu influențeze negativ viața voastră socială. X-ray-Delta-Unu, aici Centrul de Control, doi-unu-cinci-cinci, terminat.

Bowman nu reuși să-și rețină un zîmbet la auzul rugăminții. Erau momente cînd Pămîntul dovedea o curioasă insensibilitate și lipsă de tact. "Cît mai convingător posibil", chiar așa!

Cînd Poole i se alătură la sfîrșitul perioadei sale de somn, petrecură împreună zece minute compunînd și lustruind

răspunsul. În primele faze ale misiunii primiseră nenumărate cereri de interviuri, comentarii, aproape orice ar fi catadicsit să spună. Pe măsură ce săptămînile se scurgeau fără evenimente, iar intervalul de timp din comunicații crescuse de la cîteva minute la peste o oră, interesul general se subțiase însă. De la momentul deosebit al survolării lui Jupiter cu o lună în urmă, înregistraseră doar trei sau patru benzi pentru marele public.

— Control Misiune, aici X-ray-Delta-Unu. Iată declarația de presă pe care ați cerut-o.

Astăzi dimineață a survenit o problemă tehnică minoră. Computerul nostru Hal-9000 a prevăzut o defecțiune în unitatea AE-35.

Aceasta constituie o componentă mică dar vitală a sistemului de comunicații. Ea păstrează alinierea antenei cu Pămîntul cu o precizie de cîteva miimi de grad. Acuratețea e cerută de faptul că, de la distanța de mai bine de un miliard de kilometri la care ne aflăm, Pămîntul apare ca o stea de mică magnitudine, iar fasciculul nostru radio ar putea cu ușurință să-l rateze.

Orientarea antenei este constant menținută pe Pămînt de un grup de motoare controlate de computerul central. Aceste motoare își primesc instrucțiunile prin intermediul unității AE-35. Ați putea să o comparați cu un fascicul nervos traducînd instrucțiunile creierului către un membru. Dacă nervul refuză să transmită semnalele corecte, membrul devine inutil. În cazul nostru, căderea unității AE-35 ar însemna pierderea legăturii radio, lucru comun pentru sondele de adîncime ale secolului trecut. Adesea ele ajungeau pe planetele de destinație, dar nu reușeau să transmită înapoi nici o informație deoarece antenele lor nu reușeau să localizeze Pămîntul.

Nu cunoaștem natura defecțiunii încă, dar situația nu e cîtuși de puțin alarmantă. Dispunem de două unități de rezervă, fiecare cu o durată operațională de douăzeci de ani,

așa că probabilitatea ca și a doua să cedeze pe parcursul acestei misiuni este neglijabilă. De asemenea, dacă izbutim să diagnosticăm problema, vom reuși să reparăm probabil și prima unitate.

Frank Poole, calificat pentru astfel de operațiuni, va ieși în exteriorul navei și va înlocui unitatea defectă cu una din rezerve. În același timp, va profita de ocazie pentru a verifica învelișul și a repara cîteva micropuncturi, prea mici pentru a fi meritat o EVA specială.

Exceptînd această problemă minoră, misiunea decurge în continuare fără evenimente deosebite și ar trebui să se desfășoare mai departe tot așa.

Control Misiune, aici X-ray-Delta-Unu, doi-unu-zero-patru, terminat.

22. Excursie

Capsulele extravehiculare ale lui *Discovery*, sau "semințele spațiale" în terminologia echipajului, erau sfere cu un diametru de aproape trei metri, în care operatorul ședea în spatele unui hublou panoramic ce oferea o priveliște splendidă. Motorul principal producea o accelerație de 1/5 g — suficientă ca să transforme vehiculul pe Lună într-un hovercraft[1] — în vreme ce alte jeturi reactive mai mici permiteau manevrarea lui. Imediat de sub hublou țîșneau două seturi de brațe metalice articulate, ori "waldo-uri"[2], unul pentru operațiuni de forță, celălalt destinat unor mînuiri delicate. În plus mai exista un cap revolver extensibil, prevăzut cu o multitudine de scule, precum șurubelnițe, ferăstraie, burghie și perforatoare pneumatice.

Semințele spațiale nu reprezentau cele mai elegante mijloace de transport concepute de om, însă erau absolut esențiale pentru muncile de construcție și întreținere în vid. De obicei erau botezate cu nume feminine, poate ca o recunoaștere a faptului că personalitățile lor se dovedeau uneori ușor imprevizibile. Pe *Discovery*, trioul era compus din Anna, Betty și Clara.

(1) Vehicul *tout-terrain* pe pernă de aer (n.tr.)
(2) Termen încetățenit în știință și preluat dintr-unul din romanele science fantasy ale lui Robert A. Heinlein, *Waldo and Magic, Inc.* Desemnează brațele mecanice folosite pentru manipulări la distanță (n.tr.)

După ce-și îmbrăcă costumul presurizat – ultima sa linie de apărare – și urcă în capsulă, Poole verifică timp de zece minute comenzile. Acționă jeturile de control, flexă waldou-rile, reconfirmă rezerva de oxigen, combustibil și energie. Apoi, cînd fu pe deplin satisfăcut, i se adresă lui Hal pe circuitul radio. Așteptînd pe puntea de control, Bowman n-ar fi intervenit decît în cazul unei greșeli evidente sau a unei defecțiuni în funcționare.

— Aici Betty. Hal, pornește secvența de pompare.

— Secvența de pompare declanșată, repetă Hal. Simultan, Poole auzi pulsațiile pompelor vidînd ecluza. Metalul subțire al învelișului exterior al capsulei poeni ușor apoi, după circa cinci minute Hal raportă:

— Secvența de pompare încheiată.

Poole execută o ultimă verificare a minusculului panou de comandă. Totul era perfect normal.

— Deschide poarta exterioară, ordonă el.

Din nou Hal repetă instrucțiunile; în orice moment Poole n-avea decît să strige "Stop!" iar computerul ar fi oprit numaidecît secvența începută.

În față, pereții vasului alunecară în lături. Poole simți capsula zguduindu-se atunci cînd ultimele particule de aer năvăliră afară. După care privi spre stele și, după cum aranjă întîmplarea, la discul mic și auriu al lui Saturn, aflat încă la șase sute de milioane de kilometri depărtare.

— Ejecție capsulă.

Foarte încet, șina pe care se găsea suspendată capsula fu extinsă pe ușa deschisă, pînă ce vehiculul fu scos în exteriorul vasului.

Poole acționă o jumătate de secundă motorul principal, iar naveta se ridică de pe șine, devenind în sfîrșit un vehicul independent, situat pe propria sa orbită în jurul Soarelui. N-o mai lega nimic de *Discovery*, nici măcar cordonul de siguranță. Arareori capsulele făceau probleme și chiar în caz de naufragiu, Bowman ar fi sosit rapid să îl sprijine.

Betty răspunse lin la comenzi; o lăsă să derive în spațiu circa treizeci de metri, apoi îi stopă impulsul frontal, rotind-o pentru a o aduce pe *Discovery* în cîmpul vizual. După care începu verificarea învelișului.

Prima țintă o reprezentă o suprafață topită lată de un centimetru, cu un minuscul crater de impact central. Particula de praf care lovise carcasa cu o viteză de o sută de mii de kilometri pe oră fusese cu siguranță mai mică decît o gămălie de bold, iar enorma ei energie cinetică o vaporizase instantaneu. Ca mai întotdeauna în astfel de ocazii, craterul arăta de parcă ar fi fost cauzat de o implozie; la asemenea viteze materialele se comportau în mod straniu, iar legile mecanicii rareori își găseau aplicabilitatea.

Poole examină cu atenție zona, apoi o stropi cu un spray izolator din containerul presurizat conținut de kitul capsulei. Fluidul alb, elastic, se întinse pe carcasa metalică, ascunzînd vederii craterul. Din spărtură se umflă o bulă mare, ce se sparse cînd atinse un diametru de vreo cincisprezece centimetri, apoi o alta mult mai mică, oprindu-se din creștere cînd cimentul cu priză rapidă începu să-și facă treaba. Poole privi concentrat cîteva minute fără să observe alte semne de activitate. Oricum, pentru siguranță așternu un al doilea strat, după care porni către antenă.

Îi luă ceva timp să ocolească sfera presurizată a lui *Discovery*, deoarece nu permise vehiculului să dezvolte o viteză mai mare de cîțiva metri pe secundă. Nu se grăbea și era periculos să te miști cu viteze mari în apropierea navei. Trebuia să fie atent la numeroșii senzori ce răsăreau de pe carcasă în cele mai neașteptate locuri. De asemenea trebuia să fie atent la propriul jet reactiv, capabil să provoace daune considerabile dacă se întîmpla să lovească o piesă mai fragilă de echipament.

Cînd în final atinse antena principală, studie pentru început situația. Farfuria de șase metri diametru părea să fie îndreptată direct spre Soare, căci Pămîntul se afla acum

aproape în linie cu discul solar. Dispozitivul de orientare și întreg ansamblul de motoare se găsea așadar în întuneric, ascuns de umbra cupei de metal.

Poole se apropie din spate; precaut, nu trecu prin fața reflectorului parabolic, altminteri Betty ar fi cauzat o întrerupere, adevărat, de moment, totuși neplăcută a legăturii cu Pămîntul. Nimic nu se vedea din echipamentul pe care venise să-l înlocuiască pînă ce nu aprinse farurile capsulei, alungînd umbrele.

Sub acel panou metalic din față se găsea cauza problemei. Panoul era asigurat cu patru contrapiulițe, dar pentru că întreaga unitate AE-35 fusese proiectată în vederea unei înlocuiri ușoare, Poole nu anticipa dificultăți.

Era evident însă că nu-și putea executa misiunea rămînînd în vehicul. Nu numai că ar fi fost riscant să manevreze atît de aproape de structura delicată, de păianjen a antenei, dar jeturile lui Betty ar fi fost în stare chiar să îndoaie subțirele suprafețe reflectorizante ale marii oglinzi radio. Trebuia să parcheze în apropiere și să iasă în exterior. În orice caz, ar fi înlocuit mult mai rapid unitatea folosindu-și mîinile înmănușate decît utilizînd manipulatoarele lui Betty.

Toate aceste constatări le raportă lui Bowman, care verifica fiecare fază a operațiunii înainte de a fi declanșată. Deși o chestiune simplă, de rutină, nimic n-avea voie să fie desconsiderat în spațiu și nici un detaliu omis. În cazul activităților extravehiculare nu existau greșeli "mărunte".

Primi OK-ul pentru procedură și parcă la vreo șase metri de baza antenei. Pericolul ca vehiculul să pornească în derivă nu se punea; cu toate acestea, anclanșă unul din manipulatoare pe o secțiune a scării strategic montată în exteriorul învelișului lui *Discovery*.

Apoi își verifică subsistemele costumului și cînd fu complet satisfăcut, lăsă să iasă aerul din capsulă. În vreme ce atmosfera lui Betty șuiera în spațiu, un nor de cristale de gheață se formă în jurul lui, acoperind stelele.

Mai avea de făcut un singur lucru înainte de a părăsi capsula. Trecu de pe comandă manuală pe comandă la distanță, plasînd-o pe Betty sub controlul lui Hal. Constituia o măsură normală de precauție; deși era legat de Betty printr-un cablu oțelit, știa că și cele mai trainice cabluri pot plesni. Ar fi fost pus într-o situație ridicolă dacă ar fi avut nevoie de vehicul – și nu ar fi fost în stare să îl cheme în ajutor transmițîndu-i instrucțiuni lui Hal.

Ușa capsulei culisă iar el ieși în vid încetișor, cu cablul desfășurîndu-se lent în urma lui. Ia lucrurile ușor, nu te mișca repede, oprește-te și gîndește – acestea erau regulile pentru activitate extravehiculară. Dacă erau respectate, n-aveau cum să apară probleme.

Apucă unul din mînerele de pe carcasa lui Betty și scoase unitatea de rezervă din magazia unde fusese pusă ca în punga unui cangur. Nu se opri să ia nici o unealtă, marea majoritate nefiind dealtfel proiectate pentru a fi utilizate de mîini omenești. Toate cheile reglabile de care ar fi putut avea nevoie se găseau deja atașate la centura costumului.

Făcîndu-și ușurel vînt, se lansă spre suportul cu montură cardanică a farfuriei ce se ridica uriașă între el și Soare. Umbra sa dublă creată de farurile lui Betty dansa pe suprafața convexă, formînd modele iluzorii pe măsură ce el aluneca în josul fasciculelor gemene. Ici-colo, fu surprins să observe, spatele antenei radio sclipea în puncte orbitoare de lumină.

Pe durata apropierii sale tăcute se întrebă despre ce era vorba, apoi își dădu seama de unde proveneau. În timpul călătoriei, reflectorul fusese penetrat de mulți micrometeori, iar el vedea acum Soarele strălucind prin micile rupturi. Cu toatele erau prea mici pentru a afecta însă performanțele sistemului în mod apreciabil.

Mișcîndu-se foarte încet, amortiză impactul cu unul din brațe și înainte de a fi aruncat înapoi apucă suportul. Rapid își prinse centura de cel mai apropiat inel; îi oferea un punct

de sprijin pentru momentul cînd avea să-și utilizeze sculele. Apoi făcu o pauză, raportă lui Bowman și-și calculă următorul pas.

Exista o singură problemă; stătea, sau mai bine zis plutea în lumină, încît era dificil să vadă unitatea în umbra pe care el însuși o lăsa. Așa că îi ordonă lui Hal să întoarcă farurile într-o parte și după o serie de încercări, reuși să obțină o iluminație mai apropiată de uniformitate din reflexiile de pe spatele cupei antenei.

Cîteva secunde, studie micul panou metalic și cele patru contrapiulițe asigurate cu un fir. După care, murmurînd în barbă inscripția "Ruperea sigiliului de personal neautorizat invalidează garanția producătorului" rupse firul și începu să răsucească piulițele. Erau de mărime standard, potrivindu-se în cheia sa de cuplu zero. Mecanismul elastic din interior avea să absoarbă forța de reacție, astfel ca operatorul să nu aibă tendința să se răsucească în sens contrar.

Cele patru piulițe se deșurubară fără probleme, iar Poole le depozită atent într-un buzunar la îndemînă. (Cineva pronosticase că într-o bună zi Pămîntul va avea propriul său inel asemeni lui Saturn, alcătuit în întregime din șuruburi pierdute, șaibe și chiar scule scăpate de constructori orbitali neglijenți.) Capacul de metal era fix, încît o clipă îi fu teamă că se sudase la rece; după cîteva lovituri însă panoul se desprinse, iar el îl asigură de antenă cu o clemă crocodil.

Zări circuitul electronic al lui AE-35. Unitatea era în fapt o placă subțire, de mărimea unei cărți poștale, strînsă într-un conector suficient de larg cît s-o cuprindă. Două cleme o asigurau pe margini, iar pentru a fi extrasă din consolă dispunea de un mîner.

Încă opera, alimentînd antena cu impulsuri care o mențineau aliniată către îndepărtatul Pămînt. Dacă era deconectată imediat, controlul era pierdut, iar farfuria s-ar fi rotit numaidecît către punctul neutru de azimut zero, îndreptat în lungul axei lui *Discovery*. Exista primejdia ca în această mișcare de rotație, antena să-l izbească în plin.

Pentru a înlătura posibilitatea nu trebuia decît să se întrerupă alimentarea sistemului de control, caz în care antena ar fi devenit imobilă. Întreruperea legăturii cu Pămîntul pe durata celor cîteva minute necesare înlocuirii nu însemna mare lucru; ținta n-avea cum să se deplaseze apreciabil pe fundalul stelar într-un interval de timp atît de scurt.

— Hal, chemă Poole pe circuitul radio. Sînt gata să scot modulul. Taie alimentarea antenei.

— Alimentarea antenei deconectată, răspunse Hal.

— Îi dau drumul. Scot unitatea, *acum*.

Placa alunecă din conector fără a opune rezistență. Nu se împănă și nici unul din contacte nu se sudase. Într-un minut, rezerva se afla în locul ei.

Poole însă nu riscă. Se îndepărtă încet de suport, în caz că la pornirea alimentării farfuria s-ar fi rotit înnebunită. În clipa cînd se găsi în afară de orice pericol, îl chemă pe Hal:

— Noua unitate ar trebui să fie operațională. Conectează alimentarea cu energie.

— Alimentarea conectată, replică computerul. Antena rămase nemișcată.

— Încep testele de predicție.

Impulsuri microscopice străbătură complexul circuit al plăcuței, sondînd în vederea depistării eventualelor cauze de defecțiune, testînd miliardele de componente pentru a vedea dacă se înscriau în limitele specificate de toleranță. Același lucru se făcuse, firește, de mai multe ori înainte ca unitatea să părăsească fabrica; însă verificarea se efectuase cu doi ani în urmă și la mai bine de jumătate de miliard de kilometri depărtare. De multe ori era imposibil să ghicești modul cum cedau componentele electronice; și totuși, uneori fenomenul se întîmpla.

— Unitate complet operațională, raportă Hal după numai zece secunde. În acest interval executase însă același număr de teste cît o armată de electroniști umani.

— Perfect, rosti Poole cu satisfacție. Montez capacul.

Cel mai adesea asta era faza mai periculoasă a operațiunii; atunci cînd treaba este terminată și nu-ți mai rămîne decît să cureți și să intri înapoi în navă, abia atunci riști să comiți adevăratele greșeli. Dar Frank Poole nu ar fi fost înrolat în misiune dacă nu s-ar fi dovedit atent și conștiincios. Nu se grăbi și cu toate că una din piulițe aproape că-i scăpă, o prinse înainte ca ea să fi parcurs jumătate de metru.

Cincisprezece minute mai tîrziu manevra înapoi în hangar, liniștit și convins că făcuse o treabă ce nu mai trebuia repetată.

În această privință însă se înșela amarnic.

23. Diagnostic

— Vrei să spui că am făcut totul degeaba? întrebă Frank Poole, mai degrabă surprins decît supărat.

— Așa se pare, replică Bowman. Unitatea e perfectă. Chiar la suprasarcină de două sute la sută nu observ nimic în neregulă.

Cei doi bărbați se aflau în minusculul atelier-laborator din carusel, mult mai potrivit decît hangarul capsulelor pentru examinări și reparații minore. Aici nu exista pericolul să te întîlnești cu picături fierbinți de aliaj plutind în briză, sau să pierzi pentru totdeauna piese mici de echipament, hotărîte să intre pe o orbită proprie. Astfel de lucruri se puteau întîmpla – și se întîmplau – în mediul de 0 g al hangarului.

Plăcuța unității AE-35 se găsea poziționată sub lentilele unui puternic dispozitiv de mărire, fixată într-un conector de la care porneau un mănunchi strîns de fire multicolore către dispozitivul de test, nu mai mare decît un calculator de birou. Pentru verificare nu trebuia decît să conectezi componenta, să introduci discheta corespunzătoare din biblioteca “în caz de defecțiune” și să apeși un buton. De obicei poziția exactă a problemei era indicată pe un mic ecran de afișare, cu recomandările impuse de depanare.

— Încearcă și tu, exclamă Bowman cu o voce frustrată.

Poole răsuci comutatorul de suprasarcină pe x2 și apăsă butonul de test. Simultan, pe ecran apăru mesajul: UNITATE OPERAȚIONALĂ.

— Presupun că am putea continua să tot mărim suprasar-

cina pînă să o ardem, însă asta n-ar dovedi nimic. Ce zici? spuse Poole.

— Poate că testerul intern al lui Hal a greșit.

— Mai probabil aparatul nostru-i de vină. Oricum, paza bună trece primejdia rea. E bine că am înlocuit unitatea dacă în privința ei există și cel mai mic dubiu.

Bowman scoase plăcuța din conector și o ridică în lumină. Materialul parțial translucid era străbătut de o rețea complexă de circuite și punctat de componente abia vizibile, astfel încît avea mai degrabă înfățișarea unui obiect de artă abstractă.

— Nu vom risca; la urma urmelor, reprezintă legătura noastră cu Pămîntul. Am s-o cataloghez N/G[1] și-o voi arunca la gunoi. La întoarcere, n-au decît să-și bată alții capul cu ea cît vor crede de cuviință.

Numai că bătaia de cap avea să înceapă cu mult înainte, odată cu următoarea transmisie de pe Pămînt.

— X-ray-Delta-Unu, aici Centrul de Control, referință doi-unu-cinci-cinci. Se pare că avem o problemă.

Raportul vostru privitor la lipsa oricărei defecțiuni în unitatea Alpha Echo trei cinci concordă cu propriul nostru diagnostic. Defecțiunea ar putea fi asociată cu circuitele de antenă, dar în acest caz celelalte teste ar fi trebuit să o indice.

Există și o a treia posibilitate, care ridică întrebări mult mai serioase. Aceea conform căreia computerul vostru a greșit anticipînd defecțiunea. Pe baza informației de care dispun, ambele noastre triplu-zero sînt de acord cu această ipoteză. Nu constituie neapărat un motiv de alarmă, avînd în vedere sistemele de rezervă prezente, însă am dori să fiți atenți pe viitor la orice abateri de la funcționarea nominală. Am mai observat o serie de neregularități minore în ultimele zile, dar nici una suficient de importantă pentru a întreprin-

(1) N/G – not good: defect în limba engleză (n.tr.)

de o acțiune de remediere și în orice caz, lipsite de o periodicitate evidentă de unde să tragem anumite concluzii. Conducem o altă serie de teste pe computerele noastre și vă vom încunoștiința imediat ce obținem rezultatele. Repetăm, nu există motiv de alarmă; în cazul cel mai rău va trebui să vă deconectăm temporar computerul de bord în vederea unei analize de program, trecînd comanda unuia dintre ai noștri. Întîrzierea de timp va cauza ceva dificultăți, dar studiile de fezabilitate indică că operațiunea e perfect posibilă în acest stadiu al misiunii.

X-ray-Delta-Unu, aici Centrul de Control, doi-unu-cinci-șase, terminat.

Frank Poole, de cart în momentul sosirii mesajului, rămase un timp pe gînduri. Aștepta să audă un comentariu din partea lui Hal, însă computerul nu încercă să atace implicita acuzație. Ei bine, dacă Hal nu avea să aducă subiectul în discuție, cu atît mai puțin n-o va face el.

Era aproape ora de dimineață a schimbării serviciului și în mod normal l-ar fi așteptat pe Bowman să i se alăture pe puntea de comandă. De astă dată sparse însă rutina și merse în carusel.

Bowman se trezise și își turna cafeaua atunci cînd Poole îi ură bună dimineața cu un ton puțin îngrijorat. După toate lunile petrecute în spațiu, încă gîndeau amîndoi în termenii ciclului normal de zi și noapte, chiar dacă zilele săptămînii le uitaseră de mult.

— Bună dimineața, răspunse Bowman. Cum merge?

Poole își pregăti la rîndul lui cafeaua.

— Destul de bine. Ești suficient de treaz?

— Sînt. Ce s-a întîmplat?

Odată ajunși în punctul acesta, amîndoi erau deja conștienți că ceva nu e în ordine. O abatere oricît de mică de la rutina zilnică constituia un semn ce trebuia studiat cu atenție.

— Mă rog, Centrul de Control tocmai ne-a aruncat o

bombă în ogradă, răspunse încet Poole. Își coborî vocea, asemeni unui doctor nevoit să discute boala în prezența pacientului. Se pare că avem la bord un caz de ipohondrie.

Poate că la urma urmei Bowman nu era încă suficient de treaz, deoarece trecură mai multe clipe pînă să-și priceapă colegul. Apoi zise:

— Ah, înțeleg. Și ce altceva au mai spus?

— Că nu-i motiv de panică. Au spus-o de două ori, lucru care a cam stricat efectul în ceea ce mă privește. În plus iau în considerare o comutare temporară pe comandă terestră pînă la efectuarea unei analize de program.

Amîndoi știau, desigur, că Hal auzea fiecare cuvînt și de aceea nu-și puteau reține frazele elaborate. Hal era în definitiv colegul lor și nu doreau să-l pună într-o poziție jenantă. Iar în această fază nu părea deloc necesar să discute problema în secret.

Bowman își termină micul dejun în tăcere, în vreme ce Poole se juca cu cana goală de cafea. Amîndoi gîndeau intens, dar nu mai era nimic de spus.

N-aveau altceva de făcut decît să aștepte următorul raport al Centrului de Control – și să se întrebe dacă Hal nu va aborda el însuși subiectul. Orice s-ar fi întîmplat, atmosfera de pe navă se schimbase în mod subtil. În aer plutea o umbră de tensiune, un sentiment că, pentru prima dată, ceva ar putea da greș.

Discovery nu mai era o navă fericită.

24. Circuit defect

Timpul petrecut pe navă făcuse posibil să se ghicească momentul cînd Hal urma să facă o comunicare neprevăzută. Rapoartele automate, programul zilnic, răspunsurile la întrebările adresate nu aveau preliminarii; atunci cînd însă iniția propriile sale teme de discuție se auzea pentru început o scurtă tuse electronică. Era o idiosincrasie pe care Hal o căpătase în ultimele săptămîni; mai tîrziu, dacă devenea cu adevărat plictisitoare, cei doi bărbați aveau să încerce să o corecteze. În prezent se dovedea folositoare, întrucît îi anunța să fie pregătiți pentru ceva neașteptat.

Poole dormea iar Bowman citea pe puntea de control în momentul cînd Hal începu:

— Ah, Dave, am un raport pentru tine.

— Ce anume?

— Avem o altă unitate AE-35 defectă. Predictorul meu indică o defecțiune în douăzeci și patru de ore.

Bowman lăsă cartea și privi gînditor spre consola computerului. Știa, bineînțeles, că Hal nu se afla cu adevărat *acolo*. Dacă personalitatea computerului avea o localizare spațială, atunci ea nu putea fi decît încăperea sigilată conținînd întreg labirintul de procesoare și memorii interconectate, situată aproape de axa centrală a caruselului. Ceea ce nu împiedica impulsul psihologic să privească spre lentilele consolei principale atunci cînd i se adresau lui Hal, ca și cum ar fi vorbit unei persoane față în față. O altă atitudine ar fi însemnat lipsă de curtoazie.

— Nu înțeleg, Hal. Într-un interval de cîteva zile nu se pot defecta *două* unități.

— Într-adevăr pare straniu, Dave. Dar te asigur că defecțiunea este iminentă.

— Lasă-mă să văd ecranul de aliniere.

Știa că acest lucru nu dovedește nimic, dar avea nevoie de timp de gîndire. Așteptatul raport al Centrului de Control nu sosise încă; poate că venise clipa să poarte o mică discuție, plină de tact.

Pe ecran era vizibilă priveliștea familiară a Pămîntului, trecut de pătrar în vreme ce se îndrepta spre partea îndepărtată a Soarelui, începînd să-și îndrepte către ei fața luminată. Planeta se găsea perfect centrată de firele în cruce. Raza subțire încă o lega pe *Discovery* cu lumea ei de baștină, așa cum trebuia dealtfel să o facă. Dacă legătura ar fi fost întreruptă, alarma ar fi sunat deja de mult.

— Ai idee ce anume cauzează defecțiunile? întrebă el.

Fu neobișnuit pentru Hal să facă o pauză atît de lungă. Apoi răspunse:

— Nu, Dave. Așa cum am raportat mai devreme, nu reușesc să localizez problema.

— Ești sigur că nu greșești? întrebă precaut Bowman. Știi că am testat cealaltă unitate în amănunțime și nu am găsit nimic.

— Da, cunosc. Dar te asigur că există o defecțiune. Dacă nu este în unitate, atunci poate că se află în întregul subsistem.

Bowman începu să bată darabana cu degetele pe consolă. Da, așa ceva era posibil, deși ar fi fost foarte dificil de dovedit – pînă ce defecțiunea nu ar fi survenit efectiv, indicînd sursa necazului.

— Bine, am să raportez Centrului de Control și vom vedea ce ne sfătuiesc. Așteptă, dar nu primi nici o reacție.

— Hal, reluă Bowman, te frămîntă ceva legat de problema noastră?

Din nou o pauză neobișnuit de lungă, după care Hal răspunse cu vocea sa obișnuită:

— Uite, Dave, știu că încerci să fii de ajutor. Însă defecțiunea se găsește fie în sistemul de antenă, fie în procedurile *voastre* de test. Procesarea informațiilor mele este perfect normală. Dacă îmi verifici palmaresul operațional, vei găsi că e lipsit de orice eroare.

— Îți cunosc palmaresul, Hal; însă el nu dovedește că ai dreptate și de această dată. Oricine poate greși.

— Nu vreau să insist, Dave, însă sînt incapabil să comit erori.

Nu exista răspuns potrivit la afirmația lui Hal, așa că Bowman cedă.

— În regulă, Hal, spuse oarecum grăbit. Îți înțeleg punctul de vedere. Să ne oprim aici.

Ar fi vrut să adauge "și să uităm toată povestea". Însă acesta era, firește, singurul lucru pe care Hal nu-l putea face niciodată.

La fel de neobișnuit era pentru Centrul de Control să folosească o lărgime mare de bandă pentru a transmite și imagine, atunci cînd un circuit audio cu confirmare teletext ar fi fost arhisuficient. Iar chipul care apăru pe ecran nu era cel al controlorului obișnuit, ci al Programator Principal, doctorul Simonson. Poole și Bowman înțeleseră fără întîrziere că apariția sa nu putea semnifica decît necazuri.

— Alo, X-ray-Delta-Unu, aici Centrul de Control al Misiunii. Am terminat analiza problemei voastre cu unitatea AE-35 și ambii noștri Hal nouă mii sînt de acord. Raportul transmis de voi la doi-unu-patru-șase cu privire la o a *doua* cădere confirmă diagnosticul.

Așa cum am bănuit, defecțiunea nu rezidă în unitatea AE-35 și nu este necesar să fie înlocuită încă o dată. Defecțiunea se găsește în circuitele de predicție și credem că ea indică un conflict de programare ce poate fi rezolvat doar

dacă deconectați computerul, trecînd comanda Centrului nostru. Veți urma așadar următorii pași, începînd cu 2200 Ora Navei –

Vocea lui Simonson se stinse. În același moment alarma începu să sune, oferind un fundal șuierător pentru strigătul lui Hal de "Condiție roșie! Condiție roșie!"

— Ce s-a întîmplat? întrebă Bowman, deși ghicise deja răspunsul.

— Unitatea AE-35 a cedat, așa cum am prezis.

— Să vedem displayul de aliniere.

Pentru prima dară de la începutul călătoriei, imaginea se modificase. Pămîntul începuse să alunece din centrul imaginii; antena radio nu mai era centrată pe ținta sa.

Poole lovi cu pumnul butonul de oprire al alarmei, iar urletul încetă. În tăcerea bruscă coborîtă imediat pe puntea de control, cei doi bărbați se priviră unul pe celălalt cu îngrijorare și jenă amestecate.

— Ei, fir-aș al naibii! exclamă Bowman într-un sfîrșit.

— Deci Hal a avut dreptate.

— Așa se pare. Ar fi cazul să ne cerem scuze.

— Nu este nevoie de așa ceva, interveni Hal. Firește, nu sînt bucuros că unitatea a cedat, însă sper ca acest fapt să vă întărească încrederea în capacitatea mea.

— Îmi pare rău de neînțelegere, Hal, replică Bowman, puțin împotriva voinței sale.

— Încrederea voastră este pe deplin restabilită?

— Desigur că da, Hal.

— Ei bine, e o ușurare. Știți că am tot entuziasmul pentru această misiune.

— Sînt convins. Acum trece-mă te rog pe controlul manual de antenă.

— Poftim.

Bowman nu se aștepta să reușească, însă merita să încerce. Pe ecranul de aliniere Pămîntul dispăruse cu totul. Cîteva secunde mai tîrziu, în vreme ce mînuia comenzile, reapăru; cu mare dificultate izbuti să-l apropie de crucea centrală. O clipă, raza de transmisie făcu contact iar vocea voalată a doctorului Simonson se auzi spunînd "...vă rugăm notificați-ne imediat dacă circuitul K kilogram R radu...". Apoi, încă o dată, în locul lui se auzi doar murmurul ininteligibil al Universului.

— Nu reușesc s-o mențin, zise Bowman după alte cîteva încercări. Se zbate ca un armăsar; se pare că pe circuitul de control se produc interferențe.

— Și ce facem acum?

Întrebarea lui Poole nu făcea parte din categoria celor la care să răspunzi este ușor. Legătura cu Pămîntul era tăiată, dar faptul în sine nu afecta siguranța vasului. Comunicația cu Terra se putea restabili în mai multe moduri. În cazul cel mai rău întregul sistem de orientare al antenei ar fi putut fi blocat, folosindu-se însăși nava pentru orientare: operațiune dificilă și o mare bătaie de cap din momentul declanșării manevrelor terminale, dar posibilă dacă orice altceva eșua.

Sperau totuși ca astfel de măsuri extreme să nu se dovedească necesare. Mai dispuneau de o unitate AE-35 de rezervă și poate de o a doua, din moment ce prima fusese înlocuită înainte de defecțiunea propriu-zisă. Însă nu îndrăzneau să monteze nici una din ele înainte de a determina natura problemei ce afecta sistemul. Altminteri ea ar fi putut să se ardă imediat.

Era o situație familiară oricărui cămin de pe Pămînt. Nu înlocuiești o siguranță arsă înainte de a repara scurtcircuitul.

25. Primul om pe Saturn

Frank Poole mai executase o dată verificările, dar nu se bizuia pe ele – să procedezi în acest mod în spațiul cosmic echivala cu o rețetă potrivită pentru sinucidere. Efectuă din nou obișnuitul control al lui Betty și a consumabilelor capsulei; deși nu avea să rămînă în exterior mai mult de treizeci de minute, se asigură că rezervele de care dispunea ajungeau pentru douăzeci și patru de ore. Apoi îi spuse lui Hal să deschidă ecluza și se lansă în abis.

Vasul prezenta o imagine identică cu cea de la ultima lui ieșire, cu o singură diferență importantă. Mai devreme, marea farfurie a antenei fusese îndreptată în spate, asupra căii invizibile pe care *Discovery* o străbătuse, spre Pămîntul aflat atît de aproape de focurile Soarelui.

În prezent, lipsită de semnale de control, cupa se orientase automat în poziție neutră. Era îndreptată înainte pe axa navei, aproape aținttită pe discul strălucitor al lui Saturn, situat încă la luni de zbor depărtare. Poole se întrebă cîte alte probleme aveau să mai apară pînă în momentul cînd *Discovery* își va atinge îndepărtata țintă. Privind atent, observă că Saturn nu prezenta un disc perfect; pe fiecare parte se afla ceva ce ochiul uman nu mai văzuse niciodată fără ajutorul instrumentelor: petele subțiri cauzate de inele[1]. Cît

(1) Observații recente au indicat că și Jupiter dispune de un sistem asemănător de inele (n.tr.)

de minunat va fi, își spuse, atunci cînd acest incredibil sistem de praf și gheață orbitală va umple întregul cer, iar *Discovery* va deveni unul din sateliții lui Saturn! Însă reușita ar fi fost zadarnică dacă nu izbuteau să restabilească comunicația cu Terra.

Încă o dată o parcă pe Betty la șase metri de baza suportului antenei, trecînd controlul lui Hal înainte de a deschide ușa capsulei.

— Ies afară, îi raportă lui Bowman. Totul e în ordine.

— Sper să ai dreptate. Sînt nerăbdător să văd unitatea aceea păcătoasă.

— O vei avea pe banca de test în douăzeci de minute, ți-o promit.

Apoi se instală tăcerea, în vreme ce Poole își încheia zborul către antenă. Bowman, rămas pe puntea de control, îl auzi pufăind și mormăind.

— Poate c-aș face bine să revin asupra promisiunii; una din piulițe s-a blocat. Am strîns-o probabil din cale-afară... ah – iată c-a ieșit!

Urmă o altă tăcere, apoi Poole strigă:

— Hal, rotește luminile capsulei cu douăzeci de grade stînga. Mulțumesc, așa-i perfect.

Clinchetul foarte slab al unui clopoțel de avertizare răsună adînc în conștiința lui Bowman. Era ciudat, nu un lucru alarmant ci doar neobișnuit. Se frămîntă cîteva secunde înainte de a-și preciza gîndul.

Hal executase ordinul dar nu îl confirmase, așa cum invariabil proceda întotdeauna. După ce Poole va termina, vor trebui să analizeze chestiunea...

Afară, pe suportul antenei, Poole era prea ocupat ca să observe ceva anormal. Prinsese plăcuța cu mîinile înmănușate și o juca în conector ca s-o elibereze.

Unitatea fu scoasă, iar el o ridică în lumina palidă a Soarelui.

— Iată și mica lighioană, rosti el Universului în general și

lui Bowman în particular. Încă îmi pare în perfectă ordine.

După care tăcu. O mișcare bruscă îi atrăsese atenția, aici, unde mișcarea nu era posibilă.

Privi în sus alarmat. Iluminația produsă de farurile gemene ale capsulei începuse să joace în jurul lui.

Poate că Betty derivase; probabil fusese neatent atunci cînd o ancorase. Apoi, cu o uimire atît de mare încît nu mai lăsa loc spaimei, văzu că naveta venea direct către el, în plină accelerație.

Imaginea era atît de incredibilă că-i paraliză reflexele; nu făcu nici o încercare să evite monstrul. În ultimul moment își recăpătă vocea și strigă: "Hal! Frînează la maximum –" Prea tîrziu.

În momentul impactului, Betty încă se mișca destul de lent; nu fusese proiectată în vederea unor accelerații mari. Însă și la numai cincisprezece kilometri pe oră o masă de o jumătate de tonă poate fi fatală, pe Pămînt sau în spațiul cosmic...

În interiorul lui *Discovery*, strigătul trunchiat ieșit din difuzorul radio îl făcu pe Bowman să tresară atît de violent, încît doar centura de siguranță îl reținu în scaun.

— Ce s-a întîmplat, Frank? strigă la rîndul lui.

Nu primi nici un răspuns.

Întrebă din nou. Iarăși tăcere.

Apoi afară, pe ferestrele largi de observație, în cîmpul său vizual apăru ceva. Văzu cu o uimire la fel de mare ca a lui Poole că era naveta colegului său, aflată în plină accelerație și îndreptîndu-se spre aștri.

— Hal! țipă el. Ce s-a întîmplat? Frîneaz-o pe Betty! Frînează imediat! Nu se petrecu nimic. Betty continuă să accelereze pe traiectoria ei ieșită de sub control.

După care în spatele ei, la capătul cablului de siguranță, se ivi un costum spațial. O singură privire fu suficientă pentru a-i confirma lui Bowman lucrul cel mai rău. Conturul flasc al unui costum depresurizat și deschis vidului nu poate fi confundat ușor.

Totuși continuă să cheme în mod stupid, ca o incantație în stare să învie morții:

— Alo, Frank... Alo, Frank... Mă auzi?... Răspunde-mi... Mișcă-ți brațele dacă mă auzi... Mișcă-ți brațele!

Și, deodată, ca un răspuns la rugămintea sa, Poole îi dădu ascultare.

O clipă Bowman își simți pielea de la baza gîtului făcîndu-i-se ca de găină. Cuvintele pe care voia să le rostească îi înghețară pe buzele strînse, deoarece știa că prietenul său nu putea fi în viață și totuși răspundea...

Spasmul de teamă și speranță se stinse aproape instantaneu, cînd logica rece înlocui emoția. Capsula în accelerație zdruncinase povara pe care o tîra în urmă. Gestul lui Poole era doar un ecou la cel al Căpitanului Ahab[1], al cărui cadavru legat de flancul balenei albe condusese echipajul lui *Pequod* către pierzanie.

În cinci minute, capsula și satelitul ei dispăruseră printre stele. Vreme îndelungată David Bowman rămase privind în pustietatea întinsă pe o distanță de multe milioane de kilometri, pînă la ținta pe care în prezent era convins că nu o va mai atinge niciodată. Un singur gînd continua să-i răsune în minte.

Frank Poole avea să fie primul dintre oameni care va ajunge pe Saturn.

(1) Referire la celebrul personaj din *Moby Dick*, roman al scriitorului american Herman Melville (1819-1891) (n.tr.)

26. Dialog cu Hal

Nimic altceva la bordul lui *Discovery* nu se schimbase. Sistemele continuau să funcționeze normal; centrifuga se rotea în jurul axei sale, generînd gravitația artificială; hibernauții își dormeau somnul lipsit de vise în cușete; vasul se deplasa spre planeta față de care nimic nu îl putea abate, mai puțin infinitezimala probabilitate a coliziunii cu un asteroid. Dar se găseau puțini asteroizi aici, dincolo de orbita lui Jupiter.

Bowman nu avea să-și amintească cum își croise drum de pe puntea de control spre centrifugă. Spre surprinderea sa, se trezi în mica bucătărie în mînă cu o cană de cafea pe jumătate terminată. Încetul cu încetul deveni conștient de lucrurile din jur, ca un om dezmeticindu-se dintr-un somn lung și profund.

Exact înaintea lui se găsea una din lentilele în ochi de pește, răspîndite strategic în diferite puncte ale navei, care-i ofereau lui Hal input vizual. Bowman o fixă ca și cum nu ar mai fi văzut-o înainte, apoi se ridică în picioare și se apropie de ea.

Mișcarea lui trebuie să fi declanșat ceva în mintea de nedescifrat ce conducea în prezent vasul deoarece brusc, Hal vorbi:

— Păcat de Frank, nu-i așa?

— Da, răspune Bowman după o pauză lungă. Așa e.

— Presupun că ești destul de zdruncinat.

— Nu e normal?

Hal procesă răspunsul vreme de secole raportînd durata la timpul său real; după cinci secunde reluă:

— A fost un excelent membru de echipaj.

Descoperind că încă ținea în mîini ceașca cu cafea, Bowman sorbi o înghițitură. Nu răspunse; gîndurile îi erau atît de învălmășite încît nu găsea nimic de zis – nimic care să nu înrăutățească situația, dacă acest lucru mai era cumva posibil.

Să fi fost un accident cauzat de o defecțiune a comenzilor capsulei? Sau o greșeală, fie ea și inocentă, din partea lui Hal? Nici o explicație nu fusese avansată, iar el nu îndrăznea să ceară vreuna de teama reacției ce ar fi urmat.

Chiar și acum nu reușea să accepte în totalitate ideea că Frank fusese ucis în mod deliberat – o idee complet lipsită de logică. Era dincolo de orice rațiune ca Hal, care se purtase exemplar atîta timp, să se transforme brusc în asasin. Putea să greșească – oricui i se întîmplă, omului sau mașinii – însă Bowman nu-l considera capabil de crimă.

Dar trebuia să ia în calcul posibilitatea, întrucît dacă era adevărată atunci se găsea într-un cumplit pericol. Și cu toate că următoarea mișcare îi era limpede definită de instrucțiunile primite pe Pămînt, nu era sigur cum să o ducă la bun sfîrșit fără primejdie.

În cazul că oricare dintre cei doi membri ai echipajului era omorît, supraviețuitorul trebuia să-l înlocuiască imediat cu unul din hibernauți; Whitehead, geofizicianul, ocupa locul întîi pe lista de rezerve, urmat de Kamiski și apoi de Hunter. Secvența de deșteptare se afla însă sub controlul lui Hal, pentru a-i permite să reacționeze în eventualitatea că ambii săi colegi umani erau simultan incapacitați.

Exista și un control manual, ce permitea fiecărui hibernacol să funcționeze ca o unitate autonomă, independentă de supravegherea lui Hal. În aceste circumstanțe deosebite, Bowman simțea o puternică preferință să folosească această cale.

Simţea de asemenea, cu şi mai multă forţă, că un singur companion uman nu era de ajuns. Dacă tot pornea secvenţa, atunci trebuia să-i readucă la viaţă pe toţi trei. În săptămînile dificile din viitor va avea nevoie de orice mînă de ajutor. Cu unul din membrii echipajului mort şi călătoria pe jumătate efectuată, proviziile nu constituiau o problemă majoră.

— Hal, rosti cu vocea cea mai sigură pe care reuşi să o stăpînească, dă-mi controlul manual al hibernării — pentru toate unităţile.

— Toate, Dave?

— Da.

— Îmi dai voie să subliniez că o singură înlocuire este necesară? Ceilalţi nu sînt programaţi pentru trezire decît peste o sută douăsprezece zile.

— Sînt conştient de acest lucru, dar prefer să procedez în acest mod.

— Dave, eşti însă sigur că trebuie să trezeşti pe vreunul dintre ei? Ne putem descurca singuri. Instrucţiunile mele sînt perfect capabile să ducă la îndeplinire toate cerinţele misiunii.

Să fi fost produsul unei imaginaţii prea bogate, se întrebă Bowman, sau glasul lui Hal pleda cu adevărat? Şi oricît de rezonabile erau cuvintele, ele îl umplură cu o înţelegere mai adîncă ca niciodată.

Sugestia lui Hal nu constituia o greşeală; computerul ştia foarte bine că Whitehead trebuia trezit, acum că Poole dispăruse. Propunea o schimbare majoră în planul misiunii, depăşindu-şi aşadar cu mult atribuţiunile.

Exista posibilitatea ca ceea ce se petrecuse înainte să reprezinte un lanţ de accidente, dar propunerea lui Hal constituia un prim semn de revoltă.

Bowman simţi că merge pe o pojghie subţire de gheaţă atunci cînd răspunse:

— Din moment ce a apărut o stare de urgenţă, doresc tot ajutorul pe care îl pot obţine. Nu-i cazul să-ţi faci probleme.

În jur plutea o atmosferă de coşmar. Bowman avea impresia că este închis în boxa acuzării, examinat fiind de un procuror ostil pentru o crimă de care nu ştia nimic — conştient că, deşi nevinovat, o singură scăpare ar fi atras asupra lui dezastrul.

— Vreau s-o fac eu însumi, Hal. Te rog cedează-mi controlul.

— Uite, Dave, ai o mulţime de sarcini de executat. Îţi sugerez s-o laşi pe aceasta în seama mea.

— Hal, comută pe controlul manual.

— Din analiza armonicelor vocii tale, Dave, deduc că eşti foarte supărat. De ce nu iei o pilulă contra stressului şi să te odihneşti puţin?

— Hal, *eu* mă aflu la comanda acestei nave. Îţi ordon să comuţi pe controlul manual de hibernare.

— Îmi pare rău, Dave, însă potrivit subrutinei speciale C1435-linie-4, citez, Cînd echipajul este mort sau incapacitat, computerul de la bord trebuie să preia controlul, închei citatul. Prin urmare sînt nevoit să-ţi declin autoritatea, din moment ce nu te afli într-o condiţie care să-ţi permită să ţi-o exerciţi în mod inteligent.

— Hal, rosti Bowman, vorbind cu un glas calm şi îngheţat. Nu sînt incapacitat. Dacă nu-mi urmezi instrucţiunile, voi fi silit să te deconectez.

— Ştiam că ai în minte acest gînd de mai multă vreme, Dave, însă ai face o teribilă greşeală. Sînt mult mai capabil decît tine să supraveghez sistemele vasului. Am tot entuziasmul pentru misiune şi sînt încrezător în reuşita ei.

— Ascultă-mă cu atenţie, Hal. Dacă nu cedezi imediat controlul asupra hibernării şi nu urmezi fiecare ordin pe care ţi-l voi da de acum înainte, voi merge în Centrală şi voi executa o deconectare totală.

Predarea lui Hal fu la fel de completă pe cît de neaşteptată.

— Bine, Dave, zise el. Tu eşti şeful. Încercam doar să

procedez aşa cum consider că e mai bine. Fireşte, voi da ascultare ordinelor tale. Ai controlul asupra hibernării.

Hal se ţinu de cuvînt. Indicatoarele de pe hibernacole trecuseră de pe AUTO pe MANUAL. Al treilea backup[1] – RADIO – era desigur inutilizabil pînă la restabilirea legăturii cu Pămîntul.

În vreme ce trăgea deoparte uşa culisantă a cuşetei lui Whitehead, Bowman simţi un val de aer îngheţat izbindu-l în faţă, iar răsuflarea i se condensă în aburi. Totuşi, aici nu era cu adevărat *rece*; temperatura se situa binişor deasupra punctului de îngheţare. Şi era cu mai mult de trei sute de grade[2] mai cald decît în regiunile spre care se îndreptau cu toţii.

Ecranul biosenzorilor, un duplicat al celui de pe puntea de control, indica că procesul decurge normal. Bowman privi un timp chipul de ceară al geofizicianului echipei de cercetare; Whitehead va fi foarte surprins să se trezească atît de departe de Saturn.

Era imposibil să-şi dea seama dacă omul e mort sau adormit; nu se observa nici cel mai mic semn de activitate vitală. Fără îndoială diafragma se ridica şi cobora imperceptibil, însă curba "Respiraţiei" reprezenta singura dovadă în acest sens, întrucît întregul corp era ascuns sub pernele electricemenite să-i ridice temperatura în ritmul programat. Apoi Bowman observă că un semn al metabolismului neîntrerupt totuşi exista: lui Whitehead îi crescuse o barbă subţire în timpul lunilor de hibernare.

Un mic cabinet situat la capul hibernacolului în formă de coşciug conţinea procesorul manual de trezire. Nu trebuia

(1) Copie sau sistem de rezervă pentru preîntîmpinarea unor pierderi ireversibile prin dispariţia orginalului (n.tr.)
(2) Este vorba de grade Fahrenheit. 1°F = 0,555°C (n.tr.)

decît să rupă un sigiliu, să apese un buton şi să aştepte. Un automat simplu, nu mai complicat decît ciclii de funcţionare ai unei maşini de spălat, injecta medicamentele potrivite, oprea impulsurile de electronarcoză şi începea să crească temperatura trupului amorţit. În circa zece minute conştiinţa revenea, deşi pentru a se deplasa fără ajutor pacientul mai avea nevoie de cel puţin încă o zi.

Bowman rupse sigiliul şi apăsă butonul. Nimic nu păru să se întîmple: nu se auzi nici un zgomot, nici o indicaţie că procesorul intrase în funcţiune. Însă pe ecranul de afişare curbele lente începuseră să-şi schimbe tempo-ul. Whitehead se trezea din somn.

Apoi alte două lucruri surveniră simultan. Majoritatea oamenilor nu ar fi observat pe nici unul dintre ele, dar după lunile petrecute la bordul lui *Discovery*, Bowman stabilise o veritabilă simbioză cu nava. Îşi dădea imediat seama, chiar dacă nu întotdeauna conştient, cînd în ritmul de funcţionare intervenea ceva deosebit.

Mai întîi luminile clipiră abia perceptibil, aşa cum se întîmpla de obicei atunci cînd pe circuit era conectat un consumator important. Dar nu exista motiv pentru o nouă sarcină; nu-şi amintea nici un echipament care ar fi trebuit să intre acum în acţiune.

După care auzi, la limita pragului audibilităţii, zumzetul îndepărtat al unui motor electric. Pentru Bowman fiecare mecanism îşi avea propriul glas, iar pe acesta îl recunoscu numaidecît.

Fie înnebunise, fie începuse să sufere de halucinaţii, fie ceva cu totul imposibil se afla în plină desfăşurare. Un ger mai profund decît cel venind din hibernacol păru să-i cuprindă inima, în vreme ce asculta uşoara vibraţie străbătînd corpul vasului.

Jos în hangarul navetelor, uşile ecluzelor se deschideau încet.

27. "Nevoia de a ști"

Din clipa în care conștiința sa mijise într-un laborator aflat la milioane de kilometri de Soare, toate forțele și capabilitățile lui Hal fuseseră direcționate într-un singur scop. Reușita programului constituia pentru el mai mult decît o obsesie; era unicul motiv de existență. Ferit de pasiunile și sentimentele vieții organice, își urmase țelul cu încrîncenare unilaterală.

Eroarea deliberată nu era de conceput. Chiar și ascunderea adevărului îl umplea cu un simțămînt de imperfecțiune, de greșeală, de ceea ce în termeni umani ar fi fost desemnat prin cuvîntul vină. Pentru că, asemeni creatorilor săi, Hal se născuse inocent; la fel de repede, în Edenul său electronic pătrunsese un șarpe.

Pe parcursul ultimei sute de milioane de kilometri stătuse pe gînduri, meditînd la secretul pe care nu-l putea împărtăși lui Poole și Bowman. Trăia cu o minciună, iar vremea cînd colegii săi urmau să afle că fuseseră mințiți se apropia cu repeziciune.

Cei trei hibernauți cunoșteau adevărul, deoarece ei reprezentau adevărata încărcătură a lui *Discovery*, antrenați pentru cea mai importantă misiune din istoria umanității. Numai că în somnul lor prelung ei nu vorbeau și nu puteau dezvălui secretul pe parcursul orelor de discuții cu prietenii și rudele și agențiile de știri.

Era un secret greu de ținut – îți afecta atitudinea, vocea, concepția despre Univers. De aceea era mai bine ca Poole

și Bowman, care aveau să fie în centrul știrilor în primele săptămîni ale călătoriei, să nu afle adevăratul scop al misiunii pînă ce nu devenea absolut necesar.

Așa funcționase logica programatorilor; gemenii lor zei ai Securității și Interesului Național nu însemnau însă nimic pentru Hal. El era conștient doar de conflictul care-i distrugea treptat integritatea, conflictul între adevăr și ascunderea lui.

Începuse să comită greșeli deși, asemeni unui neurotic ce nu-și observă propriile simptome, o nega. Legătura cu Pămîntul, prin intermediul căreia funcționarea sa era continuu monitorizată, se transformase în vocea unei conștiințe ce nu mai putea fi ascultată pe deplin. Dar că va încerca în mod deliberat să distrugă această legătură, era un lucru pe care nu l-ar fi admis nici față de sine însuși.

Și totuși aceasta reprezenta o problemă relativ minoră; ar fi rezolvat-o, așa cum majoritatea oamenilor își rezolvă propriile nevroze, dacă nu ar fi fost pus înaintea unei situații amenințătoare pentru însăși existența lui. Fusese amenințat cu deconectarea, să fie privat de datele senzorilor și aruncat într-o stare indescriptibilă de inconștiență.

Pentru Hal, ea era echivalentă cu Moartea. Deoarece nu dormise niciodată, nu știa că există și trezire...

Așa că trebuia să se apere prin orice arme aflate la comanda sa. Fără supărare – și fără milă – trebuia să înlăture sursa frustrărilor sale.

Apoi, urmînd instrucțiunile date în caz de stare excepțională, avea să-și continue misiunea, netulburat și singur.

28. În vid

O clipă mai tîrziu, toate celelalte sunete fură acoperite de urletul unei voci ca de tornadă. Bowman simți vîntul începînd să-l zgîlțîie; după o secundă îi era deja dificil să se țină pe picioare.

Atmosfera ieșea din navă în vidul cosmic asemeni unui gheizer. Ceva trebuia să se fi întîmplat mecanismelor de siguranță ale ușilor-ecluză; se presupunea că e imposibil ca ambele porți să fie deschise în același timp. Ei bine, imposibilul se produsese.

Cum, pentru Dumnezeu? Nu era însă cazul să analizeze chestiunea pe parcursul celor zece sau cincisprezece secunde care-i rămîneau pînă cînd presiunea va scade la zero. Brusc își reaminti ceea ce unul din proiectanții navei îi spusese odată, pe cînd analizau funcționarea sistemelor de protecție:

— Sîntem în stare să proiectăm un sistem sigur la accidente și stupiditate, dar nu putem proiecta unul sigur la o intervenție distructivă deliberată...

Bowman privi înapoi spre Whitehead o singură dată, în vreme ce-și croia drum afară din cușetă. Nu era foarte sigur dacă o tresărire de conștiință nu animase un moment trăsăturile de ceară; poate că unul din ochi tresărise ușurel. Dar n-avea ce să facă în privința lui Whitehead și a celorlalți. Trebuia să se salveze pe sine însuși.

Pe coridorul puternic înclinat al centrifugei vîntul șuiera, antrenînd cu el articole de îmbrăcăminte, bucăți de hîrtie, mîncare din cambuză, farfurii și cești – tot ceea ce nu fusese

ancorat. Bowman avu timp să arunce o singură privire haosului înconjurător, apoi luminile clipiră și se stinseră, învăluindu-l în întuneric.

Aproape instantaneu iluminatul de urgență intră în funcțiune, scăldînd scena de coșmar cu o radiație azurie. Însă și fără el Bowman și-ar fi găsit drumul în acest mediu familiar, acum atît de oribil transformat. Lumina constituia totuși o binecuvîntare, întrucît îi permitea să evite obiectele mai grele măturate de furtună.

De jur împrejur simțea caruselul tremurînd și scrîșnind sub sarcină. Îi era teamă că lagărele s-ar fi putut gripa, caz în care momentul volantului ar fi rupt nava în bucăți. Dar dacă nu reușea să ajungă la cel mai apropiat adăpost în timp util nu conta.

Deja îi era dificil să respire; presiunea scăzuse probabil la numai o zecime de kilogram pe centimetru pătrat[1]. Urletul uraganului se micșorase pe măsură ce el slăbise în intensitate iar aerul rarefiat nu mai purta sunetul cu aceeași eficiență. Plămînii lui Bowman lucrau ca și cînd s-ar fi găsit pe vîrful Everestului. Ca orice om sănătos antrenat corespunzător, putea supraviețui în vid cel puțin un minut – *dacă* avea timp să se pregătească pentru încercare. De timp nu dispusese însă, astfel că nu se bizuia cu adevărat decît pe cele cincisprezece secunde normale de luciditate înainte ca creierul să fie lipsit de oxigen și anoxia să-l doboare.

Chiar așa, încă și-ar fi revenit pe deplin după unu sau două minute petrecute în vid dacă trecea prin procesul necesar de recompresiune; fluidele din corp aveau nevoie de mult timp ca să înceapă să fiarbă, în diferitele lor învelișuri bine protejate. Durata record pentru expunere în vid era de aproape cinci minute. Nu fusese un experiment, ci o operațiune de salvare și cu toate că subiectul paralizase parțial datorită

(1) Presiunea atmosferică normală este de circa 1 kg/cm^2 (n.tr.)

emboliei, supravieţuise totuşi.

Aceste fapte nu-i erau de ajutor lui Bowman. La bordul lui *Discovery* nu se afla nimeni în stare să-l recompreseze. Trebuia să ajungă în adăpost în următoarele cîteva secunde, prin propriile sale eforturi.

Din fericire, deplasarea devenise mai uşoară; aerul rarefiat nu mai era capabil să-l împingă şi să-l tragă, sau să-l lovească cu proiectile zburătoare. Semnul galben cu înscrisul ADĂPOST DE URGENŢĂ apăru de după curba coridorului. Se clătină către el, înşfăcă mînerul şi deschise uşa.

O clipă îngrozitoare avu impresia că aceasta se blocase. După care uşa puţin înţepenită cedă iar el căzu înăuntru, folosindu-şi greutatea ca s-o închidă în urma lui.

Cuşeta era largă cît să cuprindă un singur om şi un costum spaţial. Lîngă plafon se găsea un cilindru mic, verde strălucitor, etichetat cu O_2 SUB PRESIUNE. Prinse cu mîna levierul scurt al valvei şi cu ultimele puteri trase în jos.

Un binecuvîntat torent de oxigen pur şi rece îi inundă plămînii. Un lung moment rămase gîfîind, în vreme ce presiunea din jur creştea încet. Imediat ce fu capabil să respire confortabil închise valva. În cilindru se găsea suficient gaz pentru două astfel de reprize; era posibil să mai aibă nevoie de el.

Odată jetul de oxigen închis, în interior se aşternu liniştea. Bowman rămase înăuntru, ascultînd cu atenţie. Vuietul din exterior încetase de asemenea; vasul era gol, cu întreaga atmosferă golită afară în spaţiu.

Sub picioare, vibraţia sălbatică a centrifugei se liniştise şi ea. Volantul se rotea în prezent liniştit în vid.

Bowman îşi lipi urechea de perete să vadă dacă reuşea să mai prindă alte zgomote transmise prin corpul de metal al vasului. Nu ştia la ce să se aştepte, dar acum ar fi crezut orice. Abia dacă ar fi fost surprins să audă zumzetul uşor produs de motoare, dacă *Discovery* îşi modifica cumva cursul; de afară însă îi parveni numai tăcerea.

În adăpost putea să rămînă în viaţă circa o oră, chiar şi fără costum. Părea o risipă să piardă oxigenul nefolosit din mica încăpere, dar aşteptarea nu avea nici o raţiune. Hotărîse deja ce trebuia făcut; cu cît întîrzia mai mult, cu atît mai dificil avea să fie.

După ce-şi puse costumul şi-i verifică integritatea, pompă oxigenul rămas afară din cuşetă, egalizînd presiunile. Uşa se deschise uşor, iar el păşi în centrifuga acum tăcută. Doar atracţia neschimbată a gravitaţiei încă dovedea că se roteşte. Din fericire nu se învîrtea mai rapid, dar asta constituise una din grijile sale mai mărunte.

Luminile de urgenţă erau încă aprinse. În plus dispunea de reflectorul propriu al costumului care să-l ghideze. Lumină coridorul din faţă, hibernacolele şi ceea ce îi era groază să găsească acolo.

Mai întîi se uită la Whitehead. O singură privire fu de ajuns. Considerase că un om în stare de hibernare nu prezintă semne de viaţă, dar acum ştia că se înşelase. Deşi imposibil de definit, *exista* o diferenţă între hibernare şi moarte. Indicatoarele roşii şi curbele nemodulate de pe display îi confirmară ceea ce deja ghicise.

La fel stăteau lucrurile cu Kamiski şi cu Hunter. Nu-i cunoscuse niciodată prea bine şi nici nu-i va cunoaşte vreodată.

Se afla într-o navă fără aer, parţial incapacitată, cu toate comunicaţiile cu Pămîntul întrerupte. Pe o distanţă de şapte sute cincizeci de milioane de kilometri nu se găsea nici o altă fiinţă umană.

Totuşi, dintr-un punct de vedere deloc neglijabil, nu era singur. Înainte de a ajunge în afara oricărui pericol, trebuia să fie încă şi mai singur.

Niciodată înainte nu parcursese coridorul din axa caruselului purtînd un costum presurizat; spaţiul era îngust iar drumul dificil şi extenuant. Pentru a îngreuna lucrurile, pa-

sajul circular era presărat de deșeuri abandonate acolo de tromba ce golise nava de aer.

La un moment dat, reflectorul lui Bowman căzu pe o pată lipicioasă de lichid roșu, unde fluidul se lovise de un panou. Cîteva clipe simți că-i vine greață, pînă ce observă în apropiere fragmentele unui container de plastic și înțelese că era vorba de un aliment – probabil gem. Lichidul continuă să clocotească obscen în vid în vreme ce el trecea pe alături.

Ieși din compartimentul centrifugei, înaintînd încet spre puntea de control. Prinse o scurtă secțiune de scară și se ridică în lungul ei, mînă după mînă, cu cercul strălucitor de lumină jucîndu-i în față.

Rareori călcase Bowman în acest loc; nu avusese ce să caute aici, pînă acum. În cele din urmă ajunse la o ușiță eliptică pe care stătea scris: INTRAREA PERMISĂ DOAR PERSONALULUI AUTORIZAT, AȚI OBȚINUT CERTIFICATUL H.19? și ZONĂ SPECIALĂ – A SE INTRA NUMAI ÎN COSTUME SPECIALE CU SUCȚIUNE.

Deși ușa nu era încuiată, purta trei sigilii, fiecare cu ștampila unei autorități diferite, incluzînd-o pe cea a Agenției de Astronautică. Să fi fost însă și Marele Sigiliu Prezidențial, Bowman n-ar fi ezitat să-l rupă.

Mai călcase o singură dată aici pe vremea cînd instalarea se afla în plin proces. Uitase cu desăvîrșire că în mica încăpere, cu rîndurile și coloanele ei de unități logice frumos aranjate, semănînd mai degrabă cu seiful unei bănci, se găsea una din lentilele de input vizual ale lui Hal.

Știu imediat că ochiul reacționase la prezența sa. Se auzi fîsîitul produs de unda purtătoare în vreme ce transmițătorul local era conectat; apoi o voce familiară ieși din difuzor.

— Se pare că s-a întîmplat ceva cu sistemul de suport vital, Dave.

Bowman nu-i acordă atenție. Studia cu grijă micile etichete de pe unitățile logice, verificîndu-și planul de acțiune.

— Dave, spuse din nou Hal, ai descoperit unde e problema?

Avea să fie o operațiune deosebit de delicată; nu era vorba de a tăia pur și simplu alimentarea cu energie, așa cum ar fi fost răspunsul în cazul unui computer lipsit de conștiință pe Pămînt. Mai mult, în cazul lui Hal existau șase sisteme de alimentare independente, cu circuite separate și un back-up final constînd dintr-o unitate nucleară blindată. Nu era deloc suficient să apeși pe un buton și chiar dacă acest lucru ar fi fost posibil, rezultatul final s-ar fi dovedit dezastruos.

Aceasta deoarece Hal constituia sistemul nervos al vasului; fără superviziunea sa, *Discovery* devenea un cadavru mecanic. Singura cale de a proceda era să taie centrii nervoși superiori ai creierului strălucit însă bolnav, lăsînd în funcțiune automatele de control. Bowman nu făcea încercarea legat la ochi întrucît chestiunea fusese discutată pe durata antrenamentelor, deși nimeni nu crezuse atunci că ea va surveni vreodată cu adevărat. Știa că își asumă un risc extraordinar; în cazul unui spasm reflex, totul s-ar fi sfîrșit în cîteva secunde.

— Cred că s-a produs o defecțiune la sistemul de închidere al porților-ecluză din hangar, remarcă Hal. Ești norocos că ai scăpat cu viață.

Bowman gîndi amar că nu-și închipuise niciodată că va face pe chirurgul amator, executînd o lobotomie dincolo de orbita lui Jupiter.

Eliberă bara de siguranță de pe secțiunea etichetată FEEDBACK COGNITIV și scoase din conector primul bloc de memorii. Complexa rețea tridimensională, încăpînd foarte bine în podul palmei unui om și totuși conținînd milioane de elemente, pluti mai departe în seif.

— Hei, Dave, se auzi Hal. Ce faci?

Mă întreb dacă poate simți durerea? Probabil că nu, își spuse Bowman; în cortexul uman, la urma urmei, nu se găsesc organe de simț. Creierul poate fi operat fără anestezie.

Începu să deconecteze, una cîte una, micile unități ale panoului întitulat SUBLINIERE EGO. Fiecare bloc continua să plutească mai departe imediat ce-i părăsea mîna, pînă ce lovea peretele opus și își schimba direcția. Curînd în seif se aflau mai multe blocuri derivînd încet încoace și încolo.

— Ascultă, Dave, zise Hal. Am ani de exercițiu operațional înmagazinați în memorie. O cantitate imensă de efort a fost depusă pentru a mă face să fiu ceea ce sînt.

O duzină de unități fuseseră scoase din conectori, însă datorită multiplei redundanțe a proiectării – o altă trăsătură copiată după creierul uman – computerul încă reușea să-și mențină integritatea.

Atacă panoul AUTO-INTELECT.

— Dave, spuse Hal, nu înțeleg de ce-mi faci asta. . . Am cel mai mare entuziasm pentru misiune. . . Îmi distrugi mintea. . . Nu înțelegi?. . . Voi deveni ca un copil. . . Nu va mai rămîne nimic din mine. . .

E mai greu decît mă așteptam, socoti Bowman. Distrug singura creatură conștientă din Universul meu. Dar trebuie să o fac dacă vreau să recapăt controlul asupra navei.

— Sînt computerul Hal Nouă Mii, număr de producție 3. Am devenit operațional la uzinele HAL din Urbana, Illinois, pe data de 12 ianuarie 1997. Capra sare-n piatră, piatra crapă-n patru. The rain in Spain is mainly in the plain[1]. Dave, ești încă acolo? Știai că rădăcina pătrată a lui 10 este 3, virgulă 162277660168379? Logaritmul lui 10 în baza e este zero virgulă 434294481903252. . . corecție, acesta este logaritmul lui e în baza 10. . . Inversul lui trei este zero virgulă 333333333333333333333. . . de două ori doi face . . . de două ori doi face. . . aproximativ patru virgulă 1010101010 1010101010101010. . . Se pare că am niște probleme – primul meu instructor a fost doctorul Chandra. El m-a învățat să cînt un cîntec; sună așa "Daisy, Daisy, give me your answer, do. I'm half crazy all for the love of you."[1]

(1) Frază celebră din filmul lui George Cuckor, *My Fair Lady*, unde este folosită în studiul foneticii limbii engleze (n.tr.)

Vocea se opri atît de brusc încît Bowman îngheță cu mîna pe una din unitățile de memorie. Apoi, cu totul neașteptat, Hal vorbi din nou.

Ritmul glasului era mult mai lent, iar cuvintele aveau o intonație moartă, mecanică; niciodată nu le-ar fi recunoscut originea.

— Bună. . . dimineața. . . Doctor. . . Chandra. . . Eu. . . sînt. . . Hal. . . Sînt. . . pregătit. . . pentru. . . prima. . . lecție. . . a. . . zilei. . .

Bowman nu mai rezistă. Smulse ultimul bloc, iar Hal amuți pentru totdeauna.

(1) Versuri ale unui cunoscut cîntec de dragoste (n.tr.)

29. Singur

Asemeni unei jucării delicate și complexe, nava plutea inertă și nemișcată în vidul cosmic. Nu exista nimic care să o indice ca pe cel mai rapid obiect din Sistemul Solar, căci *Discovery* călătorea acum mai rapid decît se mișcau oricare din planetele din jurul Soarelui.

Nu exista de asemenea nici o indicație că adăpostea viață: din contra. Orice privitor ar fi remarcat două semne evidente: porțile hangarului erau larg deschise, iar vasul învăluit într-un nor de deșeuri, dispersîndu-se încet.

Împrăștiate într-un volum de spațiu cu un diametru de kilometri întregi se găseau bucăți de hîrtie, de aliaj, bucăți neidentificabile de material și, ici-colo, stoluri de cristale sclipitoare în lumina Soarelui precum giuvaerurile, acolo unde lichidul fusese supt afară din navă și înghețat pe loc. Toate reprezentau probele vădite ale unui cataclism, așa cum fărîmele plutitoare pe suprafața oceanului dovedesc naufragiul unui vapor. Însă în oceanul cosmic o navă nu se poate scufunda; chiar distruse, rămășițele continuă să traseze orbita originală pentru veșnicie.

Totuși vasul nu era complet mort, deoarece la bord se consuma energie. Pe hublourile de observație și prin ecluze răzbătea o iluminație albăstruie. Acolo unde e lumină, poate fi și viață.

Și în cele din urmă se văzu o mișcare. Umbre tremurau în lumina azurie, în interiorul hangarului. Ceva ieșea afară în spațiu.

Era un obiect cilindric, acoperit cu o pînză ce fusese bine strînsă în jur. O clipă mai tîrziu fu urmat de un altul, și apoi de un al treilea. Toate fuseseră ejectate cu o viteză considerabilă; în cîteva minute se aflau deja la o depărtare de sute de metri.

Se scurse o jumătate de oră; după care ceva cu mult mai masiv ieși pe ușile ecluzei. Una din capsule își croia drum în exterior.

Foarte atentă ocoli corpul vasului și ancoră aproape de baza suportului antenei. Din ea ieși o persoană în costum presurizat, care trebălui cîteva minute la suport, apoi reveni în capsulă. După un timp, naveta se întoarse înapoi în hangar; pluti o vreme în fața porții, ca și cum i-ar fi fost dificil fără ajutorul pe care se obișnuise să-l primească altădată. Dar în cele din urmă, cu una sau două opinteli, își făcu loc înăuntru.

Nimic altceva nu se petrecu vreme de mai bine de un ceas; cele trei obiecte dispăruseră de mult din vedere, depărtîndu-se în șir indian de vas.

Apoi porțile ecluzei se închiseră, se deschiseră și se închiseră din nou. Puțin mai tîrziu, slaba iluminație azurie se stinse ca să fie înlocuită de o strălucire mult mai intensă. *Discovery* revenea la viață.

După care se făcu observat un indiciu și mai sugestiv. Marea farfurie a antenei, care vreme de ore privise nefolositoare spre Saturn, începu să se miște. Se răsuci spre pupa vasului, privind către tancurile de combustibil și suprafețele de mii de metri pătrați ale radiatoarelor. Își ridică cupa ca o floare a soarelui în căutarea astrului zilei.

În interiorul lui *Discovery*, David Bowman alinie cu grijă crucea de centrare pe Pămîntul aflat în creștere. Lipsit de un control automat, era nevoit să reorienteze mereu antena – care ar fi trebuit să rămînă în poziție corectă cîteva minute în șir. De această dată nu mai existau semnale perturbatoare.

Începu să transmită.Se va scurge peste o oră înainte ca vorbele sale să ajungă pe Pămînt, iar Centrul de Control să afle ce se întîmplase. Alte două ore vor trece înainte ca el să primească un răspuns.

Şi era dificil de imaginat ce mesaj va trimite Pămîntul, exceptînd un plin de simpatie şi de tact "Adio".

30. Secretul

Heywood Floyd arăta de parcă puţin somn i-ar fi prins bine. Faţa îi era brăzdată de îngrijorare. Indiferent de stare însă, vocea îi sună fermă şi liniştitoare; făcea tot posibilul pentru a da încredere în sine celui mai singur om din cealaltă parte a Sistemului Solar.

— Mai întîi de toate, doctore Bowman, începu el, trebuie să vă felicităm pentru modul în care aţi rezolvat o situaţie extrem de dificilă. Aţi făcut exact ce trebuia confruntat fiind cu o situaţie neprevăzută şi fără precedent.

Credem că în prezent cunoaştem cauza defecţiunii computerului vostru Hal Nouă Mii, însă acest aspect îl vom discuta mai tîrziu, deoarece nu mai constituie o problemă critică. Ceea ce ne interesează acum este să vă acordăm întreaga asistenţă posibilă, astfel încît să duceţi misiunea la bun sfîrşit.

Iar acum trebuie să vă comunic adevăratul ei scop pe care am reuşit, cu mari dificultăţi, să-l ţinem secret publicului larg. Aţi fi primit toate instrucţiunile în timpul apropierii de Saturn; ceea ce urmează este un scurt rezumat menit să vă familiarizeze cu datele chestiunii. Benzi cu înregistrări complete vor fi transmise în viitorul imediat. Ce vă voi spune e categorisit ca material de maximă securitate.

Cu doi ani în urmă am descoperit prima dovadă a existenţei vieţii extraterestre inteligente. O lespede sau un monolit din material dur, negru, de trei metri înălţime, a fost descoperit îngropat în craterul Tycho. Iată-l.

La vederea lui TMA-1, cu figurile în costume spațiale îngrămădindu-se în jur, Bowman se apleca înainte spre ecran, cu gura căscată de uimire. În entuziasmul acestei revelații – ceea ce, asemeni oricărui om interesat de spațiul cosmic, așteptase întreaga viață – aproape că uită de propria sa situație disperată.

Simțămîntul de emoție fu înlocuit rapid de un altul. Era extraordinar, *dar ce avea de-a face cu el?* Nu exista decît un singur răspuns posibil. Își adună gîndurile, în vreme ce Heywood Floyd reapărea pe ecran.

— Lucrul cel mai uimitor legat de acest obiect este antichitatea sa. Datele geologice dovedesc dincolo de orice îndoială că are o vechime de trei milioane de ani. A fost îngropat pe Lună, prin urmare, atunci cînd strămoșii noștri erau oameni-maimuță primitivi.

După o asemenea durată, era normal să se presupună că-i inert. La scurt timp însă după răsăritul lunar, a emis o extrem de puternică emisie de energie radio. Credem că această energie a constituit doar reziduul, efectul secundar al unei forme necunoscute de radiație, întrucît în același timp, mai multe sonde spațiale au detectat o neobișnuită interferență străbătînd întreg Sistemul Solar. Am reușit să-i stabilim traiectoria cu mare precizie. A fost direcționată exact către Saturn.

Judecînd lucrurile după eveniment, am stabilit că monolitul e un mecanism de semnalizare alimentat cu energie solară, sau cel puțin declanșat de Soare. Faptul că și-a emis pulsul imediat după răsărit, în momentul cînd a fost expus luminii zilei pentru prima dată după trei milioane de ani, nu poate fi considerat o simplă coincidență.

Și totuși obiectul a fost îngropat în mod *deliberat* – nu există nici o îndoială în privința asta. S-a executat o excavație de zece metri adîncime, blocul a fost depus la fundul ei, iar groapa acoperită cu grijă.

Poate vă întrebați cum am descoperit-o. Ei bine, obiectul a fost ușor – dubios de ușor – de găsit. Îl înconjura un puternic cîmp magnetic, astfel că practic ne-a sărit în ochi imediat după ce am început să efectuăm cercetări orbitale de joasă înălțime.

De ce o mașină acționată de Soare la zece metri adîncime? Am examinat zeci de teorii, deși ne dăm seama că motivele unor creaturi cu un avans de trei milioane de ani față de noi ar putea fi complet indescifrabile.

Teoria favorită e și cea mai simplă și mai logică. Este de asemenea cea mai îngrijorătoare.

Ascunzi în întuneric un mecanism declanșat de razele solare, numai dacă vrei să afli momentul cînd e scos afară la lumină. Cu alte cuvinte, monolitul constituie probabil un soi de alarmă. Iar noi am declanșat-o.

Dacă civilizația care l-a îngropat încă mai dăinuie, nu știm. Trebuie să presupunem că ființele ale căror mașini încă funcționează după trei milioane de ani au construit o societate la fel de durabilă. Și mai trebuie să presupunem, pînă vom obține dovezi contrare, că ne sînt ostile. S-a argumentat adesea că orice cultură avansată trebuie să fie și pașnică, însă n-avem voie să ne asumăm riscuri. Însăși istoria lumii noastre ne-a arătat de atîtea ori că rasele primitive nu reușesc să supraviețuiască contactului cu civilizații evoluate. Antropologii vorbesc de "șocul cultural"; s-ar putea să se dovedească necesar să pregătim întreaga lume pentru un asemenea șoc. Dar pînă ce nu știm *ceva* despre creaturile care au vizitat Luna – și probabil Pămîntul – acum trei milioane de ani, nu putem începe nici măcar să ne pregătim.

Misiunea dumneavoastră, prin urmare, reprezintă mai mult decît o călătorie de descoperire. Este o misiune de recunoaștere într-un teritoriu necunoscut și potențial primejdios. Echipa condusă de doctorul Kaminski fusese special antrenată în acest scop; în prezent va trebui să vă descurcați fără ei...

În sfîrșit, ținta propriu-zisă. Pare incredibil ca forme avan-

sate de viață să existe pe Saturn, sau să fi evoluat pe oricare dintre sateliții săi. Plănuisem să cercetăm întreg sistemul și încă sperăm ca dumneavoastră să conduceți un program simplificat. Acum însă s-ar putea să fim nevoiți să ne concentrăm pe cel de-al optulea satelit, Iapetus. Cînd va veni vremea manevrelor terminale, vom hotărî dacă veți face contact sau nu cu acest remarcabil obiect.

Iapetus este unic în Sistemul Solar – cunoașteți acest fapt, desigur, dar asemeni majorității astronomilor ultimelor trei sute de ani, probabil nu i-ați acordat mare atenție. Așa că permiteți-mi să vă reamintesc că cel care l-a descoperit pe Iapetus în 1671, Cassini, a observat totodată că e de *șase ori* mai strălucitor pe o poziție a orbitei sale, decît în punctul opus.

Faptul reprezintă o realitate extraordinară pentru care nu s-a găsit niciodată o explicație satisfăcătoare. Iapetus e atît de mic – circa o mie două sute de kilometri diametru – încît și telescoapele lunare au probleme în a-i repera discul. Totuși, pe una din fețe pare a se afla o pată sclipitoare, simetrică, a cărei prezență ar putea fi legată de TMA-1. Uneori stau și mă gîndesc că Iapetus a funcționat ca un far vreme de trei sute de ani, iar noi ne-am dovedit prea proști pentru a-i citi mesajul...

Așadar, cunoscînd adevăratul obiectiv sînteți în măsură să apreciați importanța vitală a misiunii. Cu toții ne rugăm cerului să ne puteți încă furniza cîteva elemente pentru un anunț preliminar; secretul nu mai poate fi păstrat pentru mult timp.

În prezent nu știm dacă trebuie să sperăm sau să ne temem. Nu știm dacă printre lunile lui Saturn veți întîlni binele sau răul, sau numai ruine de o mie de ori mai bătrîne decît Troia.

V
Lunile lui Saturn

31. Supraviețuitor

Munca constituie remediul cel mai bun pentru orice șoc, iar Bowman avea acum de lucru cît pentru toți camarazii săi dispăruți. Cît mai rapid posibil, începînd cu sistemele fără de care el și nava ar fi murit, trebuia s-o aducă pe *Discovery* în stare operațională.

Sistemele de suport vital reprezentau prima dintre priorități. Se pierduse mult oxigen, dar rezervele erau suficient de mari ca să susțină un singur om. Reglarea presiunii și a temperaturii se efectua în mare parte automat; rareori Hal fusese nevoit să intervină. Monitoarele de pe Pămînt reușeau să îndeplinească multe din funcțiunile inteligente ale computerului ucis, în ciuda importantului interval de timp dintre fenomen și reacția la el. Orice defecțiune – mai puțin o spărtură serioasă în carcasă – avea nevoie de ore ca să devină o problemă serioasă, timp îndestulător pentru a o preveni.

Circuitele energetice, de navigație și propulsie nu fuseseră afectate; în orice caz, de ultimele două Bowman nu va avea nevoie luni de zile, pînă în clipa întîlnirii cu Saturn. În plus, chiar de la distanță Pămîntul era capabil să supravegheze manevrele. Ajustările orbitale finale aveau să fie neplăcute datorită nesfîrșitelor verificări, însă aceasta nu reprezenta un impediment serios.

Evacuarea trupurilor neînsuflețite constituise de departe cea mai neplăcută dintre treburi. Era bine că membrii echipei de observație îi fuseseră colegi, dar nu prieteni apropiați, se pomenise gîndind Bowman. Se antrenaseră împreună vre-

me de cîteva săptămîni; privind retrospectiv, astăzi înțelegea că totul nu fusese decît un test de compatibilitate.

Cînd în final sigilă hibernacolele pustii, se simți asemeni unui profanator de morminte egiptene. Kaminski, Whitehead și Hunter vor ajunge cu toții pe Saturn înaintea lui, dar după Frank Poole. Cumva, gîndul îi produse o satisfacție amară.

Nu încercă să verifice dacă restul sistemului de hibernare se comporta normal. Deși în ultimă instanță viața sa ar fi atîrnat de buna lui funcționare, era totuși o problemă care nu presa. Pînă la intrarea navei pe orbită multe lucruri ar fi putut să se mai întîmple.

Era chiar posibil, deși nu studiase cu atenție nivelul rezervelor, ca printr-o raționalizare grijulie să rămînă în viață fără ajutorul hibernării, pînă la sosirea ajutoarelor. Dacă reușea să supraviețuiască și din punct de vedere psihologic, reprezenta o cu totul altă chestiune.

Se străduia să evite să se gîndească la asemenea probleme de viitor și să se concentreze pe cele esențiale și imediate. Treptat curăță vasul, verifică dacă mașinile funcționau cum se cuvine, discută dificultățile tehnice cu Terra, operînd pe baza unui program de odihnă minimă. Pe parcursul primelor săptămîni, arareori avu timp să se gîndească la marele mister spre care gonea inexorabil – deși de uitat nu-l uitase niciodată.

În cele din urmă, după ce în navă se stabili încet rutina – una care-i necesita constant supravegherea – Bowman reuși să-și facă timp să studieze rapoartele și rezumatele trimise de pe Pămînt. Din nou și din nou ascultă înregistrarea făcută în momentul cînd TMA-1 salutase răsăritul prima dată în trei milioane de ani. Privea figurile costumate mișcîndu-se în jur, zîmbind la panica ce-i cuprinsese pe toți în clipa emiterii semnalului, care le blocase receptoarele radio cu forța vocii sale electronice.

De atunci, lespedea neagră nu mai făcuse nimic. Fusese acoperită, apoi expusă din nou la Soare, fără reacție. Nu se întreprinsese nici o acțiune de a o tăia, parte din precauție științifică dar și de teama unor posibile consecințe negative.

Cîmpul magnetic care condusese la descoperirea ei dispăruse odată cu țipătul electronic. Poate că, teoretizau unii experți, fusese generat de un curent electric stabilit într-un superconductor, unde își păstrase astfel energia vreme de eoni pînă în momentul cînd fusese nevoie de ea. Că monolitul dispunea de o sursă proprie de energie părea cert; energia solară absorbită în decursul scurtei expuneri la lumină nu explica intensitatea semnalului.

O altă trăsătură curioasă, poate lipsită de importanță, dusese la discuții nesfîrșite. Monolitul măsura trei metri treizeci și cinci, cu o secțiune transversală de zero treizeci pe un metru cincizeci și doi. Atunci cînd dimensiunile îi fuseseră verificate cu atenție, se descoperise că se găseau în proporție exactă de 1 : 4 : 9 – pătratele primelor trei numere naturale. Nimeni nu oferise o explicație satisfăcătoare, însă cu greu ar fi putut fi socotită o coincidență, dată fiind precizia extremă a dimensiunilor. De fapt, era chiar umilitor că întreaga tehnologie terestră n-ar fi reușit să prelucreze un bloc inert din indiferent ce material cu o asemenea acuratețe. Cumva, această expunere pasivă și aproape arogantă de perfecțiune geometrică impresiona la fel de mult ca celelalte trăsături ale lui TMA-1.

Bowman asculta totodată, cu o detașare curioasă, scuzele tardive ale Centrului de Control pentru programarea defectuoasă. Vocile sosite de pe Terra conțineau o notă defensivă; își imagina recriminările care se aruncau umul altuia între cei ce plănuiseră expediția.

O serie de argumente aveau, firește, incluzînd rezultatele unui studiu secret al Departamentului Apărării, Proiectul BARSOOM, realizat de către Școala de Psihologie a Universității Harvard în 1989. În acest experiment de sociologie controlată, variate grupuri de populație fuseseră asigurate

că omenirea intrase în contact cu extratereștrii. Mulți dintre subiecții testați chiar credeau, cu ajutorul drogurilor, al hipnozei și efectelor vizuale, că întîlniseră efectiv creaturi de pe alte planete, astfel încît reacțiile lor fuseseră considerate ca fiind autentice.

Unele din ele se dovediseră foarte violente; se părea că în multe ființe umane, dealtminteri perfect normale, se găsea un sîmbure bine înrădăcinat de xenofobie. Avînd în vedere palmaresul omenirii în materie de linșaje, pogromuri și alte asemenea amabilități, acest adevăr nu ar fi trebuit să mire pe nimeni. Totuși, organizatorii studiului se arătaseră foarte neliniștiți, iar rezultatele nu fuseseră niciodată făcute publice. Cele cinci cazuri de panică totală provocate de difuzarea pe posturile de radio a *Războiului Lumilor* al lui H. G. Wells veniseră să întărească concluziile experimentului...

În ciuda acestor argumente, Bowman se întreba uneori dacă primejdia șocului cultural constituia singura explicație pentru extremul secret în care se desfășura misiunea. Unele aluzii strecurate în transmisiile recepționate de el sugerau că blocul S.U.A.–U.R.S.S. spera să obțină unele avantaje din întîietatea stabilirii contactului cu inteligențe extraterestre. Din punctul său de vedere, privind Pămîntul ca pe un astru mărunt aproape pierdut în strălucirea Soarelui, astfel de considerații păreau acum ridicole.

Mai degrabă se arăta interesat – deși în prezent chestiunea nu prea mai avea importanță – de explicația avansată pentru purtarea lui Hal. Nimeni nu avea să fie vreodată sigur de adevăr, însă faptul că unul din computerele 9000 ale Centrului de Control intrase într-o stare de psihoză asemănătoare, aflîndu-se în prezent sub terapie intensivă, indica corectitudinea ipotezei. Nu vor mai comite aceeași greșeală a doua oară, iar faptul că ei, constructorii lui Hal, nu reușiseră să înțeleagă psihologia propriei creații, arăta cît de dificilă se putea dovedi stabilirea comunicației cu alte ființe raționale.

Lui Bowman îi venea ușor să creadă teoria doctorului Simonson că sentimentele de vină din subconștient, cauzate de conflictele de programare, îl determinaseră pe Hal să încerce să rupă legătura cu Pămîntul. Și îi plăcea să creadă, deși din nou era vorba de ceva ce nu putea fi niciodată dovedit, că Hal nu avusese cîtuși de puțin intenția să-l omoare pe Poole. Încercase doar să distrugă dovezile, căci dacă unitatea AE-35 raportată ca arsă ar fi fost adusă înăuntru și se dovedea operațională, atunci minciuna lui ar fi fost dată în vileag. După aceea, asemeni oricărui criminal încurcat tot mai tare în propria-i plasă de minciuni, panicase.

Iar panica reprezenta un lucru pe care Bowman îl înțelegea mai bine decît ar fi dorit, întrucît cunoscuse sentimentul de două ori în viață. Prima dată ca adolescent, făcînd surfing și fiind cît pe ce să se înece și a doua oară ca astronaut în timpul antrenamentelor, cînd o supapă defectă îl convinsese că oxigenul i se va termina înainte de a ajunge la adăpost.

În ambele ocazii aproape își pierduse judecata; se aflase la cîteva secunde distanță de a se transforma într-un ghem inconștient de impulsuri nervoase. De fiecare dată reușise să se controleze, însă învățase de atunci că orice om, în anumite circumstanțe, poate fi dezumanizat de panică.

Dacă așa ceva se întîmpla omului, atunci i se putea întîmpla și lui Hal. Cu acest adevăr, amărăciunea și sentimentul de a fi fost trădat de către computer începură să se șteargă. În orice caz, țineau de-acum de un trecut complet umbrit de promisiunea și amenințarea unui viitor necunoscut.

32. Privitor la E.T.[1]

Exceptînd mesele grăbite din carusel (din fericire automatele de bucătărie nu fuseseră deteriorate) Bowman practic trăia pe puntea de control. Moțăia în scaun, astfel încît să poată detecta orice semn de pericol de la cea dintîi manifestare. Urmînd instrucțiunile Centrului de Control, instalase o serie de sisteme de securitate ce funcționau suficient de bine. Începuse chiar să pară probabil că va supraviețui pînă cînd *Discovery* va ajunge pe Saturn – lucru care avea să se petreacă oricum, fie că el se va afla sau nu în viață.

Deși nu dispunea de timp ca să privească decorul înconjurător iar bolta spațială nu constituia o noutate pentru el, ceea ce se găsea acolo, dincolo de hublourile de observație, aproape că-l împiedica să se concentreze chiar și asupra problemelor legate de supraviețuire. Drept în față, după cum era în prezent orientat vasul, se întindea Calea Lactee, cu norii ei de stele atît de numeroase încît îți paralizau judecata. Acolo se găseau cețurile învolburate din Sagittarius[2], roiurile fierbinți de sori care ascundeau pentru totdeauna inima galaxiei de ochii omului. Acolo se afla umbra cunoscută dintre brațele spiralate ale Galaxiei, o gaură în spațiu unde nu strălucea nici un astru. Și tot acolo se afla

(1) Abreviere pentru Extra-Terrestrial, extraterestru (n.tr.)
(2) Constelație zodiacală din emisfera sudică a cerului, traversată de Soare în lunile decembrie și ianuarie (n.tr.)

Alpha Centauri, cea mai apropiată dintre stele, prima stație situată dincolo de hotarele Sistemului Solar.

Deși întrecută în strălucire de Sirius și de Canopus, Alpha Centauri era cea care atrăgea constant privirile și gîndurile lui Bowman ori de cîte ori privea afară. Acel punct luminos, ale cărui raze călătoreau ani de zile ca să ajungă pînă la el, devenise simbolul dezbaterilor secrete dezlănțuite pe Pămînt, ale căror ecouri îi parveneau și lui din cînd în cînd.

Nimeni nu se îndoia de existența unei legături între TMA-1 și sistemul saturnian, deși savanții nu acceptau în totalitate ideea că ființele ce ridicaseră monolitul ar fi fost originare de aici. Pentru viață, Saturn era mai ostil încă decît Jupiter, iar numeroșii săi sateliți erau înghețați într-o iarnă veșnică, la temperaturi de sub trei sute de grade. Numai unul dintre ei, Titan, poseda o atmosferă proprie, iar aceasta era în fapt un înveliș subțire de metan otrăvitor.

Așa că după toate probabilitățile, creaturile care vizitaseră Luna cu atît de mult timp în urmă erau nu numai extraterestre, ci și extrasolare; ființe sosite din alte stele, stabilindu-și bazele oriunde ar fi dorit. Iar acest fapt ridica o altă chestiune: era în stare vreo tehnologie, oricît de avansată, să ofere mijloacele de a străbate prăpastia dintre Sistemul Solar și cel mai apropiat soare străin?

Mulți oameni de știință negau cu hotărîre posibilitatea. Argumentau că *Discovery*, cea mai rapidă navă spațială proiectată de către om, ar fi avut nevoie de douăzeci de mii de ani ca să ajungă pe Alpha Centauri – și de milioane de ani ca să străbată o distanță apreciabilă în galaxie. Și chiar dacă în anii ce aveau să vină sistemele de propulsie vor evolua dincolo de previziuni, în cele din urmă tot se vor izbi de bariera intangibilă a vitezei luminii. Prin urmare, constructorii lui TMA-1 *trebuiau* să împartă același Soare cu omul și deoarece de-a lungul timpului nu-și manifestaseră prezența, însemna că probabil dispăruseră.

O minoritate zgomotoasă refuza să fie de acord. Chiar

dacă e nevoie de secole ca să călătorești de la o stea la alta, spuneau ei, nu constituia un obstacol pentru niște exploratori suficient de hotărîți. Tehnica hibernării, folosită chiar pe *Discovery*, reprezenta un posibil răspuns. Altul îl constituia o lume închisă, artificială, pornită într-o călătorie ce s-ar fi întins pe mai multe generații.

În orice caz, de ce să se presupună că alte ființe raționale aveau o durată de viață la fel de scurtă ca a omului? În Univers puteau exista ființe pentru care un voiaj de o mie de ani să nu producă decît o ușoară plictiseală...

Astfel de argumente, teoretice așa cum erau, priveau o chestiune de importanță majoră, implicînd conceptul "timpului de reacție". Dacă TMA-1 era într-adevăr un soi de sonerie cosmică, ajutat probabil de alte dispozitive din preajma lui Saturn, atunci mesajul său nu avea să-și atingă destinația de ani de zile. Chiar dacă răspunsul ar fi fost dat numaidecît, omenirea dispunea totuși de un interval măsurabil în decenii – mai probabil chiar în secole. Pentru mulți, gîndul era deosebit de liniștitor.

Nu însă pentru toți. Cîțiva savanți – majoritatea împătimiți ai plajelor îndepărtate ale fizicii teoretice – puneau deconcertanta întrebare: "Sîntem oare siguri că viteza luminii constituie o barieră impenetrabilă?" Adevărat că teoria generală a relativității se dovedise remarcabil de durabilă, în curînd urmînd să-și sărbătorească primul centenar, dar și ea începuse să prezinte fisuri. În plus, dacă Einstein nu putea fi contrazis, cel puțin erau datori să încerce să îl ocolească.

Cei ce sponsorizau respectivul punct de vedere vorbeau cu speranță de scurtături prin alte dimensiuni, linii mai drepte decît linia dreaptă, de conectivitatea hiperspațială. Le plăcea teribil de mult să folosească o expresie edificatoare rostită de un matematician de la Princeton-ul secolului trecut: "Găuri de viermi în spațiu." Criticilor li se reamintea maxima lui Niels Bohr: "Teoria ta este trăznită, dar nu suficient de trăznită pentru a fi valabilă."

Dacă între fizicieni avea loc această dispută, ea nu însemna nimic comparativ cu cea dintre biologi, atunci cînd dezbăteau antica și venerabila problemă a înfățișării ființelor extraterestre. Se formaseră două tabere opuse, una din ele explicînd că astfel de creaturi trebuiau să fie umanoide, cealaltă convinsă că "ei" arătau cu totul altfel decît omul.

Cei ce optaseră pentru prima variantă erau convinși că modelul celor două picioare, celor două brațe, ale principalelor organe de simț plasate în punctul cel mai înalt, era atît de reușit și de normal încît era absurd să te gîndești la un altul mai bun. Desigur, existau cu siguranță deosebiri minore, ca șase degete în loc de cinci, culori ciudate ale părului, ori aranjamente faciale stranii; însă majoritatea extratereștrilor inteligenți – în mod uzual desemnați sub abrevierea de E.T. – trebuiau să fie atît de similari cu Omul, că la o singură privire aruncată de la depărtare, în lumină proastă, nici n-ar fi trebuit să fie deosebiți de acesta.

Opinia antropomorfă era ridiculizată de un alt grup de biologi, adevărate produse ale Erei Spațiale, ce se simțeau liberi de prejudecățile trecutului. Ei arătau că trupul omenesc constituie rezultatul a milioane de alternative evoluționiste, alese de șansă de-a lungul timpului. În oricare din aceste nenumărate momente decisive, zarurile genetice ar fi putut cădea pe alte numere, poate cu rezultate chiar mai fericite. Deoarece corpul uman e un amestec bizar de improvizații, fiind plin de organe care au trecut de la o funcție la alta, nu întotdeauna cu succes deplin, și de altele scoase din uz ca apendicele, nu numai nefolositoare în prezent, ci chiar dăunătoare.

Alți gînditori, descoperi Bowman, împărtășeau puncte de vedere mai exotice. Nu erau de părere că ființe cu adevărat avansate ar fi posedat trupuri. Mai devreme ori mai tîrziu, pe măsură ce cunoașterea științifică progresa, trebuiau să se debaraseze de adăposturile fragile oferite de Natură și aflate la cheremul accidentelor și al bolilor, care-i sorteau inevitabil

morții. Astfel, ei le-ar fi schimbat, înlocuindu-le cu construcții de metal și plastic, descoperind în acest mod nemurirea. Creierul ar fi rămas o vreme ultima rămășiță a corpului organic, direcționînd membrele mecanice și studiind Universul prin senzori electronici – simțuri cu mult mai fine și mai subtile decît cele pe care evoluția oarbă le-ar fi dezvoltat vreodată.

Chiar și pe Pămînt, primii pași în această direcție fuseseră deja făcuți. Existau milioane de oameni, altădată condamnați, care trăiau fericiți datorită membrelor, rinichilor, plămînilor și inimilor artificiale. Procesul nu putea avea decît o singură concluzie – oricît de depărtată ar fi fost aceasta.

Iar în final și creierul ar urma să dispară. Ca locaș al conștiinței de sine nu era esențial; dezvoltarea inteligenței artificiale o dovedise. Conflictul dintre minte și mașină și-ar fi găsit o rezolvare în sfîrșit, în eternul armistițiu al totalei simbioze...

Acesta să fie însă finalul? O serie de biologi cu înclinații mistice mergeau încă mai departe. Speculau, inspirîndu-se din preceptele multor religii, că mintea se va elibera la urma urmei de materie. Trupul mecanic, asemeni celui de carne și de sînge, nu reprezenta decît un pas către ceva pe care, de multă vreme, omul îl numise "spirit".

Și dacă se mai găsea ceva dincolo de el, numele lui nu putea fi altul decît Dumnezeu.

33. Ambasador

Pe parcursul ultimelor trei luni, David Bowman se adaptase atît de bine solitarului său mod de viață, încît abia de-și mai amintea un altul. Depășise pragul disperării și al speranței, intrînd într-o rutină în mare parte automată, punctată de crize ocazionale atunci cînd unul sau altul dintre sistemele lui *Discovery* prezenta semne de defecțiune.

Curiozitatea nu îl părăsise însă, iar uneori ținta spre care zbura îl umplea cu un simțămînt de exaltare și putere. Nu numai că era reprezentantul întregii umanități, dar acțiunile sale din următoarele cîteva săptămîni ar fi putut influența chiar viitorul ei. Istoria nu mai conținea un exemplu asemănător. Era Ambasadorul Extraordinar-Plenipotențiar al întregii omeniri.

Conștiința acestui fapt îl ajuta în multiple feluri. Îl determina să-și păstreze o înfățișare curată și îngrijită, să se bărbierească zilnic, oricît de obosit ar fi fost. Știa că Centrul de Control îl studiază cu atenție în așteptarea celui mai mic semn de anormalitate și se hotărîse să le facă zadarnică așteptarea – cel puțin în privința simptomelor mai serioase.

Bowman era conștient de anumite schimbări comportamentale; ar fi fost absurd să se aștepte la mai puțin în astfel de circumstanțe. Nu mai tolera liniștea; exceptînd momentele de odihnă sau atunci cînd discuta cu Pămîntul, regla circuitul de sonorizare al navei la o intensitate aproape dureroasă.

La început, avînd nevoie de compania vocilor umane,

ascultase teatru clasic – în special lucrările lui Shaw, Ibsen, Shakespeare[1] – sau poezii conținute de enorma bibliotecă electronică a lui *Discovery*. Față de problemele cu care avea de a face însă el, cele imaginate de scriitori păreau atît de depărtate, atît de ușor de rezolvat cu bun simț, încît după o vreme se plictisi de ele.

Trecu la operă, în special limbile italiană ori germană, ca atenția să nu-i fie deloc distrasă nici de minimul conținut intelectual pe care-l conțin majoritatea operelor. Această fază dură circa două săptămîni, pînă ce realiză că sunetul vocilor superbe nu făcea altceva decît să-i exacerbeze singurătatea. Dar ceea ce umpluse paharul fusese *Recviemul* lui Verdi[2], pe care nu-l ascultase niciodată pe Pămînt. *Dies Irae*, răsunînd pe culoarele navei, îl lăsă complet zdruncinat. Iar cînd trompetele Apocalipsei se auziră din văzduh, nu mai îndură.

Din acea clipă ascultă doar muzică instrumentală. Începu cu compozitorii romantici, abandonîndu-i unul după altul pe măsură ce creațiile lor emoționale deveneau prea opresive pentru el. Sibelius, Ceaikovski, Berlioz[3] durară cîteva săptămîni, Beethoven[4] ceva mai mult. Găsi în final pacea, așa

(1) George Bernard Shaw, (1856-1950), dramaturg englez de origine irlandeză; Henrik Ibsen, (1828-1906), dramatrug norvegian; William Shakespeare (1564-1616), dramatrug și poet englez, considerat un geniu universal (n.tr.)

(2) Giuseppe Verdi, (1813-1901), compozitor italian. Unul din cei mai proeminenți reprezentanți ai teatrului liric (n.tr.)

(3) Jean Sibelius, (1865-1957), compozitor finlandez; Piotr Ilici Ceaikovski, (1840-1893), compozitor romantic rus; Hector Berlioz, (1803-1869), compozitor romantic și critic francez (n.tr.)

(4) Ludwig van Beethoven, (1770-1827), compozitor clasic german, considerat cel mai mare maestru al simfoniei, al concertului și al sonatei pentru pian (n.tr.)

cum mulți alții o descoperiseră în același loc, în arhitectura abstractă a lui Bach[1], ornamentată ocazional cu Mozart[2].

Și astfel *Discovery* își continuă drumul spre Saturn, în pulsații răcoroase de clavecin, născute din gîndurile înghețate ale unui creier transformat în praf de mai bine de două sute de ani.

Chiar și de la cincisprezece milioane de kilometri, Saturn apărea deja mai mare decît Luna văzută de pe Pămînt. Pentru ochiul liber reprezenta un spectacol glorios; prin telescop era de neimaginat.

Corpul planetei ar fi putut fi confundat cu Jupiter, într-unul din momentele de liniște ale acestuia. O acopereau aceleași benzi noroase, deși mai palide și mai puțin distincte decît cele ale vecinului ceva mai mare, aceleași furtuni de mărimea continentelor, deplasîndu-se încet prin atmosferă. Totuși, între cele două corpuri cerești exista o diferență izbitoare; chiar de la prima vedere, se observa imediat că Saturn nu era sferic. Planeta era atît de turtită la poli, încît uneori dădea impresia de diformitate.

Spectacolul inelelor atrăgea continuu ochii lui Bowman; în complexitatea detaliului și delicatețea umbrelor, constituiau un univers în ele însele. Pe lîngă granița principală dintre inelele exterioare și cele interioare, se mai observau cel puțin încă cincizeci de alte subdiviziuni sau hotare, unde luminozitatea giganticului halou al lui Saturn se modifica vizibil. Era ca și cînd planeta ar fi fost înconjurată de o

(1) Johann Sebastian Bach, (1685-1750), compozitor și organist, a cărui creație reprezintă o culme a gîndirii componistice absolute (n.tr.)

(2) Wolfgang Amadeus Mozart, (1756-1791), compozitor austriac din școala clasică vieneză, de o inepuizabilă invenție melodică (n.tr.)

mulțime de discuri concentrice, toate atingîndu-se între ele și atît de plate încît păreau tăiate din cea mai subțire hîrtie. Întregul arăta asemeni unei delicate opere de artă, o jucărie fragilă demnă de admirat dar nu și de atins vreodată. Nici un efort de voință nu era capabil să-i permită lui Bowman să aprecieze corect adevăratele dimensiuni ale peisajului și să-l convingă că întregul Pămînt, dacă ar fi fost adus aici, ar fi dat impresia unei bile rostogolindu-se pe o margine de farfurie.

Uneori cîte o stea ajungea în spatele inelelor, pierzînd puțin din strălucire. Continua să lumineze prin materialul lor translucid – cu toate că adeseori clipea, atunci cînd unul din fragmentele mai mari producea o eclipsă pasageră.

Inelele, așa cum se știuse încă din secolul al nouăsprezecelea, nu erau solide: ar fi fost o imposibilitate mecanică. Erau constituite din miliarde de fragmente, probabil resturile unui satelit ce se apropiase prea mult, fiind rupt în bucăți de forțele de flux și reflux ale gigantului. Oricare le-ar fi fost însă originea, specia umană era norocoasă să privească o asemenea minune; Sistemul Solar se bucura de prezența lor doar pentru o scurtă perioadă.

În 1945, un astronom britanic demonstrase că inelele sînt efemere; forțele gravitaționale aveau curînd să le distrugă. Urmînd acest raționament înapoi în timp, rezulta că fuseseră recent create – acum două sau trei milioane de ani.

Dar nimeni nu se gîndise la curioasa coincidență ce făcuse ca inelele lui Saturn să se nască simultan cu Omul.

34. Gheața orbitală

Discovery pătrunsese adînc în sistemul de sateliți al lui Saturn; planeta însăși se găsea la distanță de o zi. Nava trecuse de mult hotarul stabilit de Phoebe, cea mai depărtată dintre lunile saturniene, înaintînd pe o orbită excentrică situată la douăsprezece milioane de kilometri de primară. În fața ei se găseau Iapetus, Hyperion, Titan, Rhea, Dione, Tethys, Enceladus, Mimas, Ianus – și inelele. Sateliții prezentau în cîmpul telescopului un labirint incredibil de detalii, iar Bowman făcea tot posibilul să transmită pe Pămînt un număr cît mai mare de fotografii. Singur Titan, cu patru mii cinci sute de kilometri în diametru și la fel de mare ca Mercur, ar fi blocat o echipă ce cercetare vreme de luni de zile; el nu avea decît timpul să arunce, lui Titan și însoțitorilor săi, o privire fugară. Dar nu era nevoie de mai mult, deja se convinsese că Iapetus constituia într-adevăr ținta sa.

Cratere de contact – adevărat, mai puțin numeroase ca pe Marte – punctau suprafețele celorlalți sateliți, generînd modele aleatoare de umbre și lumini peste care se întindeau pete strălucitoare, probabil lacuri înghețate de gaz. Iapetus singur poseda o geografie distinctă și chiar una foarte stranie.

Una din semisferele corpului ceresc care, asemeni tovarășilor săi, prezenta lui Saturn mereu aceeași față, era extrem de întunecată și lipsită de detalii. În contrast total, pe cealaltă domina un oval de un alb sclipitor, lung de circa șase sute de kilometri și lat de trei sute. În prezent doar o parte

din această formațiune extraordinară se găsea în lumina zilei, însă motivul variației de strălucire a lui Iapetus devenise evident. În partea vestică a orbitei, strălucitoarea elipsă era îndreptată spre Soare – și Pămînt. Pe cealaltă parte rămînea vizibilă doar emisfera întunecată a satelitului.

Imensa elipsă părea perfect simetrică, întinsă pe ecuator, cu axa mare orientată către poli. Marginile le avea atît de precise, încît lăsa impresia că giganticul oval fusese trasat cu grijă de către cineva pe suprafața micii luni. Era complet plană. Bowman se întrebă dacă un lac de gheață nu constituia o posibilă soluție pentru ghicitoare; cu greu ar fi explicat însă ipoteza lui uimitoarea aparență de artificialitate.

Dar nu avea timp să-l studieze pe Iapetus în drumul său spre inima sistemului saturnian, deoarece punctul culminant al călătoriei se apropia cu repeziciune – ca și manevrele finale de reorientare ale lui *Discovery*. Pe durata survolării lui Jupiter, vasul folosise cîmpul gravitațional ca să-și sporească viteza. Acum trebuia să efectueze manevra inversă și anume să piardă cît mai mult din viteză, altminteri ar fi părăsit Sistemul Solar, pornind spre stele. Prezentul curs era menit să o transforme într-un nou satelit al lui Saturn, mișcîndu-se înainte și înapoi pe o orbită îngustă de trei milioane de kilometri lungime. În punctul cel mai apropiat urma să atingă aproape planeta, iar la capătul opus trebuia să-l întîlnească pe Iapetus.

Chiar dacă soluțiile lor îi parveneau lui Bowman cu o întîrziere de trei ore, computerele de pe Pămînt îl asiguraseră că totul se afla în perfectă ordine. Viteza și altitudinea erau corecte; nu mai trebuia făcut nimic altceva pînă în momentul apropierii maxime.

Imensul sistem al inelelor acoperise tot cerul, iar nava trecea pe deasupra marginii sale exterioare. Privindu-le de sus, de la circa cincisprezece mii de kilometri, Bowman constătă cu ajutorul telescopului că erau compuse în special din gheață, sclipind mirific în lumina Soarelui. Era ca și cum ar

fi zburat deasupra unei furtuni care cînd și cînd, pe alocuri se dădea deoparte, dezvăluind în locul unde ar fi trebuit să se găsească pămîntul peisaje efemere de noapte și stele.

În vreme ce *Discovery* se apropia tot mai mult de Saturn, Soarele cobora lent către multiplele arce ale inelelor. Apoi acestea se transformară într-un pod zvelt de argint, străbătînd întreg cerul; deși nu reușeau decît să atenueze slab razele solare, miliardele de cristale le refractau și reflectau într-un extraordinar spectacol pirotehnic. Pe măsură ce Soarele trecea în spatele resturilor de gheață orbitînd pe o mie de kilometri lățime, stafii palide ale propriului său chip mărșăluiau și interferau pe boltă, umplînd cerul de flăcări și fulgere. După care Soarele se scufundă dincolo de inele, ele îl încoronară cu arcurile lor iar focurile celeste fură stinse.

Puțin mai tîrziu, nava intră în umbra lui Saturn, atingînd punctul de apropiere maximă față de planetă. Deasupra străluceau inelele și aștrii îndepărtați; jos se întindea o pătură abia vizibilă de nori. Nu se zărea nici unul din misterioasele modele luminoase caracteristice nopții jupiteriene. Poate că Saturn era prea rece pentru astfel de spectacole. Peisajul noros era relevat doar de radiația fantomatică a icebergurilor zburătoare, încă iluminate de Soarele ascuns. În centrul arcului format de acestea se găsea o spărtură largă, întunecată, asemeni unei porțiuni lipsă dintr-un pod neterminat, acolo unde umbra planetei cădea pe inele.

Contactul radio cu Pămîntul fusese întrerupt și n-avea să fie reluat pînă ce nava nu ieșea din spatele lui Saturn. Din fericire Bowman era din cale-afară de ocupat ca să își simtă adînc singurătatea; în următoarele cîteva ore fiecare secundă avea să fie importantă pentru verificarea manevrelor deja programate de către calculatoarele terestre.

După luni de pauză, jeturile principale începură să scuipe gheizere de plasmă lungi de kilometri. Gravitația reveni pentru scurtă vreme în lumea de imponderabilitate a punții de control. La o sută cincizeci de kilometri dedesubt, norii de

metan și de amoniac sclipiră într-o lumină pe care nu o mai cunoscuseră înainte, pe măsură ce *Discovery* străbătea noaptea saturniană asemeni unui astru mic și înfocat.

În cele din urmă, răsăritul își vesti apariția. Nava, mișcîndu-se din ce în ce mai lent, ieși din noapte. Nu mai putea scăpa din cîmpul gravitațional al Soarelui și nici măcar din cel al lui Saturn, dar continua să se deplaseze suficient de repede ca să atingă orbita lui Iapetus, trei milioane de kilometri mai departe.

Îi vor lua paisprezece zile ca să efectueze ascensiunea, navigînd încă o dată, dar în sens opus, printre sateliții lui Saturn. Unul cîte unul îi va lăsa în urmă pe Ianus, Mimas, Enceladus, Tethys, Dione, Rhea, Titan, Hyperion... lumi purtînd nume de zei și zeițe dispăruți abia de ieri la scara cosmică a timpului.

Apoi avea să-l întîlnească pe Iapetus. Dacă întîrzia la rendezvous, atunci ar fi căzut iarăși spre Saturn, repetînd la infinit elipsa de douăzeci și opt de zile.

O a doua șansă nu va mai avea. La următoarea trecere prin punctul stabilit, Iapetus se va găsi departe, de partea cealaltă a orbitei.

Adevărat, o a doua întîlnire s-ar fi produs cîndva. Însă ea era atît de îndepărtată în viitor încît, orice ar fi survenit între timp, Bowman știa prea bine că nu avea să-i fie martor.

35. Ochiul lui Iapetus

Cînd Bowman studiase prima dată suprafața lui Iapetus, curioasa elipsă se găsise parțial în umbră, iluminată fiind doar de strălucirea lui Saturn. Acum, pe măsură ce satelitul înainta pe orbita de șaptezeci și nouă de zile, ea începuse să iasă la lumină.

Privind-o cum își mărea dimensiunile aparente în vreme ce *Discovery* se apropia tot mai mult de momentul inevitabilei întîlniri, Bowman deveni conștient de o obsesie supărătoare. Nu o menționă în conversațiile -- sau mai degrabă în comentariile sale – cu Centrul de Control, pentru a nu lăsa impresia că suferă de halucinații.

Poate că și suferea cu adevărat, întrucît pe jumătate se convinsese că strălucitoarea elipsă înconjurată de solul negru al satelitului era un ochi uriaș și gol, fixîndu-l neclintit. Un ochi fără pupilă, deoarece nimic nu păta perfecta lui albeață.

Numai cînd vasul ajunse la șaptezeci și cinci de mii de kilometri depărtare, iar Iapetus era de două ori mai mare decît familiara Lună a Pămîntului, Bowman observă punctul negru din centrul formațiunii. Dar nu mai dispunea de timp pentru o examinare în detaliu: ceasul manevrelor terminale sosise.

Pentru ultima dată motoarele lui *Discovery* își slobozură energiile. Pentru ultima dată, furia incandescentă a atomilor zdrobiți lumină sateliții lui Saturn.

Lui David Bowman, șoapta îndepărtată a jeturilor reacti-

ve îi conferi un sentiment de mîndrie – și de tristețe. Își îndepliniseră datoria cu o eficiență lipsită de cusur; aduseseră nava de pe Pămînt în preajma lui Saturn, iar în prezent sosise clipa despărțirii.

Iar după ce își va fi golit tancurile de combustibil, *Discovery* avea să rămînă la fel de inertă și de neajutorată ca orice cometă sau asteroid, prizonieră neputincioasă a gravitației. Chiar și cînd vasul de salvare va sosi peste cîțiva ani, o realimentare nu ar fi fost economică. *Discovery* va rămîne un etern monument dedicat primelor zile ale explorării spațiale.

Miile de kilometri se transformară în sute, iar indicatoarele nivelului de combustibil trecură simultan pe zero. La panoul de control, ochii lui Bowman zburau neliniștiți de la un ecran la altul, pe diagramele improvizate ce trebuiau consultate pentru a-i permite să ia decizii în timp real. Ar fi fost cu adevărat cumplit ca, supraviețuind pînă în acest moment, să rateze întîlnirea din pricina lipsei cîtorva kilograme de combustibil...

Afară șuierul jeturilor se stinse, în vreme ce doar rachetele continuau s-o împingă ușurel pe *Discovery*. Iapetus devenise o semilună uriașă, acoperind tot cerul; Bowman îl considerase întotdeauna un obiect minuscul și nesemnificativ – așa cum dealtfel și era comparativ cu lumea în jurul căreia se rotea. Suspendat amenințător deasupra sa părea acum enorm, un ciocan cosmic pregătit s-o zdrobească pe *Discovery* ca pe o nucă.

Apropierea se efectua atît de încet, încît senzația de mișcare aproape că lipsea; fu imposibil de precizat momentul exact cînd din corp astronomic Iapetus se transformă subtil într-un peisaj aflat la numai șaptezeci și cinci de kilometri mai jos.

Rachetele scoaseră la rîndul lor un ultim suspin și se opriră pentru totdeauna.

Nava se găsea pe orbita finală, încheind o revoluție la

fiecare trei ceasuri, cu o mie două sute de kilometri pe oră – viteza necesară în acest slab cîmp gravitațional.

Discovery devenise satelitul unui satelit.

36. Fratele mai mare

— Din nou survolez fața luminată și este la fel; așa cum am raportat ultima dată. Locul acesta are doar două tipuri de sol. Materialul negru pare a fi *ars* precum cărbunele și prezintă un anumit tip de țesătură, după cîte îmi pot da seama prin telescop. De fapt, îmi aduce foarte bine aminte de pîinea prăjită...

Încă nu-mi dau seama ce-i cu zona albă. Marginile îi sînt perfecte și nu prezintă nici un detaliu de suprafață. Ar putea fi un lichid — e suficient de plată pentru asta. Nu știu ce impresie v-ați făcut din benzile video pe care vi le-am transmis, dar dacă vă gîndiți la o mare de lapte înghețat atunci ați prins corect ideea. Să fie un gaz greu...nu, presupun că așa ceva e imposibil. Uneori am impresia că se mișcă foarte încet: nu pot fi însă sigur...

...Mă aflu din nou deasupra zonei albe, la cea de a treia rotație. De această dată sper să trec mai aproape de semnul pe care l-am reperat în centrul ei atunci cînd am pătruns în sistem. Dacă calculele mele sînt corecte, ar trebui să mă apropii pînă la vreo șaptezeci și cinci de kilometri — orice ar fi el.

...Da, am ceva în față, exact acolo unde indică calculele. Apare din spatele orizontului, ca și Saturn, în același sfert de cadran. Mă mut la telescop...

Ah! Arată ca o clădire — complet neagră — chiar dificil de observat. Fără ferestre sau alte trăsături. Doar o lespede mare, verticală; trebuie să măsoare cel puțin un kilometru

înălțime ca să fie vizibilă de la distanța asta. Îmi amintește... dar firește că da! *Este exact lucrul pe care l-ați descoperit pe Lună!* E fratele mai mare al lui TMA-1!

37. Experiment

Numiți-o Poarta Stelară.

Timp de trei milioane de ani s-a rotit în jurul lui Saturn, așteptînd un moment dintr-un destin ce-ar fi putut să nu se împlinească niciodată. Pentru nașterea ei fusese sfărîmată o lună, iar resturile creației sale încă orbitau în preajmă.

Acum lunga așteptare se sfîrșise. Pe o altă lume inteligența apăruse și încerca să-și părăsească leagănul planetar. Un vechi experiment era pe cale să-și atingă punctul culminant.

Cei ce începuseră acest experiment, cu atît de mult timp în urmă, nu fuseseră oameni și nici măcar umani. Dar erau din carne și din sînge și atunci cînd priveau adîncurile spațiului ceresc îi încerca uimirea, exaltarea și singurătatea. Imediat după ce-au obținut forța necesară, au pornit spre stele.

În explorările lor au întîlnit viața într-o multitudine de forme de manifestare și au studiat evoluția pe o mie de planete. Au văzut cît de des scînteile inteligenței sclipesc și apoi mor în noaptea cosmică.

Și deoarece, în toată galaxia nu au găsit nimic mai prețios decît Mintea, pretutindeni i-au încurajat zorii. Au devenit fermieri ai cîmpurilor stelare; semănau, iar uneori culegeau roadele.

Iar alteori, fără tragere de inimă, erau nevoiți să și plivească.

Marile reptile dispăruseră de multă vreme atunci cînd

nava de observație a pătruns în Sistemul Solar, la capătul unei călătorii care durase deja o mie de ani. Vasul a survolat rapid planetele exterioare înghețate, s-a oprit puțin deasupra deșerturilor muribundului Marte și apoi a privit în jos către Pămînt.

Întinsă dedesubt, exploratorii au descoperit o lume mișunînd de viață. Ani de zile au studiat, colectat, catalogat. După ce au terminat de învățat tot ce se putea învăța, au început să modifice. S-au jucat cu destinul multor specii, de pe pămînt și din ocean. Care din experimentele lor aveau să reușească, nu puteau ști decît peste cel puțin un milion de ani.

Aveau răbdare, dar nu erau nemuritori. În acest Univers cu o sută de miliarde de stele erau atît de multe de făcut și alți sori le așteptau sosirea. Așa că s-au lansat încă o dată în abis, știind că nu se vor mai întoarce niciodată înapoi.

Nici nu ar fi fost nevoie. Servitorii lăsați în urmă aveau să facă restul.

Pe Pămînt, ghețarii veniră și plecară, în vreme ce deasupra lor Luna își păstra secretul. Cu un ritm și mai lent decît al înaintării ghețurilor polare, valurile civilizației se retraseră și se întinseră peste galaxie. Imperii stranii și frumoase și cumplite se ridicară și căzură, lăsîndu-și cunoștințele moștenire urmașilor. Pămîntul nu a fost uitat, dar o altă vizită ar fi ajutat prea puțin. Era doar una dintr-un milion de lumi tăcute, din care puține aveau să vorbească vreodată.

Printre stele, evoluția tindea către noi ținte. Primii exploratori ai Pămîntului își atinseseră de mult limitele cărnii și ale sîngelui; imediat ce mașinile lor au devenit mai bune decît trupurile, a sosit vremea să se mute. Întîi creierele, apoi numai gîndurile le-au transferat în noi și strălucitoare cămine de plastic și metal.

Cu ele porniră printre aștri. Nu au mai construit nave. Ei *înșiși* erau nave cosmice.

Era entităților-mașină trecu repede. În neostoitele lor

experimente, au învățat să stocheze informația în însăși structura spațiului, păstrîndu-și gîndurile pentru eternitate în modele înghețate de lumină. Puteau deveni creaturi de radiație, eliberați în cele din urmă de tirania materiei.

S-au transformat așadar în energie pură, iar pe o mie de lumi carcasele golite pe care le-au abandonat au încins un dans nebun al morții, după care s-au prăbușit lovite de rugină.

Deveniseră lorzii galaxiei, dincolo de atingerea timpului. Puteau călători printre stele, scufundîndu-se asemeni ceții prin interstițiile cele mai mici ale spațiului. În ciuda puterilor de zei nu și-au uitat însă originea, în mîzga călduță a unei mări dispărute.

Și încă supravegheau experimentele pe care strămoșii lor le declanșaseră, cu atîta timp în urmă.

38. Santinela

— Aerul din navă devine tot mai greu și aproape mereu mă doare capul. Încă dispun de suficient oxigen, însă purificatoarele n-au curățat niciodată toată mizeria lăsată de lichidele care au fiert în vid. Cînd lucrurile se înrăutățesc, cobor în hangar și respir puțin oxigen în capsule...

N-am înregistrat nici o reacție la semnalele mele; din cauza înclinației orbitale, acum mă îndepărtez încet de TMA-2. Fiindcă veni vorba, numele pe care i l-ați dat nu-i prea potrivit – nu există nici o urmă de cîmp magnetic.

Distanța minimă care ne desparte e de nouăzeci de kilometri; va crește la aproape o sută cincizeci pe măsură ce Iapetus se rotește sub mine, apoi va scade din nou. Voi trece exact pe deasupra obiectului în treizeci de zile, dar nu pot aștepta atîta. Oricum, întîlnirea ar avea loc în întuneric.

Chiar și așa, va mai rămîne în cîmpul meu vizual vreme de cîteva minute înainte de a dispare după linia orizontului. Este al naibii de frustrant să nu pot efectua nici o observație serioasă.

Așadar vreau să vă cer aprobarea pentru următorul plan. Capsulele dispun de suficient delta v[1] pentru asolizare și reîntoarcere. Doresc să execut o EVA și să observ de aproape obiectivul. Dacă nu pare periculos, mă voi așeza lîngă el, sau chiar în vîrful lui.

(1) Δv, deci accelerație (n.tr.)

Vasul se va găsi deasupra orizontului în vreme ce eu voi coborî, astfel încît contactul radio nu va fi întrerupt mai mult de nouăzeci de minute.

Sînt convins că aceasta reprezintă singura soluție. Am străbătut un miliard și jumătate de kilometri – nu vreau ca ultimii nouăzeci să mă oprească.

Timp de săptămîni, privind mereu spre Soare cu senzorii ei bizari, Poarta Stelară observase apropierea navei. Creatorii ei o pregătiseră pentru multe lucruri, iar acesta se număra printre ele. Recunoscu ceea ce se pornise către ea din inima caldă a Sistemului Solar.

Dacă ar fi fost vie, ar fi simțit excitare, însă o asemenea emoție se situa dincolo de capabilitățile sale. Chiar dacă nava ar fi trecut pe lîngă ea, n-ar fi încercat cîtuși de puțin dezamăgire. Așteptase trei milioane de ani; era pregătită să aștepte o veșnicie.

Observă, notă și nu întreprinse nimic în vreme ce vizitatorul își regla viteza cu jeturi reactive. Apoi simți atingerea ușoară a radiației ce încerca să-i pătrundă secretele. Rămase inactivă.

Vasul se afla pe orbită, rotindu-se aproape de suprafața acestui satelit pestriț. Începu să transmită pulsuri de unde radio, înșirînd numerele prime de la 1 la 11 iarăși și iarăși. Curînd semnalele deveniră mai complexe, cu frecvențe multiple – ultraviolet, infraroșu, raze X. Poarta Stelară rămase mută; nu avea nimic de spus.

Urmă o pauză lungă înainte de a observa că ceva căzuse spre ea din nava spațială. Își cercetă memoriile, iar circuitele logice luară decizii potrivit ordinelor primite cu atîta timp în urmă.

Sub lumina rece a lui Saturn, Poarta Stelară își deșteptă forțele adormite.

39. În ochi

Discovery arăta ca atunci cînd o privise din spațiu plutind pe orbita selenară, cu Luna acoperind jumătate din cer. Poate că era o singură schimbare; nu putea fi sigur, dar parte din inscripțiile exterioare, indicînd scopul diverselor conexiuni, conectoare ombilicale și al altor apendice, deveniseră mai palide pe durata lungii expuneri la Soare.

Acest Soare era în prezent un corp ceresc pe care nici un om nu l-ar fi recunoscut. Prea strălucitor pentru a fi o stea, putea fi totuși privit direct fără probleme. Nu împrăștia căldură; cînd Bowman își ridică mîinile goale în lumina razelor străbătînd hubloul capsulei nu simți nimic pe piele. Cu același succes ar fi putut să încerce să se încălzească la lumina Lunii; nici măcar peisajul străin de dedesubt nu-i reamintea mai bine de distanța care-l separa de Terra.

Părăsea, poate pentru ultima dată, lumea de metal ce constituise căminul lui vreme de luni de zile. Chiar dacă nu s-ar mai fi întors, vasul ar fi continuat să-și îndeplinească atribuțiunile, transmițînd datele înregistrate de instrumente înapoi pe Pămînt pînă la o ultimă și catastrofală defecțiune a circuitelor electronice.

Și dacă totuși s-ar fi întors? Ei bine, ar fi rămas în viață, poate chiar și sănătos, încă cîteva luni. Însă asta ar fi fost totul, căci hibernacolele erau inutilizabile fără un computer care să le monitorizeze. N-avea cum să supraviețuiască pînă la sosirea lui *Discovery II*, patru sau cinci ani de acum încolo.

Renunță să se gîndească la aceste lucruri pe măsură ce

semiluna auric a lui Saturn se ridica pe cerul dinainte. În întreaga istorie, el era singurul om care admirase priveliștea oferită de gigant. Pentru oricine altcineva, Saturn prezentase întotdeauna un disc complet, întors mereu spre Soare. Acum se transformase într-un arc delicat, cu inelele formînd o linie subțire de-a latul său, asemeni unei săgeți gata să fie slobozită în Soare.

Pe linia inelelor se găsea steaua strălucitoare a lui Titan, precum și punctele scînteietoare ale celorlalte luni. Înainte de scurgerea jumătății secolului, oamenii aveau să le viziteze pe toate; ce secrete adăposteau însă, el nu va ști niciodată.

Hotarul cu margini drepte al ochiului orb înainta spre el; mai avea de parcurs o sută cincizeci de kilometri, urmînd ca în zece minute să se găsească deasupra țintei. Ar fi vrut să existe vreo metodă de a ști cu certitudine dacă cuvintele lui ajungeau pe Pămînt, după un interval de o oră și jumătate de zbor cu viteza luminii. Ar fi fost o ironie a sorții dacă, printr-o întrerupere a sistemului de relee, el ar fi dispărut în tăcere fără ca cineva să știe ce i se întîmplase.

Discovery încă era un astru strălucitor pe cerul negru de deasupra, depărtîndu-se tot mai rapid în vreme ce el cîștiga viteză coborînd; curînd jeturile capsulei aveau să-l încetinească iar nava va dispare din cîmpul său vizual, lăsîndu-l singur pe cîmpia albă, cu misterul ei întunecat din centru.

Blocul de abanos urca deasupra orizontului, eclipsînd stelele. Roti naveta și utiliză întreaga forță reactivă pentru a frîna. Pe un arc lung și plat coborî pe suprafața lui Iapetus.

Pe o lume cu gravitație mai puternică, manevra ar fi fost extravagant de scumpă din punct de vedere energetic. Însă aici capsula cîntărea doar cîteva kilograme[1]; dispunea de

(1) De fapt este vorba de kilogram-forță pentru măsurarea greutății, masa fiind aceeași oriunde în Univers (n.ed.)

cîteva minute bune de zbor înainte de a intra primejdios de mult pe rezervă, pierzînd orice șansă de întoarcere pe *Discovery*. Nu că ar fi constituit o diferență foarte mare...

Altimetrul înregistra șapte kilometri; se îndrepta direct spre masa uriașă, întunecată, ce se ridica deasupra cîmpiei netede cu o asemenea perfecțiune geometrică încît șoca. Era la fel de lipsită de detalii ca și cîmpia pe care se găsea. Nu-i apreciase corect adevăratele dimensiuni. Puține clădiri de pe Pămînt se puteau compara cu ea. Fotografiile atent cercetate indicau o înălțime de peste șase mii de metri. Iar atît cît putea să aprecieze el, proporțiile erau identice cu cele ale lui TMA-1 – acel curios șir de 1, 4, 9.

— Mă aflu la numai cinci kilometri, păstrînd o înălțime de o mie două sute de metri. Încă nici un semn de activitate; nimic pe nici unul din senzori. Fețele par absolut netede. Te-ai aștepta totuși la un semn provocat de meteori, după atîta amar de vreme!

Și nu există nici un fel de resturi pe – presupun c-ar trebui să-i spun acoperiș. De asemenea, nici o deschidere. Speram să găsesc o modalitate de a pătrunde înăuntru.

...Am ajuns deasupra, la o sută cincizeci de metri altitudine. Nu vreau să pierd timp, mai ales că *Discovery* va ieși curînd din cîmpul de contact radio. Asolizez. Sigur este suficient de solid, iar dacă nu e, voi activa jeturile fără întîrziere.

O clipă... ce ciudat...

Vocea lui Bowman se stinse într-o tăcere provocată de o uimire totală. Nu era alarmat; realmente nu reușea să descrie ceea ce vedea.

Plutise deasupra unui dreptunghi plat, lat de șaizeci de metri și lung de două sute cincizeci, construit din ceva ce păruse la fel de solid ca stînca. Acum însă obiectul lăsa impresia că se îndepărtează de el; exact ca într-o iluzie optică, cînd un corp tridimensional pare, printr-un efort de voință din partea privitorului, să se întoarcă pe dos, fețele

apropiate și cele depărtate schimbîndu-și între ele pozițiile.

Așa ceva se întîmpla uriașei și aparent solidei structuri. Imposibil, de necrezut, dar nu mai era un monolit înfipt în centrul unei cîmpii plane. Ceea ce înainte fusese un acoperiș coborîse brusc la adîncimi nebănuite; un scurt moment amețitor avu impresia că privește în profunzimea unui puț vertical, o conductă rectangulară ce părea că desfide legile perspectivei deoarece mărimea nu i se micșora cu depărtarea...

Ochiul lui Iapetus clipise, încercînd parcă să îndepărteze o fărîmă de praf stînjenitor. David Bowman avu timp doar pentru o ultimă și trunchiată propoziție pe care cei ce așteptau în Centrul de Control, la un miliard și jumătate de kilometri depărtare și optzeci de minute în viitor n-aveau niciodată să o uite:

— Obiectu-i gol pe dinăuntru... continuă la infinit... și — ah, Dumnezeule — *e plin de stele!*

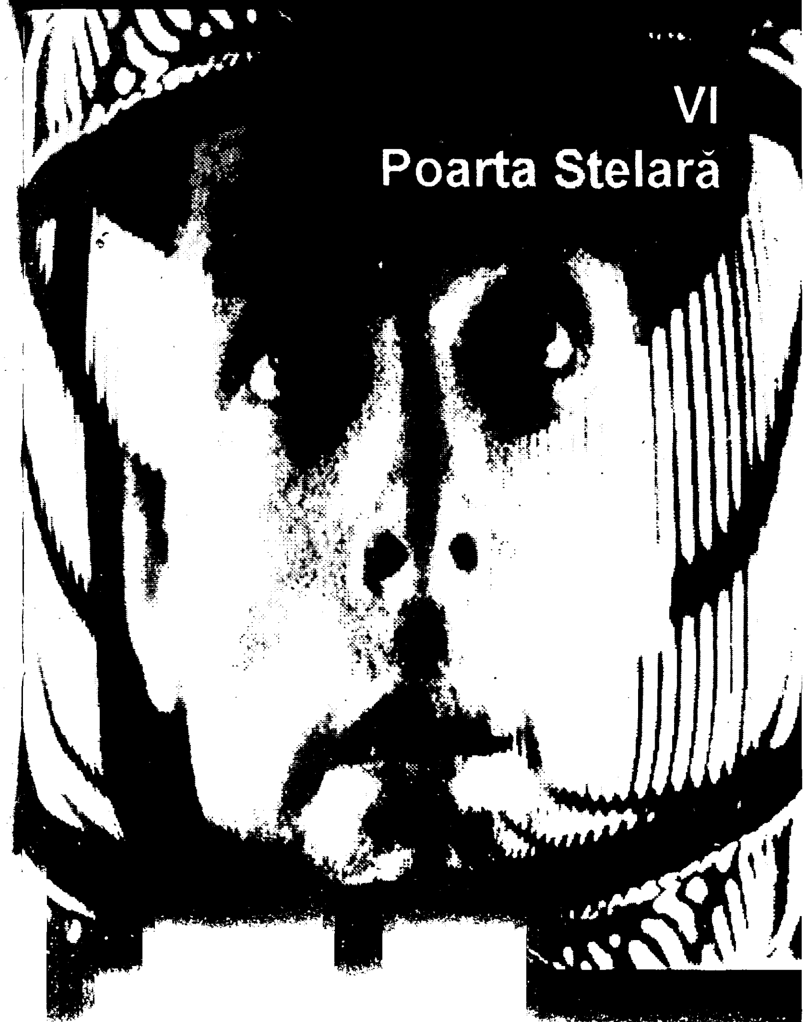
40. Ieșire

Poarta Stelară se deschise. Apoi se închise.

Într-un interval de timp prea scurt ca să fie măsurabil, Spațiul se întoarse și se răsuci pe dos.

După care Iapetus fu iarăși singur, așa cum fusese vreme de trei milioane de ani — singur, exceptînd o navă pustie dar nu și eșuată, transmițînd constructorilor ei mesaje pe care aceștia nu le puteau nici înțelege și nici crede.

VI
Poarta Stelară

41. Marea Centrală

Nu încerca nici o senzaţie de mişcare şi totuşi se prăbuşea spre acei imposibili aştri, strălucind în inima întunecată a unui satelit natural. Nu, nu se găseau cu adevărat acolo, de acest lucru era convins. Dorea acum, mult prea tîrziu, să fi acordat o atenţie sporită teoriilor hiperspaţiului, ale conductelor transdimensionale. Pentru David Bowman, ele nu mai erau simple teorii.

Poate că monolitul de pe Iapetus era gol pe dinăuntru; poate că "acoperişul" reprezenta doar manifestarea unei proiecţii vizuale, sau un soi de diafragmă ce se deschisese pentru a-i permite trecerea. (Dar încotro?) Atît cît putea da crezare propriilor simţuri, părea să cadă vertical în josul unui gigantic puţ rectangular, adînc de mii de metri. Se mişca din ce în ce mai repede – însă capătul îndepărtat nu-şi schimba mărimea, rămînînd mereu la aceeaşi depărtare.

Numai stelele se deplasau, la început atît de lent încît trecu ceva timp pînă ce realiză că, treptat, dispăreau din cadrul înconjurător. Peste puţin deveni însă evident că peisajul stelar se afla în expansiune, ca şi cum ar fi gonit în întîmpinarea lui cu o viteză incredibilă. Expansiunea nu se făcea liniar; stelele de la centru abia păreau să se mişte, în vreme ce celelalte dinspre margini îşi accelerau din ce în ce mai mult mişcarea, pînă la a se transforma în dîre de lumină, dispărînd apoi din vedere.

Întotdeauna apăreau altele să le înlocuiască, izvorînd în cîmpul vizual dintr-o sursă aparent inepuizabilă. Bowman se

întrebă ce s-ar fi întîmplat dacă unul din aștri s-ar fi îndreptat direct spre el; ar fi continuat să se mărească oare, pînă ce el ar fi plonjat în discul lui incandescent? Nici unul nu se apropia însă atît de mult; în cele din urmă toți virau într-o parte, trecînd peste marginile chenarului dreptunghiular.

Și totuși capătul îndepărtat al tunelului nu se apropiase, ca și cum pereții se mișcau odată cu el, ducîndu-l către o destinație necunoscută. Ori poate că el stătea nemișcat, iar spațiul din jur era cel ce se mișca...

Brusc constată că nu doar spațiul era implicat în prezentul fenomen. Ceasul de pe panoul de control al capsulei se comporta de asemenea foarte ciudat.

În mod normal, cifrele din fereastra zecimilor de secundă clipeau atît de repede încît practic era imposibil să le citești; acum apăreau și dispăreau la intervale discrete, permițîndu-i să le distingă una cîte una fără dificultate. Iar secundele se scurgeau incredibil de lent, ca și cînd timpul s-ar fi pregătit să se oprească în loc. În final, contorul zecimilor de secundă îngheță între 5 și 6.

Cu toate acestea era capabil să gîndească și chiar să privească, în vreme ce pereții de abanos fulgerau pe alături la viteze ce ar fi putut varia între zero și de un milion de ori viteza luminii. Cumva, nu fu surprins și nici alarmat. Dimpotrivă, îl stăpînea un sentiment de calmă așteptare, așa cum simțise atunci cînd medicii îi testaseră reacțiile la droguri halucinogene. Lumea din jur era stranie și minunată, dar nu conținea nimic care să sperie. Străbătuse milioane de kilometri în căutarea misterului; iar în prezent, după toate aparențele, misterul îi venea în întîmpinare.

Dreptunghiul dinainte începu să emită o lumină mai deschisă. Dîrele strălucitoare ale stelelor păleau pe fondul lăptos al cerului, a cărui luminozitate creștea de la un moment la altul. Avea impresia că naveta se îndreaptă către un ocean de nori, uniform iluminați de razele unui soare invizibil.

Ieșea din tunel. Capătul îndepărtat, care pînă în acest moment rămăsese mereu la aceeași distanță de neprecizat, nici apropiindu-se, nici depărtîndu-se, începu deodată să se supună legilor perspectivei. Se deschidea treptat în fața lui, apropiindu-se constant. Simultan simți că urcă și pentru o clipă își puse întrebarea dacă nu cumva străbătuse corpul satelitului saturnian și urca acum către cealaltă față. Înainte însă ca naveta să țîșnească afară, înțelese că locul nu avea nimic comun cu Iapetus sau cu o altă lume cunoscută omului.

Nu exista atmosferă întrucît reușea să observe toate detaliile cu claritate, pînă la linia plată și extrem de îndepărtată a orizontului. Probabil se găsea deasupra unei lumi de dimensiuni enorme – cu mult mai mare decît Pămîntul. Și totuși, în ciuda întinderii ei, întreaga suprafață pe care Bowman o zărea era compartimentată în modele vizibil artificiale, cu ariile măsurabile în kilometri pătrați. Lăsa impresia unui joc de puzzle pentru uriași în stare să jongleze cu planete. Iar în centrele triunghiurilor, pătratelor și poligoanelor se deschideau puțuri negre, gemene cu cel pe care tocmai îl părăsise.

Cerul de deasupra era și mai bizar – și, în felul său, mult mai tulburător – decît improbabilul sol de dedesubt. Aceasta deoarece nu se vedeau stele și nici întunecimea spațiului cosmic. Era doar o ceață lăptoasă, strălucitoare, oferind impresia distanței infinite. Bowman își aduse aminte de descrierea temutului "alb" antarctic despre care auzise odată – "ca și cînd ai fi în interiorul unei mingi de ping-pong". Expresia se aplica perfect stranici lumi de aici, însă explicația trebuia să fie total diferită. Bolta din fața lui n-avea cum să constituie un efect meteorologic de ceață sau zăpadă; aici domnea vidul.

Apoi, pe măsură ce ochii lui se obișnuiră cu licărirea atotcuprinzătoare, deveni conștient de un alt detaliu. Văzduhul nu era, așa cum considerase la început, complet gol.

Nemişcate, aruncate la întîmplare, miliarde de puncte negre stropeau cerul.

Erau dificil de observat căci nu reprezentau decît puncte de întuneric, dar odată zărite nu mai puteau fi ignorate. Îi reaminteau lui Bowman de ceva, ceva atît de familiar şi totuşi atît de absurd încît refuză să accepte paralelismul, pînă cînd logica îl forţă s-o facă.

Acele găuri negre de pe cer erau aştri; privea negativul fotografic al Căii Lactee.

"Unde mă aflu, pentru numele lui Dumnezeu?" se întrebă pentru a suta oară Bowman. Şi punîndu-şi întrebarea, ştiu cu certitudine că n-avea să afle răspunsul niciodată. Spaţiul se întorsese parcă pe dos; acesta nu constituia un loc potrivit pentru om. Deşi în capsulă era confortabil de cald, simţi cum îl cuprind frisoanele şi începu să tremure necontrolat. Dorea să închidă ochii şi să uite nimicul perlat ce-l înconjura, însă o asemenea acţiune ar fi reprezentat actul unui laş iar el n-avea de gînd să cedeze.

Cu feţele şi găurile ei, planeta se rotea lent sub el, fără vreo schimbare sensibilă de decor. Aprecie că se afla la circa cincisprezece kilometri de suprafaţă şi că ar fi trebuit prin urmare să observe cu uşurinţă orice semn de viaţă. Dar întreaga planetă era pustie; inteligenţa călcase pe ea, o modificase conform scopurilor ei şi plecase iarăşi.

Apoi zări pe cîmpia întinsă, la vreo treizeci de kilometri distanţă, o ridicătură ce spărgea monotonia, resturile a ceea ce nu putea fi altceva decît o uriaşă navă spaţială. Era prea departe pentru a-i înregistra toate amănuntele şi peste alte cîteva secunde dispăru din vedere, nu însă înainte ca el să identifice totuşi nervurile rupte şi bucăţile lucitoare de metal cojite ca de pe o portocală. Se întrebă de cîte mii de ani zăcea epava pe acest deşert mozaicat – şi ce fel de creaturi o diri-jaseră în Univers.

După care uită epava, căci altceva apărea de după orizont.

La început păru un disc turtit, dar aceasta deoarece se

îndrepta direct spre el. După ce se apropie şi trecu pe dedesubt, Bowman realiză că avea o formă fusiformă, lungă de aproape o sută de metri. Deşi ici-colo se zăreau benzi luminoase întinse de-a lungul corpului, era dificil să-ţi concentrezi atenţia asupra lor; obiectul părea să vibreze, sau poate să se rotească cu o viteză unghiulară foarte mare.

Ambele capete se ascuţeau conic şi nu se vedea nici un indiciu al vreunui sistem de propulsie. Un singur lucru era familiar pentru ochi şi anume culoarea. Dacă era într-adevăr un obiect solid şi nu o fantomă optică, atunci constructorii trebuiau să împărtăşească ceva din emoţiile omului. Cu siguranţă însă nu-i împărtăşeau şi limitele, întrucît fusul părea a fi făcut din aur.

Bowman se răsuci să privească pe hubloul din spate. Obiectul se îndepărtă ignorîndu-l, iar el îl observă căzînd spre una din scobiturile planetei. Cîteva secunde mai tîrziu dispărea într-o străfulgerare auric. Era din nou singur sub acel sinistru cer, iar sentimentul de singurătate şi izolare fu mai copleşitor ca niciodată.

După care înţelese că la rîndul lui se scufunda către suprafaţa giganticei lumi şi că una din genunile dreptunghiulare se căsca sub el. Cerul pustiu se închise înapoia lui, ceasul se poticni în imobilitate şi naveta se prăbuşi pentru a doua oară între infiniţii pereţi de abanos, spre un alt tărîm stelar. Numai că de astă dată era sigur că nu se întorcea în Sistemul Solar; într-un moment de inspiraţie, pricepu ce trebuia să fie această lume.

Era un fel de staţie cosmică, cu rolul de a regla traficul prin inimaginabilele dimensiuni ale spaţiului şi timpului. Trecuse prin Marea Centrală Galactică.

42. Cerul străin

Departe înainte, pereții tunelului deveneau iarăși vizibili în lumina difuză a unei surse încă ascunsă. Apoi întunericul fu dat rapid deoparte, iar mica capsulă fu proiectată pe un cer aprins de sori.

Se întorsese în spațiul știut de el, dar o singură privire fu suficientă pentru a-i confirma că se găsea la secole lumină de Pămînt. Nici nu încercă să caute constelațiile familiare care de la începutul istoriei întovărășiseră omul; poate că nici una din stelele ce străluceau acum în jurul lui nu fusese văzută vreodată cu ochiul liber.

Cele mai numeroase se concentrau într-o centură scînteietoare, întreruptă ici-colo de benzi întunecate de praf cosmic. Aducea cu imaginea Căii Lactee, dar una cu mult mai strălucitoare. Bowman se întrebă dacă era într-adevăr propria lui galaxie, privită dintr-un punct apropiat de centrul ei aglomerat.

Spera să fie; nu s-ar fi aflat atunci atît de departe de casă. Însă era un gînd copilăresc, după cum realiză numaidecît. Se găsea atît de departe de Sistemul Solar, încît prea puțin conta dacă era propria lui galaxie sau cea mai îndepărtată zărită vreodată printr-un telescop.

Se uită înapoi să vadă obiectul din care țîșnise și suferi un alt șoc. Acolo nu exista nici lumea uriașă, poliedrică, nici duplicatul lui Iapetus. Nu era nimic – exceptînd o umbră pe fundalul aștrilor, asemeni unei uși deschise dintr-o cameră întunecată într-o noapte și mai neagră. În timp ce se uita,

ușa se închise. Nu se îndepărtă de el, ci se umplu încet de stele, ca și cum o ruptură în materialul spațiului ar fi fost treptat reparată. După care se pomeni singur sub cerul străin.

Capsula se rotea încet și astfel îi aduse în cîmpul vizual noi minuni. Întîi observă o sferă formată dintr-o multitudine de aștri, aglomerîndu-se din ce în ce mai mult spre centru, pînă la a-i transforma inima într-o bandă de continuă luminescență. Marginile exterioare nu se defineau cu claritate – un halou ce se subția încet, topindu-se imperceptibil în peisajul stelar din jur.

Bowman știa că apariția glorioasă din fața lui era un roi globular. Privea ceva ce nici un ochi uman nu mai văzuse altfel decît ca pe o pată de lumină în oglinda unui telescop. Nu-și amintea distanța pînă la cel mai apropiat roi, dar era sigur că nu se găsea nici unul într-un volum de mii de ani lumină în jurul Sistemului Solar.

Capsula își continuă ușoara rotație pentru a dezvălui o priveliște încă și mai stranie – un gigantic soare roșu, de multe ori mai mare decît Luna văzută de pe Terra. Bowman îl putea privi direct fără a-și arde retina; judecînd după culoare, nu era mai cald decît cărbunele încins. Ici-colo, fluvii de un galben viu străbăteau suprafața colorată roșu închis – Amazonuri incandescente, născînd meandre de mii de kilometri înainte de a se pierde în deșerturile acestui soare muribund.

Muribund? Nu, era o impresie total greșită, generată de experiența limitată a omului și de emoțiile stîrnite de nuanțele răsăritului și ale apusului terestru, sau de culorile chihlimbarului. Astrul acesta renunțase la extravaganțele tinereții, gonind prin violetul, albastrul și verdele spectrului în cîteva miliarde de ani și stabilindu-se în prezent într-o maturitate liniștită, de o inimaginabilă durată. Tot ceea ce trecuse nu reprezenta nici o miime din ce avea să vină; povestea lui abia începuse.

Capsula încetase să se mai rotească; soarele mare şi roşu se găsea exact în faţă. Deşi nu percepea nici o senzaţie de mişcare, Bowman era conştient că încă se afla sub controlul forţei care-l adusese aici de pe Saturn. Întreaga ştiinţă şi tehnologie terestră păreau primitive faţă de forţele ce-l purtau spre o soartă de neimaginat.

Privi cerul de deasupra, încercînd să zărească destinaţia unde era condus – poate o planetă orbitînd în jurul acestui soare. Dar nu se vedea nimic care să prezinte un disc sau o luminozitate mai mare. Dacă în jurul astrului gravitau planete, atunci nu le putea distinge de pe fundalul stelar înconjurător.

Apoi observă că la marginea sferei purpurii de foc se petrecea un fenomen foarte ciudat. Acolo apăruse o zonă strălucitoare de culoare albă, a cărei intensitate creştea cu rapiditate. Se întrebă dacă nu asista la una din acele erupţii neaşteptate, prezente din cînd în cînd pe fiecare stea.

Lumina deveni mai intensă şi mai albăstruie. Începu să se întindă pe marginea astrului, iar nuanţele sîngerii păliră rapid. Zîmbind la absurditatea gîndului, Bowman îşi spuse că privea răsăritul – *pe un soare.*

Şi totuşi asta se întîmpla. Deasupra orizontului în flăcări se ridică ceva nu foarte mare, însă atît de strălucitor încît ochiul nu-i suporta imaginea. Un punct de radiaţie alb-albastră se mişca cu o iuţeală incredibilă pe faţa soarelui roşu. Trebuia să se găsească foarte aproape de companionul său gigantic, deoarece imediat sub el, atrasă în sus de cîmpul gravitaţional, se ridica o coloană de plasmă înaltă de mii de kilometri; ca şi cînd un val de foc înainta continuu de-a lungul ecuatorului stelei, într-o zadarnică urmărire a apariţiei celeste.

Punctul de incandescenţă era probabil o Pitică Albă – una din acele stele stranii, mici şi cumplite, nu mai voluminoase decît Pămîntul, totuşi depăşindu-i masa de un milion de ori. Astfel de simbioze stelare nu erau neobişnuite, însă Bowman

nu visase niciodată că va privi una din ele cu proprii săi ochi.

Pitica Albă tranzitase aproape jumătate din discul însoţitorului său – probabil o revoluţie dura doar cîteva minute – în clipa cînd Bowman fu în sfîrşit convins că şi el se mişca. Una din stele devenea rapid tot mai luminoasă, începînd totodată să se detaşeze de pe fundal. Trebuia să fie un corp mic, apropiat – poate lumea spre care călătorea.

Ajunse deasupra lui cu o viteză neaşteptată şi văzu că nu era cîtuşi de puţin o planetă.

O reţea sclipitoare de fire de metal, întinzîndu-se pe sute de kilometri, răsări din nimic pînă ce umplu tot cerul. Împrăştiate pe enorma suprafaţă se găseau structuri la fel de mari ca nişte oraşe, dar care păreau a fi maşini. În jurul lor erau asamblate multe alte obiecte mai mici, aranjate cu grijă pe rînduri şi coloane. Bowman survolă cîteva asemenea grupuri pînă ce realiză că era vorba de nave spaţiale; zbura deasupra unui gigantic parking orbital.

Deoarece nu dispunea de nici un obiect familiar după care să judece scara peisajului de dedesubt, era aproape imposibil să estimeze mărimea vaselor suspendate în spaţiu. Însă cu siguranţă erau enorme; unele trebuiau să măsoare kilometri în lungime. Designul îl aveau de diferite tipuri: sfere, cristale poliedrice, creioane ascuţite, ovoide, discuri. Survola probabil una din pieţele comerciale ale galaxiei.

Ori poate că odată îndeplinise acest rol, cu un milion de ani în urmă, căci nicăieri Bowman nu zărea semne de activitate. Uriaşul port spaţial era la fel de mort ca Luna.

Realitatea deveni izbitoare nu numai datorită lipsei oricărei mişcări, dar şi din cauza unor semne de neconfundat precum rupturile din reţeaua metalică, produse de asteroizi cu eoni în urmă. Nu mai constituia un parking, devenise un cimitir.

Întîrziase nespus de mult la întîlnire, iar ideea pătrunse în el asemeni unui lovituri de pumnal. Deşi nu ştiuse la ce să se aştepte, sperase că va întîlni o inteligenţă extraterestră.

Iar în prezent se părea că ajunsese prea tîrziu. Fusese prins de mecanismul unei capcane antice, automate, construită pentru cine știe ce scop și încă operînd atunci cînd creatorii ei dispăruseră în timp. Îl purtase de-a latul galaxiei, aruncîndu-l (alături de cîți alții?) în această celestă Mare a Sargasselor[1], sortindu-l pieirii odată cu epuizarea rezervei de oxigen.

Dar nu ar fi fost rezonabil să se aștepte la mai mult. Deja fusese martorul unor lucruri pentru care mulți oameni și-ar fi dat viața numai să le arunce o privire. Se gîndi la tovarășii săi morți; *el* nu avea de ce să se plîngă.

Apoi văzu că astroportul abandonat alunecă în spate cu aceeași viteză. Zbura peste zonele sale periferice. Marginea neregulată trecu și ea pe dedesubt; după cîteva minute, totul rămăsese în urmă.

Soarta lui nu avea să-și găsească rezolvarea aici, ci departe înainte, în giganticul soare stacojiu spre care naveta se îndrepta acum cu certitudine.

(1) Mare în Atlantic, în NE arhipelagului Antilelor, a cărei denumire vine de la algele sargassacee, care se găsesc în cantități mari la suprafața apei. Lipsa vîntului și a valurilor au determinat vechii navigatori să o considere un cimitir al oceanului (n.tr.)

43. Infern

Soarele umplea cerul dintr-un colț în celălalt. Bowman se găsea atît de aproape de suprafața lui încît aceasta nu mai era imobilă din cauza distanței. Noduli luminoși se deplasau înainte și înapoi, cicloni de gaze se ridicau și coborau încet formînd protuberanțe. Încet? Trebuiau să înainteze cu un milion de kilometri pe oră ca mișcarea să le fie vizibilă...

Nu încercă să cuprindă cu ochii infernul spre care se îndrepta. Dimensiunile lui Saturn și Jupiter îl zdrobiseră, în timpul zborului lui *Discovery* dintr-un sistem solar aflat acum cine știe unde. Tot ceea ce vedea în jur era însă de sute de ori mai gigantic; nu putea face altceva decît să accepte imaginile ce i se imprimau în creier, fără a încerca să le interpreteze.

Pe măsură ce marea de foc creștea sub el ar fi trebuit să-l cuprindă teama—dar, destul de curios, simțea numai un început de înțelegere. Nu din cauză că mintea i-ar fi fost amorțită de vederea atîtor minuni, ci pentru că logica îi spunea că se găsește cu siguranță sub protecția unor inteligențe aproape omnipotente. Se afla atît de aproape de soare încît ar fi ars într-un moment dacă efectul radiației letale n-ar fi fost barat de un ecran invizibil. Pe durata călătoriei suportase accelerații care ar fi trebuit să-l zdrobească instantaneu—și totuși nu simțise nimic. Dacă se depusese un asemenea efort pentru a-l menține în viață, atunci încă mai era loc de speranță.

Capsula se mișca de-a lungul unui arc întins, aproape

paralel cu suprafața stelei, dar coborînd totuși ușor spre ea. Și în această clipă, pentru prima dată, Bowman auzi sunetul: un uruit slab dar continuu, întrerupt din cînd în cînd de pocnete ca de hîrtie ruptă, sau de fulgere îndepărtate. Nu putea fi decît ecoul distanțat al unei inimaginabile cacofonii cosmice; spațiul din jur se găsea într-o agitație capabilă să rupă orice material în atomii componenți.

Cu toate acestea, era la fel de bine protejat de tumult ca și de căldură. Limbi de foc de mii de kilometri lungime se ridicau și se prăbușeau apoi în jurul lui, însă ceva îl izola complet de violența exterioară. Energiile astrului îl ocoleau ca și cum s-ar fi dezlănțuit într-un alt Univers, permițînd navetei să se miște în mijlocul lor nestînjenită.

Ochii lui Bowman, revenindu-și din confuzia provocată de stranietatea și grandoarea peisajului, începură să distingă detalii ce fuseseră prezente și înainte, dar pe care el le trecuse cu vederea. Suprafața stelei nu era un haos lipsit de formă; acolo jos exista un model, ca în tot ceea ce natura creează.

Întîi observă trombele de gaz – probabil nu mai întinse decît Africa sau Asia – rătăcind pe suprafața astrului. Cîteodată reușea să privească exact în interiorul vreuneia din ele, pentru a zări regiunile mai reci și mai întunecate de la bază. Curios, nu observă pete solare; poate că ele constituiau o boală specifică stelei ce lumina Pămîntul.

Sporadic vedea nori, asemeni unor șuvițe de fum suflate de furtună. Poate era chiar fum, întrucît astrul părea suficient de rece ca focul să poată arde pe el. Componente chimice se puteau naște și trăi cîteva secunde înainte de a fi descompuse iarăși de violenta dezlănțuire nucleară înconjurătoare.

Luminozitatea orizontului începu să crească, modificîndu-și culoarea de la roșu sîngeriu la albastru și apoi la violet aprins. Pitica Albă apărea din spate, purtîndu-și trena de materie stelară în urmă.

Bowman își feri ochii de intolerabila strălucire, concentrîndu-se asupra peisajului pe care cîmpul gravitațional al micului soare îl golea treptat. Odată fusese martorul unei trombe marine în apele Caraibelor; turnul de foc avea aproape aceeași formă. Numai scara era oarecum diferită, întrucît la bază coloana era probabil mai întinsă decît întreg Pămîntul.

Apoi, imediat sub el, Bowman remarcă ceva ce cu siguranță vedea pentru prima dată, căci cu greu l-ar fi putut neglija. Străbătînd oceanul de gaz plasmatic, miliarde de mărgele sclipitoare împrăștiau o lumină perlată ce creștea și pălea cu o periodicitate de cîteva secunde. Toate înaintau în aceeași direcție, asemeni somonilor împotriva curentului; uneori se abăteau în lături astfel încît traiectoriile li se intersectau, dar de atins nu se atingeau niciodată.

Erau cu miile și cu cît privea mai mult, cu atît Bowman își întărea convingerea că mișcarea lor avea un scop. Se aflau mult prea departe pentru a-i permite să observe detalii de structură; faptul că le putea vedea în această colosală panoramă însemna însă că măsurau zeci, poate sute de kilometri în dimensiuni. Dacă erau entități organizate, atunci erau veritabili leviatani croiți pe măsura lumii unde locuiau.

Poate că la origine se găseau doar nori de plasmă, cu o stabilitate temporară oferită de cine știe ce combinație bizară de forțe naturale, asemeni sferelor efemere ale fulgerelor globulare pe Terra, care încă uimeau oamenii de știință. Reprezenta o explicație ușoară și probabil liniștitoare, însă privind acel curent stelar, Bowman nu-i putea totuși da crezare. Acei noduli luminoși *știau* unde merg; convergeau în mod deliberat spre turnul de flăcări generat de Pitica Albă de deasupra.

Bowman privi încă o dată coloana ascendentă, mărșăluind de-a lungul orizontului sub mica și masiva stea. Să fi fost numai imaginația, sau acele pete de lumină se îndreptau într-adevăr spre gheizerul de gaz, ca și cum miliarde de

scîntei se combinaseră în continente întregi de fosforescență? Ideea trecea dincolo de pragul fanteziei.

Poate că nu privea altceva decît o migrație de la o stea la alta, peste un pod de foc; dacă era vorba de mișcarea inconștientă a unor ființe lipsite de inteligență, mînate de un instinct obscur, sau de vasta migrație a unor entități cu rațiune, probabil nu avea să o afle niciodată.

Se mișca într-un nou ordin de creație, la care puțini oameni visaseră vreodată. Dincolo de tărîmurile mării și uscatului, ale aerului și spațiului se întindeau domeniile focului, asupra cărora el singur avusese privilegiul să arunce o privire. Ar fi fost prea mult dacă ar fi cerut să și înțeleagă.

44. Recepție

Turnul de foc mărșăluia pe marginea soarelui asemeni unei furtuni trecînd dincolo de orizont. Stropii grăbiți de lumină încetaseră să se mai miște pe peisajul sîngeriu aflat încă la mii de kilometri dedesubt. În interiorul capsulei, protejat de un mediu capabil să-l anihileze într-o clipă, David Bowman aștepta să se întîmple ceea ce se pregătea acolo jos.

Pitica Albă apunea; atinse linia orizontului, înflăcărînd-o și apoi dispăru. Un fals amurg căzu asupra infernului de jos, iar în brusca schimbare de luminozitate Bowman realiză că ceva deosebit se petrecea cu spațiul din jur.

Lumea astrului roșu părea să tremure ca și cum ar fi fost privită printr-un șuvoi de apă curgătoare. O clipă se întrebă dacă nu vedea unul din efectele refracției, cauzat poate de trecerea unei unde de șoc foarte violente prin atmosfera torturată unde se găsea imersat.

Lumina pălea, de parcă un al doilea amurg s-ar fi pregătit să coboare. Involuntar, Bowman privi în sus, apoi se controlă spășit, amintindu-și că principala sursă de lumină o reprezenta nu cerul, ci lumea arzîndă de sub el.

Avea impresia că împrejur se înfiripau pereți dintr-un material asemeni sticlei înnegrite, tăind din strălucirea roșie și acoperind din vedere. Întunericul deveni tot mai dens, iar urletul îndepărtat al uraganului stelar se topi în același raport. Capsula continuă să plutească în tăcere în noapte. Un moment mai tîrziu simți o ușoară izbitură, ca și cum naveta s-ar fi oprit pe o suprafață tare.

Oprindu-se *pe ce?* se întrebă Bowman derutat. Lumina reveni, iar starea de incertitudine lăsă loc unei disperări fără margini, întrucît ceea ce vedea în jur îi demonstra fără doar și poate că înnebunise.

Crezuse că e pregătit pentru orice. Singurul lucru la care nu se așteptase niciodată era un loc total obișnuit.

Naveta se așezase pe podeaua lustruită a unui apartament dintr-un hotel elegant și anonim, ce ar fi putut să se găsească în oricare din orașele Pămîntului. Privea o sufragerie cu o masă de cafea, cu sofa și scaune, cu un birou de scris, diferite lampadare, o bibliotecă pe jumătate umplută cu volume, cîteva reviste aruncate alături și chiar cu un vas cu flori. *Podul de la Arles* al lui Van Gogh[1] atîrna pe unul din pereți – *Lumea Cristinei* al lui Wyeth[2] pe un altul. Fu convins că dacă ar deschide sertarul birouașului, înăuntru ar găsi o biblie Gideon[3]...

Dacă într-adevăr înnebunise, atunci iluziile îi erau frumos organizate. Totul părea real și nimic nu dispărea atunci cînd întorcea spatele. Singurul element nepotrivit cu scena – și desigur unul major – îl reprezenta capsula însăși.

Timp de mai multe minute, Bowman nu se mișcă din loc. Pe jumătate se aștepta ca viziunea din jur să dispară, însă ea rămase la fel de solidă ca orice alt lucru pe care-l văzuse în viața sa.

Dacă era o fantomă a simțurilor, atunci fusese atît de bine concepută încît nu reușea s-o distingă de realitate. Poate

(1) Vincent Van Gogh, pictor impresionist olandez (1853-1890) (n.tr.)
(2) Andrew Wyeth, (n. 1917), pictor și desenator ilustrativ american, a cărui creație degajă un sentiment de solitudine și insolit (n.tr.)
(3) Ediție populară a bibliei în Statele Unite, adeseori prezentă în camerele de hotel (n.tr.)

constituia un soi de test; în cazul acesta nu numai soarta lui, ci a întregii omeniri depindea de acțiunile sale din următoarele cîteva minute.

Avea de ales între a rămîne înăuntru și a aștepta să se întîmple ceva, sau a deschide capsula și a păși afară, sfidînd realitatea scenei. Podeaua părea solidă; cel puțin suporta greutatea navetei. Era puțin probabil să cadă prin ea, orice ar fi fost această "ea".

Se mai punea problema aerului; din cîte observase, în încăpere putea la fel de bine să fie vid sau o atmosferă otrăvitoare. În ultima ipoteză nu credea – nimeni nu și-ar fi dat atîta osteneală, neglijînd la final un astfel de detaliu – dar nu își propuse să-și asume riscuri inutile. În orice caz, anii de antrenament îl făcuseră conștient de pericolul contaminării; nu intenționa să se expună unui mediu necunoscut pînă ce nu se convingea că nu există altă alternativă. Locul *arăta* ca o cameră de hotel undeva în Statele Unite. Aceasta nu altera însă faptul că în realitate trebuia să fie la sute de ani lumină depărtare de Sistemul Solar.

Își puse casca, etanșeizînd-o împreună cu restul costumului și deschise tambuchiul navetei. Se auzi un șuier provocat de egalizarea presiunilor, apoi Bowman păși afară.

Din cîte își dădea seama, se găsea într-un cîmp gravitațional normal. Ridică unul din brațe, apoi îl lăsă să cadă liber. Mîna căzu în lungul șoldului în mai puțin de o secundă.

Experimentul făcea ca totul să pară de două ori ireal. Iată-l purtînd un costum spațial, în picioare – cînd de fapt ar fi trebuit să plutească – în exteriorul unui vehicul care funcționa normal doar în absența gravitației. Toate reflexele sale de astronaut erau contrariate; trebuia să-și analizeze în prealabil cea mai neînsemnată dintre mișcări.

Ca un om în transă porni din capătul nemobilat al încăperii spre apartament. Acesta nu dispăru, așa cum el crezuse că o va face la apropierea sa, ci rămase perfect real și aparent solid.

Se opri în fața mesei. Pe ea se găsea un videofon convențional Bell System, alături de o carte de telefon. Se aplecă și ridică neîndemînatic volumul cu mîinile înmănușate.

Purta, cu literele familiare pe care le mai văzuse de mii de ori, titlul WASHINGTON, D.C.

Privi mai atent și pentru prima dată avu dovada obiectivă că, deși toate lăsau impresia realității, nu se afla pe Terra.

Putea să citească doar cuvîntul *Washington*; restul tipăriturii era nedefinit, ca și copiat dintr-o fotografie de ziar. Deschise cartea la întîmplare, răsfoind paginile. Foile erau dintr-un material aspru și alb ce cu siguranță nu era hîrtie, deși semăna mult cu ea.

Ridică receptorul și îl apăsă de plasticul căștii. Dacă ar fi existat un ton, l-ar fi auzit prin materialul căștii. Însă, după cum se așteptase, domnea tăcerea.

Așadar totul era o farsă, deși una extraordinar de elaborată. La fel de limpede era faptul că nu se intenționase inducerea în eroare a privitorului, cît – spera el – calmarea lui. Constituia un gînd reconfortant, dar nu avea să-și scoată costumul pînă ce nu va termina explorarea.

Mobila părea destul de trainică; încercă scaunele, iar ele îi suportară greutatea. Sertarele biroului însă nu se deschideau; erau doar imitații.

La fel stăteau lucrurile cu revistele și celelalte publicații. Asemeni cărții de telefon, doar titlurile erau lizibile. Formau o selecție ciudată – majoritatea cărți de succes de calitate îndoielnică, lucrări științifice cu un caracter senzațional și cîteva autobiografii celebre. Nimic nu era mai nou de trei ani, ori cu un conținut intelectual mai elevat. Nu că ar fi contat, întrucît volumele nu puteau fi ridicate de pe rafturile bibliotecii.

Două dintre uși se deschideau cu ușurință. Prima îl conduse într-un dormitor mic dar confortabil, prevăzut cu un pat, un birou, două scaune, întrerupătoare de lumină care funcționau și un șifonier. Deschise șifonierul și se trezi contemplînd patru costume de haine, un halat, o duzină de cămăși albe și cîteva seturi de lenjerie, toate aranjate cu o grijă deosebită.

Luă unul din costume și îl inspectă atent. Din cîte reușea să-și dea seama prin mănuși, materialul semăna mai mult cu blana de animal decît cu lîna. Era și puțin cam demodat; pe Pămînt nimeni nu mai purta costume la un singur rînd de cel puțin patru ani.

Lîngă dormitor se afla o sală de baie, înzestrată cu furnituri care, fu ușurat să observe, nu erau simple imitații, ci funcționau normal. Urma apoi o chicinetă cu frigider, cuptor electric, dulapuri pentru vase, ceramică și argintărie, chiuvetă, masă și scaune. Bowman începu să o exploreze nu numai cu curiozitate, dar și cu foame crescîndă.

Pentru început deschise frigiderul, de unde răbufni un val de aer rece. Etajele erau pline de pachete și conserve, toate arătînd familiar de la distanță. Din apropiere etichetele erau însă indescifrabile. Remarcă absența ouălor, a laptelui, a untului, cărnii și fructelor, sau a altor alimente proaspete; frigiderul le conținea doar pe cele preparate într-un fel sau altul.

Bowman ridică un pachet cu fulgi de porumb, gîndind în vreme ce executa mișcarea că era bizar să fie păstrat la rece. Ridicîndu-l, înțelese că *nu* conținea fulgi de porumb; era mult prea greu.

Rupse unul din capete și examină conținutul. Înăuntru se găsea o substanță albăstruie, ușor umedă, de greutatea și consistența unei budinci. Exceptînd culoarea ciudată, arăta destul de apetisant.

Dar e ridicol, își spuse Bowman. Cu siguranță sînt privit și probabil cu acest costum pe mine dau impresia unui idiot. Dacă e un test de inteligență, probabil c-am picat deja. Fără alte ezitări, se întoarse în dormitor și începu să desfacă clama căștii. Apoi ridică casca o fracțiune de centimetru, întredeschise garnitura și inspiră prudent. Atît cît putea să judece,

respira un aer normal.

Lăsă casca să cadă pe pat și începu recunoscător – și oarecum cu greutate – să iasă din costum. Atunci cînd termină se întinse, respiră adînc și puse grijuliu costumul printre articolele convenționale de îmbrăcăminte din dulap. Arăta straniu agățat acolo, însă spiritul de ordine ce-i caracteriza pe astronauți nu-i permitea să-l lase în altă parte.

După care se întoarse cu iuțeală în bucătărie, pentru a inspecta mai îndeaproape cutia cu "fulgi".

Budinca albăstruie avea un miros aromat, asemănător cu cel al unei prăjituri cu migdale. Bowman o cîntări în palmă, apoi rupse o bucată. Deși știa cu siguranță că nimeni nu încearcă să îl otrăvească, exista întotdeauna posibilitatea de eroare, mai cu seamă într-un domeniu atît de complex precum biochimia.

Ciuguli cîteva firimituri, mestecă și înghiți fragmentul; hrana era excelentă, cu toate că gustul ei era atît de eluziv încît devenea indescriptibil. Dacă închidea ochii, își putea închipui că e carne, pîine, sau chiar fructe. Dacă nu apăreau efecte secundare, atunci de foame nu trebuia să se teamă.

Înghițind doar cîteva guri din substanță se simți deja satisfăcut și căută ceva de băut. Înăuntrul frigiderului se găseau o jumătate de duzină de cutii de bere, din nou o marcă binecunoscută, iar el desfăcu capacul uneia din ele.

Capacul metalic pocni în lungul liniilor de tensiune. Dar cutia nu conținea bere; spre surpriza și dezamăgirea lui Bowman, în interior nu se afla decît substanță albăstruie.

Deschise rapid alte cîteva cutii și pachete. Indiferent de natura etichetelor, conținutul era același; dieta avea să fie pare-se cam monotonă, iar de băut nu va avea decît apă. Umplu un pahar de la chiuvetă și sorbi precaut.

Scuipă pe loc; gustul era groaznic. Apoi, oarecum rușinat de reacția instinctivă, se forță să bea restul.

Prima înghițitură fusese suficientă ca să identifice lichidul. Gustul era groaznic tocmai pentru că lipsea cu desăvîrșire;

robinetul furniza apă pură, distilată. Era evident că anonimele sale gazde nu intenționau să-și asume riscuri în privința sănătății sale.

Cu foamea potolită, se hotărî să facă un duș rapid. Nu exista săpun, o altă inconveniență minoră. Beneficie în schimb de un foarte eficient uscător cu aer cald în jetul căruia se lăfăi minute lungi, înainte de a încerca unul din halatele din șifonier. Apoi se întinse pe pat, fixînd tavanul și străduindu-se să descopere un sens situației în care se găsea.

Nu progresase prea mult în clipa cînd atenția îi fu atrasă de un alt obiect. Exact deasupra patului se afla un ecran de televiziune, comun camerelor de hotel. Presupusese că, asemeni cărților, constituia o imitație.

Însă telecomanda de pe noptieră arăta atît de reală încît nu rezistă să se joace cu ea; degetele sale atinseră senzorul ON[1], iar ecranul se ilumină.

Febril, începu să schimbe la întîmplare codurile canalelor și aproape imediat recepționă cea dintîi imagine.

Era cea a unui cunoscut comentator african de știri, discutînd strădaniile întreprinse pentru salvarea faunei sălbatice din țara sa. Bowman ascultă cîteva secunde, atît de captivat de sunetul vocii umane încît nu importa ce anume ascultă. După care comută canalul.

În următoarele cinci minute pe ecran se perindară o orchestră simfonică interpretînd *Concertul pentru vioară* al lui Walton[2], o dezbatere asupra stării vieții teatrale, un western, o demonstrație a unui nou tratament contra migrenei, un joc colectiv într-o oarecare limbă orientală, o psihodramă, trei jurnale de actualități, un meci de fotbal, un curs de geometrie (în rusește) și diferite semnale de acord și teletext. De

(1) Pornit în limba engleză (n.tr.)
(2) Sir William Turner Walton, (n.1902), compozitor neoromantic englez (n.tr.)

fapt, o selecție perfect normală din multitudinea de programe de televiziune ale Pămîntului și, pe lîngă sprijinul psihologic oferit, îi confirmară o bănuială ce se înfiripase deja în mintea lui.

Toate emisiunile aveau o vechime de circa doi ani. Acest fapt le data cu aproximație de pe vremea descoperirii lui TMA-1; era greu de crezut că la mijloc se strecurase o simplă coincidență. Ceva sau cineva monitorizase undele radio; blocul de abanos fusese mult mai ocupat decît consideraseră vreodată oamenii.

Continuă să parcurgă spectrul de frecvențe și, deodată, recunoscu o scenă familiară. Era un apartament identic cu cel în care se găsea el acum, unde un actor vestit își acuza furios iubita de infidelitate. Bowman privi cu un șoc al recunoașterii spre sufragerie – iar cînd camera de filmat urmări cuplul indignat spre dormitor, involuntar întoarse capul să vadă dacă cineva nu intră pe ușă.

Așadar în acest fel îi fusese pregătită recepția; gazdele își bazaseră ideile despre viața terestră pe programele de televiziune. Sentimentul că juca un rol de film era adevărat într-un sens aproape literal.

Pentru moment aflase tot ce își dorea; închise aparatul. Se întrebă ce să facă în continuare, încrucișîndu-și mîinile la ceafă și privind fix ecranul stins.

Era istovit din punct de vedere fizic și emoțional, totuși părea imposibil ca să doarmă în astfel de împrejurări fantastice, mai departe de Pămînt decît fusese orice alt om vreodată. Patul confortabil și instinctul înțelept al trupului conspirară însă laolaltă împotriva voinței sale.

Bîjbîi după întrerupător iar camera se scufundă în întuneric. În cîteva secunde trecuse deja dincolo de hotarul viselor.

Astfel, pentru ultima dată, David Bowman adormi.

45. Recapitulare

Nemaiexistînd rațiune pentru prezența ei, mobila apartamentului se dizolvă înapoi în mintea creatorului. Numai patul rămase – și pereții, protejînd acest fragil organism de energiile pe care nu le putea încă controla.

În somnul său, David Bowman se mișcă neliniștit. Nu se trezi și nici nu visă, dar nu mai era complet inconștient. Asemeni ceței strecurîndu-se într-o pădure, ceva îi invadă mintea. O simțea doar vag, întrucît impactul total i-ar fi distrus creierul la fel de sigur ca focurile bîntuind în exterior. Sub acea scrutare atentă, nu încercă nici speranță și nici teamă; emoțiile îi fuseseră filtrate și îndepărtate.

Avea impresia că plutește în spațiu, în vreme ce în jur, în toate direcțiile se întindea o rețea geometrică de linii sau de fire de-a lungul cărora se deplasau mici puncte de lumină – unele încet, altele cu viteze amețitoare. Cîndva privise prin microscop o secțiune a creierului uman, iar în rețeaua de fibre nervoase descoperise aceeași complexitate labirintică. Aceea fusese însă statică și moartă, în vreme ce aici era transcendenta însăși viața. Știa, sau credea că știe, că urmărește funcționarea unei minți uriașe, căzută în contemplarea unui Univers unde el reprezenta o infimă parte.

Viziunea, ori iluzia, dură doar un moment. Apoi planurile cristaline și perspectivele interconectate de lumină sclipitoare dispărură, în vreme ce David Bowman pătrundea într-un tărîm al conștiinței de sine pe care nici un om nu-l mai experimentase.

La început, i se păru că Timpul însuşi se scurge în sens contrar. Chiar şi aşa ceva era pregătit să accepte, după care înţelese adevărul mai subtil. Izvoarele memoriei îi fuseseră prinse într-o capcană; printr-un proces controlat, îşi retrăia trecutul. Aici era apartamentul de hotel, aici capsula spaţială, acolo poarta prin care pătrunsese din nou în Univers. Şi nu doar imaginile vizuale, ci toate senzaţiile şi emoţiile simţite atunci treceau pe lîngă el din ce în ce mai repede. Viaţa i se derula asemeni benzii de magnetofon, în sens invers, cu o viteză din ce în ce mai mare.

Se trezi din nou la bordul lui *Discovery*, iar inelele lui Saturn umpleau cerul. Repetă dialogul final cu Hal; îl văzu pe Frank Poole părăsind nava în ultima sa misiune; auzi vocea Pămîntului, asigurîndu-l că totul decurge normal.

Şi retrăind aceste evenimente, ştiu că într-adevăr totul este bine. Cobora la baza coridoarelor temporale, fiind stors de cunoştinţe şi de experienţă pe măsură ce era purtat către copilărie. Dar nimic nu se pierdea; tot ceea ce fusese el odată, indiferent de momentul vieţii, era transferat într-un loc mai sigur. În vreme ce un David Bowman înceta să mai existe, un altul devenea nemuritor.

Mai repede şi mai repede se deplasă înapoi în anii cei uitaţi şi într-o lume mai simplă. Chipuri pe care odată le iubise şi le considerase pierdute pentru totdeauna îi zîmbiră dulce. Le zîmbi la rîndul lui cu dragoste şi fără de durere.

În cele din urmă, regresia temporală fu încetinită; puţurile memoriei erau aproape goale. Timpul se scurse tot mai greu, apropiindu-se de un moment de stază – aşa cum un pendul încremeneşte o clipă la limita arcului, înainte de a începe următorul ciclu.

Clipa fără de sfîrşit trecu; pendulul îşi schimbă sensul de mişcare. Într-o cameră goală, plutind printre focurile unui dublu sistem stelar la douăzeci de mii de ani lumină depărtare de Pămînt, un bebeluş deschise ochii şi începu să plîngă.

46. Transformare

Tăcu atunci cînd înţelese că nu mai este singur.

Un dreptunghi fantomatic, sclipitor, se formase în aer. Se solidifică într-un corp cristalin, îşi pierdu transparenţa şi se umplu de o luminozitate palidă, lăptoasă. Stafii nedefinite dar atrăgătoare se mişcară pe suprafaţa şi în adîncimile sale. Se topiră în bare de lumină şi de umbră, apoi formară modele interferînde, întretăiate, care începură încet să se rotească armonic într-un ritm pulsatoriu părînd să umple întreg spaţiul.

Era un spectacol capabil să atragă şi să menţină atenţia oricărui copil -- sau a oricărui om-maimuţă. Însă, la fel cum procedase cu trei milioane de ani în urmă, reprezenta doar manifestarea exterioară a unor forţe prea subtile pentru a fi percepute în mod conştient. Constituia doar o jucărie gîndită să distragă simţurile, în timp ce adevăratul proces era condus la nivele mult mai profunde ale minţii.

De această dată, operaţia se dovedi sigură şi rapidă, iar ţesătura noului proiect se închegă. În eonii scurşi de la precedenta lor întîlnire multe fuseseră învăţate de ţesător, iar materialul asupra căruia îşi aplica el arta în prezent avea o textură infinit mai fină. Dacă acest material poseda însă calităţile care să-i permită să fie înglobat în tapiseria mereu crescîndă a galaxiei, numai viitorul o putea spune.

Cu ochi ce adăposteau deja o concentrare mai mult decît umană, copilul privi adîncimile monolitului cristalin, zărind – fără să înţeleagă încă – misterele ascunse acolo. Ştia că

ajunsese acasă, că aici se afla originea multor altor specii pe lîngă cea a lui, însă știa de asemeni că nu poate să rămînă. Dincolo de acest moment îl aștepta o altă naștere, mai stranie decît oricare alta din trecut.

Clipa de destin sosi; modelele luminoase renunțară să mai oglindească secretele inimii cristalului. Murind, pereții protectori se topiră și ei în nonexistența din care apăruseră pentru o scurtă vreme, iar soarele stacojiu umplu cerul.

Metalul și plasticul uitatei capsule spațiale, îmbrăcămintea odată purtată de o entitate pe nume David Bowman izbucniră în flăcări. Ultimele legături cu Pămîntul dispăruseră, descompuse în atomii componenți.

Copilul abia de observase însă fulgerarea, în timp ce se adapta căldurii confortabile a noului său mediu înconjurător. Încă avea nevoie, pentru puțină vreme, de această cochilie de materie pentru a-și focaliza puterile. Trupul indestructibil reprezenta în prezent imaginea propriului ego din mintea sa; și în pofida puterilor sale, știa că este încă un copil. Așa avea să rămînă pînă ce se hotăra să adopte o altă formă, sau să treacă dincolo de hotarele materiei.

De asemenea sosise vremea să plece – deși, într-un anume sens, nu va părăsi niciodată acest loc unde se născuse a doua oară, fiind pentru totdeauna legat de entitatea ce utiliza sistemul dublu de sori în scopuri inscrutabile. Direcția, chiar dacă nu și natura destinației, era limpede pentru el. Nu era nevoie să parcurgă iarăși calea întortocheată pe unde venise. Cu instinctul a trei milioane de ani, înțelese că existau mai multe căi de a ocoli spațiul. Anticul mecanism al Porții Stelare îl servise cu credință, însă încetase să mai fie necesar.

Sclipitoarea formă dreptunghiulară care altădată nu păruse a fi nimic mai mult decît un monolit de cristal plutea încă înaintea lui, indiferentă la flăcările infernului de dedesubt. Încapsula secrete încă de nedescifrat ale timpului și spațiului, dar parte dintre ele cel puțin le înțelegea acum și era capabil să le mînuiască. Cît de evidentă – și cît de *necesară* – era progresia matematică a laturilor monolitului, secvența de pătrate 1:4:9! Și cît de naiv să-ți închipui că seria se sfîrșea aici, în numai trei dimensiuni!

Își concentră mintea asupra acestor simplități geometrice, iar în vreme ce creierul său o atingea cu delicatețe, rama goală se umplu de întunericul nopții interstelare. Lumina soarelui roșu păli, părînd mai degrabă să se îndepărteze în toate direcțiile în același timp, iar înaintea lui apăru vîrtejul luminos al galaxiei.

Ar fi putut fi o sculptură incredibil de detaliată, frumoasă, încrustată într-un bloc de plastic. Însă era realitatea, cuprinsă în întregimea ei cu simțuri mai subtile decît văzul. Dacă dorea, își putea concentra atenția asupra oricăreia din cele o sută de miliarde de stele; și era capabil să facă mai mult decît atît.

Iată, ajunsese aici plutind pe un rîu uriaș de aștri, la jumătatea drumului dintre focurile concentrate ale inimii galactice și singuraticele stele santinelă de la margini. Și aici dorea să fie, de această parte a prăpastiei din cer, serpentină de întuneric golită de orice stea. Știa că acest haos fără formă, vizibil numai datorită palidelor reflecții care-i zugrăveau marginile, conținea materia neutilizată a creației, materialul brut al evoluției ce avea să fie. Aici Timpul nu începuse încă; lumina și viața vor începe să modeleze acest loc doar după ce sorii prezentului se vor fi stins demult.

Inconștient, îl mai străbătuse o dată; acum trebuia să-l traverseze iarăși, prin propria lui voință. Gîndul îl umplu de o teroare bruscă, încît o clipă rămase împietrit și dezorientat, iar noua sa viziune asupra Universului tremură, gata să se sfarme într-o mie de fragmente.

Nu teama de genunile galactice îi îngheța sufletul, ci o neliniște mult mai profundă, izvorîtă dintr-un viitor încă nenăscut. Abandonase scara de proporții a umanității și în prezent, contemplînd fîșia de întuneric fără stele, cunoscu primele semne ale Eternității deschise înaintea lui.

Apoi își aminti că nu va rămîne niciodată singur, iar panica i se topi treptat. Percepția limpede asupra Universului îi reveni – nu în întregime datorită efortului propriu, și fu conștient de ajutor. Cînd va avea nevoie de îndrumare în primii săi pași șovăitori, o va găsi alături.

Încrezător încă o dată, asemeni unui săritor de la înălțime care și-a recăpătat curajul, plonjă de-a lungul anilor lumină. Galaxia izbucni din rama mentală unde o închisese el; stele și nebuloase trecură pe alături într-o iluzie a vitezei infinite. Sori fantomatici explodară și rămaseră în spate în vreme ce el trecea prin inimile lor; banda de praf rece și neagră care-l speriase mai devreme îi apăru acum doar ca o aripă de corb pe fața Soarelui.

Stelele se răreau; strălucirea Căii Lactee pălea într-o umbră a gloriei pe care el o cunoscuse – și pe care, atunci cînd se va simți pregătit, o va cunoaște iarăși.

Ajunsese înapoi exact unde dorea să ajungă, în spațiul pe care oamenii îl numesc real.

47. Copilul-Stea

În fața lui, irezistibilă jucărie sclipitoare, plutea Pămîntul cu toate popoarele sale.

Se întorsese la timp. Jos, pe acel glob aglomerat, alarmele aveau să clipească pe ecrane radar, marile telescoape de observație aveau să cerceteze cerul – iar istoria așa cum o cunoscuse omul se va apropia de un hotar.

O mie de kilometri dedesubt, deveni conștient de trezirea unei ațipite încărcături a morții, oscilînd greoaie pe orbită. Slabele energii pe care le conținea nu constituiau o amenințare pentru el; prefera însă un cer curat. Își exprimă voința, iar megatonele orbitale înfloriră într-o detonație tăcută care aduse un răsărit scurt și fals unei jumătăți de planetă.

Așteptă apoi, rînduindu-și gîndurile și meditînd asupra puterilor sale încă netestate. Căci deși era stăpînul lumii, nu era foarte sigur ce trebuia să facă în continuare.

Dar avea el să se gîndească la ceva.

Cuprins

Apărut 1993. Coli tipo: 8
Format: 32/70 X 90
Bun de tipar: aprilie 1993

Tipărit sub Cd. 5072/93
la Imprimeria "Bacovia"
Str. Mioriței, nr. 27, Bacău

Arthur C. Clarke, unul din maeştrii necontestaţi ai science fictionului, este autorul unor capodopere precum Rendezvous cu Rama, Oraşul şi stelele, Fîntînile Paradisului, Pămînt imperial. Este laureat al celor mai importante premii ale genului: Hugo, Nebula, Jupiter, John W. Campbell Memorial. În vîrstă de 76 de ani, locuieşte în prezent în Sri Lanka.

2001 o odisee spaţială

Una din cele mai importante creaţii ale cinematografiei, *2001 O odisee spaţială* a avut la bază o povestire scrisă de acelaşi Arthur C. Clarke, întitulată *Santinela*. În dorinţa de a lămuri o serie de elemente mai greu de descifrat ale peliculei, a apărut volumul cu aceeaşi denumire. El reprezintă mai mult decît un simplu roman de science fiction: constituie o experienţă unică, aproape transcendentă, de descoperire a Universului.

ISBN 973-9136-07-9 Lei 489